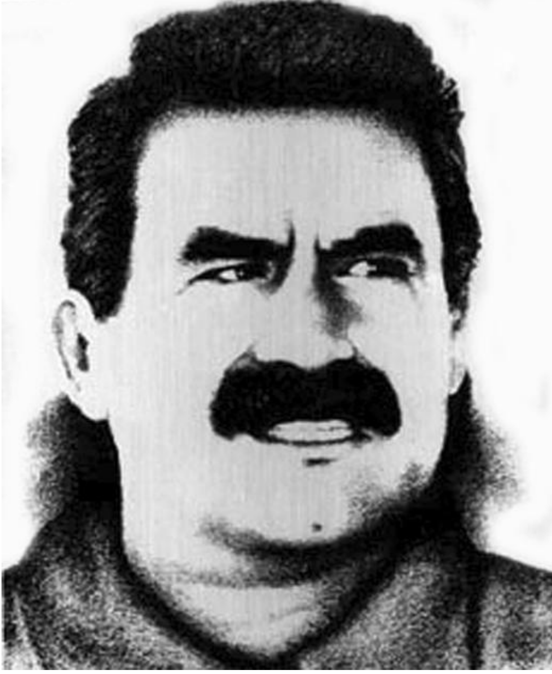
İÇİNDEKİLER…

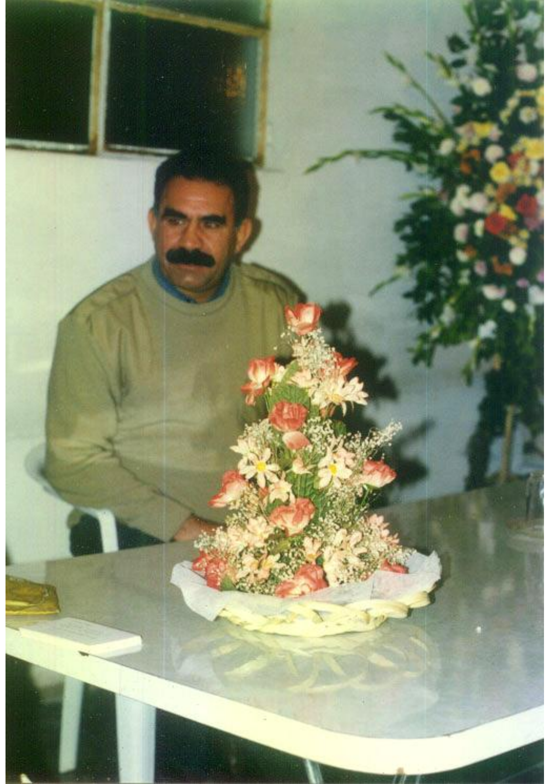

"Kabul etmediğim verili feodal yaşam ya da Avrupa yaşamı şahsımda doğuş yapamayacak sistemlerdi…"

KOMÜNAR'DAN…

Bu sayımız, hem Önderliğin doğum gününe, hem de baharın ilk günlerinde yaşanan halk serhildanları ve sistemin imha dayatmalarının yaşandığı günlere denk geldi. Bunları dergimizde işlemeye çalıştık. Ama en önemlisi de PKK'nin yeniden inşasının üzerinden bir yıl geçti ve bu bir yılın ortaya çıkardığı gerçekler var. Bu gerçeklerin muhasebesini doğru yapmak gerekiyor. Halkın yeniden inşaya verdiği cevap, her şeyiyle PKK'yi sahiplenme biçiminde kendisini direniş alanlarında ortaya koydu. Diğer taraftan örgüt ve kadro gerçeğimiz Önderliğin öngördüğü yeniden inşa görevleri konusunda hala önemli yetersizlikler yaşamaktadır. En temel çalışma olan ideolojik çalışma sahasında yaşanan eksiklik ve yetersizlikler Önderliğin temel mücadele sahasında yalnız bırakılması anlamına geliyor. Bu yönlü yaşanan sorunların giderilebilmesi düşünsel ve teorik yoğunlaşma kadar halkta ortaya çıkan gelişim düzeyine denk bir pratikleşmeyi de dayatmaktadır. Komünar olarak ideolojik çalışma alanlarının sorunları ve kadronun bu noktadaki ihtiyaçları doğrultusunda bir yayın yapmaya çalışıyoruz. Bugüne kadarki yayınlarımızda daha çok PKK hareket yönetiminin yaşanan sorunlara ve görevler karşısındaki duruşlarına ilişkin yaptıkları değerlendirmeleri yansıtmaya çalıştık. Öngördüğümüz teorik ideolojik çalışma çerçevesinden pratik sorunları ve hareketin bu konudaki bakış açısı konusunda belli bir zeminin oluştuğuna inanıyoruz. Bu açıdan da, bundan sonraki yayınlarımızda da bu yönlü değerlendirmelere yer vermeye çalışacağız. Ama esas olarak temel ideolojik teorik entelektüel sorunlara ve bunların giderilmesine dönük yayın yapmayı daha da güçlendirmeye çalışacağız. Bugüne kadarki yayınlarımızda işlenen konular ve derginin genel biçimine ilişkin yaşanan eksik ve yetersizliklere yönelik eleştiriler aldık ve bunlara dikkat etmeye çalıştık. Bir taraftan dergiyi çıkaran arkadaşların acemilikleri, diğer taraftan ilgi noktasında yaşanan eksiklikler hareketin genel yayın düzeyinin ortaya çıkarmış olduğu birikimlerinden yeterince yararlanmamızı sınırlandırdı. Diğer temel bir sorun da, derginin hedeflediğimiz kadro geneline ulaşması noktasında yaşanan dağıtım sorunlarıdır. Dağıtım koşulları nedeniyle derginin bazı alanlara ya ulaşmadığı ya da geç ulaştığı bilgisini aldık. Bu konuda gerekli girişimlerde bulunduk. Ayrıca derginin bütün sahalardaki kadrolara ulaşabilmesi için internette PKK Web Sitesi'nde Komünar adı altında dergi içeriğimizin sanal alem aracılığıyla daha geniş çevrelere yansımasını esas alan bir bölüm açtık. Buradan da daha geniş kadro kesimine ulaşmaya çalışıyoruz. Bundan sonraki yayınlarımızda arkadaşlarla daha güçlü bir iletişim kurabilmek için gerekli çabayı göstereceğiz. Bütün kadrolarımız, Komünar'ın sadece okunması, okutulması ve bütün kadroya ulaştırılmasından değil, aynı zamanda beslenip güçlendirilmesinden de sorumludur. Halkın Önderliği ve PKK'yi böylesine güçlü sahiplendiği bir süreçte bunun düşünsel çalışma alanına kadronun ilgisiz kalması, doğru değildir. Buradan hareketle Önderlik öğretisine inanan ve onu yaşamsallıştırmayla kendini sorumlu gören herkesin birer komünar olduğunu belirtiyor ve bütün komünarları dergilerini güçlendirmeye çağırıyoruz.

PKK'NİN TARİHİ, AYNI ZAMANDA KÜRT TOPLUMSAL YAPISINDA BÜYÜK DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMLERİN DE TARİHİDİR.

Daha önceleri şöyle bir deyim kullanmıştım: "Çözümlenen an değil tarihtir, kişi değil toplumdur." Deyimi PKK' ye uyguladığımızda daha da anlaşılır olur. PKK' de çözümlenen hem Kürt tarihi hem toplumudur. Bütün olumlu ve olumsuz yanlarıyla böyledir. Yeter ki doğru okumasını bilelim ve derslerini iyi çıkaralım.

PKK'leşmenin çağdaş bir Kürt miladı -doğuşu- olduğundan hiç kuşku duymadım. Ama Kürt denen bireylerin bir yandan bu denli çelişkili, anlamsız ve zayıf, diğer yandan düz ve çizgili, fedakâr ve yiğit olabileceğini tam kestirememiştim. Kişilik üzerine birçok çözümlemeler yaptım. Hala Kürdü tam yakaladığımı, çözdüğümü söyleyemem. Çünkü kendisi olmaktan epeyce uzaklaştırılmıştı. Şeklen Kürt-vari gözükse de, özde başkalaşmıştı. İhanetinin boyutlarının farkında bile değildi. Ona ne insan yasaları, ne hayvan yasaları işliyordu. Adeta ü-çüncü bir varlık türünü oynuyordu.

PKK'leşmede asıl oynamaya çalıştığım rolün zihniyet anlamıyla ilgisi açıktı. Fakat gerek birey olarak, gerek yansıdığı kaynak olarak Kürdü ve toplumu eldeki toplumsal teorilerle çözmek, tüm denemelerime rağmen eksik ve yanlışlarla dolu olmaktan kurtulamıyordu. Daha 1975 çıkışında M. Hayri Durmuş'a adeta Zerdüştvari buyuruşla emperyalizm ve sömürgecilik üzerine taslak düşüncelere başlamıştım. Elde olduğunu tahmin ettiğim bu taslak hala öneminden bir şey kaybetmemiş olarak duruyor. Şimdi de olduğu gibi kullanılabilir. Dönemin devrimciliğine

damgasını vurmuş düşüncelerin iyi bir taslağıydı; Kürdistan Devrimcilerinin zihniyet savaşımına ciddi bir katkı yapabilirdi. Bu taslağa dayalı olarak yaptığım Kürdistan gezileri dikkat çekiciydi. 1976 Martı'nda Ankara Mimarlar Odası'nda yaptığım konuşmayla start vermiştim. Ağrı, Doğubayazıt, Kars-Digor, Dersim, Bingöl, Elazığ, Diyarbakır, Urfa, Antep ve tekrar Ankara'yla Mayıs'ta noktalamıştım. 15 Mayıs'ta biten yürüyüşüme yanıt 18 Mayıs'ta Haki Karer'in 'Sterka Sor' adında kuşkulu bir grubun adına Alaattin Kapan komplosunda şehit düşmesi, başımıza bir kaynar kazan suyun dökülmesi anlamına geliyordu. Tarihin seyrini değiştiren bir olaydı bu. Grubun KDP'yle de, bazı Türk grup artıklarıyla ve devlet adına bazı gruplarla da bağı olma ihtimali, zihniyet savaşını acele ve karmaşık bir hedefler topluluğuna karşı geliştirmemizi acilen gündemleştirdi. Zihniyet savaşı erkenden bir kaba maddi savaş araçlarına dönüşme tehlikesine düştü.

BAZI ALÇAKLAR HEM ÖRGÜT İÇİNDE HEM DIŞINDA BU İLİŞKİ NEDENİYLE ŞAHSIMA YÖNELİK BÜYÜK İFTİRALAR, KUŞKULAR, DEDİKODULAR YAYMAKTAN ÇEKİNMEDİLER. HÂLBUKİ HAYATIMIN EN ZORLU, DAYANILMASI İNSANÜSTÜ GAYRET GEREKTİREN, BELKİ DE ÖZGÜR KÜRT İNSANININ, ÖZELLİKLE ÖZGÜR KADININ ŞEKİLLENMESİNE GÖTÜREN BU BÜYÜK ZİHNİYET SAVAŞI, YURTSEVERLİĞİN, ÖZGÜRLÜĞÜN, AŞKIN SAVAŞIYDI.

Dönem 1 Mayıs'ta İstanbul İşçi Mitingi'nde komplo sonucu 37 yurttaşın öldüğü, Bülent Ecevit'e suikast düzenlendiği zamanlara denk düşüyordu. Türkiye'-nin en kirli bir iç savaş görüntüsü verdiği zamanlardı. Grubun hızla partileşmesi kararına bu şartlar altında varıl-dı. Haki Karer'in anısına bağlılık gereği Antep'te aynı yılın sonbaharında Program Taslağını hazırladım. Tekrar Ankara ve orada ilginç evlilikle birlikte 1978 yaz başlarında Diyarbakır uçuşu yapıldı. Bu evlilik olayını büyük bir zihniyet, politik savaş ve duygusallık savaşı olarak değerlendirmek daha doğrudur. Kesire kişiliğinin Alevi, Kürt ve devlet olması, içine girdiğim zihniyet savaşı açısından hayli tahrik ediciydi. Gruba girdiğinde kadın olarak açılım yapmalı ve sürükleyici olmalıydı. Durgun ve derin bir su gibi içine girildikçe boğucu etki göstermeye başlamıştı. Yapılacak iki şey vardı: Ya tümüyle uzaklaşmak ya da tehlikeyi boğucu olmaktan çıkarmak gerekiyordu. Uzaklaşmak ucuz bir yoldu ve yenilgi anlamına gelirdi. Evlilik önermem ise, bir yandan grubun esenliği açısından, diğer yandan asıl hesaplaşmanın benimle olması gereğini doğru bulmamdan kaynaklanıyordu. Siyasi, duygusal ve zihni bir ilişki olduğu açıktı. Kürt sosyalisti olursa ne ala; bir ihtimal devlet görevlisi çıkar ise, kimin kimi kullanacağı bir zekâ

işiydi. Bu konuda sınırlı da olsa kendime güvenim vardı. Fakat gururum şeklen oldukça Kürt olan bir kadını mevcut haliyle devletten saymayı kaldıramıyordu. Olsa bile adeta devletle bir kadın üzerine gerekirse mücadele de verilebilirdi. Belki tarafları bu mücadele sadece ağır savaşlara değil, uzlaşma ve barışa da götürebilirdi. Böylesi se-zilerim vardı.

Alevilik konusunu ise, Sünni gelenekliliğimi pek ciddiye almadığım için ilişki kurmanın diğer tahrik edici bir unsuru olarak gördüm. İlişki kanalıyla Kürt Sünni ve Alevi birlikteliğine katkı sağlayabileceğini düşündüm. Dersim isyanında ailesinin Kemalistler safında yer almış olması ve geleneğin takipçisi CHP'nin sosyal demokratlık denemesi benim için bir fırsat olarak görüldü. Sosyal demokratlık bir uzlaşma ve barış kapısı olabilirdi. Fakat daha sonra anlaşılacağı gibi, CHP'nin sosyal demokratlığı nasıl bir devlet cilası ise, Kesire'nin solculuğu ve sosyal demokratlığı da benzer cila karakterini açığa çıkaracaktı. On yıllık bu büyük zihniyet savaşında kadındaki Kürtlük, Alevilik ve sol devletçilikle uzlaşma olmadı. Örgütün öldürme tavrını doğru bulmadım. Ne tuhaftır ki, benim alçakça kaçırılmamda olduğu gibi yine Yunan istihbaratı yardımıyla kaçırıldı. 1987'de gerçekleşen bu olaydan sonra bir daha su yüzüne çıkmadı.

Bazı alçaklar hem örgüt içinde hem dışında bu ilişki nedeniyle şahsıma yönelik büyük iftiralar, kuşkular, dedikodular yaymaktan çekinmediler. Hâlbuki hayatımın en zorlu, dayanılması insanüstü gayret gerektiren, belki de özgür Kürt insanının, özellikle özgür kadının şekillenmesine götüren bu büyük zihniyet savaşı, yurtseverliğin, özgürlüğün, aşkın savaşıydı.

Sorulması gereken soru, zihniyet savaşlarını bu tür politik ve hatta şiddet olaylarına tahrikler sonucu bulaştırmanın ne derece doğru ve isabetli olabileceğine ilişkindi. Tahakkümcü siyasetin doğasında bu tür sorulara pek yer yoktur. Bu tür siyaset hastalığı açık ki yavaş yavaş bize de bulaşıyordu.

Yaptığım ikinci büyük zihniyet hamlesi 'Kürdistan Devriminin Manifestosu' adlı değerlendirmeydi. Bu değerlendirmeyi bizzat el yazmamla 1978 Temmuzu'nda Diyarbakır'da yaptım. Bu değerlendirmenin gerçekleşen 'evlilik' belasının savaş ortamında yazıldığını belirtmem ilginç ve aydınlatıcı olabilir. Denilir ki, bu dönemde Mehmet Hayri Durmuş ve Cemil Bayık (Diğer bir arkadaş Kemal Pir olabilir) kaldığım eve geldiklerinde, mevcut ilişki durumumuzu görünce büyük bir kızgınlığa düşerler. "Bu kadın önderimize -bu sıfat yavaş yavaş oluşuyor- nasıl böyle davranabilir? Gelin, bu arkadaşın haberi olmadan öldürüp kim vurduya getirelim ve bu beladan arkadaşı kurtaralım" derler. Her zaman büyük kalmasını bilen Kemal Pir'in bu tavra yaklaşımı olguncadır. Demiş ki, "Arkadaşın herhalde bir bildiği vardır. Biz

karışmayalım.” Ama Diyarbakır zindanında ölüm orucundayken, adeta vasiyeti olarak, “Bu konuda partinin çok dikkatli olması ve unutmaması” gereğini vurguladığı belirtilir. Manifesto, ilan edileceği düşünülen partinin kuruluş manifestosudur. Yayınlanması düşünülen ‘Serxwebun’ adlı gazetenin ilk sayısı olarak yayınlanır. Manifesto için geriye dönüp baktığımızda, 1973 toplantısı, 1975 buyrultusu ve 1977 seri konuşmalarının bir zirvesi ve en derli toplu ifadesi olarak değerlendirilebilir. Komünist Manifesto’ya anıştırma yaptığı açıktır. Sadece Kürdistan halkına değil, dolaylı olarak tüm Ortadoğu toplumlarına seslenmeye çalışıldığı içeriğinden bellidir. Üslubu ve içeriği ulusallıktan ziyade toplumsal özgürlüğe daha yakındır. Özgür olmayan bir ulusallık kabul edilmediği gibi, ulusal rengi olmayan bir özgürlük de düşünülmemektedir. Manifestodan alınan hızla partileşmeye gitmek kaçınılmazdı. Sadece isim ve kimlerle başlanması gibi bazı teknik detaya ilişkin sorunlar o kadar önemli değildi.

Parti kurmak dönem itibariyle bir onur meselesiydi. Ortada hemen yanıt oluşturabilecek olanaklar yoktu. Fakat muazzam bir onur boşluğu her adımda belliydi. Nereye baksam adeta alçaklık hissediliyordu. Her şey ihanete uğramış gibiydi. Dağ-ova, köy-kent, tarih-güncellik, birey-toplum, devlet-yurttaş, kadın-erkek, çocuk-ebe-veyn, yol-yolcu, kısaca her ikilem körce ve haince bakıyordu. Bir şeylerin yapılması gerektiği kesindi. Parti belki de bu ikilemlere anlam katarak çözüm yoluna sokabilirdi. Kurulan dar anlamda parti değil, yeni bir yaşam tarzıydı. Kimlik dönüşümü dayatılıyordu. Ülke ve tarihle, çağdaşlıkla bu kadar uyuşmazlık hiçbir gerekçeyle izah edilemezdi. Gerekçelerimiz, zayıflıklarımız ne olursa olsun, mevcut duruma müdahale şarttı. Bu durumda partileşme bir nevi intihar eylemiydi. Ama bilinçli bir birey intiharı değil, toplumun yaşanmazlığına tepki anlamında iğne ucu kadar da olsa onurlu yaşam şansını denemek için bir intihar; bir nevi namusu kurtarma eylemi. Değişik biçimde uygulanan namus eyleminin özgün bir biçimiydi partilileşmemiz. Şahsen çocukluktan beri kaçındığım dar amaçlı namus kavramları için kendini feda etme yerine, tarihsel toplumsal anlamı olan bir namus eylemi tercih edilebilirdi. Bu eylemi gündemleşen sınıfsal ve ulusal, etnik, dini, ailevi çıkarlarla izah etmek güçtür. Ana etken kendini zorbela yetiştirmiş, biraz aydınlanmış halk insanlarının eylemi olarak izah etmek doğruya en yakındır. Tarihte iyi bilinen Rus Narodniklerine benzetmek daha anlaşılırdır. Etkisine baktığımızda, partileşme tarzının rolünü oynadığını söyleyebiliriz. Genel ve onursal bir ihtiyaca cevap verdiği gelişmelerden bellidir.

1980 başlarında yaptığımız zihniyet çalışmaları biraz daha siyasetle zor ilişkilerinin çözümüne yatkındır. Kürdistan’da Zorun Rolü, Ulusal Kurtuluş

Cephesi, Kişilik Problemi ve Örgütlenme Üzerine konuşmalar daha somut sorunların çözümüne yöneliktir. Ortadoğu, İsrail-Filistin deneyiminden etkilenme olmuştur. Yıllarca süren zihniyet çalışmaları ancak çok sınırlı bir gençlik kesimini uyandırabilmiştir. Toplumun genel ve derinden sarsılışı herkesi etkileyecek politik-askeri adımlara bağlıdır. Gerçek partileşme, rüştünü bu adımları atmakla ispatlayabilirdi. Aksi halde bir çocukluk hastalığından ölmek gibi olurdu. Zindan direnişçiliğiyle Ortadoğu çalışmaları birleşince, gerilla hamlesi kaçınılmazdı. Bunu önleyecek en ufak olumlu karşı hamle yoktu. Devlet topyekun inkâr ve bastırma halindeydi. İki olgu birbirini mutlak tanımama, kabul etmeme pozisyonundaydı. Uzlaşma zemini aramak boşunaydı. Kesire ve o dönemde ortaya çıkan Avukat Hüseyin Yıldırım'ın ilginç tavırları acaba devlet endeksli olabilir mi diye sonradan düşünüldü. Ama bu anlama gelebilecek bir ipucu bulmak zordu. Kaldı ki, cesaret edilmesi daha da zordu. Mehmet Şener ve Selim Çürükkaya'nın daha sonraki tavırları da bu yönlü kuşkular uyandırdı. Fakat tavırları olsa bile, sıradan bir ajanlığı aşacak güçte değildi. Dolayısıyla ciddiye almak düşünülemezdi.

15 Ağustos 1984 hamlesine yönelik ana değerlendirme neden olduğu değil de gerçekleşen biçimin çapsızlığına yönelikti. Yaratıcı bir askeri yaklaşımda hiç bulunulmadı. Gerilladan başka her şeye benzedi. Niçin doğru bir gerilla çizgisine girilmediği hep soruldu. Partileşmenin asgarî gerekleri bile gerillaya yansıtılamadı. Bunda iki etkenin rol oynadığı kanısındayım. Birincisi, baştan itibaren ne zihniyet savaşımına ne de pratik çabalara köklü bir inanç ve bilinçle katılamayan kişilik yapılanması ve benim olağanüstü çabalarla bu kişilik zayıflıklarını ayakta tutmadaki büyük inadım. Yapı Türk solunda olduğu gibi bir barutluk atılımla kendini sonuçlandırmak istiyordu. Biz ise onları yaşanır ve başarır kılmak istiyorduk. Bu arada hızla sivrilen bazı yerel unsurlar komuta boşluğunu sezmekte ve doldurmakta gecikmediler. Dörtlü çete olarak daha sonra somutlaşacak bu eğilim değil partileşme, asgari toplumlaşmanın gereklerini bile tanımıyordu. Eşkıyalıktan da öte, en değme ajan provokatörlerin bile bilinçli yapamayacakları tahribatları bu unsurlar gerçekleştirecekti. Bir nevi yerel eşkıyalıkla zayıf parti etkileri karşılaşınca, ortaya çıkan bir gelişme söz konusuydu. Bu durum ikinci partileşme hamlesinin boşa çıkarıldığı dönemin sonuna kadar devam etti.

Partileşmenin ilk hamlesi daha zihniyet aşamasında Kesire, Şahin Dönmez vb. tarafından işlemez kılınmaya çalışılırken, ikinci hamlesi çeteleşmenin elinde adeta can veriyordu. Buna önlem olarak düşünülen her hamle çeteciklerin oldukça kemikleşmiş yapılarında eriyip gidiyordu. Bunda ne Önderlik olarak yetersizliğimiz, ne de devletin ve işbirlikçilerin yönelimi yol açtı.

Çeteleşmenin gücünü kestirememe ve etkili tavırlar geliştirememe asıl neden oldu demek daha gerçekçidir. Zafer ne önderliğin ne de devletindi, zafer çeteciliğindi. Zaten devletin yanındaki köy korucularının durumuyla çoğu itirafçı olan çete elebaşlarının mevcut durumu bu olguyu daha iyi izah eder. Fakat devletin daha sonra iyice yapıştığı bu silah bumerang etkisi gibi kendisini vuracak etkilere de sahipti. İlerde bu görülecekti. 1990'ların başlarında daha boyutlu çeteler o-larak düşünebilecek Güney'deki aşiret önderlerinin desteklenmesi nasıl federe devlet olarak karşılarına dikilmişse, Kuzey'deki işbirlikçi elebaşları da köy koruculuğu ve tarikatlar temelinde devletin hem siyasi hem askeri yapısında artık kolay kolay karşıya alınamaz bir ağırlığa oturmuştu.

KURULUŞ MANİFESTOSU'NDA KÜRDİSTAN HALKINA DEĞİL, DOLAYLI OLARAK TÜM ORTADOĞU TOPLUMLARINA SESLENMEYE ÇALIŞILDIĞI İÇERİĞİNDEN BELLİDİR. ÜSLUBU VE İÇERİĞİ ULUSALLIKTAN ZİYADE TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜĞE DAHA YAKINDIR. ÖZGÜR OLMAYAN BİR ULUSALLIK KABUL EDİLMEDİĞİ GİBİ, ULUSAL RENGİ OLMAYAN BİR ÖZGÜRLÜK DE DÜŞÜNÜLMEMEKTEDİR.

İçerik olarak Önderlik Kurumu bu dönemde rolünü fazlasıyla oynamıştır. İdeolojik, siyasi ve askeri çizgi sorunlarını olduğu kadar, temel kadro eğitimi ve kitle ilişkileri, lojistik ve silahlanma çabalarında da fazlasıyla beklenen rol oynanmıştı. Belki üslenme açısından yer değişikliği eleştirilebilir. Ama bunda da uzun süreli güvenlik içinde hareket olanaklarıyla karşılaştırılınca, eleştiri gücünü yitirir. Çizginin pratik önderliğinin ne siyasi ne askeri olarak o kadar hazırlanmış olanaklara rağmen rolünü oynamaması en çok üzerinde durulması gereken husustur. Elde başarılı olabilmek için her şey vardı. Silahtan paraya, üslenmeden dış irtibatlara, kitle ilişkilerinden devlet ilişkilerine, her tür kadro ve savaşçı adaylarından eğitilmiş çok sayıda askeri ve siyasi kadroya kadar varolan olanaklar sadece dürüst bir askeri, siyasi, örgütsel yönetimin elinde biçimlendirilseydi, gelişmelerin seyri çok başka olurdu. Belki bir devlet iktidarına ulaşılmazdı. Kaldı ki, pek de planlanmayan bir amaçtır bu. Buna rağmen demokratik bir çözüme rahatlıkla ulaşılabilirdi. Hem de taraflar o kadar kayıp vermeden ve acı çekmeden bu sonuca ulaşılabilirdi. Sonuca ulaşılamamasında içte PKK'nin, dışta devletin çeteleşmesi ve bunda sorumlu tutulması gereken PKK Merkezinin rolüne sahip çıkmaması asıl engelleyici etkenler olmuştur. Devletin de PKK'nin de kazanmadığı, çok şey kaybettiği a-çıktır. Buna karşı tarih boyunca sinsi ve işbirlikçi o-lan Kürt feodal üst tabakası çıkarlarını iyi yürütmüştür.

Güney Kürdistan'daki geleneksel aşiret önderliği, Türkiye'nin PKK ile girdiği

savaşımın en kritik anında kendince önemli çıkarlar karşılığında en büyük ihanete cesaret edebilmiştir. Cezaevinde ve savaş ortamındaki ihanetlerle karşılaştırılınca, çok daha sinsi, planlı ve gizli yürütülen bu ihanet Türkiye'yi çete politikalarına daha çok sarılmaya teşvik etmiştir. Siyasiler yapıları gereği buna baştan açık iken, ordunun da yaşadığı zorlanmayla bu politikaya yatması bugünkü Federe Kürt Devletine giden yolun başlangıcıdır. Türkiye yönetimi bu sonucu hiç şüphesiz beklemiyor, taktik bir ilişki olarak değerlendiriyordu; PKK'nin tasfiyesiyle bitirilebileceğine emindi. Ayrıca ABD'nin Irak planlamasının gerçek boyutlarından habersizdi. İşbirlikçi Kürt önderliği amaçlarında daha bilinçli ve planlıydı. Bunu hem PKK, hem TC ile ilişkilerinde ustaca uyguluyordu. Yüzeysel ve basit yaklaşan, pratikteki PKK ve TC komuta kademesiydi. Bu sürecin kapsamlı değerlendirilmesi birçok gerçeği ortaya çıkaracaktır. Özellikle TC bünyesinde de klasik devlet anlayışı ile çeteci devlet anlayışı arasındaki ilişki ve çelişkilerin aydınlanması büyük önem taşır. Devletin varlığına karşı sadece PKK'nin değil, devlet içinde de gerçek tahribatı hangi politikacılar ve kurumların yaptığı açığa çıkarılması gereken temel hususlardandır. Cumhuriyetin devrimci ilkelerinden tamamen kopuk, Türk-İslamcı sentez adı altında bambaşka bir devlet yapılanmasına doğru nasıl gidildiği; bunda Kürdistan'daki savaşın rolü, Kürt aşiretçiliği, köy koruculuğu ve geleneksel feodal dinci çevrelerin tarikatçılığı yoluyla nasıl Cumhuriyet karşıtı ve ilerde Kürt Federe Devletine benzer gelişmelere yol açılabileceği de anlaşılmak durumundadır.

Bu duruma gelinmesinde uluslararası gelişmelerin payını görmek de önemlidir. Bu gelişmeler olmadan, yalnız başına PKK ve TC bünyesindeki gelişmelerle durum yeterince izah edilemez. 1990'da Sovyetlerin çözülüşü, küreselleşme ve Clinton önderliğinin Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan üzerindeki etkisi hem dolaylı hem direkt yoldan kapsamlı olmuştur. Sovyetlerin çözülüşü Suriye'nin kararlılığını etkilediğinden bilinen çıkışa yol açmıştır. Diplomatik destek zayıflamıştır. Olası kapsamlı destekten yoksun kalınmıştır. Küreselleşme, Ortadoğu'da yol açacağı değişim zorlamasıyla önümüzü daha iyi görmemiz gerektiğini zorunlu kılar. Aksi halde Irak başta olmak üzere birçok ülkede gelişme önceden kestirilemez. Eskinin paradigmasıyla tutucu ve önünü zamanında görememe durumuna düşülür. Clinton'un gelişiyle daha farklı taktiklerle bölgeye yaklaşım gösterebileceği kestirilmeliydi. ABD'nin bölge, Türkiye ve Kürdistan politikaları derinliğine anlaşılsaydı, Suriye'deki çıkış sonrası durumlara düşülmeyebilirdi. Yüzeysel ve geç değerlendirmeler zamanında hareket etmemeye ve inisiyatifi kaybetmeye yol açar.

Mevcut tıkalı duruma düşülmesinde zamanında teorik-paradigmatik değişimin yapılmaması da etkili olmuştur. 20.

yüzyılın son çeyreğinde solun durumu, kültürel hareketler, feminizm ve ekolojik açılımlar iyi takip edilemedi. Ayrıca sivil toplum ve insan hakları mücadelesinin önemi derinliğine anlaşılamadı. PKK programı, örgütlenmesi, strateji ve taktikleri reel sosyalizmle ulusal kurtuluşçu akımların derin etkisi altındaydı. Kongrelerde yapılan değişiklikler taktik düzeyden öteye gidemiyordu. Temel dünya paradigmaları değişmemişti. Çözümlemeler derinleştirilse de, yeni paradigma yoksunluğu köklü değişime olanak vermiyordu. Toplumsal gelişmelere hala şematik yaklaşılıyordu. Dogmatik zihniyet doğa ve topluma bakışta etkiliydi. Ortaçağ zihniyeti aşılmıştı, fakat reel sosyalizm şematikliği de doğa ve topluma yaklaşımın üretken bir teorisine yol açmıyordu. Kalıpsal yaklaşım zengin olgular dünyasını, dönüşüm ve değişim zenginliğini görmeyi perdeliyordu. Daha da önemlisi, aşırı politik ve askeri yoğunlaşma kişiliği tek boyuta indirgiyordu. İlişkilere hiyerarşik boyutu dayatıyordu. İktidarlaşma hastalığı bulaşıcı hastalık gibi hızla yayılıyordu. Devrimin halkların özgürlüğü, eşitliği için olduğu, demokratikleşmenin bunun için zorunlu bir durak olduğu ikinci planda kalmıştı. Askeri-politik yaklaşım tüm ilişkilerin belirleyeni olmuştu. Askeri ortamda anlamı olabilecek bu davranışların tüm halka yansıtılması zaten reel sosyalizmin temel hastalığıydı.

Yeni teorik yaklaşımlar ve paradigma değişikliğine ilgi de duyulmuyordu. Belki de görüşlerin yanlışlığından ürküntü duyuluyor, sonuçlarından çekiniliyordu. Hâlbuki Sovyetlerin çözülüşü sosyalizmi yeniden ele almayı zorunlu kılıyordu. Kadın ve çevre sorununa ilgi artmışsa da, gereken teorik derinlik sınırlıydı. Etnisite-ye daha gerçekçi bir yaklaşım dar sınıfçı, ekonomist eğilimleri kırıp zengin bir komünal ve demokratik duruş perspektifine götürebilirdi. Zamanla daha ilgili yaklaşımlar sergilense de, mevcut tıkanmaları aşmayı sağlayacak derinlikte değildi. PKK 2000'-lere doğru aslında 1970'ler paradigmasıyla gelip dayanmıştı. Tümüyle dağılmasa da, işlevselliğini önemli oranda yitirmişti.

Hiçbir olgusal gelişmede herşey olum-suz olarak değerlendirilemez. PKK'-nin tarihi, aynı zamanda Kürt ve Kürdistan tarihi ve toplumsal yapısında büyük değişim ve dönüşümlerin de tarihidir. Denilebilir ki, 20. yüzyılın son çeyreği Kürdistan'da PKK'nin damgasını taşımaktadır. Getirdiği zihniyet dönüşümü, politik ve toplumsal alt üst oluşlar tarihe mal olmuştur.

Örgütlenme tüm tahribatlara rağmen varlığını büyük oranda sürdürmektedir. Ülke içinde ve dışında, tüm Kürdistan parçalarında her tür örgütlenmeye gidebilecek potansiyel bir zemin, lojistik imkân, kadrolar ve çok sayıda gruplar, sivil toplum kuruluşları mevcuttur. Halkın politik bilinci oldukça gelişmiştir. PKK kitlesi tüm Kürdistan'da başat durumdadır. Ayrıca ülke dışında ve komşu metropollerde milyonlarca sempatizan halk kitlesi mevcuttur. Kadında muazzam bir uyanış ve örgütlenme vardır. Kadın etrafında adeta yeni bir dünya doğmaktadır. Yeni teorik ve paradigmatik yaklaşımların asal öğeleri kadın özgürlüğünden geçmektedir. Gençlik benzer durumdadır. İlgi ve sıcaklığından bir şey kaybetmemiş olan gençlik, özgür toplum idealinin kararlı takipçisidir. "Ya Özgür Yaşam Ya Hiç" sloganı gençliğin elinden düşürmeyeceği bayrağı olmuştur. Partileşme tümüyle boşa gitmemiştir. Muazzam tecrübesiyle, binlerce kadrosuyla, onbinlerce sempatizanı ve yüz binlerce kitlesiyle uygun gördüğü öz ve biçimler altında rahatlıkla kendisini yeniden yapılandırabilir. Gerilla hiç hak etmediği kayıplara ve çeteleşme anlayışlarına rağmen, Kürdistan'ın merkezinde ve tüm stratejik üs alanlarında binlerce kişiyle varlığını sürdürmektedir. Kendini geçmişin ağır hastalıklarından arındırırken, kazandığı büyük tecrübeyle ve hedeflediği daha gerçekçi politik program altında başarılı olmaya her zamankinden daha hazırdır. Tüm aleyhteki kuşatmalara rağmen, PKK dünyanın her köşesinde dost mevziler ve ilişkiler ağını korumakta ve gelişmesini sürdürmektedir. Binlerce kahraman şehidi kendilerini doğru temsil edebilecek zihniyet ve pratik sahibi yoldaşlarını beklemektedir.

HİÇBİR OLGUSAL GELİŞMEDE HER ŞEY OLUMSUZ OLARAK DEĞERLENDİRİLEMEZ. PKK'NİN TARİHİ, AYNI ZAMANDA KÜRT VE KÜRDİSTAN TARİHİ VE TOPLUMSAL YAPISINDA BÜYÜK DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMLERİN DE TARİHİDİR. DENİLEBİLİR Kİ, 20. YÜZYILIN SON ÇEYREĞİ KÜRDİSTAN'DA PKK'NİN DAMGASINI TAŞIMAKTADIR. GETİRDİĞİ ZİHNİYET DÖNÜŞÜMÜ, POLİTİK VE TOPLUMSAL ALT ÜST OLUŞLAR TARİHE MAL OLMUŞTUR.

Özcesi, özgürlük adına sarf edilen çabalardan hiçbir zaman pişmanlık duyulmaz. Sadece anlamsız kayıplar, kör inatlaşmalar, vaktinde ve yerinde yerine getirilemeyen görevlerden ötürü a-cı duyulur. Acılar ise değerini bilen herkes için daima en iyi öğretmenler olmuştur. Bu sefer en iyi öğretmenden iyilik, doğruluk ve güzellik dersleri emeğinin hakkıyla en iyi biçimde öğrenilecekti.

PKK adına yapacağım eleştiri-özeleştiride çoğu kez değindiğim, de-ğinilen ikincil konulara fazla ve gerekmedikçe değinmeyeceğim. En temel konulara açıklık getirmeyi daha belirleyici

gördüğümden birkaç konuya ağırlık vereceğim:

1- Evvela parti kavramından başlamak gerekir. Çağdaş partiler daha çok 19. ve 20. yüzyılda gelişen kapitalist toplumdan kaynaklanır. Onun sınıfsal, sosyal kategorilerine dayanırlar. Başta temel sınıflar olarak burjuva-işçi ikilemini esas alırlar. Yığınla da ara sınıf olarak 'küçük-burjuva' partiden bahsedilir. Bu partilerin hepsi için devlete erişmek temel hedeftir. İster devrimci yöntemlerle ister seçim yöntemleriyle olsun, her partide devlet konumlarına -başta parlâmento ve hükümet olmak üzere- ulaşmak, yer edinmek başarı anlamına gelmektedir. Bu devlet ister kurulu bir devlet olsun, ister kurulmak istenen bir devlet olsun, hepsi için geçerlidir. Devletleşmek; yücelmek, nimetlere konmak, gelişiminin motoru başına geçmekle özdeş sayılmaktadır. Ayrıca bu tanım ayrım yapmaksızın tüm sınıflar için geçerlidir.

PKK'nin de kuruluş amacında devletleşmek eği-limi olduğu söylenebilir. Çok a-çık olmasa da, ya mevcut devlete e-rişerek ya da kendilerine göre yenisini oluşturarak amaçlarını devlet yoluyla gerçekleştirmek temel bir varsayımdır. Tüm faaliyetler, ideolojik, politik, askeri, örgütsel, propagandasal boyutların hepsi son tahlilde devlet amaçlıdır ve ona erişmeyi hedeflemektedir. Her ne kadar teorik olarak sınıfsız, sömürüsüz bir komünist toplum amacından bahsedilse de, bu amaca ulaşmada bile uzun süre 'proletarya diktatörlüğü' denen devlet olmadan ulaşılmayacağı peşin bir varsayım olarak kabul edilmektedir. O halde devlet amacı tüm yüzyıl partilerini olduğu kadar PKK' yi de bağlayan ana unsurların başında gelmektedir. Tüm partilerin olduğu kadar PKK'nin de devlet ilgisi devlete ulaşma, devleti temsil etme iradesi taşıdığı inkârı zor bir husustur. Bu amaç için ne kadar bilinçli, ustalıklı mücadele ettiği tartışılabilir. Ulaşıp ulaşmayacağı değerlendirilebilir. Yine burjuva-proleter devlet ikileminde hangisine daha yakın olduğu da değerlendirilebilir. Ama PKK'nin devlet odaklı olmaya hiç niyeti yoktu demek gerçekçi olmaz. Ayrıca devletleşmeden kastettiğinin Kürt veya başka bir ulus, ülke etiketli olması da işin özünü değiştirmemektedir. Önemli olan, devlet odaklı olmayı esas alıp almadığıdır. Alması en güçlü olasılık olduğuna göre, tüm pratiğine ve alt amaçlarına damgasını vuranın devletleşme tarzı kişilik, örgüt, çalışma tarzı olması da doğaldır. Teorinin temel ilgi odağı siyaset ve devlet olacağı gibi, strateji ve taktik yaklaşımın esas konusu da devleti e-le geçirmenin, o-na ulaşmanın u-zun veya kısa vadeli sınıf mevzilenmesi, dost-müttefik seçmesi, örgüt ve eylem biçimini belirlemesi olacaktır. Günlük tüm çalışmalar bu teorik, stratejik ve taktik esaslara bağlı olarak gerçekleştirilecektir.

Tüm 19. ve 20. yüzyılın parti-cephe çalışmalarının bu doğrultuda gerçekleştirilmesi de bu varsayımımızı

doğrulamaktadır. Sorulacak temel soru, partileşmenin bu tarzıyla amaçlarına ulaşıp ulaşmadığıdır. Sınıf ve ulus adına kurulan partilerin devletleşmesi sağlandığına ve yeterince iktidar zamanları da olduğuna göre, amaçlarına ulaştıkları söylenemez. Bu gerçeği tespit etmek için fazla kanıt göstermek gerekmez. 19. ve 20. yüzyılın savaşların, e-şitsizliklerin, zulmün, yıkımın en çok gerçekleştiği yüzyıllar olduğu açıktır. İnsanoğlunun ensesine atom bombası dayatılmıştır. Baskı, katliam ve asimilasyonların her türü denenmiştir. Sonuç 2000'lerin başında daha eşitsiz, savaşlı, özgürlük yoksunu, fakir-zengin uçurumlu, çevre kirlilikli, toplumsal cinsiyetçi bir uygarlığın sürüp gitmesidir. Büyük amaçlarla kurulan proletarya partileri de bu sonuçtan en az burjuva partileri denenler kadar sorumludur. Reel sosyalizmin deneyimlerinin klasik burjuva deneyimlerinin daha gerisinde sonuçlar doğurduğu bilinmektedir. Bundan da önder parti olarak komünist partilerin sorumlu olması tabiidir.

O halde devlet odaklı bir irade olarak partileşmenin kendisi sosyalizm olarak niteleyebileceğimiz eşitlik ve özgürlük idealine terstir; onunla çelişki halindedir. Devlet olmayı amaçlayan partilerin eşitlik ve özgürlük idealine ulaşması beklenemez. Aksine onunla arayı daha da açması yaşanan pratiklerin kanıtladığı bir husustur. Bu çelişkiyi çözmenin aracı, devlet odaklı bir irade taşımaktan vazgeçmektir. Yani devlet=özgürlüksüzlük, devlet=eşitsizlik tanımında buluşarak devlet odaklı parti olmayı ilkesel olarak aşmaktır. Devlet adına parti olmak veya devlet sahibi olmak için parti kurmak bir temel yanlışlık olarak görülüp samimi bir özeleştiri ile bu tür partileşmeden vazgeçmek en doğru tutum olmaktadır. Hem devletleşme hem özgürlük ve eşitlik ideali birlikte taşınamaz. Biri diğerini aşmayı gerektirir. Dikkat edelim: Yıkmaktan, altüst etmekten bahsetmiyorum. Aşmak kavramı Engels'in daha 19. yüzyıl sonlarında dikkat çektiği 'devletin sönmesi' kavramıyla bağlantılıdır. Sosyalizm için devlet yavaş yavaş söndürülmesi gereken bir ateş topudur. Ben buna 'kartopu nar, topu teorisi' demiştim. Bin yılların yuvarlana yuvarlana çığ gibi büyümüş bu kartopunun değil sosyalizm olarak eşitlik ve özgürlüğü getirmesi, tahakkümü altına aldıklarının eşitsizliğini ve özgürlüksüzlüğünü daha çok geliştirmesi söz konusudur. Devlet en eski bir hiyerarşik ve sınıflı toplum geleneği olarak özgürlük ve eşitlik elde etmenin bir aracı olarak seçilemez.

Sosyalizm ve her tür eşitlik ve özgürlük ideali için devlet tercihi en büyük hatayı teşkil etmiştir. Tarihin derinliklerine indiğimizde de bu hatanın büyüklerini görmekteyiz. Roma İmparatorluğuna karşı üç yüzyıl savaşan Hıristiyanlık bile devletleştikten sonra yoksulların eşitlik ve özgürlük ideali olmaktan uzaklaşmıştır. Kendisi sınıflı bir toplumsal imparatorluk olmuştur. Büyük

göçlerin komünal ve demokratik pozisyonlu halkları devletleştikten sonra hızla eşitlik ve özgürlük konumlarından uzaklaşmıştır. Büyük Cermen, Arap ve Türk göçebe toplumları, üst tabakaları devletleştikten sonra eski komünal demokratik ve eşitlikçi yapılarını yavaş yavaş yitirmişlerdir. Tarih bu tarz özgürlük ve eşitlik yitirimlerinin sayısız örnekleriyle doludur. Neden o halde devlet tercihi üstün çıkıyor sorusuna vereceğimiz cevap onun iktidar özüyle ilgilidir.

2- O halde iktidarı çözmeliyiz. İktidar nedir? İktidar devlet kurumunun icraya geçmiş halidir. Dönemsel devlettir. Devletin dönem sınıf ve tabakalarıyla, etnisite, din, kavim üst tabakalarıyla içinin doldurulmasıdır. Kurumlarına yeni sınıf, etnisite, hanedan, mezhep, ulus gibi kategorilerden örgütlü grupların hâkim olmasıdır. Bu kategorilerin ilişki, örgüt ve eylemlerinin tahakküm ve sömürücü güç olarak belirmesi devlet anlamına gelir. Öyle devletçi ideolojilerin iddia ettiği gibi devlet ne tanrının kendisi ne de gölgesidir, ne kutsal ana ne kutsal babadır, ne tanrı-kral ne de aklın en yüce somutluğudur. Artı-değer ve ürünler başta olmak üzere, toplumların bin bir emekle biriktirdiklerine zorba ve yalancı bazı grupların tarihin ilk hiyerarşik ve sınıflı toplumundan beri el koyma faaliyetleridir. Bu faaliyetlerin gerçekleştiği kurum ve kurallardır. İktidar işte bu kurum ve kuralları istedikleri gibi dolduran, işleten grupların eylemi olarak işlev kazanmaktır.

Toplumlar bölümünde uzunca tanımladığımız için kısa kesmeye çalıştığımız iktidar tanımı, öz olarak o kadar çekici olmasını toplumsal değerler birikimine en çok sahip olma avantajını vermesine borçludur. İktidar olmak birikmiş zenginliklere, onları daha da artırmanın kurum ve kurallarına, gücüne ve yöntemlerine sahip olmayı ifade ediyor. Süslü laflarla onunla özgürlük, eşitlik, kalkınma getireceğim demek, bilerek veya bilmeyerek kendisini, çevresini ve dayandığı toplumu aldatmak ve oyalamak demektir. İktidarlarla ne devrim yapılır, ne değişim sağlanır. İktidarla değer gasp edilir, bölüşülür. Ayrıca iktidar değer üretmenin yeri değil tüketmenin yeridir. İster vergi biçiminde ister zorla, toplumdan alıp mensupları arasında dağıtır. Yatırım ve üretime geçmesi de, yani devlet ekonomisi de talanın, değer elde etmenin değişik bir yolu olmasından öteye fazla bir anlam taşımaz. Denilebilir ki, Lenin gibi bir emekçi sınıf politikacısı neden bu gerçeği göremedi? Kapsamlı izahlar gerekir. Ama çok kısaca belirtelim ki, bütün sosyalizmin yüzelli yıllık tarihi iktidara gelme paradigması üzerine kurulmuştu. Lenin'in yaptığı en kestirmeden bu paradigmayı uygulamaya geçirmek, onun yol ve yöntemlerini doğru kestirmekti. Her ne kadar "Sosyalizme en gelişmiş demokrasiden gidilir" demişse de, kendi ve partisi en kısa proletarya diktatörlüğü yoluyla sosyalizme gitmeyi temel bir taktik hat olarak görmüşlerdi. Emperyalizm koşullarında parti-iktidar

olmadan ayakta durulamayacağını bir temel anlayış olarak bellemişlerdi. Fakat tarih bu görüşün doğru olmadığını aradan yetmiş yıl geçse de en sonunda göstermiştir.

Bu gerçeklik Leninizm'in, Marksizm'in her şeyiyle yanlış olduğunu göstermez. Sadece parti-iktidar tezlerinin yanlışlığını, sosyalizme götüremeyeceğini kanıtlar. Marks'ın, Engels'in konumu şüphesiz teorisyenlikle sınırlı olduğu için devlet ve iktidar için konumları tam kestirilemez. Ama devleti kısa süreli bir tahakküm aracı olarak burjuvaziye karşı kullanmak gereğinden bahsetmişlerdir. Devletçi olmayan anarşistler de vardır. Birçok ütopyacı da vardır. Devletçi olmayan demokrasiler de birçok alanda ve dönemde uygulanmıştır. Birçok sosyalist devleti eleştirmiş, hızla sönmesi gereğinden bahsetmiştir. Sovyet Rusya bunun da tarihi örnekleriyle doludur. Sonuç olarak devlet ve devlet iktidarını kurtuluş, özgürlük ve eşitlik için hedeflemek, kullanmak amaca ulaştırmıyor, uzaklaştırıyor. Gerçekten bu amaçlara bağlılık ve başarıları isteniyorsa, temel mücadele aracı olan parti ve koalisyonları için başka siyasi modeller tasarlamak, teorik ve paradigmatik görüş haline getirmek vazgeçilmez tarihi bir öneme haizdir. Yeni partiler ancak bu sorunun cevapları doğru verildiğinde anlam taşıyabilir.

İktidarla bağlantılı sorulması gereken soru şudur: İktidar gücünü nereden alır; bu kadar nimete konma, değerlere hükmetme nasıl gerçekleşmektedir? Bu sorular bizi iktidarın kaynağının güç olduğu, gücün de savaşta belirlendiği hususuna götürür. Devletin, dolayısıyla iktidarın kaynağında toplumsal aklın değil gücün, savaşın yattığını iyi görmek gerekir; devlet değil gücün, savaşın yattığını iyi görmek gerekir. Devlet ve iktidar toplumsal sorunların çözüm araçları olarak oluşmazlar. Sorun çözme kaynağı olarak kamusallıkla, tahakküm ve istismar gücü olarak devlet ve iktidarını ayırt etmeden her tür karışıklığa düşeriz. Günümüzde iktidarın karışmadığı hiçbir toplumsal etkinlik yok gibidir. Aileye dek devlet sızmıştır. Küresel kapitalizmin geldiği aşama, devleti hem en yoğun uygulanan hem en gereksiz duruma düşen araç konumuna düşürmüştür. Devletin en gereksiz konuma düşmesi zayıfladığı anlamına gelmez. Tersine dişini tırnağına takarak ve gerektiğinde en tavizkar politikaları kullanarak etkinliğini sürdürmeye çalışır. Devlet iktidarının bu durumu totalitarizm olarak adlandırılır. Belki eskisi gibi bir faşist totalitarizm veya reel sosyalist versiyonu aşılmıştır. Fakat yine de devlet totaliterdir. Günümüzde totaliter olmayan devlet yoktur. Bu durum kapitalizmin gerekleri, içinden geçtiği kriz ve alternatiflerinin

DEMOKRASİYİ TANIMLARKEN, ONU DEVLET DIŞI TOPLUMUN KENDİNİ YÖNETME HALİ OLARAK BELİRTEBİLİRİZ. DEMOKRASİ, DEVLET OLMAYAN YÖNETİM DEMEKTİR; TOPLULUKLARIN DEVLETSİZ KENDİNİ YÖNETEBİLME GÜCÜDÜR.

devreye girişiyle bağlantılıdır.

Özcesi devletin kurulduğundan beri dayandığı güç, savaş olgusu halen devam etmektedir. Savaş iktidarın temelidir. İktidar olmak, savaş kültürüne dayanarak toplumu her düzeyde biçimlendirmek ve statükoda tutmak demektir. Başlıca belirleyen olarak devlet iktidarı kendini yadsımak anlamına gelebilecek özgürlük ve eşitlik idealleriyle örtüşmez. Uygulamalarıyla o ideallere hizmet etmez. Tersini yaparak işlevini sürdürmek ister. Dolayısıyla bu aracı hedefleyen partilerin özgürlük ve eşitlik idealleri, i-yi niyetli de olsalar, devlete ulaşıldığında ancak boşa çıkar.

3- O halde yeni özgürlük ve eşitlik partileri tutarlı olmak istiyorlarsa devlet odaklı olmayan siyaset ve toplum biçimlerini programlamak durumundadırlar. Devletin alternatifi demokrasidir. Devleti demokrasi dışı alternatiflerle karşılamanın şimdiye kadar takip edilen bütün yolları boşa çıkartmıştır. Demokrasi sanıldığı gibi kapitalist devletin bir biçimi değildir. Ayrıca demokrasi dışında hiçbir rejim devleti sınırlamaz, hukuk içinde tutmaz, daraltmaz ve küçültmez. Bir devleti yıkmak, devlet kültürünü aşmak anlamına gelmez. Yerine her an yenisi kurulur veya başka biri boşluğunu doldurur. Sadece demokrasi devletle alan paylaşır, onu sınırlayarak toplumun özgürlük alanını genişletir. El koyduğu değerleri azaltarak eşitliğe biraz daha yaklaştırabilir. Demokrasiyi tanımlarken, onu devlet dışı toplumun kendini yönetme hali olarak belirtebiliriz. Demokrasi, devlet olmayan yönetim demektir; toplulukların devletsiz kendini yönetebilme gücüdür. Sanıldığının aksine, insan toplumu oluştuğundan günümüze kadar daha çok devleti değil demokrasiyi yaşamıştır. Belki genel bir ülke veya ulus demokrasisi durumu yoğun yaşanmamıştır. Ama toplumun varoluş şekli komünal ve demokratik pozisyonludur. Komünalite olmadan, demokratik reflekse sahip olmadan toplumun yalnız devletle yürütülmesi olanaksızdır. Devlet ancak komünalite ve demokrasi aleyhine büyüyerek hükmedebilir. Devletin içinden yükseldiği ve yaşadığı zemin toplum komünalitesi -bir aradalık gereği- ve demokratik duruştur. İkisi arasında diyalektik bir bağ vardır. Dolayısıyla toplumla uygarlık bir araya geldiğinde, temel çelişki devletle demokrasi arasındadır. Birinin azı diğerinin çoğudur. Tam demokrasi devletsizlik halidir. Tam devlet egemenliği ise demokrasi yoksunluğudur. Buradan çıkaracağımız sonuç, demokrasiyle devlet arasındaki ilişki birbirini yıkma değil, aşma tarzındadır.

Devleti ancak devlet yıkabilir. Demokrasi devleti yıkmaz; reel sosyalizm gibi ancak daha yeni bir devletin yolunu açabilir. Demokrasinin temel işlevi böylelikle ortaya çıkar. Devleti sınırlayarak, küçülterek, toplum üzerindeki ahtapot misali kollarını kırparak ancak özgürlük ve eşitlik

olanaklarını artırabilir. Sonuna doğru ise belki devlet tümüyle gereksizleşerek söner. Engels'in, kısmen Lenin'in anlayışı da böyle olmakla birlikte, teoriyi tam geliştirdikleri de söylenemez. Demokrasili devletlerde de şüphesiz devletin biçiminde önemli değişimler ortaya çıkar. Giderek toplumun 'genel güvenlik' ve ortak yarar alanları olarak 'kamusal alan' dışında tüm gereksiz kurum ve kurallarını terk etmek zorunda kalır. Özellikle AB ülkelerinde geç ve çok yavaş da olsa, farkına varılan ve uygulanan bu tarz bir devlet ve demokrasi uygulamasıdır. Bir nevi tüm insanlık adına devlet ve demokrasi konusunda özeleştiri yapmaktadır.

Bu kısa değerlendirme ile göstermek istediğimiz husus, devlet odaklı parti olmanın baştan itibaren dünya görüşümüzde temel bir yanlışlık içerdiğidir. İster devlet kursun, ona erişsin, ister kurmasın ve erişmesin, bu partiler demokratik, özgür ve eşitlik amaçlarını devlet yoluyla gerçekleştiremezler. Bu yoldan dönülmedikçe, yeni özgürlükçü ve eşitlikçi parti olunamaz. Kısaca demokratik ve sosyalist parti olmanın yolu devlet odaklı teori, program, strateji ve taktiklerde dönüşüm yaparak yenilenmeyi sağlamaktan geçer. Devlet odaklı olmayan bir demokratik sosyalist teoriye, program, strateji ve taktiklere ihtiyaç vardır. Özeleştiri bu temelde gelişirse anlam ifade eder. Aksi halde yenilik adı altında tekrar eski konumlara düşmek kaçınılmazdır. Reel sosyalizm, sosyal demokrasi ve ulusal kurtuluş partilerinin durumu bu gerçekliği gayet açık olarak doğrulamış bulunmaktadır.

4- PKK kapsamlı bir özeleştiriyi bu kapsamda yaparsa, bunu pratikleştirmede gücünü gösterirse, yeniden yapılanma anlam taşır. Geçmişe bir kez daha baktığımızda, tüm yanlışlıklar ve yetmezliklerin altında klasik devletçi parti anlayışının yattığını görmek mümkündür. Kürdistan'ı ister tek başına ister ortak, federatif bir devlet olarak düşünelim, devletleşmeyi esas ufuk kabul edip tüm çalışmaları bu ufka göre ayarlayınca, tüm kadro, örgüt, eylem ve propaganda çalışmalarının niteliği de belirlenmiş olmaktadır. Karşılarında tarihin en eski devlet gelenekleri bulunan PKK kadrolarının daha siyaset bilimini anlamadan içine girecekleri iktidar ilişkileri, çoğu kere açık bir eleştiri olarak belirttiğimiz gibi, 'çingeneye paşalık verilmiş, önce babasını asmış' deyimindeki uygulamaları yaşatır. Sovyet sosyalizminin bile yetmiş yıllık uygulamadan sonra neden vahşi bir kapitalizme geri döndüğünü daha iyi anlıyoruz. Çünkü demokrasi terbiyesinden geçmedi. Alelacele devletçilik toplumun genlerinde totalitarizm ruhunu ekti. Baskı kalkınca ilk dönemdeki gerilik adeta hortladı. Çarlık Rusyası'nın geriliğiydi gizli ve demokratikleşmemiş olan. Devlet kapitalizmi cilası sadece yetmiş yıl bunu gizlemeyi başarmıştır. O halde PKK gibi kimliği adeta katliamın eşiğinde bulunan

bir toplumda kadroyu güç, silah ve siyaset ilişkisine soktun mu kendisini yitirebileceğini, çingene paşalığına dönebileceğini -Şemdin Sakık pratiğini bu yönlü ve bu terimle çok eleştirdim- bilmek, tahmin etmek gerekir. Hangi kurumu oluşturuyorsak ya hiç farkında olmuyor, ya da küçük bir 'despotçuk' olup çıkıyorlardı. Bunun altında da yatan temel etken, siyasi eğitim yetersizliği ve en önemlisi demokrasiyi hiç tanımamasıdır. Demokrasinin kurumsal, kuralsal ve işleyiş üslubunu bilmeye bile yanaşmamasıdır. Geleneksel kültür nedeniyle demokratikleşmeden kaçınma bir alışkanlık ve kolay yaşam yolu oluyordu. Demokratik tarz bilimselliği, toplum bilincini, siyaset bilimini, toplumsal yönetim deneyimini gerektirir. Bu erdemler de kolay elde edilemez. Çok sıkı eğitim ve tecrübe gerektirir.

Benzer partilerin tümünde görülen politbüro ve merkezin kendini hiyerarşikleştirmesi, kolay ulaşılamaz, dokunulamaz kılması devlet geleneğini esas almanın bir sonucudur. Devlet olmak otorite ile başlar. İnsanlara sert ve soğuk yaklaşacaksın. Tarihte Med şefi Deikos'un ilk Med Konfederasyonunu oluşturduğunda yaptığı ilk işlerden biri, eskinin tüm insancıl ilişkilerini bir tarafa bırakıp hiç kimse ile görüşmemesidir. Yeni kurduğu başkent Ekbatan'ı yedi surlu bir duvar ile kapatır. İlginç bir durum oluyor. Devlet olmak için hep kendini perdeleyeceksin, maske sahibi kılacaksın. Osmanlı padişahları hep perde arkasından bakarlardı. Özcesi sosyalist partiler de üst yönetimlerden başlamak üzere aynı yola girmek zorundaydılar. Çünkü devlet olmanın gereği böyledir. Bu pratiğin en başta içinde yer alan biri olarak en zorlandığım konunun bu olduğunu **itiraf** etmeliyim. Devlet tarzına, protokolüne hiç alışamadım. Demokratik yapımla devletleşen yapım arasında büyük bir bocalama yaşadım. Adeta iki arada bir derede kaldım. PKK büyüdüğünde iktidarcılık oyununu daha iyi anladım. Açık belirtmeliyim, hiç hoşnut olamıyordum. Özde en büyük savaşı

PKK BÜYÜDÜĞÜNDE İKTİDARCILIK OYUNUNU DAHA İYİ ANLADIM. AÇIK BELİRTMELİYİM, HİÇ HOŞNUT OLAMIYORDUM. ÖZDE EN BÜYÜK SAVAŞI DEVLET ADAMI GİBİ OLUP OLMAMA KONUSUNDA YAŞADIM.

devlet adamı gibi olup olmama konusunda yaşadım. 1995'lere doğru benim hevesimi asıl zorlayan olgu, gittikçe amacımdan uzak düştüğümü anlamış olmamdı. Devlet bile olsam, karşımdaki insanların küçüldüğünü fark ettim. Adeta boyun eğiyorlardı. Biliyordum içten olunmadığını. Fırsat bulduklarında tehlikeli olabileceklerini de tahmin ediyordum. Beni sıkan gelişme buydu. Hiç de idealimdeki ilişki düzenine benzemiyordu. İlk defa bu yöntemle ne başarılabileceğine, ne de başarılı olunması halinde bunun arzulanan bir amaç olacağına inandım.

PKK'de '95 sonrası sıkıntılı konunun özünde bu olduğunu daha iyi belirtebilirim. Tüm kadro, kurum ilişkileri ve yapılarında ortaya çıkan, uyduruk bir memurculuk anlayışıydı. Ütopya sahibi olmak, coşku dolu, her gün arayışlar peşinde olmak, yeniyi yaratmak sorun olmaktan çıkmış, herkes zorbela elde edilmiş devrimci bir değer üzerinde ucuz yaşamanın hevesine kapılmıştı. En tehlikeli hastalıklardan biri buydu. Devrimci PKK'nin bir yandan çeteleşmesi -çingene paşalığı- diğer yandan memurlaşması, bitmesi anlamına da geliyordu. Yaptığım büyük çalışmalar cüce insanlar ortaya çıkar-mıştı. Aslında bu olguyu çözmek için çok büyük çaba harcadım. '90'lar sonrası çözümlemeler bu çabaların ne denli yoğun olduğunu gösterir. Eleştiri silahını çok yoğun kullanıyordum. Ama hastalığın nedeni doğru teşhis edilmeyince, tedavinin anlam ifade etmesi beklenemezdi. Devletleşmeyi idealize eden bir partinin kadrolarından merkezden en alta doğru Kürdistan koşullarında köylü kökenlilerin en vahşi çete olması, yarım aydınların da bir despotik memur kesilmesi doğal olmalıydı. Hedefin doğasında bu bozulma vardı.

İkinci PKK'leşme hamlesinin boşa çıkarılması derken bu gerçeklikten bahsediyorum. Hamlenin askeri-teknik anlamda yenilip yenilmemesi söz konusu edilmiyor. Bunlar tali hususlardır. PKK bir ucundan devlet olsaydı da bitecekti; devrimci özü bakımından bitecekti. KDP ve YNK gibi bir oluşuma yönelmek durumunda kalacaktı. 1995-2000 arasında bu sorunu tam çözme gücünde olmam zordu. 1995 öncesinde yönetim PKK, ütopya PKK' siydi. Coşkusu, inancı güçlüydü. Dönem sonuna yaklaşıldığında işlerin altında ciddi bir sakatlığın olduğunu hissediyor, aşırı bir tekrarlama konumunu yaşadığımızı görüyor, ama çarenin nerede yattığını göremiyorduk. Yapılan sadece mevzileri dolu tutmak, birkaç mevzi daha kurmaktı. Zevahiri kurtarmak denen duruma düşülmüştü.

İmralı süreci esas olarak bu sorunu çözmemde rol oynamıştır. Bunun bilimlerin doğasını, dolayısıyla toplumsal realiteyi daha gerçekçi gözlemlemem ve yoğun pratikten kop-manın yarattığı avantajla bağlantısı vardı. Eğer dogmatizm hastalığım derin olsaydı, yüzde 99 kadrolarda görüldüğü gibi

bilinen çözüm gücünü gerçekleştiremezdim. Benim a-çımdan sadece Marksizm değil, tüm özgürlük ve eşitlik ütopyaları çözümlenmiştir. Yine devlet ve demokrasi olgusu da çözümlenmiştir. İktidar ve savaş ilişkisinin şifresini de çözmüş durumdayım.

Devletleşme, iktidarlaşma hastalığı ö-zellikle geri toplumsal zeminden kaynaklı, ciddi bir bilimsel insani eğitimden geçmemiş bireylerde çok tehlikeli bir 'despotik' tip yaratır. İktidarını tatmin için en basit sorunu silahla halletmeyi esas alır. Geri unsurlarda bu çok açıktı. Özellikle çeteleşme sürecinde çok vahşi tipler türedi. Adeta gözlerine konmuş sinek misali, rahatsız oldukları en değerli yoldaşları kalleşçe vurmayı önderlikte ve komutanlıkta bir tarz haline getirmişlerdi. En büyük dehşet buydu. Hatta en basit ihtiyaçları için, kurtulmak istedikleri arkadaşları bertaraf etmek için onları imhalık eyleme gönderme sık uygulanan yöntem olmuştu. Tabii yozlaşmanın bu biçimi çok sonraları fark edilecekti. İktidar olmak, komutanlık almak en çekici konu haline gelmişti. Tam bir gözü karalık oluştu. Çünkü amaç belledikleri her şeye bu tür iktidarlardan gidiliyordu. Ezeli iktidar hastalığı fena bulaşmıştı. İktidarcılık oyunu en hoşlandıkları ve birbirlerine karşı darbelerle oynadıkları en iyi oyun olmuştu. PKK'nin en tehlikeli yozlaşması bu yönüydü. Bunun halka yansıması daha olumsuzdu. Altın gibi bağlı insanlar bile kahrediliyordu.

Eylemlerde de asla yapılmaması gerekenler yapıldı. Kadın, çocuk ayrımı unutuldu. Hayvanlar bile telef edildi. Açık ki, bunlar insanlık adına kabul edilemezdi. Ama unutmamak gerekir ki, iktidar pratiğinde şehirleri ve köyleri toptan haritadan silmek ve toprağa gömmek az görülen olaylardan değildir. Memurlaşma daha az bir hastalık değildi. Ölüm kalım savaşında memur kariyerine sığınmak, bitmenin en kötü biçimlerinden biriydi. Geriye kalanlar da ahbap çavuşluk, suya sabuna dokunmama, varolanla yetinme gibi yetmezliklerle süreci tamamlıyorlardı. PKK'leşmenin bir dönemi böylece kapanıyordu. Açık ki, tüm bu olumsuzlukların kaynağında partileşmenin temel devletçi niteliği yatmaktadır. Özgürlükçü ve eşitçi ilan edip de bunun temel gerçekleşme aracı olarak devleti esas aldın mı, içine düşülecek durumlar peşi sıra böyle gelişmek durumundaydı. Bu durumu aşmak ancak bu temel niteliğe bağlı parti olmaktan vazgeçmek, onu aşmakla mümkün olabilirdi. Yeniden partileşmek bu gerçekliğe ulaşmaktan geçecekti.

5- PKK'nin ikinci önemli bir yanlışı, ulus ve ulusal kurtuluş savaşı tanımından kaynaklanmıştır. Ulus olmayı ve bunu da ulusal kurtuluş savaşıyla sağlamayı sanki bir Kuran emri gibi bellemiştik. Çünkü sosyalizmin bütün klasik eserleri ve çağdaş savaş örnekleri bunu emrediyordu. Ulus olunmadan ne özgürlük, ne eşitlik sağlanabilir, hatta ne de çağdaş insan olunabilirdi. Bunun yolu

ise, tüm gücünü üç stratejili -savunma, denge ve taarruz- bir ulusal kurtuluş savaşına vermekten geçiyordu. Yollara, yurtdışına, dağlara, zindanlara, köylere, kentlere, her yere bunun için çıkılmıştı, girilmişti. Ortadoğu insanında neredeyse gensel bir özellik haline gelen dogmatizmle yaklaşınca, artık bir ulusal kurtuluş savaşı verecektik. Onurlu bir ulus olmanın bunun dışında başka bir yolu yoktu. Savaş artık kutsal bir kavram olmuştu. Bu yolda savaşmak İslam'ın cihadından bile daha önemliydi. Açık ki yaklaşımda bir dogmatizm hastalığı nüksetmişti: Diğer olgulara yaklaşımda olduğu gibi.

Savaşı bir olgu olarak çözümlediğimizde, aslında insan toplumuyla bağdaşmaması gereken bir hastalıktı. Zorunlu savunma dışında savaşın hiçbir türü mubah görülemezdi. Özünde zorbalık ve gasptı. İstenildiği kadar maskelensin, doğası hırsızlık, tahakküm ve talandı. Fetihle her hakka sahip olacağını sanmaydı. Bu nitelikler altında savaşı en büyük felaket ve kötülük olarak nitelemek yanlış olmaz. Savaşın ancak varlığını, özgürlüğünü ve onurunu korumanın, sağlamanın başka bir yolu kalmadığında bir anlam ifade edebileceği derinliğine kavranmamıştı. Kavradığımız ulusal kurtuluş savaşı yeniden her şeyi fethetmeyi kapsıyordu. Kolaylıkla meşru savunmayı aşabilirdi. Bir intikama, karşılıklı zapt etmeye dönüşebilirdi. Bu yönlerden hiç endişe duyulmuyordu. Meşru savunma savaşı üzerinde durulsaydı, bunun teori, strateji ve taktikleri diğer tüm savaş türlerinden ayrıt edilseydi, şüphesiz birçok yanlışa, acıya, kayıplara düşülmeyebilirdi. Bütün umudun kazanılması gereken ulusal kurtuluş savaşına bağlanması, objektif gerçeklik açısından da büyük sakıncalar içeriyordu.

Mevcut dünya, güç mevzilenmesi, örgütlenmesi, lojistik gibi hususlar göz önüne alındığında, gözü kara bir ulusal kurtuluş savaşının şansı tesadüflere bağlıydı. Tüm bu gerçeklikler görülmeden, yaşanan on beş yılı aşkın düşük yoğunluklu bir savaş pratiği de 1995 sonrasında ancak kendini aşırı tekrarlayarak varlığını sürdürüyordu. Bu savaş hiçbir sonuç doğurmadı denilemez. Ama tek yol gibi düşünülüp uygulanmasının beraberinde birçok anlamsız kayba ve başka tür çabaların ürününden yoksun olmaya yol açtığı da bir gerçeklikti. Üç stratejililik de tam bir dogmatizm örneğiydi. Halbuki gerçekçi bir savunma savaşı Kürdistan coğrafyasına ve halkla ilişkilerine göre en uygun üslerden en uygun taktiklerle gelişseydi, kesinlikle devlet amacına ulaştırmasa da, tutarlı bir demokratik çözüme götürebilirdi. Benim şahsi anlayışım, içerideki komuta kadrolarının bu yeteneği göstereceğine dair bir inanç taşımaktaydı. Bunu hep bekledim. Büyük destek sundum. Eşine ender rastlanan fedakârlıklarda bulundum. Ama aynı iktidar hastalığı daha tehlikeli biçimde bu alanda da ortaya çıkmıştı. Hatta çetecilik kendi en değerli

yoldaşlarını rahatlıkla tasfiye edebilecek yozlaşmaya, caniliğe kadar tırmanmıştı. İçinde bilinçli provokatörlük ve işbirlikçiliğin ihaneti olup olmaması o kadar belirleyici değildi. Savaşın genelde kirli bir sanat olması, özelde ulusal kurtuluş için dogmatik tarzda ele alınması bu sonuçları doğuruyordu. Her tür milliyetçiliğin, kör şiddet ve ayrılıkçı eğilimin tırmanması ve toplumsal kaosu derinleştirme tehlikesini doğuruyordu. Hâlbuki ulus tanımını fetişleştirmemek, gevşek bir toplum biçimi, olgusu olarak tanımlamak, asıl olanın demokratik, eşit ve özgür bir ulusal topluluk olmayı bilmek olduğunu esas alsaydık, gerçeğe daha duyarlı sonuçlara ulaşılabilirdi. Birleşmiş bir ulus, tam bir devlete sahip olma bir ulus için ideallerin en iyisi, güzeli ve doğrusu olamazdı. Yine önemli olan devlet çatısı altında olup olmamak değil, demokratik olup olmamaktı. Buna giden yol her yol ve yöntemle savaş değil, olsa olsa anlamlı bir savunma savaşı, demokratik toplum çalışmaları, buna hizmet eden her tür örgütlenme ve dayanışma biçimi olabilirdi. Böylelikle ne ezen ne ezilen ulus milliyetçiliğine düşmeden, ayrılıkçılığa ve aşırı şiddete meydan vermeden, eşitliğin ve özgürlüğün geliştirilmesi sağlanabilirdi. Fakat ulusların kaderlerini tayin hakkı kaynaklı dogmatik yaklaşım çok zengin çözüm alternatiflerini görmeyi engelliyordu. Böylelikle Türkiye demokratikleşmesinin önü de açılamıyordu. Oligarşik milliyetçilik korkunç körüklenerek, sonuna kadar ekonomik ve siyasi rant elde etmeyi bulunmaz bir politika saydı. Kürtlerin aynı devlet çatısı altında ortak bir vatanda özgür bir ulusal topluluk olarak Türkiye'nin genel ulus-devletinde, ülke bütünlüğünde nasıl stratejik ve vazgeçilmez bir öğe olduğu kanıtlanarak siyaset yapılsaydı, hatta eylemler bu amaca hizmet etseydi, sonuçlar taraflar için oldukça çözümleyici olacaktı. Böylesine zengin ve çözümleyici yolların düşünülmemesi, başta vurguladığımız partileşme-iktidarlaşma-devletleş-me-uluslaşma, bunun için savaşma anlayışıyla yakından bağlantılıdır. Dogmatizmin aşılmasıyla devlet, iktidar, savaş, ulus ve ulus-devlet tanımına daha gerçekçi boyutlar getirmem, gerektiğinde kapsamlı bir meşru savunma savaşına da açık demokratik bir toplum için yeniden partileşmeye dayalı bir çözümün yolunu açtı. Bu yaklaşım sadece stratejik ve taktik bir dönüşüm değildir. Ardında köklü bir bilimsel düşünceye dayalı teorik ve paradigmatik görüş, daha zengin bir siyasi düşünce ve partileşme tarzı vardır. Sosyalizmin yüzelli yıllık gelişmesine

PARTİ TANIMIMIZ DEMOKRATİK, ÖZGÜR VE EŞİTÇİ TOPLUMA DOĞRU DÖNÜŞMEYİ ESAS ALAN BİR PROGRAMLA, BU PROGRAMDAN ÇIKARI OLAN TÜM TOPLUMSAL KESİMLERİ ORTAK BİR STRATEJİYE BAĞLAYAN, BAŞTA SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLENMESİ OLMAK ÜZERE, ÇEVRECİ,

damgasını vurmuş devletçilik hastalığını aşma, burjuva ulus anlayışını terk etme, toplumsallığın komünal ve demokratik tarzını tarih boyunca esas alma, özgürlük ve eşitlik idealini bu köklü değişimlere bağlama dönüşümü vardır. PKK a-dına bu temelde yapılan eleştiri ve özeleştiri, doğal o-larak yeniden yapılanma sorununu gündemleştirmektedir. Güncel durumun kısa bir özetine da-yalı yeniden partileşme, meşru savunma ve temel halk örgütlenmesi olarak Kongreleşme, yakıcı ve acilen çözümlenmesi gereken sorunlar ve görevler olarak önümüzde durmaktadır.

PKK adına geliştirdiğimiz değerlendirmeler, eleştiri-özeleştiriler ve yeniden yapılanma sorunlarına ilişkin yaklaşımlar, görevler konusunda bizleri aydınlatıcı ve uyarıcı kılmaktadır. Demokratik çözüme ilişkin değerlendirmeler ise, KOMA GEL konusunu daha iyi anlamamıza imkân sunmaktadır.

PKK adına yeniden yapılanmaya giderken, eski yapılanmanın neden işlevsiz kaldığını çok iyi bilmek ve göz önüne getirmek gerekir. Eski yapılanmanın üç temel noktada temel eleştirisini yaptık. Birincisi, parti kavramının, devlet kavramının bir uzantısı ve ulaştıranı olarak esas alınmasıydı. Devlet odaklı parti olmanın demokratikleşme, özgürlük ve eşitliğin öz ve biçimsel gelişmesiyle diyalektik bir çelişki içinde olmasıydı. PKK de kendini bu anlayıştan tam anlamıyla kurtaramamıştı. İkinci özeleştiri konusu iktidara bakıştı. İktidar olmaya göre şekillenmiş bir partinin toplumsal demokratikleşmeyi hep gerileteceği, işletmeyeceği hususuydu. Buna göre yetişmiş kadrolar halka dayanmak yerine, ya bizzat otorite olmaya ya da otoritelere dayanmaya ağırlık verirler. Onlara hep çekici gelen iktidarın rantlarına dayalı cazibeli yaşamdır. Bu yaklaşımın üç önemli devrimci a-kımı kapitalizmin mezheplerine dönüştürdüğünü vurguladık. Reel sosyalizmin, sosyal demokrasi ve ulusal kurtuluş akımının demokrasi yerine erkenden iktidarı esas almaları önce yozlaşmalarına, sonra da kapitalist sistemin birer yedeğine dönüşmelerine yol açmıştı. Üçüncü özeleştiri, savaş konusunda yapılmıştı. Savaşın doğasını tanımadan, ne çeşit olursa olsun, kutsal bir araç gibi yaklaşılmıştı. Halbuki hayati zorunlu savunmalar dışında her savaş bir cinayetti. Tarihte tüm sömürücü iktidarların temelinde savaşlar vardı. Toplumsal kural ve kurumlaşmalar savaşa endeksliydi. Savaşta başarmak tüm hakların temeli sayılmaktaydı. Bu anlayışın da sosyalist ve demokratik olamayacağı açıktı. Sosyalist bir parti demek ki ne devlet odaklı, ne iktidar amaçlı, ne de hepsinin temelinde yatan tayin edici unsur olarak savaşa endeksli olabilirdi. Kendini yeniden tanımlamadan, yeniden bir yapılanmaya gitmesinin tekrar önemli yanlışlık ve hatalara düşürülebileceği önemle belirtilmişti.

O halde parti tanımlamamız bu özeleştirilerin karşılığını esas almalıdır. Devlet odaklı olmayan, iktidar ve savaşı yeni toplumsal dönüşümün merkezine koymayan bir tanımlama gerekir. Son sınıflı toplum sistemi olan kapitalizmin temelinde de iktidar ve savaş olduğuna göre, kapitalizmi aşmayı hedefleyen bir partinin, iktidarı ve savaşı da toplumun temelinden dışlaması gerekir. Bu ancak toplumun komünal varoluş ve demokratik duruşunu demokratik, özgür ve eşitçi bir topluma dönüştürmeyle gerçekleşebilir. Bu unsurlar göz önüne getirildiğinde, parti tanımımız demokratik, özgür ve eşitçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, bu programdan çıkarı olan tüm toplumsal kesimleri ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere -çevreci, feminist, kültürel- geniş bir örgütlenmeye ve eylem biçimlerine dayanan, meşru savunmayı ihmal etmeyen bir taktiği esas alan toplumsal hareketin kurmay örgütüdür.

Parti tanımımızın içeriğine yön veren temel bakış açısı olarak teorimize vereceğimiz ad da, bu bağlamda olmak kaydıyla yine eskiden olduğu gibi 'bilimsel sosyalizm' olabilir. Veya sosyal bilimin en kapsamlı genellemesi olarak felsefe, toplumun özgürlük bilinci olarak ahlak ve dönüştürme iradesi demek olan politika üçlüsünün ortak ifadesi olarak 'demokratik sosyalizm' de denilebilir. Mühim olan ad değil içerik tanımlamasıdır. Parti teorisiz olamaz, zihniyetsiz beden düşünülemeyeceği gibi teorisiz parti düşünülemez. Teori bilimsel gelişmenin en üst genellemesini kapsamak kadar, ahlakı ve toplumu dönüştürme iradesi olarak politikayı bir sanat olarak kavramayı içermek durumundadır. Partinin zihniyeti sosyal bilimi, ahlakı ve politikayı birlikte sürekli kullanarak toplumsal dönüşümü kendi kendine yürüyen bir olgu haline getirinceye kadar, kapitalist sistem altında yaşadıkça gereklidir.

Zihniyet partinin anlam gücüdür. Parti zihniyetinin sosyal bilimi çok iyi kavraması gereği açıktır. Tüm bilimsel gelişmeyi kapsayan, bilimlerin en son tamlayanı olarak sosyal bilim, dönüştürülmek istenen toplumun aydınlatıcı gücüdür. Eskiden mitolojik, dinsel ve felsefi ekollerle aydınlatılmaya çalışılan toplumsal olgu, uzun yürüyüşünde sınırlı da olsa sosyal-bilimsel bir izaha kavuşmaya yaklaşmıştır. Toplumu bilimsel kavramak büyük bir güç verir. Bu anlamda sosyolojiyi sınırlı da olsa kavramak, toplumsal dönüşümün en güçlü yanıdır. Fakat bu yetmez. Şu hususu iyi bilmek gerekir ki, insanlık tarihindeki tüm mitolojik, dinsel, felsefi ve bilimsel çalışmalar son tahlilde toplumsal kaynaklıdır ve toplumun gerçeğini, sorunları ve çözümlerini aydınlatmak ve gereklerini yerine getirmek için inşa edilmişlerdir. Toplumdan ayrı bir varlıkları yoktur. Toplumu anlamadan ne bireyi, ne eşya ve doğayı hakkıyla kavramak mümkündür. Toplumun başına gelen

insansal felaketlerin temelinde -savaş ve iktidarlar, devlet- cehalet ve zorbalık yatmaktadır. Ancak toplumu kavradıkça bu cehalet ve zorbalık kurumlarını aşabiliriz. Devlet, iktidar ve savaş analitik zekânın sapık ürünleri olduğu halde, aşılmaları da ancak analitik ve duygusal zekânın el ele vermesiyle mümkün olacaktır. Devlet, iktidar ve savaş -dolayısıyla barış- meselesiyle uğraşanlar, toplum kavramını mutlaka yetkin ve yeterli kılmaya öncelik vermelidir.

Ahlak da parti zihniyetinin ayrılmaz bir parçası olmak durumundadır. Ahlak aslında toplumsal özgürlüğün geleneksellеşmiş biçimidir. Son tahlilde bilinçtir. Ahlakı kalmamış toplumun özgürlüğü de bitmiş demektir. Ahlaksız toplum bitmiş toplumdur. O halde toplumu dönüştürme çabalarında ahlakı esas almak, ahlaksız olmamak vazgeçilmez bir ilkedir. Ahlaka yer vermeyen sosyal akımların kalıcı olmaları beklenemez. Toplumu dönüştürme kararlılığı olanların özgürlük ahlakıyla bağlarını asla yitirmemeleri gerekir.

Zihniyetin politik irade ile ilişkisi eylemsellikle ilgilidir. Kavramak, ahlakilik ancak eylemsellikle bütünleştiğinde değer taşır, çözüm gücüne kavuşur. Politikasız ahlakilik ve bilimsellik aldatmacalarla doludur. Kesinlikle egemen tahakkümcü güçlerin adına teslim olma, kendini satmadır. İktidar-bilmenin, resmi ahlakın bir parçası haline gelmedir. Bilim adamı ve birçok bilgesel tutumun etkisiz, hatta amaçlarına ters, toplumun aleyhinde rol oynamaları bu bağlantıyı ihmal etmelerinden ileri gelmektedir. Çağımızda daha da yaygınlaşan sadece ahlakla, bilimle veya politikayla ilgilenmek, tüm felaketlerin kapısını açık tutan tehlikeli bir yaklaşımdır. Belki de en çok gerekli olan, günümüzde bu kopukluğu giderecek bir tutumu etkin kılmaktır ki, bunun da en açık ifadesi yetkin bir parti zihniyetine ulaşmaktır.

Bu anlamda yaptığımız parti zihniyeti tanımlaması büyük önem taşımaktadır. Zihniyetin bu tarzını esas alıp uygulanır kılmadıkça, reel sosyalizm, sosyal demokrat ve ulusal kurtuluşçuların içine düştüğü çıkmazlardan, sistemin yedek gücü haline gelmekten kurtulamayız. Dolayısıyla yeniden yapılanmaya giderken, parti tanımının zihniyet öğesine birincil önemi veriyoruz. Parti bu yönüyle zihniyet yapısıyla ne kadar güçlüyse, programını yetkin strateji ve taktiklerle o denli güçlü ve doğruya yakın yürütebilir. Aksi halde en kazanılmış adımları tekrar kaybetmekten kurtulamaz. Hatta başarılmış devrimlerden sonra kurulmuş yapılanmaların yıkılmalarını önleyemez. Sovyet sosyalizmi bu yönleriyle de öğreticidir. Mesele sadece teori ve pratik birlikteliği değildir. Nasıl, hangi içerikte bir teori, bir parti zihniyetine dayanarak parti yürütüyoruz sorusu önemlidir. İçeriği net ve amaca göre tanımlanmamış bir teori ve parti zihniyeti, sonuçta yol açacağı pratikteki hatalı, yanlış gelişmelerin etkenine dönüşmüş olur. Bu nedenle

teori-pratik birlikteliği sağlam döşenmelidir.

Teorik sağlamlık kendini programa yansıttığında anlamlı olabilir. Bir parti için program toplumsal dönüşümün temel kriterlerini ifade eder. Program oluşturamayan, oluşturup da özümseyemeyen bir topluluğa parti demek zordur. Parti kelime anlamı olarak da dar bölüm, parça anlamına gelir. Uzun bir tarihi serüveni vardır. Toplumdaki ilk tecrübeli yol gösterici gruba parti demek mümkündür. Hiyerarşinin ilk hakim grubu da partidir. Devlet oluşumuna geçildiğinde, yönetici klik aynı zamanda ideolojik ve pratik örgütleyici grup olarak tahakkümcü partiyi oluşturur. Alttaki toplumu hem zihnen, hem üretime koşturup kendilerine bağlayarak partisiz bırakırlar. Klan, kabile boylarının kendi totemik inançları aslında kendi partileri anlamına da gelir. Topluluk gelenekleri ilkel anlamda partidir. Hz. İbrahim'in kabilesi tarihte bilinebildiği kadarıyla hem Babil, Asur Nemrutlarına, hem de Mısırlı Firavunlara karşı yoksul kabilelerin ilk ciddi özgürlükçü halk partisini temsil eder. Bu parti hem isyancı hem de halkçıdır. İsyancı halk partisi de denilebilir. Hz. İsa ise ilk defa Yahudi kabilesini bölerek yoksul kesimin parti hareketini başlatır veya daha önceki yoksulların partisini (Esseniler) ileri bir aşamaya sıçratır. Hıristiyanlık üç yüz yıl boyunca Roma İmparatorluğuna karşı yoksulların partisi olarak savaştı. Hz. Muhammet Mekkeli eşrafa karşı yoksullardan küçük bir grupla isyana başlamıştı. İslamiyet içinde Hariciler, Karmatiler, Aleviler aynı yoksul kabile kesimlerini, proleter unsurları temsil eden parti hareketleri olarak değerlendirilebilir.

Ortaçağın mezhepleri birer partidir. Sınıfsal ve zihniyet durumlarına bağlı olarak toplumsal bir kesimi temsil ederler. Kapitalist sistemin parti düzeni bilinmektedir. Tarih boyunca tüm bu geleneksel hareketlerin inançları, örgütleri birer program ve örgüt değerindedir. Program, üzerinde net anlaşılan, bağlı kalınan, uygulama değeri olan toplumsal akidelerdir. Yani ilke haline getirilmiş düşünce ve inanç değerleridir. İlkelerine en çok bağlı olmayı bilenler, bunu tüm yaşamlarında yaşatmayı başaranlardır. İlkesiz, programsız olmak, hedefsiz, her esen rüzgâra kapılmak, kendi kişisel zaaf ve hırslarına kapılmak anlamına da gelir. O halde kendini büyük çabalarla edinilmiş bir teorik, ahlaki ve politik zihniyete dayandıran, daha somut toplumsal dönüşüm ilkeleri olarak programa bağlayanlar, partileşmede en önemli bir adımı atmış sayılırlar. Bu iki adımı atamayanların partileşmesi sakattır veya sempatizanlıktan öteye gitmez. Partileşme çok ciddi bir iştir. Belki de onlarca yıl iç yoğunlaşmayı, nefesini terbiye etmeyi ve erdem, yetenek kazanmayı gerektirir. Örneğin dinler ve mezhepler tarihinde kırk yıl bir mağarada kendini terbiye eden aziz ve azizelere rastlamaktayız. Her üç büyük dinde,

Budacılıkta bu yönlü tarihi örneklere bolca rastlanmaktadır. Parti zihniyeti ve programına bu tarihsel bakış açısıyla yaklaşılmalıdır.

PKK tarihinde de büyük zihniyet ve ilkesel bağlılık abideleri vardır. Haki, Mazlum, Kemal, Mehmet Hayri, Ferhat, Mahsum, Taylan Özgür, Berzan Öztürk, Zilan, Beritan, Bermal ve adlarını yazamayacağımız kadar uzun listeler halinde büyük partili olmayı başarmış yoldaşlık örnekleri vardır. Bunların hepsi okunması gereken bir kitap kadar anlam ifade ederler. Buna karşılık hain, dönek, yoz, gevşek, sefil, ufuksuz, günübirlikçi birçok öğeye de rastlamak mümkündür. Yine hamalvari çalışıp büyük zihniyet ve programsal değerden yoksun olanlar da çok sayıda bulunmaktadır.

Programlar değişmez veya yenilenmez ilke ve görüşler değildir. Değişim sürekli olduğundan, önemli dönemsel süreçlerde program değişikliğine gitmek daha doğru bir yaklaşımdır. Değişmemesi gereken, toplumun temel ihtiyaçlarına sürekli ve yoğun bir ilgiyle çözüm bulabilme çabaları olarak yeniden partileşme gücünü canlı tutabilmektir. Son nefesine kadar bu inanç ve çabalarla yaşamayı bilmek ve başarmaktır.

PKK'de program değişikliğine giderken bu çerçeveyi hatırlayıp göz önünde bulundurmak önemlidir. Bazılarının sandığı gibi yeniden yapılanmak ne tasfiyecilik, ne de kendini basit bir dernek seviyesine indirgemek anlamına gelir.

PKK'de yeniden yapılanmaya hükmedecek zihniyet dünyamızın temel güçlerinden teorik görüşlerimiz (theoria = tanrısal görüş, bakış anlamına gelir. Dünyaya bakış açısı, paradigması olarak da tanımlanabilir) konusunda savunmalarımızın birçok bölümünde açımlamaya çalıştık. Evren, doğa, fizik, kimya, biyoloji, insan ve toplumu konusunda vardığımız sistematik görüşler olarak teorimizin özelliklerine sık sık değindik. Kozmostan kuantuma, evrenin ilk oluşumundan insan düşüncesine kadar teorik yaklaşımlarımız en azından tanımlanma düzeyinde aydınlatılmıştır. Tekrarlamak yerine, gerektiğinde ilgili konulara yansıtmaya devam edeceğiz. Yani hep teorik hareket ediyoruz. Teorik olmayanlar Parti Hareketine kolay kolay önderlik edemez. Teorik güçlenmeyi ne kadar sağlarsak, pratik çözümleyicilik de o oranda gelişir. Yapılanma başarılır.

APOCU ÇİZGİDE ÖRGÜTLENEN KADIN ZAFERİN TEMİNATIDIR

Binlerce yıl-dır devam eden ve bugün bir nevi he-saplaşmanın son durağına gelinmiş olan ataerkil sistem yara-tımları ile anaerkil toplum değerleri a-rasındaki mücadele, bu çağın karakterini, belirleyecek nitelik ve yoğunluktadır. Kadın özgürlük ira-desini ve mücade-lenin yükseleceği bir toplumsal zamana tanıklık edecek olan 21. yüzyıl, bu temel çelişki ve mücadele etkisi altında şekillenmeye aday bir yüzyıldır. Toplumsal sorunların aldığı karakter, çözüm olasılıkları içerisinde en güçlü imkânlara sahip ve tüm insanlığa kazandıracak yöntem olarak cins özgürlüğüne dayalı mücadele olmasını beraberinde getirmiştir. Çünkü krizin yaşanmasına yol açan tüm nedenler, beş bin yıllık erkek egemenlikli sistemin yarattığı cins çelişkisinin sonucudur. Sistem kaosu ve genel krizi bunun göstergesidir. Sistem dışı güç olan kadınların ve halkların demokratik, barışçıl, yaşanılır bir dünya seçenekleri için verecekleri mücadeleleri yüz yılımıza yön verecektir. Tarihe tanıklık eden ama yalancı ve zorba erkek sistemince hep yok sayılan özgürlük tarihi bu çatışma içinde, kadın savaşçılarına yol göstererek bilinç ve iradelerinde hiçbir zamanda olmadığı kadar daha fazla kazanma kapılarını açacağa benzemektedir. Büyük düşünceye dayalı büyük kalkışlar, birikimler ve değerler bu kapıların geçilmesiyle girilecek mekânlarda gerçekleşecektir.

Dünya çapında kendi bunalımını aşma çabasındaki kapitalist sistem, bunu yalnız başına başarma yeteneğini gösteremez. Bir düzelmeyi salt kendi dinamikleriyle gerçekleştiremez. Kapitalizm genelleşmiş kölelik sistemi

olarak, sınıflı ve cinsiyetçi toplum uygarlığının krizini beraberinde taşıyarak zirveleştirmiştir. Burjuvazi, iktidar sömürü gücü olarak, toplumun kaldırmayacağı bir sınıftır. Son yıllarda kadın intiharlarında yaşanan artış, aile iç şiddetin inceltilmiş biçimleri ve diğer tüm şiddet biçimlerinin sürdürülmesi, yine kadınları intihara sürükleyip intihar süsü verilmesi, aslında sistemin ana çelişkisinin vardığı boyut ve içinden çıkılmaz yaklaşımlarının bir sonucudur. 20. yy. tarihte eşine ender rastlanan bir şiddet yüz yıllıydı. Şiddetin girmediği ve sinmediği bir hücre yok gibidir. Şiddetin çözdüğü toplum bir nevi çözülen egemen erkek sistemidir. Hiyerarşik, devletçi, iktidarcı sistemin çözülüşüyle birlikte gerçekleşecek büyük kalkış ile adalet, barış ve demokrasi halkların temel kazanımı olacaktır. Toplumun ve doğanın ilerleyiş tarzı, yaratım gücü karşısında ölüm, şiddet ve savaşlarla ayakta durmaz hale gelen erkek

PKK HAREKETİNE RENGİNİ VEREN; BAŞLANGIÇTAN İTİBAREN ÖNDERLİĞİMİZİN KENDİ ŞAHSINDA GERÇEKLEŞTİRDİĞİ SİSTEM ÇATIŞMASI VE BUNUN SONUCUNDA ULAŞTIĞI SONUÇLARIN, HAREKETİMİZE VE TOPLUMA TAŞIRILMASIDIR.

egemenlikli devletçi sistem bu tarz kalkışla kadının tarihi rolünü oynamasını da durduramayacak zamana girmiş gibidir.

Ortadoğu ve Kürdistanlı kadınlar belki de tarihte en çok bedel ödeyerek günü-müze kadar gelmiş ve sistem tarafından en çok şiddete maruz ka-lan kadınlardır. Dola-yısıyla bugün en çok örgütlülüğe ve örgüt-lenmeye ihtiyaç duyan Kürdistan ve Ortadoğu kadınlarıdır. Kadının kurtuluşuyla birlikte halklarımızın ve doğamızın kurtuluş mücadelesinin bilinçli direncine ve gücüne en fazla bu topraklarda yaşanmış kadınlar olarak bizler sahibiz.

Kürdistan kadın hareketi demokratik e-kolojik cinsiyet özgür-lükçü toplum paradig-masıyla kendisini yeni-den yapılandırırken ya-şadığı deneyim, birikim ve bilinçten aldığı güç ile yarattığı değer-ler üzerinden şekillen-mektedir.

Mevcut kaos durumunu aşmanın tek seçeneği olarak görülen yöntem kadınların ve halkların kendi demok-ratik sistemlerini yeni bir zihniyetle o-luşturmaktır. Bu amacın pratikleşmesi için Apocu hareket içindeki kadın gücü PAJK ve KJB tarzında kendilerini ideo-lojik siyasi temelde örgütlendirmesi en önemli politik çalışma olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Çağımız yeniden yapılanmaları şart koşarken bunu tekniki ve biçimsel değil ideolojik

temelde olmasını dayatmaktadır. Yenilenmede ide-olojik mücadelenin verilmesiyle başarılı olunur ve ortak projeler ancak böyle gelişirse doğacak yenilikler çözüm üretebilir. Bu kendisiyle birlik ve bütünlüğü sağlayarak daha güçlü adımların atılmasını beraberinde getirir. Bu düzeyin kadın hareketinde ortaya çıkması hareketin genelini belirleyecek kapsam ve özelikte olduğu için hayatidir. Kadın hareke-tini ve yeniden yapılan-masını böyle ele almak tavrını böyle koymak aynı zamanda tasfiyeci kişilerin içimizde kadına vurmak istediği darbe-lere karşı bir tavrı, Ön-derliğimizin yarım kalmış projesinin yaşama geçirilmesi için bir başlangıç anlamına da gelecektir.

20 yüzyılda belli bir gelişim kaydeden sosyalist ve feminist hareketler kadını güçlü bir örgütlülüğe kavuşturamamıştır. Komünal ve devletçi zihniyet arasında sıkışan daha çok da eril sisteme eklenmekten kurtulmayan sosyalist ve feminist hareketlerin kadın müca-delesine belli düzeyde kattıkları olsa da özgür-lük ufukları dar kaldığı için sistemin mezhebi olmaktan kurtulmamışlardır.

Bu noktada toplumsal gerçekliğimizde Önderliğimizin felsefik, ideolojik ve yaşam yaklaşımını derinlikli anlamak büyük önem taşımaktadır. PKK Hareketine rengini veren; başlangıçtan itibaren Önderliğimizin kendi şahsında gerçekleştirdiği sistem çatışması ve bunun sonucunda ulaştığı sonuçların, hareketimize ve topluma taşırılmasıdır. Önderliğin ilk isyanı ai-leye karşı ortaya çıkmak-tadır. Geleneksel duygu ve sevgi

ilişkilerine ise, ilk günden itibaren kuş-kulu yaklaşmıştır. Kadın dünyasının

boşluğundan korkmuş, kadın çaresiz-liğinden çekinmiş, bu ko-nuda ilkeli bir tutum sergilemiştir. Bu onu kadının eşitliğini esas alan ilkeden yana eylem ve tutuma götürmüştür. Daha sonraki bütün süreçlerde de bu ilkenin bir gereği olarak yaşamın bütün alanlarında kadınla eşit ve özgür bir arkadaşlıkta ve ortaklıkta ısrar etmiştir. Eşit ve özgür bir arkadaşlığı mevcut kişilik düzeyleriyle geliştiremeyeceğini görmüş ve büyük bir savaşım içinde olmuştur. Bu; duygu, düşünce ve örgütlemede açık bir savaştır. Bunun savaşımını, kadını partileşme düzeyine kadar ulaştırıp kadın özgürlük arayışını ortaya çıkararak kanıtlamıştır. Böyle doğup büyüyen Önderlik gerçekliği binlerce kadının ilgi ve çekim merkezi olmuştur. Önderliğimiz kadını güçlendirmeyi, yüreklendirmeyi, bilinçlendirmeyi, cesaretli kılmayı her zaman tutku düzeyinde ele almış, kadını geleneksellikten kurtararak özgür düşünce fırsatını vermiştir. Ortadoğu tarihinde ilk defa bu kadar kadın korkusuzca dağlara çıkmış ve özgürlük arayışına girmiştir. Tarihte yitirilen kadın tekrar tarihin gündemine girmeye başlamıştır. PKK, bu yönüyle kadın özgürlüğünün en iyi sağlanabileceği mücadele zemini olarak bir ka-dın partisi ren-ginde bu özel-likler ile özü-nü yaratmıştır.

Bu te-melde, hiye-rarşi, iktidar, devlet ve sa-vaş gerçeğinin eleştirisi, bu olguların iç et-kilerinin öze-leştirisi üzerinden başla-tılan değişim süreci en zorlu kadın sahasında kendini gösterdi. Bu zorlanmaların hem örgütün genelinde, hem de kadın örgüt içinde yaratığı sorunların çözümünde kadının olumlu rolü görüldükçe atılan adımların yaratığı gelişmelerle önemli bir sürece girilmiştir. Hareketimizin son yıllarda yaşadığı zorlanmalara bir cevap olma niteliği taşıyan PKK'nin inşa süreci, hareketimiz açısından 30 yılık mücadelenin mirası üzerinden toparlanarak geleceğe yönelmenin güçlü bir adımı olmuştur. İdeolojik açıdan yaşanan muğlâklık ve netsizliğin giderilmesine dönük bir hareket olarak değişim ve dönüşümü yaşayan PKK, Demokratik Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü Toplum paradigmasını hayata geçirme iddiasını her zamandan daha güçlü sahiplenerek geçmişte olduğu gibi yeniden inşa kongresinde de kendini "kadın partisi" olarak tanımlamıştır.

Geçmişten günümüze kadar PKK değişim ve gelişiminde kadın hareketi temel rol oynamıştır. Kadın hareketi açısından yeniden yapılanmanın

ZİHNİYET DEĞİŞİMİ YAŞAMAK, ÖRGÜTSEL YAPILANMADA HİYERARŞİK İKTİDARCI YAKLAŞIMLARI AŞMAK PKK'NIN TEMEL MİSYONU OLDUĞU GİBİ, YAJK'IN DA BU MİSYONU GELİŞTİRMEDE BELİRLEYİCİLİĞİ OLACAKTIR.

ciddiyeti bizler için de aciliyet arz etmektedir. Genel anlamda böylesi bir süreçten geçen kadın hareketinin ideolojik öncü bileşenlerinden biri olarak, bizler de böylesi bir yapılanma sürecine girmiş bulmaktayız. Bu açıdan yeniden ya-pılanan PKK'de, bir yıla yakın faaliyetten sonra kadın çalışmala-rının bilinen ideolojik öneminden kaynaklı konferans düzeyinde ele alındı. İnşa kongresinde öz-gün ve özerk örgütlenen PKK kadın gücü 1. Konfe-ransı'nı gerçekleştirerek kendini YAJK (YEKİTİYA AZADİYA JINEN KURDİSTAN) biçiminde örgütlülüğe kavuşturdu. YAJK örgütünün kurulma-sı, yeni paradigmamızın gereklerine ve PKK'nin kadın partisi olması gerçeğine denk bir adım olarak ele alınıp güçlendirilmeyi gerektirmektedir. Demokratik Ekolojik Cinsiyet Özgürlükçü Toplum paradigması ile yeni kurulan YAJK'ın oynayacağı rol, her zamankinden daha büyük olacaktır.

PKK içinde özgün ve özerk örgütlenen kadın bileşeni olarak YAJK, kendini PKK içinde doğru tanımlayarak örgütlülüğünü geliştirmesi üzerinden, bilme süreçlerinde yaşadığı kaybı giderme, mücadele araçlarını doğru seçme gibi görevlerle karşı karşıyadır. Kadın hareketi olarak yaşadığımız gerçeklikten kaynaklı, salt kadının cins bilinci üzerinden yürütülecek bir mücadeleden sorumlu değiliz. Özgürlük hareketi olarak demokratik ulus yaratmanın mücadele tarzı, hedefleri, amaçları, zihniyet sorunlarıyla karşı karşıyayız. Değişen dünya sistemine paralel olarak yaşanan gelişmeler çok köklü değişimlere gebedir. Önderliğin bu durumu paradigmal düzeyde ele alması, yeniden yapılanmanın zemi-nini oluşturmuştur. Geç-mişin eleştirisi ve öze-leştirisi temeline daya-nan yeni strateji, kadın hareketi açısından da ye-ni bir dönemin başlan-gıcı olacaktır. Tüm bun-ların sorunların köklü çözümünü gerektirdiği-nin genel ifadesi, kadın kimliğinin tanımlanması noktasında yaşadığımız daralmalar da ortaya çıkmıştır. Bu zorlanmalar şimdiye kadar kadın kimliğinin bir cins kimliği olmaktan çıkarıp toplumsal bir kimlik olarak tanımlamakta zayıf kalınmasına da neden oldu. Zihniyette yaşadığımız yanılgılar, hatalar, cins bilinci ve mücadelesinde Önderlik çizgisi karşısında baştan beri taşıdığımız yetersizlikleri aşma aracımız olması gereken örgütsel yapılarımıza şimdiye kadar yeterli bir bilinç ile yaklaşmadığımız da göz önünde bulundurulursa YAJK'ın örgütsellik noktasında yapması gerekenlerde ortaya çıkacaktır. Bunun için yapılması gerekenler, kadınlar olarak özgürlüğümüzü her alanda koruyup geliştirmek, Önderliğin kadın özgürlüğünden yola çıkarak, tüm toplum için geliştirdiği demokratik

mücadele ve örgütleme araçlarını kadın hare-keti olarak geliştirmek ve öncü rolü oynamaktır. YAJK'ın ideolojik bir yapı olarak bir de bu sorum-luluğu vardır.

Kadın hareketi I. Kadın Kurultayı'yla KJB oluşumuna gitti. KJB; ide-olojik, siyasal, sosyal ve askeri alanlarda kadın ör-gütlülüklerinin çatı örgütü olarak tanımlandı. Kadının tüm alanlardaki örgütlenmesi olan KJB, toplumsal cinsiyetçiliğin özgürleştirilmesi mücadelemizi tabana dayalı geliştirmekle sorumludur. Önderliğin kadın özgürlüğüne ve özerkliğine yönelik geliştirdiği perspektif ve yapılanmayla birlikte ele alındığında PKK içinde YAJK gücünün özerk ve özgün örgütlülüğü genel kadın hareketi açısından daha büyük önem taşımaktadır. Demokratik Konfederal sistemin çekirdeği ve temel yapısı olan kadın hareketinin ideolojik bileşenlerinden biri olan YAJK bileşeni, genel demokratik mücadelenin, toplumsal cinsiyetçiliğinin özgürleştirilmesiyle yakından bağlantılı olduğunu ortaya koyarak kadın kimliğini kapsamlı bir toplumsal kimlik olarak tanımlamakla karşı karşıyadır.

Geçtiğimiz dönemde örgütsel sistemden kaynaklı ortaya çıkan sorunlarımızı değerlendirdiğimizde yukarıda i-fade ettiğimiz temel konuların taşıdığı önem bir kez daha kendisini çarpıcı dışa vurmuştu. Erkek egemen sisteme karşı tavır alan tüm örgüt ve bileşenlerin yan yana geldiği yer olan KJB de, ideolojik bileşenlerinden biri olan YAJK gücü, bu açıdan yeniden yapılanmasını genel mücadele içinde gerçekçi biçimde bir belirleyen olarak, kendini işlevsel-aktif kılarak önemli bir ihtiyacı giderecektir. Zihniyet değişimi yaşamak, örgütsel yapılanmada hiyerarşik iktidarcı yaklaşım-ları aşmak PKK'nın temel misyonu ol-duğu gibi, YAJK'ında bu misyonu ge-liştirmede belirleyiciliği olacaktır. Ka-dın Hareketinin bu zihniyete karşı mücadelesinde PAJK özgün örgütlüğü o-luştururken, YAJK da genel içerisinde yaratacağı özgün örgütle-meyle bunu kendi cep-hesinde sağlayacaktır. İdeolojik merkez olan her iki örgütlülük, PKK-PAJK eşgüdü-müne dayalı ideolojik çalışma tarzıyla, kadın özgürlük mücadelesin-de yerini alacaktır.

İdeolojik üretim ve mücadele; Demokratik-Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü Toplumun yaratılmasında esas faktördür. Bilim, felsefe, sanat, kültür vb alanlarda yürütülecek çalışmalar bu açıdan büyük öneme sahiptir. Yetiştirilecek kadronun bu eksen üzerinden şekillenmesi, eğitilmesi; ideolojik derinliği yaratacağı gibi yaşamda vücut bulmasını da getirecektir. Bunun için kadın

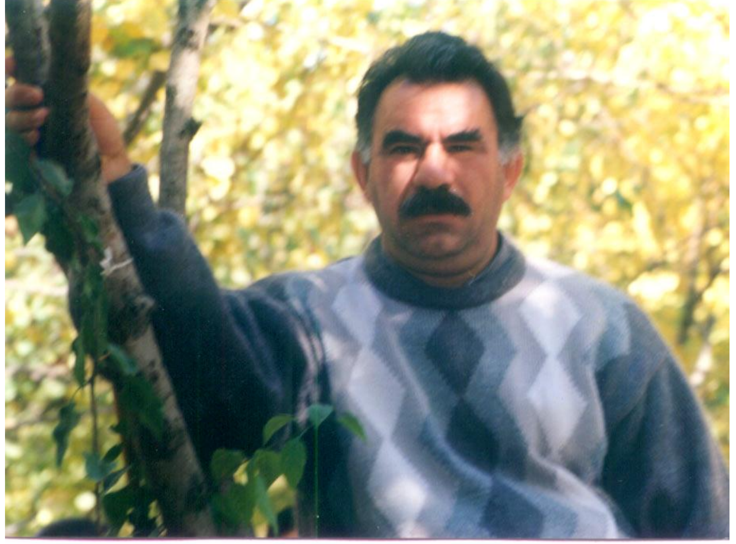
örgütlülüğü açısında yürütülecek ideolojik çalışmanın kapsamı büyük önem arz etmektedir.

Newroz'un sıcaklığında yapılan konferansımız, bu coşku ve heyecanla ideolojik anlamda kadın cephesinde açılımlar yapacak ve Önderlik çizgisinde somutlaşan kadının ortak sesi ve iradesi olarak Viyan yoldaşın fedai ruhunu ***VİYAN JİYANE*** sloganıyla her yere taşıyıp kendini örgütleyecektir.

ABDULLAH ÖCALAN

SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

DOĞUŞ GERÇEĞİMİZ

Önderlik, çözümlemelerinde sürekli “**anlama”**nın önemine dikkat çekmektedir. En son geliştirdiği savunmalarda “**anlamak adalettir**” demektedir. Daha önceki çözümlemelerinde de sürekli “**yapılan değerlendirmeleri anlıyor musunuz** “sorusunu sorar ve kendisinin doğru anlaşılmasının önemine vurgu yapardı. Ve kullandığı her kavramın, yaptığı her değerlendirmenin tarihsel, toplumsal bir değeri olduğu, felsefi bir derinliği olduğu gerçeğinden hareketle, bunların doğru anlaşılmasının önemine dikkat çekerdi hep.

Birçok noktada Önderliği doğru ve layıkıyla anladığımızı söyleyemiyoruz. Önderliği anlamaya çalışırken, onu çoğunlukla sistemden getirdiğimiz bakış açıları, algılama biçimleri ve mantık silsilesi içine hapsederek, tabir yerindeyse işimize geldiği gibi, anlamaya ve pratikleştirmeye yönelik bir duruş sergiliyoruz. Önderliği en çok anlamamız gereken günlerden birisi de hiç şüphesiz **4 Nisan'dır.**

4 Nisan son birkaç yıldır, Önderliğin “**doğum günü”** olarak dünyanın her tarafında farklı biçimlerde kutlanıyor. Önderlik, “**doğuş”** kavramına çok büyük önem veriyor. Savunmalarında en çok kullandığı kavramlarından birisi de **doğuş gerçeği**dir. Özellikle büyük toplumsal değişim-dönüşüm süreçleri ve ortaya çıkan yeni düşünce akımlarını ve toplumsal hareketleri, “**doğuş”** olarak ifade etmekte ve büyük doğuşların insanlık için ne anlama geldiği, bu doğuşların sonuçlarının toplumsal gelişmede nasıl bir etkiye sahip olduğu üzerinde durmaktadır.

Özellikle büyük tarihsel kişiliklerin doğuşları ve yaşamlarının toplum tarafından doğru anlaşılabilmesi açısından sürekli anılması gerektiği, anlaşılması gerektiği noktalarına dikkat çekmektedir. Bu çerçevede de neredeyse tarihteki her kişiliği dönüp dönüp tekrar ele almakta, tekrar anlamlandırmakta ve yarattığı gerçeklikleri hem düşünsel hem pratik boyutta yeniden anlamlandırmaktadır. Büyük tarihsel doğuşların doğru anlaşılması toplumsal gelişmenin sağlıklı gelişebilmesi için hayati öneme sahiptir. Zira neredeyse tarihteki bütün sapmalar, toplum adına insanlık adına büyük düşünceler ileri süren insanların ya anlaşılamaması ya da daha sonradan çarpıtılmaları sonucunda gelişen sapmalardır.

Bu açıdan da, büyük tarihsel kişiliklerin doğru anlaşılması, yaşamlarına ve düşüncelerine doğru anlam verilmesi, toplumsallığın kendi diyalektiği içerisinde ileriye doğru gidebilmesi açısından büyük öneme sahip bir gerçeklik olarak değerlendiriliyor. Bunların yaşamlarının incelenmesi, kişiliklerini belirleyen toplumsal koşulların çözümlenmesi ve bu kişiliklerin kendi yaşam duruşlarında ortaya çıkardıkları toplumsal etkilerin incelenmesi, aslında o dönem toplumsallığının çözümlenmesi ve anlaşılması anlamına gelmektedir.

Doğuş gerçeği bazen bir kişiden başlayıp büyük toplumsal ve tarihsel sonuçları yaratan bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim tarihteki bütün büyük toplumsal alt-üst oluşlar belirli kişiliklerin şahsında ifadeye kavuşturulmakta ve onların şahsında anlaşılmaya çalışılmaktadır. Masallardan destanlara, mitolojiden modern tarihin sanat edebiyat ürünlerine kadar, toplumu imge ve simgelerle ifadeye kavuşturan bütün ürünlerde bu kişiliklerin temel motif olarak ele alınması bu gerçeklikle bağlantılıdır.

Büyük **peygamberliksel doğuşlar**ın halk dilinde söylenceye dönüşmüş hikâyeleri çoğunlukla birbirine benzemektedir. Peygamberlerin ya da büyük halk önderlerinin doğum günleri, daha sonraki süreçlerde efsaneye dönüşmekte, yaşamları, ilk adımından başlayarak halkın acılarını, umutlarını, arayışlarını ve mücadelelerini kendi kişiliklerinde somutlaştırmaktadırlar. Daha doğrusu, halklar, kendilerini bu kişiliklerin şahsında ifade etmektedir.

Bunun en ilginç örneklerinden birisi **Hammurabi'**nin hikâyesidir. Hammurabi'nin kendi doğum sürecini ve çocukluğunu anlattığı, kendini tanıttığı **Hammurabi'nin Kanunları** yazıtlarında anlatılan bir hikaye vardır. Hammurabi'nin babasız dünyaya geldiği, daha sonra bir sepette suya bırakıldığı ve birileri tarafından bulunup büyütüldüğü efsanesidir bu. Onun ardından, Hammurabi'nin kendisini "**Marduk'un oğlu**" olarak tanımlaması ve o dönemde gelişen toplumsal hareketin başına

geçerek, toplumsal harekete yön vermesi tarzında gelişen bir hikayedir bu.

Bu hikaye daha sonra gerçekleşen peygamberliksel hareketlerden tutalım, günümüzdeki birçok kişiliğin hayat hikayelerinin efsaneleştirilmesinin, tabiri yerindeyse bir modeli haline gelmiştir. **Hz. Musa**'nın doğumu, Tevrat'ta benzer biçimde anlatılmaktadır. Aslında bir yerde onun başka bir versiyonudur. Daha sonraki süreçlerde **İsa'**nın doğumundan tutalım, **Muhammed**'in hayat hikayesine kadar, hepsi benzerlikler arz etmektedir. Hatta günümüzde Türk masal ve destan gerçeğinde de Türklerin büyük kişilikleri, kahramanlıkları bu hikayenin benzeri bir tarzda ifadeye kavuşturulmaktadır.

Buradan şunu anlatmak istiyoruz: Her büyük tarihsel toplumsal kişilik, kendi doğuş gerçeği ile anlaşılmaya ve ifadeye kavuşturulmaya çalışılıyor. Bu doğuşların doğru anlamlandırılması, temsil ettiği zamanın ve toplumun doğru anlaşılması anlamına gelecektir. Yine bu tarihsel kişiliklerin doğuşları kendi toplumları açısından, yeni bir yaşamın başlangıcı olarak kabul edilmekte ve yeni yaşamların başlangıçları çoğunlukla halklar tarafından bayrama dönüştürülüp kutlanmaktadır.

Bu doğuşların bayram haline getirilmesi, halkların sürekli kendi doğuş kaynaklarına dönüp, yeni doğuşlar yapabileceklerinin umudunun orada muhafaza edilmesiyle ilgili bir gerçekliktir. Yine bu doğuşların ardından gelen yaşam tarzının, kendileri için sürekli yol gösterici bir karakter taşıması anlamında büyük öneme sahiptir. Ölümün eşiğinde, yok oluşun eşiğinde, ya da büyük acıların ve zorlukların içinde yaşayan halkların bu zorlukları aşabilecekleri ve yeni doğuşlar yapabilecekleri umudu, bu tür günlerde sürekli canlı tutularak hakların **direnme iradeleri** diri tutulmaya çalışılır.

Belirttiğimiz gibi bunlar sembolik anlamlandırma ve ifadelendirmelerdir. Benzer anlamlandırma ve ifadelendirmeler toplumlar için kendini üretme varlığını devam ettirme anlamında önemli olan bütün faaliyetlere uyarlanmaktadır. Örneğin zor zamanlarda açlık ve kıtlık içinde yaşayan halkların, ilk ürünlerini elde etmelerini **mahsul bayramları**, ürün kaldırma bayramlarına dönüştürmeleri yine bununla bağlantılıdır. Büyük savaşlardan ve zorluklardan sonra elde edilen zaferler ya da refaha çıkılan günlerin "**bayram** olarak ele alınıp kutlanması, belirtilen anlamları içerisinde barındırmaktadır.

Bütün bunlar toplumun kendisini yeniden üretebilme yeteneğini canlı tutmasının **bellek ve hafıza tazelemeleri**dir. Tabii bu tür bayramlar ve etkinlikler hiçbir zaman oldukları gibi kalmazlar. Toplumun kendisini üretebilme umudu ve iradesini sembolik bir tarzda içinde ifade ettiği bayramlar ve kutlamalar, sürekli yeniden yeniden üretilip geliştirilirler.

Doğuş gerçeği, sadece bu boyutuyla değil, tek tek insanların yaşama

başladıkları günleri ve zamanları da kapsayan sembolik ve daha dar kutlamalarla da yeniden üretilir. Burada ele alacağımız “**doğum günü”** olgusu, belirttiğimiz bu kültürün bir parçası ve daha sonra toplum tarafından geliştirilip toplumsallaştırılmış halinin ilk biçimidir.

Bu konuda araştırma yapan özellikle folklor bilimcileri, doğum günü gerçeğinin tarihin başlangıcında “**Hiyeros Gamos”** denilen **kutsal evlilik törenleri**nin ardından doğan **kutsal çocuk**ların doğuşlarının toplum tarafından bir umut olarak değerlendirilip, bugünlerin her yıl kutlanması gerçeği ile bağlantılı olduğunu belirtmektedirler.

O dönemin **ana tanrıçaları**, toplum içerisinden seçilen ve çoğu zaman da maske ile yüzü kapatılmış, aslında toplum içerisindeki genel erkeği ifade eden bir erkekle kutsal evlilik adı altında bir birleşme gerçekleştirirler. Bu birleşmeden doğan çocuklar, **tanrıçanın yeryüzündeki tezahürü olan ana kadın** ile toplumun temsilcisi olan erkeğin birleşmesinin bir sonucu ve bir ürünü olarak değerlendirilip kutsanır.

Bu evlilikte gerçekleşen, toplumsallık ile kutsallığın birleştirilip yeniden üretilmesidir. Bunun ürünü olan çocuklar ise toplumun temel değer yargılarını temsil ederler. Dolayısıyla bu değer yargılarının yeniden üretilmesinin ifadesi olan doğuşlar, toplumlar açısından umudun sürdürülmesi ve diri tutulması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla doğum günleri bu **umudun tazelenmesi** anlamında kutlanmaktadır.

Giderek bu tarz evlilikler yerine daha daraltılmış **özel evlilikler**in gelişmesiyle beraber, bu geleneğin bir izdüşümü olarak, doğan çocukların doğum günleri kaydedilir ve bu doğum günleri her yıl tekrarlanarak kutlanır. Daha sonraki dönemlerde bu doğum günleri, çocuklar açısından aslında her yıl kendi gelişmelerini ve büyümelerini görmenin, bu anlamda kendilerine anlam vermenin, yine toplum tarafından çocuğa verilen değerin çocuğa gösterilerek, çocuğa güven verilmesi, çocuğun toplum tarafından sahiplenilmesi anlamında güçlendirici psikolojik etkiler yaratan olumlu bir gelenek olarak devam etmiştir.

Bu geleneğin esas kökenleri belirttiğimiz gibi, daha çok Mezopotamya mitolojilerinde görülmektedir. İlk biçimleri bu mitolojide farklı biçimlerde dile gelmektedir. Doğum günleri bu kültürde genelde toplumsallığı devam ettirmenin bir aracı olarak da kullanılmıştır. Zira bugünlerde topluluğun bireyleri bir araya gelir, yaşamın yeniden doğuşundan duydukları sevinçlerini, coşkularını birbirleriyle paylaşıp, dayanışmalarını verdikleri hediyelerle birbirlerine gösterirlerdi.

Bu tür etkinlikler, sevinç ve coşkuyu çocuğa mal ederek, çocuğun, toplumun coşku ve sevincini kendisinde hissedebilmesini sağlayan bir özelliğe de sahiptir. Bu duygu ile yetişen çocuk, kendi

toplumsallığına daha güçlü bağlanır ve toplumsallık karşısındaki sorumlulukları da bu tür günlerde kendisine hatırlatıldığından dolayı, toplum karşısında sorumluluk sahibi olarak büyümeye devam eder. Bu tür etkinliler sadece bununla da sınırlı değildir; sadece doğum günü değil, çocuğun büyümesi sürecinde geçirdiği her evre, belirli törenler ve kutlamalarla toplumsallaştırılıp, çocuğun kişiliği bunların içerisinde sürekli eğitime tabi tutulur.

Örneğin çocuğun ilk yürüme süreci, Kürt geleneğinde "**Kostek"** olarak adlandırılan bir törenle kutlanır. Yine **İlk Saç kesme törenleri**, **Sünnet törenleri, Evlilik törenleri** var. Bu törenlerin hepsi aslında birey ve toplum arasındaki ilişkilerin yeniden kurulması ve üretilmesi anlamına gelmektedir. Bireyin toplum tarafından sahiplenilip eğitilmesi ve yüceltilip değer kazanması anlamında bir etkinlik olarak gerçekleştirilir.

Tabii bunlar, toplumsal geleneğin oluşum diyalektiğini ifade etmektedir. Ancak bunun daha genelleşmiş, topluma mal olmuş biçimleri var. Eğer bu birey sıradan bir bireyse, normal bir toplumun bir üyesiyse, bu etkinlikler kendi topluluğu ile ilişkileri bağlamında ve kendi yaşam süresiyle sınırlı gerçekleşen bir etkinlikler olur. Bu birey topluma mal oldukça, toplum kendisini onda ifade etmeye başladıkça, bireyin bütün bu süreçleri, aslında toplumsal gelişmenin süreçleri ile bütünleştirilerek simgesel anlam kazanmaya başlarlar. Ve bireyde somut bir biçimde gerçekleşen bu tür etkinlikler, kişi topluma mal olup genelleştikçe daha sembolik bir tarzda üretilmeye başlarlar.

Dolayısıyla toplum kendisini bireyde üretirken, kendisini bu tür etkinliklerle bireye yedirirken, diğer taraftan da birey, toplumu yaratmaya başladığı andan itibaren, bireyin bu tür süreçleri toplum tarafından kendini üretme sembol ve simgelerine dönüştürülüp, toplum kendini bu bireylerde üretmeye başlar. Toplum ve birey arasında bu karşılıklı birbirini üretme diyalektiği, bu tür günlerin önemli özelliklerinden birisidir.

Bireyin toplumu anlaması, toplumun bireyi anlaması, bağlamında da bu tür etkinlikler, sembolik kutlama ve kutsallaştırma ritüelleri, sadece tarihsel değil, sosyolojik, psikolojik etkilere de sahiptirler. Doğuşun en önemli özelliklerinden birisi, **yenilenme**dir. Eskinin varolan kalıp ve ölçülerinin aşılması, aslında bir yerde ana ve atanın aşılarak daha bir üst boyutta kendisini üretmesi anlamına geliyor.

Nitekim doğuşların yaşam ifade eden bir anlamı vardır. Doğuş, yaşamın kendisini üretme kabiliyetinin ifadeye kavuşması anlamına geliyor. Kaldı ki **yaşam** kavramının kendisi de "**herhangi bir maddenin kendisini sürekli ve bir üst boyutta üretebilme kabiliyeti"** olarak tanımlanmaktadır. Yani herhangi bir maddi olgu, maddi gerçeklik -ki bu manevi

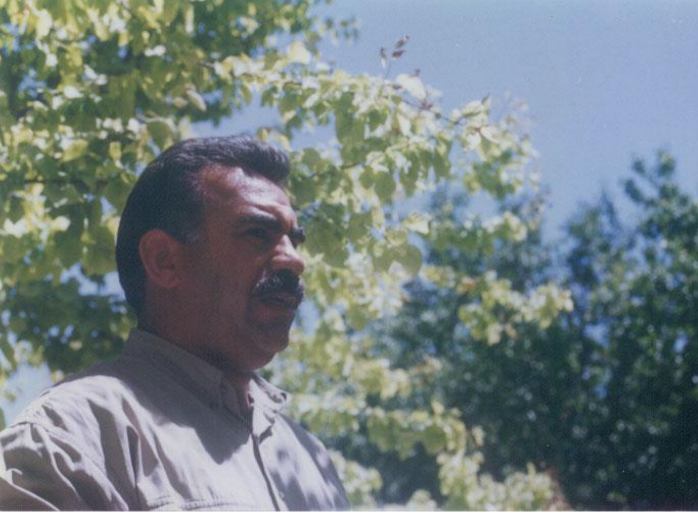
değerler için de böyledir- kendisini sürekli ve bir üst boyutta üretebiliyorsa, yani yenileyebiliyorsa orada yaşam vardır.

Yaşam bu tarzda kavranıldığı için de, yaşamın kendisini üretebilmesi, devam ettirebilmesinin sembol ve simgeleri kutsanmaktadır. Zira hem insan varlığının kendisi hem de toplumsal gerçeklik bütünüyle kendisini var edebilme, devam ettirebilme, yani yaşamını sürdürebilme ilkesine göre şartlanmıştır. Bu, her canlı için geçerlidir. Her canlı, kendisin devam ettirebilme dürtüsü ile varlığını gerçekleştirir. Bu dürtü bütün canlılarda olduğu gibi, insan ve toplumda da en temel dürtüdür. İnsandaki temel dürtüler olan üreme, savunma ve beslenme dürtüleri yaşamsal dürtüler olarak tanımlanıyor. Bunlar insanın en derin dürtüleri olarak da tanımlandığına göre, insanın derinliğinde yaşama kilitlenmişlik ve yaşamı üretme, devam ettirme duygusu en güçlü duygudur. Bu duygunun sürekli üretilip güçlendirilmesi, belirttiğimiz bu tarz sembolik etkinliklerle canlı tutulmaktadır.

Bu tür etkinliklerin bir kültür ve gelenek haline getirilmesi ve toplumda anlamının da sürekli üretilmesi, sadece birey toplum arası ilişkilerin sürekli bir üst boyuta kurulup üretilmesi anlamında değil, toplumun kendisini yeniden ve sürekli bir üst boyuta üretebilme kabiliyetinin canlı tutmasının ifadesi olmaktadır. Bu tür etkinlik ve yaklaşımlar sadece insanların biyolojik doğumları ya da ürün hasat törenleri ile değil, bireylerin yaşamlarının farklı dönemlerinde gerçekleştirdikleri büyük eylem ve çıkışlarda da ifadeye kavuşturulmaktadır. Büyük kahramanların, büyük kişiliklerin verdikleri ilk sınavlar, ergenlik sınavları var.

Bu sınavlar ya da daha sonraki süreçlerde büyük kişiliklerin büyük çıkışlarını ifade eden eylemleri de bu tür kutlama etkinliklerine konu olmaktadır. Örneğin Hz. Muhammed'in doğumu, hicreti, tanrıyla buluşması olan **Mirac**ı, çeşitli savaşları İslam âleminde kendisini yeniden üretmenin ve bu çıkış eylemlerinin canlı tutulmasının sembolleri olarak kutlanmakta, a-nılmaktadır. Yine Hz. İsa'nın doğuşu, **çarmıha gerilişi**, halkla ilk buluşmaları, **vaftiz** dönemleri gibi yaşamının dönüm noktaları farklı etkinliklerde dile getirilip ifadeye kavuşturulmaktadır.

Benzer etkinlikler hemen hemen bütün kültürlerde rahatlıkla görülebilmektedir. Bunların ayrı ayrı çözümleme ve değerlendirmesini yapmak yerine, **doğum günü** olgusunu burada ele almak yeterli olacaktır.

Hatırlayabildiğimiz kadarıyla, doğum günü kavramı ya da kültürü bundan birkaç yıl öncesine kadar Kürt kültüründe çok fazla yeri olmayan bir etkinlikti. Hatta Ortadoğu kültüründe de çok fazla canlı olan bir kültür ve gelenek değildi. Daha çok topluma mal olmuş, özellikle peygamberliksel çıkışların doğum günleri ya da bazı temel etkinlikleri kutlansa da, tek tek bireylerin doğumları, **doğum günleri** çok fazla kutlanmamaktadır. Bu günümüzde de böyledir.

Tek tek bireylerin doğum günlerinin kutlandığı kültür, daha çok Batı kültürüdür. Bunun da sosyolojik bir tahlilini yapmak gerekiyor tabii. Ortadoğu'da toplumsallık o kadar çok boğuntuya getirilmiştir ki, bireylerin toplumsallık açısından çok ciddi bir değeri yoktur. Yani bir bireyin doğumu, gelişimi kutlanması gereken, sürekli hatırda tutulması gereken bir olay değildir. Kaldı ki, nüfusu biyolojik üretme anlamında çok ciddi bir etkinlik ya da üretim olarak değerlendirmek, bu kültürde çeşitli nedenlerden dolayı ayıpsanan bir gerçekliktir.

Bu, biyolojik yaşamın anlamsızlaştırılması ile ilgili bir olaydır. Maddi yaşamın anlamsızlaştırılması, insanın tanrılar karşısında anlamsızlaştırılması, hatta maddi yaşam gerçeğinin bir **günah** olarak algılanması, bütün biyolojik etkinliklerin **ayıp ve günah** kavramları ile ifadelendirilmesi, insanın maddi yaşam içerisinde değersizleştirilmesi, dolayısıyla iradesinin kırılmasının kültürünü yaratma amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Önderlik, savunmalarda Sümer mitolojisindeki ilk yaratılış efsanesinde **insanın tanrıların pisliğinden yaratıldığı** gerçeğinin çözümlemesini yaparken, bunu çok iyi ortaya koymaktadır. Yani insan, tanrılar karşısında aslında kendisini pislik gibi hissetmelidir. Kendisinin varoluş tarzı, doğumu **günaha bir doğumdur**. Dolayısıyla bunun çok fazla kutlanacak bir şeyi de yoktur. Bu tarz bir yaklaşım erkek egemenlikli kültürün gelişim süreciyle bağlantılıdır. Bu yaklaşımlar, toplumda bireyin anlamsızlaştırılması ve iradesizleştirilmesi amacıyla yapılan değersizleştirici ideolojik yaklaşımın yaşama, pratiğe yansıyan boyutlarıdır. Eğer birilerinin doğumu kutsanacaksa, bu sadece soylu kişiliklerin, peygambersel kişiliklerin, tanrıya yakın olan, yani iktidara yakın olan kişiliklerin doğum günleri olabilir. Sıradan bireyin, sıradan kulun doğumu ise, günaha doğumdur.

Dolayısıyla bu kul, bütün yaşamını kendini bu günahlardan arındırmak

amacıyla tanrıya ve onun yeryüzündeki temsilcileri olan egemenlere hizmetle geçmek zorundadır. Kendisini günahkâr gören, bu duyguyla yaşayan insan ise, sürekli suçluluk psikolojisi ile kendisini affettirmenin yarışı içinde olur. Dolayısıyla onun doğumu onun için bir sevinç vesilesi değil, bir azap ve acı vesilesidir ve bunun da kutlanacak bir şeyi yoktur.

Bu ideolojik bir yaklaşımdır. Bu ideolojik yaklaşım aslında toplumda oturtulup bir kültür haline getirilmiştir. Dolayısıyla insanın doğumunu, doğuşunu yaşamını devam ettirmesini büyük bir sevinçle karşılayan toplumsal ahlak ve gelenek yerine, egemen kültür ile birlikte insanın değersizleştirildiği ve yaşamın anlamsızlaştırıldığı bir kültür ve gelenek yaratılmıştır. Bu Ortadoğu'da çok köklü bir biçimde oturtulmuş bir kültürdür. Batıda ise, bu kültürün bazı yansımaları olmakla birlikte, bireyin sürekli daha fazla ön planda olması, değer görmesi gerçekliği belirttiğimiz kültürün bu yansımalarına da etkide bulunmuştur. Kaldı ki, sembolik olması açısından, örneğin İsa'nın doğum gününün kutlanması ve bir **Milat** olarak ele alınması, batı kültürü bir ürünü değil, Ortadoğu'dan gitme bir kültürüdür. Ama Ortadoğu'da toplumsallığın gelişip, bu tür etkinlikleri yok etmesi karşısında, batıda bireyin varlığını devam ettirebilmesinin bir yansıması olarak, bu kültür oralarda canlı tutulmuş ve geliştirilmiştir. Belki daha sonraki süreçlerde etkileri kırılmıştır. Yine Hıristiyanlık kültüründe her ne kadar insanlar, yine bu kültürün bir yansıması olarak günahkâr doğuyorlar ve vaftiz edildikten sonra yaşama adım atarak bir kutsallık kazanabiliyorlarsa da, bireyin tamamıyla yok edilmemiş olması, bu geleneğin canlı tutulmasını beraberinde getirmiştir.

Bu geleneğin batıda sürekli devam eden bir kültür olduğunu söylemek de çok fazla gerçekçi değildir. Özelikle kapitalizmin belli bir aşamasından sonra, bu kültür yeniden canlandırılmış ve çarpıtılarak topluma mal edilmiştir. Doğum günleri, Kapitalist bireyciliğin körüklenmesi ve bu bireyciliğin bir tüketim kültürüne dönüştürülmesi anlamında canlı tutulan bir gelenektir. **Nitekim günümüzde de batıdaki doğum günleri, neredeyse tüketim çılgınlığını sürekli tahrik eden bir işlev görmektedir.** Kaldı ki bütün bayram ve kutlamalar gerçek anlamından boşaltılarak, kapitalist sistemin hizmetine sokulmuştur.

Bütün bayramlar, insanların çılgınlık derecesinde tüketime yöneltildiği birer etkinliğe dönüştürülmektedir. Yılbaşı kutlamalarından tutalım, son yıllarda icat edilen birçok bayrama kadar, bunlar kendi özlerine uygun bir tarzda kutlanmak yerine, sistemi üreten, sürdüren birer etkinliğe dönüştürülmüştür. Örneğin İsa'nın doğum günü olan ve Milat olarak kabul edilen yılbaşı günleri, tam birer tüketim çılgınlığına dönüştürülmüştür. Bu yetmiyormuş gibi, icat edilen bayramlar var. Örneğin **sevgililer günü**nden tutalım**,**

analar günü, babalar gününe kadar birçok yapay bayram da icat edilerek, bu günlerin anlamı ve içeriği boşaltılmıştır.

Ortadoğu'da ise bu tür etkinlikler farklı biçimde kutlanmaktadır. En etkili kültür olan İslam kültüründe, Hz. Muhammed'in doğumu ya da miracı, genelde mevlitlerle, tanrı karşısında günahlarını affettirmenin ibadetleri, ritüel ve törenleri ile kutlanıp karşılanmaktadır. Bu anlamda kapitalizmin etkileri bu kültür içerisinde bu noktada kırılmaktadır. Hatta buna karşı tepki bile gelişmektedir. Örneğin İslam kültüründe yılbaşları ya da doğum günleri etkinliklerinin kınanması, ayıpsanması, ya da gelenek dışı görülmesi, belirttiğimiz bu toplumsal gerçeklikle bağlantılıdır.Açık söylemek gerekirse son yıllarda Önderliğin doğum gününün kutlanmasına ilişkin halkın ve hareketin böyle içeriğine ve anlamına uygun kutlamalar yapmasının yanı sıra, yanlış yaklaşımlar da ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Önderliği anlamsızlaştıran, içini boşaltan, hele hele sistem tarzında ifadelerle, bu tarz etkinlilerin içeriğini boşaltarak ele alan yaklaşımlar kabul edilemeyecek yaklaşımlardır.

Önderlik militanı olan her kadronun bu tür yaklaşımları devrimci bir tavırla ret ve mahkûm etmesi gerekmektedir. Önderliğin doğum günü kutlamalarını vesile ederek, aslında bir yerde kapitalist tüketim ve eğlence kültürünü içimizde üretme yaklaşımları da giderek gelişmektedir. Son yıllarda bir hastalık biçiminde gelişen bireylerin kendi doğum günleri için "**partiler"** düzenlemeleri, birbirlerine "**hediyeler**" verme yaklaşımları da belirttiğimiz bu yozlaşmanın göstergeleridir. Böyle ele alınmak durumundadır. Birçok konuda olduğu gibi bizim kutsal değerlerimiz ve geleneklerimiz kapitalizmin ölçülerinde ele alınıp yozlaştırılmaktadır.

Eğer Önderliğin doğuşu, doğum günü anlamına uygun kutlanacaksa bu, Önderliğe kilitlenme, Önderliği sahiplenme ve onun doğuşuna cevap olabilecek bir duruşla gerçekleştirilebilir. Yoksa Önderliğin kendi doğuşunu "**sistem karşısında bir varoluş"** olarak anlamlandırmasının içi boşaltılmış olacaktır. Nitekim Önderlik **üç doğuş**unu da bu biçimde anlamlandırmaktadır. **Geleneksel ana ya da aile ilişkilerinin reddi, geleneksel ve resmi toplumun reddi, yine en son olarak da bütün uygarlık sisteminin reddi tarzındaki gelişim aşamalarını doğuş olarak nitelendirmektedir.**

Önderliği bu anlamda bir doğuş olarak ele almak gerekiyor. Kendi biyolojik doğumlarını, geleneksel aile ya da uygarlık gerçeği tarzında birer kutlamaya dönüştürmek, bu geleneğin içini boşaltan yaklaşımlardır. Hele hele, Önderliğin, onun karşısında direniş sergilemesini kendi doğuşu olarak adlandırdığı kapitalizmin kalıp ve biçimleri ile kendini ifadelendirerek; çoğu da sonradan icat edilen(çünkü Kürt ana ve babaları

çocuklarının doğumlarını gün olarak kaydetmezler bu yüzden de çoğumuzun nüfus cüzdanında doğum tarihi 01/01!'dir) "**doğum günlerini**" "**doğum günü partileri"** ile kutlamak ve bunu da, Önderliğin başlatmış olduğu doğum günü geleneği ile meşrulaştırmaya çalışmak saptırıcı bir yaklaşımdır. Bu doğru bir yaklaşım değildir. Doğum günü kavramının ve etkinliğinin içini boşaltmak anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla bu tür etkinlikleri ele alırken, bu tür günlerin anlamını tarihsel toplumsal gerçekliği içerisinde ele alıp, anlamlandırmak gerekiyor. Bunun dışındaki herhangi bir yaklaşım, ya bireyin kendi duygularını tatmin etmesinin birer yansıması ya da mevcut kapitalist tüketim ve eğlence kültürünün yeniden üretilmesi anlamına gelecektir.

Önderliğin 4 Nisan doğum gününü de bu anlam içerisinde ele alıp değerlendirmek gerekmektedir. Nitekim Önderlik, kendi doğumunun değerlendirmesini, bütünüyle kendi toplumsal doğuşu ve var oluşuyla bağlantılı bir biçimde ele almaktadır. **Doğuşu,** basit bir biyolojik doğuş olarak ele almak yerine, kendisinin şahsında gerçekleşen toplumsal büyüme ve yenilenme süreçleri ile bağlantı içerisinde ele almaktadır. Kendisinin anadan doğuşunu çok fazla değerli bulmadığını söylemektedir. Zaten kendisi ile anası arasında olan çelişkileri de, bu noktada çözümlemektedir.

Biyolojik doğuma çok fazla değer vermediğini kendi hayat hikâyesini anlatırken, çok çarpıcı örneklerle ifade etmektedir. Örneğin anasının kendisi üzerinde hak iddia etmesi karşısında "tavuklar da civciv yapıyorlar" diyerek, bu anlamda ananın kendisi üzerinde biyolojik doğumdan kaynaklı hak iddia etme yaklaşımlarını reddettiğini söylemektedir. Kendisinin gerçek doğuşunu ise bu biyolojik doğuşu gerçekleştiren anaya karşı vermiş olduğu mücadelede ifade etmektedir. Nitekim ilk isyanını anaya karşı giriştiği kavgada dile getirmektedir.

Daha sonraki süreçlerde, kendisinin gerçek doğuşunu **devrimci doğuş**la birlikte tanımlamaktadır. Özellikle PKK'nin kurulması ve örgütlendirilmesini kendi doğuşu olarak adlandırmaktadır. Daha sonraki süreçler için de benzer tanımlamalar yapmaktadır. Örneğin komplo sürecinde imha ile karşı karşıya geldikten sonra, kendisini paradigmal olarak yenileme ve toplumsal mücadelede yeni bir sürece girmesini de **üçüncü doğuş** olarak değerlendirmektedir. Önderliğin kendisinin doğuşunu anlamlandırması, bu anlamda tamamıyla toplumsal-sosyolojik bir kavramlaştırma ve anlamlandırmadır. Bu anlamlandırma hareketimiz içerisinde de anlamına uygun bir biçimde karşılanmaktadır. Örgütsel olarak büyük atılımlarımızı, büyük hamlelerimizi önderliğin doğum gününe denk getirmemiz bu gerçeklikle bağlantılıdır

İlk dönüşüm hamlemiz olan **PKK'nin VIII. Kongre** sürecini, 4 Nisan'a denk getirmiştik. Yine birçok konferans ve kongremiz de 4 Nisan'a denk getirilmiştir. En son da **PKK'nin yeniden inşa kongresinin 4 Nisan gününe getirerek Önderliğin doğum gününe anlam biçmeye çalışmıştık.** Yine Önderlik kendi doğum gününün hangi etkinliklerle kutlanabileceğine ilişkin de, insanların birbiriyle buluşması, ağaç ekilmesi, özellikle de mücadelenin geliştirilmesi tarzında ele alınmasını istemektedir.

En son doğum gününü **analara ve kadınlara hediye** ettiğini ifade etmişti. Bunun da ideolojik bir yaklaşım olduğunu görmek gerekiyor. Bugün özgürlük mücadelesinde anaların ve kadınların öncü bir rolü var ve mücadelenin pratik boyutunda da en ön saflarda yürüyen toplumsal kesimi ifade etmektedir. Dolayısıyla doğum günü, kendi toplumsallığını en çok temsil eden ve bunu da en çok Önderliği sahiplenerek yapanlara armağan edilmiştir.

Belirttiğimiz gibi, halklar bu tür günleri kendi gelenekleri içerisinde üretebilme noktasında köklü bir bilince ve kültüre sahiptirler. Bu konuda doğru refleksi gösteren halklardan bir tanesi de, Kürt halk gerçekliğidir. Bunu çok farklı boyutları ile açmak yerine, sadece en son gerçekleşen **Newroz ve 4 Nisan** kutlamaları sürecinde görebiliriz.

Kürt halkı imha ile karşı karşıya bırakılan, tecrit çemberi içerisinde imha tehdidi ile karşı karşıya olan Önderliğini büyük bir ayaklanma ve isyanla karşılamıştır. **2006 4 Nisan**'ına girerken, her şeyi ile **Önderliği siyasi iradesi olarak kabul etiğini**, ona sahip çıkacağını ortaya koyarak Önderliğin doğum gününü kutlamıştır. Newroz alanlarından tutalım, bütün direniş alanlarına, atılan tek sloganın "**Biji Serok Apo**" sloganı olması, aslında bunu göstermektedir.

Yine kendisini **4 Nisan'da yeniden inşa eden PKK**'nin, kendisinin varlık nedeni ve yaşam gerekçesi olarak Önderliği görmesi, bütün her şeyi ile önderlik çizgisini yeniden üretme arzında örgütlendirilmesi bu yaklaşımın ideolojik alana yansımasıdır. Eğer Önder APO'nun 4 Nisan doğum günü bir etkinlik tarzında kutlanacak ve anlam verilecekse doğru yaklaşım halkın ortaya koyduğu bu tavır olarak görülmelidir. Bunun dışındaki basitleştirici yaklaşımlar, asla Önderlik gerçeğini ifade etmemektedir.

Özellikle Önderliğin doğum gününü, kapitalizmin basit tüketim kültürü ya da eğlence tarzında ele almak, böyle bir günün anlamını ve içeriğini boşaltmak anlamına gelecektir. 4 Nisan eğer gerçekten anlamına uygun kutlanacaksa, Önderliği anlamanın, yaşamsallaştırmanın ve bunun mücadelesini yükseltmenin günü olarak ele alınıp değerlendirilmek durumundadır.

Dolayısıyla 4 Nisanlar Önderliğin doğuşunun mutluluğu ve sevinci kadar, bunun karşısında kadro ve militan olarak

duruşumuzun muhasebesini yaptığımız günler olarak da ele alınmak durumundadır.

Önderlik, her adımını, toplum ve halk adına bir doğuşa dönüştürerek kendisini var etmektedir. Bizler de Önderliğin doğum günü vesilesiyle Önderlik karşısında, halk karşısında, şehitler karşısında görevlerimizi ne kadar yerine getirebildik, ne kadar onlara layık olabildik ve ona layık olabilmek için önümüzde duran görevler nelerdir muhasebesiyle, 4 Nisan'ı karşılayarak anlam verebiliriz.

Böyle günlerde bu muhasebe çok daha güçlü yapılabilir. Zira her 4 Nisan, büyük doğuşların gerçekleştirilebileceğinin umudunu da içerisinde barındırmaktadır. Muhasebe yapıp, zorluklarımızı gördüğümüzde böyle günlerde yeni doğuşlar ve büyük çıkışlar yapabileceğimizi Önderlik gerçeğinde görerek, umudu, iradeyi ve çabayı büyüten bir ruhla karşılanırsa, bu Önderliğe, onun doğum gününe doğru cevap verme anlamına gelecektir.

ABDULLAH ÖCALAN

SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

İDEOLOJİK MÜCADELENİN TANIMLANMASI

Son yıllarda yaşadığımız büyük alt üst oluş sürecinde sorunlarımızı genelde örgüt sorunları, politikanın sorunları, yaşam sorunları, taktik sorunları ve sorunların en ağırlaştığı yerde de ideolojik sorunlar olarak tanımladık. Her hangi bir sorunun ne kadar ağır ve ciddi olduğunu ifade etmek istediğimizde sorunu 'ideolojik bir sorun' olarak kavramlaştırıp ortaya koyuyoruz. Sorunun politik, pratik, örgütsel, taktiksel olması aşılabilir bir sorun olduğunu ifade eder ve bunlar çok rahat bir biçimde tartışılır, gündeme getirilir, çözümler üretilmeye çalışılır. Herkes bu konularda fikir belirtir. Ama sorun artık ciddi bir biçimde ele alınmayı gerektiren düzeye gelmişse ve çok ciddi bir biçimde üzerinde durmayı gerektiriyorsa, o sorunların adını '**ideolojik sorun'** olarak ortaya koyuyoruz. Herhangi bir sorunun ideolojik kavrayışsızlıktan, özümsememeden, benimsememeden ya da ciddi bir karşı çıkıştan kaynaklı olması, bu biçimde tanımlanması, o sorunun hayati bir önemde olduğunu ifade

HAREKETLERİN YÜRÜTÜCÜ GÜCÜ OLAN KADRO YARATMA, OLUŞTURMA KONUSUNDA DA -EN AZINDAN NİCELİK DÜZEYİNDE- ÇOK CİDDİ BİR SORUNUMUZUN OLMADIĞI RAHATLIKLA BELİRTİLEBİLİR. SAYISI BİNLERİ, HATTA ON BİNLERİ BULAN BİR KADRO GÜCÜNE SAHİBİZ VE BU KADRO GÜCÜ ÇOK AZ DEVRİM HAREKETİNDE GÖRÜLEBİLECEK ÖZELLİKLERE SAHİP BİR KADRODUR.

eder.

Nitekim son yıllarda yaşadığımız bütün sorunları farklı düzeylerde ve biçimlerde tartışmaya çalıştık. Belki arkadaşlar tarafından bir espri biçiminde; 'Son 7 yılımızın 5,5 yılının toplantılarla geçtiği ve bu toplantılarda, dünyada hiçbir hareketin ve örgütün almadığı kadar karar aldığımız' ifade ediliyor. Onlarca kapsamlı, yüzlerce de alanların ve örgütlerin özgünlüklerinde gerçekleşmiş toplantılar ve belki de binlerce karara imza atan toplantılar yaptık. Günlerce, haftalarca, bazen zamana yayılmış biçimde aylarca süren toplantılar gerçekleştirildi. Platformlar oluşturuldu; bu platformlarda sorunlar dile getirildi. Ama bütün bunlara rağmen hareketin karşı karşıya kaldığı komplo gerçeğini bir türlü aşamaması ve komplocuların hala hareket içerisindeki bu yetersizliğe da yanarak komployu sürdürme, derinleştirme ve giderek sonuç almaya doğru götürmesine neden olan bir duruş sergiledik.

Sorunlarımızı en çok örgütsel yeniden ya-pılanma noktasında ele alıp tartıştık. Oysa gerçekliğimize baktığımızda örgüt oluşturma, oluşturulan bu örgütlerin ihtiyaçlarına uygun politikalar üretme, yine bu politikalara uygun günlük taktikler yaratma noktasında çok ciddi bir sorunumuzun olmadığı rahatlıkla dile getirilebilir. Belki de şu anda dünyanın biçim boyutunda da olsa en örgütlü hareketlerinden biriyiz. Geçmişte parti-ordu-cephe örgütleriyle yürüttüğümüz mücadele de aldığımız sonuçlar ile bugün neredeyse her parçanın, her alanın kendine ait bir partisi, yine her partinin kendi alt örgütlenmeleri ve bu örgütlenmelerin her birisinin kendisini neredeyse bütün ülke sahasına ve uluslararası alana yaydığı örgütlere sahibiz. O kadar çok örgütümüz var ki, neredeyse artık oluşturduğumuz örgütlerin ve örgütlenmelerin adını hareketin kadroları bile bütünüyle bilemiyor.

Yine günlük olarak hem Kürdistan'ı işgal altında bulunduran 4 devletin, hem de komployu düzenleyen uluslararası güçlerin bize karşı geliştirdikleri politikalar karşısında neredeyse her örgütümüz günlük olarak açıklamalar yapmakta, onların geliştirdiği politikalara karşı politikalar geliştirmektedir. Mücadelenin daha önce şiddete, zora dayalı taktiklerinin yanında, son yıllarda sivil itaatsizlik eylemlerinden tutalım, fedai eylemlerine kadar mücadelenin birçok taktiği ve yöntemi uygulanmaktadır.

Kitle olarak belki de devrim öncesi çok az hareketin ulaşabildiği bir kitle düzeyine sahibiz. Sayısı milyonları bulan bir kitle gerçeğimiz var ve bu kitle gerçeği çok az devrimci harekette

görülebilecek kadar bağlı, fedakâr ve dürüsttür; Üzerinde oynanan bütün oyunlara rağmen mücadele azmini ve iradesini hiçbir zaman yitirmedi. Tam tersine geliştirilen komploya karşı, sürekli tırmandırdığı, boyutlandırdığı ve örgütlediği bir mücadele gerçeğine sahip.

Hareketlerin yürütücü gücü olan kadro yaratma, oluşturma konusunda da -en azından nicelik düzeyinde- çok ciddi bir sorunumuzun olmadığı rahatlıkla belirtilebilir. Sayısı binleri, hatta on binleri bulan bir kadro gücüne sahibiz ve bu kadro gücü çok az devrim hareketinde görülebilecek özelliklere sahip bir kadrodur. Kendilerine ait hiçbir yaşamı olmayan, bütün yaşamlarını devrime adayan, hepsi de fedailik düzeyinde katılım gösteren ve bunun gereklerini yerine getirme noktasında ciddi bir kararlılık ve iradeye sahip bir kadro gerçekliğine sahibiz. Her ne kadar komplo sonrası süreçte örgütün bir kadro erimesi yaşadığı bir gerçekse de, devrimin belli bir sürecinde devrimin yükünü omuzlamış, bu anlamda bir tecrübe ve yetenek birikimine sahip kadrolarda erime yaşansa da, onların yerine daha bilinçli, nitelikli, güçlü katılım sergileyebilecek ve nitelik olarak hiç küçümsenmeyecek bir kadro birikimi de oluşmuş durumdadır.

Ancak bütün bu olanaklara rağmen, hareket komploya karşı belli bir mücadele yürütse de, komplonun dayattığı parçalama, dağıtma yönelimlerine karşı ayakta durmayı başarabilse de, komployu aşacak bir hamlesel süreci bir türlü başlatamadı. Bunun nedenlerini tartışmalarımızda çoğunlukla kadronun sorunları, örgütlenme sorunları, politika sorunları olarak ifade ettik. Her ne kadar kimi zaman sorunun özünü ortaya koyma ortaya koyma anlamında, Önderliği anlamadığımız, derinliğine uygulayamadığımız yönünde eleştiriler yapılsa, özeleştiriler verilse de, sorunun bu yönüne dönük ciddi bir çabamızın olmadığını da belirtmek durumundayız.

Sorunların özünün ideolojik olduğunu söz düzeyinde, teorik olarak sürekli ifade etsek de, pratiğimiz günlük koşuşturmanın, günlük pratik sorunlarla uğraşmanın hatta giderek bunun içinde boğulmanın ötesine geçemedi.

Yine ideolojinin önemine sürekli dikkat çekilse de hem kadronun kendini eğitme, dönüştürme, bu nokta da formasyona kavuşturma noktasında yaşadığı ciddi sorunlar hem de Önderliğin ısrarla önümüze koyduğu ideolojik çalışmalara ciddi olmayan yaklaşımlarımız sorunun özünü doğru kavramadığımızı gösteriyor. Bunun en iyi göstergesi hareket içerisinde Önderlik karşıtı gelişen sağ ve sol eğilimlere karşı, Önderliğin kendi eğilimi olarak örgütlemek istediği PKK

çalışmalarına dönük yaklaşımlarda ortaya çıktı.

Önderlik ısrarla PKK'nin **hareketin beyni** olduğu, **hareketin kurmay örgütü** olarak kendini örgütlemesi gerektiğini belirtti. En seçkin kadroların burada örgütlendirilmesi ve bu kadroların hareket içerisinde yaşanan bütün sorunlara çözüm üretecek bir bilince ve örgütlülüğe kendini kavuşturması gerektiğine dikkat çekilse de, bu konularda yeteneği ve birikimi olan kadrolar kendini katmada yeterince ısrarlı olmadı. Bu çalışmanın yeterli ciddiyette ele alınmaması, hatta çoğunun bu çalışmayı sözde 'çok ciddi ve değerli' olarak dile getirmesine rağmen, pratik katılımda yaşanan sorunlar, aslında sorunun özünden kaçma ile ilgili bir duruş olarak ele alınabilir.

İdeolojik çalışma bir Önderlik çalışmasıdır. Hatta Önderlik, kendisinin tek çalışmasının ideolojik çalışma ve onun kadrosunu yaratma çalışması olduğunu ifade ediyordu. Bunun dışındaki bütün çalışmaların, bu ideolojik çalışmanın oturtulması, geliştirilmesi ve pratikleştirilmesinin sonuçları ve yansımaları olduğunu dile getiriyordu. Önderliğin bu yaklaşımının karşısında başından günümüze kadar pratik öncünün Önderliğin bu çalışmalarını bırakalım beslemeyi, desteklemeyi, güçlendirmeyi ve yaşamsallaştırmayı, çoğunlukla boşa çıkaran duruşları, aslında hareketin yaşadığı bütün sorunların kaynağıdır.

Görülebildiği kadarıyla bu durum güncelde de devam ediyor. Hareket içerisinde Önderlik karşıtı provokatif, tasfiyeci bir eğilim biçiminde ortaya çıkan, komplonun organik bir uzantısı olarak içimizde kendisini örgütlemeye çalışan Osman-Nizamettin provokatörlerinin, PKK'nin kuruluş sürecinde '**nereden çıktı bu PKK'** biçimindeki yaklaşımları, hepimiz tarafından **Önderlik karşıtı ideolojik duruş** olarak tanımlandı.

Fakat provokasyonun Önderliğin müdahalesiyle boşa çıkarılması ve tasfiye edilmesi sonrasında, sanki bu sorun kökten çözülmüş gibi bir yaklaşım gösterildi. Sanki Önderlikle ideolojik sorunları olan, ideolojik olarak Önderlik karşıtı olan birkaç kişiymiş de, bunlar da dışımıza çıkmış ve sorun çözülmüş biçiminde yaklaşıldı.

Hemen ardından gelişen PKK'yi yeniden inşa sürecinde görülen pratik yaklaşımlar ise, bu eğilimlerin -bilerek ya da bilmeyerek, iyi niyetlice ya da kötü niyetlice- kendisini pratik olarak içimizde yansıtmaya devam ettiğini göstertmiştir. Özellikle PKK'nin yeniden inşasına katılım sürecinde çalışmaya kadro aktarımı, yönetim düzeyinde çalışmanın kadroya mal edilmesi,

kadronun bu konuda teşvik edilmesi, eğitilmesi, yönlendirilmesi ve konumlandırılması konusunda yaşanan sorunlar, ideolojik çalışmaları boşa çıkarma duruşu olarak ortaya çıktı.

Kabul edelim ya da etmeyelim, ortaya çıkan pratik duruş ve yaklaşımlarımız; Önderliğin bir tedbir olarak geliştirmek istediği PKK çalışmasını doğuş aşamasında neredeyse felç etti. Nitekim PKK'nin kuruluş hazırlıkları sürecinde yaşanan sorunlar; kadro göndermeme, çalışmaya katılmak isteyen kadroyu bu çalışmadan alıkoyma, yine ideolojik çalışmayı küçümseyen, gereksiz gören yaklaşımlar hiç abartısız kedini pervasız bir biçimde dışa vurdu. PKK çalışmasına katılmak isteyen kadroya '**o çalışmada ne işiniz var, o çalışmaya niye gidiyorsunuz, orada ne yapacaksınız',** yine bu çalışmayı yürüten, merkezinde yer alan ar-kadaşlara ilişkin '**o dogmatiklerin yanına neye gidiyorsunuz, o-rada ne yapacaksınız**' vb. yaklaşımlar, aslında ideolojiye, ideolojik çalışmaya yani Önderlik çalışmasına yönelik bir yaklaşımdı.

HER NE KADAR İDEOLOJİ KAVRAMINA, İDEOLOJİK ÇALIŞMA DEDİĞİMİZ ÇALIŞMALARA YÜKLEDİĞİMİZ ANLAM GÜÇLÜ OLSA DA, BUNA DENK DÜŞEN BİR PRATİK SERGİLEYEMEMEMİZİN ALTINDA, İDEOLOJİNİN, İDEOLOJİK ÇALIŞMANIN ÖNEMİNİ KAVRAMAYIŞIMIZ YATMAKTADIR.

Bu yaklaşımların çözümlemesi her yapıldığında, hepimiz bu yaklaşımların Önderlik karşıtı olduğunu, en ciddi sorun olduğunu dile getirsek de, kadronun bu yaklaşımlar karşısında ciddi bir tavrının olmaması, en fazla yakınma ve şikâyet biçiminde kendisini ifade etmesi, aslında ideolojik duruşumuzun çok fazla sağlam olmadığını göstermektedir. Duruştaki bu yetersizlik, PKK'nin yeniden kuruluş kongresinde yaratılan suni gündemler, yapay çelişkiler, gereksiz hassasiyetlerle çalışmanın sağlıklı örgütlendirilmesinin önüne geçme biçiminde kendini dışa vurdu. Bu konuda kendini en iddialı gören kadroların bile, çalışmanın en üst irade platformunda ciddi bir ideolojik tavır koyma yerine, çeşitli **hassasiyetlerle ve dengelerle**, neredeyse **"kongreyi kurtarma yaklaşımları**"yla katılım göstermeleri, bu konudaki zayıflığın bir diğer yansımasıydı.

Her ne kadar kongre gerçekleşmiş, PKK kurulmuş olsa da; bu çalışmayı yürütmekle mükellef olan kadroların görevlerini tam yerine getirememiş olması; PKK çalışması adına neredeyse hiçbir örgütlülüğün geliştirilmemiş olması, sorunun özünden sürekli kaçtığımızı göstermektedir. Kongrenin üzerinden bir yıl geçmiş olmasına

rağmen; PKK’-nin temel örgütlemesi olan **komün** örgütlemesi neredeyse tek bir alanda yaratılmamıştır. PKK merkezi bünyesinde oluşturulan a-lan komitelerinin nerdeyse hiçbirisinin bir **alt komiteye** gitmemişlerdir. PKK hazırlık çalışmalarına katılım gösteren kadro dağıtılmış veya işlevsiz bırakılmış ve giderek etkisizleşmeye aşlamıştır. Bu yaklaşım, hem yönetimin bu konudaki sorumsuzluğunu hem de kadronun tavırsızlığını göstermektedir.

Bunlar hepimizin gözleri önünde yapılmasına rağmen, çok az sayıda kadronun tavır sergilemesi, bu konudaki eleştirilerin sözün ötesine geçmemiş olması, ideolojik sorunlara yaklaşımdaki yetersizliğimizi göstermektedir. Bütün bunların nedeni de; aslında söz düzeyinde çok önemli gördüğümüz sorunlar için kullandığımız ‘ideolojiktir’ yaklaşımını pratikte göstermemiş olmamızdan kaynaklanıyor.

Her ne kadar ideoloji kavramına, ideolojik çalışma dediğimiz çalışmalara yüklediğimiz anlam güçlü olsa da, buna denk düşen bir pratik sergileyemememizin altında, ideolojinin, ideolojik çalışmanın önemini kavramayışımız yatmaktadır.

Yine ideolojik çalışmanın önemine sürekli dikkat çekilmesine, bu konuda her kadronun temel görevinin kendini buna göre şekillendirmek olduğunu ifade etmemize rağmen, gelinen aşamada, neredeyse ideolojik mücadelenin don-durulmuş olması, ideolojik mücadelenin araç ve yöntemlerinin etkisiz kılınmış olması, kadronun bu konuda giderek bir muğlâklığı, etkisizliği ve erimeyi yaşaması ideoloji kavramına, ideolojik çalışmaya anlam verememesiyle birebir bağlantılıdır.

Bunun en iyi göstergesi hareket içerisinde kadronun yaşam, ölçü, ilişki ve düzeyinde ortaya çıkan aşınmalar ve bozulmalardır. Günlük olarak eleştiri biçiminde dile getirilse de bunun karşısında doğru bir tavır sergilenememesi, ciddi bir mücadele yürütülememesi, yürütülen mücadeleninse çok örgütsüz, bireysel, tepkisel ve giderek şikâyete dönüşen bir tarza dönüşmesi, ideolojik mücadele konusunda yaşanan yetersizlikleri göstermektedir.

PKK’nin ortaya çıkışında, PKK’-liliğin temel ölçüsü olarak ifade edilen “**ne dediklerinden çok nasıl yaşadıklarına bakılıyordu**” yaklaşımı ile günümüzde yaşanan sorunlara baktığımızda, durumumuzun hiç de iç açıcı olmadığını rahatlıkla belirtebiliriz.

Mücadelenin en keskin bir biçimde, en örgütlü bir tarzda ve en üst düzeyde yürütüldüğü alan olan gerilla sahasında yaşanan aşınmalar ve

aşılmalar basit örgütsel sorunlar, yaşam sorunları, hareket içerisine gelen çeşitli sınıfların anlayış, yaklaşım ve alışkanlıkların yansıması olarak ifade edilmez. Hele hele gelen farklı sınıf anlayış ve alışkanlıklarının giderek yaşam ölçülerini, düzeyini, ilişkilerini, hatta giderek dilimizi ve hitabımızı bile değiştiren bir düzeye gelmiş olması sistemin, ortamımızdaki i-deolojik etkisi olarak ifade edilmelidir.

Hatta şu da belirtilebilir; neredeyse birebir ideolojilerin yansıması olan birçok yaklaşım, davranış, anlayış, pratik farklı ideolojilerin yansıması biçiminde nitelendirilemiyor bile. Herhangi bir yaklaşım farklı bir sınıfın, farklı bir sistemin içimizdeki ideolojik yansıması olarak çözümlendiğinde bu, "**kişiye hakaret, haksızlık, kişiyi rencide edici bir yaklaşım**" olarak ele alınıyor. Oysa tersinden, PKK kültüründe, ahlakında, ideolojisinde hiçbir bir zaman yeri olmamış, olmayan ve olmayacak davranışlar, çok rahatlıkla ortamda sergilenebilmekte ve bunlar '**özgürlük ve demokrasi'** adına yapılmaktadır.

Önderliğin yeni bir toplumu yaratma projesinin kilit kavramları olan **özgürlük, demokrasi, birey, hukuk, ahlak, kültürel zenginlik** gibi kavramlar, neredeyse bugün Önderlik ideolojisini boşa çıkaran birer silah olarak, PKK kültürünü, ahlakını ve yaşamını yok etmeye yöneltilmiş durumdadır.

Örgüt ortamında, büyük bir ideolojik mücadele gerektiren bu tarz yaklaşımlar karşısındaki duruş, her ne kadar '**liberalizm**' ya da 'ideolojik mücadelenin dondurulması' olarak ifade edilse de, özünde **oportünizm**dir.

Doğru bir ideolojik mücadele yürütebilmek için, öncelikle karşıdaki olay ve olguları doğru tanımlamak, yaşam içerisinde bu tarz yaklaşımların yaratacağı sonuçları iyi ortaya koymak gerekmektedir. İdeoloji demek yaşamın ölçüye kavuşturulması demektir. Politikadan örgüte, günlük yaşam ilişkilerinden en basit bir davranışa kadar, her şeyin ideolojinin bir yansıması olduğu ve bunların ölçüye kavuşturulamamasının, yaşamın

İDEOLOJİK MÜCADELE YÜRÜTMEK DEMEK, SİSTEMİN ADIM ADIM, PARÇA PARÇA SÖKÜLÜP TOPLUMDAN ATILMASI VE ONUN YERİNDE YENİ İDEOLOJİK FORMALARIN KENDİSİNE YER BULMASI, KENDİSİNİ ÖRGÜTLEMESİ, SİSTEM İÇERİSİNDE YENİ BİR TOPLUMUN YARATILMASININ ÖNÜNÜN AÇILMASI ANLAMINA GELİYOR. EĞER BİR YERDE İDEOLOJİK MÜCADELE DONDURULMUŞ, DURDURULMUŞ YA DA ÇARPITILMIŞSA, ORADA ÖZÜNDE SİSTEME KARŞI BİR MÜCADELESİZLİK DURUMU VARDIR.

ideolojiden koparılması anlamına geldiğinin çok net bir biçimde ifade edilmesi gerekiyor.

Bunların bir türlü yapılamamasının, bunlara karşı mücadele verilememesinin te-melinde ise, ideoloji kavramının içerisinin boşaltılması vardır. İ-deolojik mücadelenin yürütülmemesi, ideolojik çalışmanın küçümsenmesi, ideolojik mücadele araçlarının örgütlendirilip oluştu-rulmaması ve yetkin bir biçimde kullanılmaması, -her ne kadar içimizdeki gevşeklikle bağlantılandırılsa da- kapitalist- emperyalist sistemin topluma karşı geliştirmiş olduğu ideolojik mücadelenin içimizdeki yansımasıdır.

Ortamda ideolojik mücadelenin dondurulması, önemsizleştirilmesi; burjuvazinin kendi ideolojik mücadelesini yürütmesinin biçimi olan **liberalizm** tarzında bile gelişmemesi; burjuvazinin **'ideolojilerin sonu'** sloganıyla, ideolojik mücadeleyi toplumsal bünyeden söküp atmasının ortamımızdaki yansıması olarak değerlendirilmek durumundadır.

İdeolojik mücadele yürütmek demek, sistemin adım adım, parça parça sökülüp toplumdan atılması ve onun yerinde yeni ideolojik formaların kendisine yer bulması, kendisini örgütlemesi, sistem içerisinde yeni bir toplumun yaratılmasının önünün açılması anlamına geliyor. Eğer bir yerde ideolojik mücadele dondurulmuş, durdurulmuş ya da çarpıtılmışsa, orada özünde sisteme karşı bir mücadelesizlik durumu vardır.

Zaten sistemin **ideolojilerin sonu** ebedi ve ezeli karakterine vurgu yapmasına dönük bir slogandır. **Post modern kültür** olarak ifade e-dilen kapitalist-em-peryalist kültürünün temel savının amacı, *tarihin sonunun geldiği, kapitalizmden sonra herhangi bir toplumsal sistemin o-luşmayacağı kapitalizmin ebedi bir sistem olarak kendisini sürekli var edeceğ*ine dönük ideolojik egemenlik kurmaktır.

Nitekim reel sosyalizmin çözülüşü sonrasında, burjuva kapitalist sisteme karşı yürütülen özgürlükçü, eşitlikçi toplumsal mücadelelerin çoğu neredeyse teslim bayrağı çekerek, ya mücadeleye son verdiler ya da mücadelelerini bir biçimde sistem içileştirdiler. Kaldı ki kapitalizm son 200 yıldır edinmiş olduğu tecrübeden çıkardığı bir sonuçlarla, kendi karşıtı olan ideolojik, siyasal hareketleri birebir ezip tasfiye etmek yerine, onları bir biçimde kendi yedeğine alıp ömrünü uzatmanın yol ve yöntemlerini geliştirmiştir.

Tarihteki etnik direnişin günümüzdeki bir yansıması olarak da ifade edebileceğimiz ulusal kurtuluş

mücadeleleri, ezilenlerin ideolojik olarak kendilerini egemenlik sisteminin dışında tutmasının biçimleri olan çeşitli din ve mezhep çıkışlarının benzer bir sonucu olarak geliştirilen sosyalizm ideolojisi ve tarihte çeşitli peygamberlerin yapmış olduğu reformasyonlar tarzında gelişen sosyal demokrasi, bu iki yüz yıl içerisinde burjuvazinin yedeği haline getirilip, ömrünü uzatan birer ideolojik-siyasal harekete dönüştürüldüler.

Burjuvaziye karşı ya da mevcut bütün erkek egemenlikli uygarlık sistemine karşı her hangi bir ideolojik mücadele vermek için sistemin dışında veya karşısında bir ideolojik formasyona sahip olmak yetmiyor: Bunun da ötesinde, kendi ideolojik ölçülerini günlük olarak örgütleyip, onun karşısında yeni bir yaşam yaratabilmekle yeni bir toplum yaratılabilinir.

Farklı düşünce biçimleri ancak mevcut uygarlık sisteminin dışında ve karşısında yeni bir yaşam yaratabildiği oranda sistemi aşabiliyorlar. Aksi takdirde, belli süreden sonra sistemi besleyen **taze kan** olarak sistemin hizmetine girmekten kendini kurtaramıyorlar.

Önderlik, özellikle **Bir Halkı Savunmak** adlı eserinde, bunu **mezhepleşme** kavramıyla ifade etti. Görünürde sistem dışı olan, aslında niyet olarak da sisteme karşı bir mücadele yürüten birçok hareketin, nasıl belli bir süre sonra sistemin yedeğine düşürüldüğü ve sistemi besleyen temel düşünce ve yaşam biçimleri haline getirildiği **Mezhepleşme** kavramıyla ortaya konulmaktadır.

Günümüzde de Önderliğe karşı geliştirilen komplonun birebir imha tarzında dayatılmamasının altında, Önderliğin geliştirmiş olduğu özgürlük ideolojisini bir biçimde çizgisinden saptırıp, kendi yedeğine düşürme yaklaşımı vardır. Nitekim örgüt ortamında geliştirilen provakatif-tasfiyeci eğilimlerin yapmak istediği de, örgütü tasfiye etmek değil, örgütü bir biçimde sistem için yararlı hale gelebilecek bir noktaya çektikten sonra sisteme pazarlama yaklaşımı olmuştur. Bunun yolu da örgütün özü ve sistem karşıtlığının temeli olan yaşamı bozmak tarzında örgütlendirilmeye, tahrik edilmeye çalışıldı.

Eğer bir yerde sistemin yaratmış olduğu insan tipinin davranışları, refleksleri, zevkleri, beğeni ölçüleri, ilişkilenme ve kendini varetme tarzı kendisini sürekli üretiyorsa, orada söz düzeyinde ya da en genel anlamda her ne kadar '**sistem dışılık**'tan bahsedilse de, sonuçta gidilecek yer sistemin kucağı olacaktır. Bu, teorik bir doğru olmanın da ötesinde, son 7 yıl içerisinde

pratikte çok yoğunca yaşayıp gördüğümüz bir gerçektir. En ulusal kurtuluşçu geçinenlerin, en işbirlikçi bir tarzda kendisini var eden KDP' ye kaçıp sığınmaları, en kadın özgürlükçüsü geçinenlerin bugün sistemin en geri pazarında etini pazarlar bir konumda olması, yine en özgürlükçü geçinenlerin bugün sistem içerisinde kendi emeğini bir köleden bile daha ucuz satar bir yaşam tarzının içerisinde olması, sistemi aşamamanın sonuçları olarak kendisini dışa vurmaktadır.

Önderlik reel sosyalizm çözümlemesini iyi yapmaya çalıştı. Reel sosyalizmin en temel iddialarından birisi de; yaratmış olduğu özgür ve eşitlikçi toplum içerisinde dünyanın en güçlü ve özgürlükçü kadınını yaratmak olmuştur. Oysa kendi içerisinde, sistem dışı toplum ve insanını yaratamadığından, çöken reel sosyalizmin sembolü olarak **nataşalar** ortaya çıktı.

Bu, aslında sistemin kendisine karşı mücadele yürüten ideolojilere ve sistemlere karşı bir biçimde intikam tarzı ve irade kırma yaklaşımıdır. Bununla; "bu sisteme karşı mücadele edilemez, içinde kalırsanız belki sınırlıda olsa bir yaşam hakkın vardır. Ama bana karşı savaşmanın sonu fahişeliktir" mesajı verilmek istenmektedir.

Bizim kendi pratiğimizde de şu çok net görülmektedir: *İnsan ya sisteme karşı savaşır, mücadele eder, onun karşısında kendi toplumsallığını yaratır ve bu toplumsallığını büyük bir mücadele ile sürekli büyütüp geliştirir ya da en kötüsünden kendisini sistemin kucağında bulmaktan kurtaramaz.*

SOY DEĞERLERİ OLARAK İFADE EDİLEN DEĞERLER SADECE GEÇMİŞİMİZİ DEĞİL, GÜNÜMÜZÜ DE BELİRLEYEN, GELECEĞE DÖNÜK UMUTLARIMIZIN VE MÜCADELEMİZİN KAYNAĞI VE ÖLÇÜLERİDİR. BU SOY DEĞERLERDEN KOPMAK, BASİT BİR KENDİNİ İNKAR DEĞİL, ASLINDA İDEOLOJİNİN ÖZÜNÜ OLUŞTURAN DOĞRU BİR TARİH BİLİNCİNDEN YOKSUN OLMAK ANLAMINA DA GELİYOR.

Yaşanan bütün bu sorunları basit birer **düşkünlük, iradesizlik, pratik güç getirememe, siyasal olarak iradenin kırılması, ya da örgütsel zorlanmanın ve dağılmanın sonuçları** olarak ele alamayız. Sonuçta sisteme teslim olan tek tek bireylerin bazıları yıllarca en zor koşullarda sistem karşısında mücadele yürütebilmiş, en sistem karşıtı örgütleri yönetmiş, sistem karşıtı politikalar üretmiş ve sisteme karşı bu anlamda çok güçlü bir askeri, siyasi, örgütsel mücadelenin içinde yer almışlardır. Fakat hepsinin sonunda en kötüsünden sistemin birer parçası, hatta en ucuz üreteni haline gel-mesi, özünde ideolojik o-larak kendisini yaratamamış olmayla bağlantılıdır.

Ortamımızda yaşanan bozulmaların, kırılmaların hepsinin kaynağında yine ideolojik kavrayışsızlık, ideolojik yaratamama, kısacası ideolojik mücadeleyi doğru verememe yatmaktadır. Doğru ideolojik mücadele verememenin de iki boyutu vardır: **birincisi**; geliştirilen ideolojiyi anlayabilecek, hayata geçirebilecek, düşünsel ve entelektüel alt yapının olmamasıdır. İçinden geldiğimiz toplumsal gerçekliğin yaratmış olduğu zihinsel gerçekliğin dumura uğramış bir gerçeklik olması, en gelişmiş ideolojik formülasyon olan demokratik sosyalizm ideolojisini kavramanın zorluğuna yol açmaktadır. **İkincisi**; ideolojiyi düşünsel boyutlarıyla belli yönleriyle kavrasa da, doğrularını hayata geçirecek iradi bir keskinlik ve pratik beceriden yoksunluğun neredeyse kürt toplumsal gerçekliğinde bir karakter haline getirilmiş olmasıdır. İdeolojiyi kavrayamama ve hayata geçirememenin bu iki boyutu da farklı biçimlerde Önderlik tarafından çözümlenmiştir.

İdeolojik mücadelenin yürütülememesinin temel nedeni bunlar da değildir. Bunlar toplumsal gerçekliğin yaratmış olduğu, insan düzeyinin bir nevi aşılabilir diyalektik sonuçlarıdır. Ama ideolojik mücadelenin yürütülmeme-sinin; bu konuda yaşanan **oportünizmin** altında yaşanan gerçek ise bambaşkadır.

Oportünizm; bilmemek, uygulamamak, güç getirememek değildir. Bunun adı güçsüzlük olurdu. Oportünizm, bildiğini yapmamaktır. Önderlik bunu **münafık** kavramıyla ifade ediyor. Siyasal literatürdeki karşılığı daha ağırdır: Oportünizm kavramının siyasi literatürdeki anlamı **siyasal ahlaksızlık**tır. Yani, doğruyu bilmek, görmek ama gerekleri işine gelmediği için yerine getirmemek ya da kendi işine geldiği gibi uygulamaktır.

Bu anlamda geliştirilen ideolojik düzeyin yaşam bulmamasını basit bir güçsüzlükle ya da anlamamazlıkla tanımlayamayız. Kaldı ki hepimiz her zaman övünerek şunu söylüyoruz; *"Önderlik savunmaları dağdaki bir çobanında, Amerika da ki bir profesöründe anlayabileceği kadar sade ama derinlikle bir dile sahiptir."* Önderlik kendisine katılımı da zaten hiçbir zaman mutlak bir entelektüel bir katılım olarak tanımlamadı. Hep **Samimiyet ve dürüstlük**ten bahsetti.

İdeolojik mücadelenin özü de, yaratılan yaşam değerlerine samimice ve dürüstçe sahip çıkmayla yürütülebilir. Yaşamda yaratılan değerlere sahip çıkmak, onları korumak, onların gereklerine göre yaşamak, ideolojik mücadelenin özü ve esasıdır.

Kapitalist-emperyalist kültürün geliştirmek istediği temel ideolojik yaklaşım; insanın tarihinden, geçmişinden koparılması; geleceğe ilişkin umutlarının yok edilmesidir. Bu anlamda, kendi değerlerini sahiplenmek, bu değerleri korumak, geliştirmek, yaşamda sürekli yeniden üretmek; sadece basit emeği sahiplenmek değil, bir karşı ideolojik mücadele olarak ele alınıp değerlendirilmelidir.

İdeolojik mücadele, farklı biçimlerde yürütülen çok yönlü, çok boyutlu bir mücadeledir. İdeolojinin kendisini üretmekten tutalım, onun araç ve yöntemlerini yaratmaya, bunu günlük pratikte büyük bir e-mekle yaşama dönüştürme-ye kadar geniş bir yelpazede yürütülen ideolojik mücadelenin bu farklı boyutlarının hepsinin gelip dayandığı nokta: yaşam içerisinde ideolojinin somutlaşması olan emek değerlerinin -ki Önderlik bunlara **soy değerleri** diyor- sahiplenilmesi ve onlara göre yaşama güç kazandırılmasıdır.

Soy değerleri olarak ifade edilen değerler sadece geçmişimizi değil, günümüzü de belirleyen, geleceğe dönük umutlarımızın ve mücadelemizin kaynağı ve ölçüleridir. Bu soy değerlerden kopmak, basit bir kendini inkar değil, aslında ideolojinin özünü oluşturan doğru bir tarih bilincinden yoksun olmak anlamına da geliyor.

Mücadelenin bu çok boyutluluğu içerisinde yerine getirilmesi gereken görevler noktasında yaşanan yetersizliklerin doğru çözümlenmesi, bunların özeleştirilerinin samimice verilmesi ve ideolojinin yeniden üretimi için kendini sürekli Önderlik doğruları temelinde bilinçlendirmek, yetkinleştirmek militanın temel görevi olmaktadır.

Geçen 7 yıl içerisinde bu noktada yaşanan yetersizliklerin oportünizmle, anlayamamayla, güçsüzlükle, yine dış baskıların yaratmış olduğu iradi kırılmalarla bağlantısı hiç kuşkusuz çözümlenmelidir, çözümlenmektedir. Ancak bu çözümlemelerin bizi pratiğimizdeki tekrardan kurtarabilmesi için, özellikle ideoloji kavramının kendisini doğru bilince çıkarmamız, bu konuda kendimizi netleştirmemiz gerekmektedir.

Bunun için de: **İdeoloji nedir? Tarihsel gelişmedeki rolü nedir? Tarihte toplumsal gelişme de nasıl bir rol oynamıştır? Günümüzde ideoloji kavramının kendisi nasıl yorumlanmaktadır? Hangi araç ve yöntemlerle yaşamsallaştırılmaktadır? Yine sisteme karşı yürüttüğümüz ideolojik mücadelenin temelleri**

nerededir? Sorularının çok iyi çözümlenmesi gerekiyor.

İdeolojik mücadele sadece örgüt içerisinde birbirimize karşı yürüttüğümüz bir mücadele değildir. İdeolojik mücadelenin özü sistem karşısında, sistem alternatifi olma, yaratılan egemenlikli uygarlık sistemi karşısında eşitlikçi ve özgürlükçü bir toplum yaratma mücadelesidir. Sistemin kendi karşısındaki bütün ideolojik çıkışları bir biçimde yutan, sindiren ve neredeyse kendisini besleyen bir yetenek kazanmış olması, bu sistem karşısında yürütülen ideolojik mücadelenin daha güçlü, daha zengin ve daha kararlılıkla yürütülmesini gerektirmektedir. Sadece kararlılık ve niyet düzeyinde değil; bu sisteme karşı yürütülen mücadelenin kendisini çok zengin yol yöntem ve araçlarla üretebilme kabiliyetinde de olması gerekiyor. Bu basit ve sıradan bir bilinçle olabilecek bir mücadele değildir. Mücadelenin temel hedefi sistemi aşmak olduğundan dolayı yürütülen mücadelenin bütün boyutlarıyla sistemi aşabilecek bir ufka sahip olması gerekiyor.

Bütün bunlarında temelinde **ideolojik bilinç** vardır. Önderlik, ideolojik bilinci, “*sistemin bütün bilmelerini kendi bilmesinin ufkuna sığdırma”* tarzında formüle ediyor. Yani bizim bilinç düzeyimizin hem sistemi çözümleyen hem sistemin kaynaklandığı tarihsel temelleri çok iyi ortaya koyan hem mevcut sistemin geldiği düzeyde yaşadığı **kaos**u bütün boyutlarıyla görebilen, çözümleyebilen hem de bu kaosun sonucunda kendi toplumumuzu yaratmanın plan-proje ve eylem gücüne sahip olması gerekiyor.

Sistemi çözümlerken; basit bir ekonomik sistem olmadığı hatta basit bir zor, şiddet ve yalan sistemi olmasının çok ötesinde, tarihsel-toplumsal bir sistem gerçekliği olduğu hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Karşısında mücadele edilen egemenlikli uygarlık sistemin 5 bin yıllık tarihsel kökleri olan, günümüze kadar sürekliliğinden hiçbir zaman bir şey kaybetmeden bugüne kadar kendisini getirebilen, kendi kurumları, kendini yürütme aygıtları, kendisini topluma kabul ettirmenin çok güçlü mekanizmalarına sahip olduğunu her zaman göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Bu, öyle bir sistemdir ki, insanlığın hemen hemen büyük bir bölümünü yutmuş, sindirmiş ve kendi amaçları doğrultusunda şekillendirmiştir. Yani yaratılmış bir sistemdir. Sadece yaratılmış bir sistem değil kendi insanını, kendi toplumunu da yaratmış ve sürekli üretme kabiliyeti gösteren bir sistemdir. Her ne kadar sistemin kaosundan- krizinden söz etsek de, bu

kaostan ve krizden sistemin aşılmasının mutlak olmadığını iyi bilmek gerekiyor.

Bugüne kadar yapılan sistem çözümlemelerinin hepsinin temel yanılgısı, sistemin basit bir şiddet ve zor sistemi olduğu, buna karşı mücadelenin de, bu yol ve yöntemlerle geliştirilebileceği noktasında olmuştur. Bu konuda en iddialı ideolojik yapılanma olarak ortaya çıkan Marksizm bile sistemin basit bir ekonomik toplumsal sistem olarak çözümlemenin ötesine geçememiştir. Marksizm'in, sistemi tek boyutuyla çözümlemiş olması daha sonraki bütün pratiğini belirleyen bir yaklaşım olmuştur.

Yapılan çözümlemelerin yanlış olduğu iddia edilemez. Marksizm, özellikle kapitalizmin ekonomik sistemini çok güçlü biçimde çözümlemiştir. Bugün bile her hangi bir ideolojinin Marksizm'in yapmış olduğu ekonomik çözümlemeyi aşan bir çözümlemeye ulaşamadığı rahatlıkla belirtilebilir. Ancak sisteme karşı ideolojik mücadele ve sistemin ideolojik olarak çözümlenmesi basit bir ekonomik çözümleme, hatta giderek zor ve devlet çözümlemesini çok çok aşan bir çözümleme olmak durumundadır. Çözümlemenin *sistemin bilme ufkunun ötesine geçebilmesi* için sistemin paradigması dışında; evreni, doğayı, toplumu anlama ve bilme tarzının dışında bir bilme tarzına ulaşması gerekiyor. Bu da, paradigmal olarak sistemin aşılması anlamına geliyor.

İdeolojik mücadele paradigmal algılayışın kendisini toplumsal mücadeleye oturtması olarak da ifade e-dilebilir. Her ne kadar ideoloji ve paradigma birbirine çok yakın ve iç içe kavramlar olsa da, ideoloji toplumsal mücadeleye indirenmiş düşünce sistemlerini ifade etmektedir. Ancak şu da hiçbir zaman unutulmamalıdır: Sistemin paradigmasıyla düşünen birisinin siste-mi aşan bir ideolojik mücadele yaklaşımına ve bakış açısına sahip olması mümkün değildir. Bir noktadan sonra onun ufku içerisinde erimekten kendini kurtaramaz. Eğer biz de bugün sistemi aşan bir ideolojik duruştan bahsediyorsak; bu ideolojik duruşumuzun iddiası, sistemi bütün tarihsel toplumsal temelleriyle aşma düzeyinde ise, bunun nedeni sistemin tarihsel gelişimini doğru çözümleyebilmiş olmamız ve onu bugüne kadar getiren dinamikleri ve karşı dinamikleri doğru ortaya koyabilmiş olmamızla bağlantılıdır.

PKK'NİN ÇIKIŞINDAN YENİDEN İNŞA SÜRECİNE KADAR GELEN SÜREÇTE YAŞADIĞI TEMEL SORUN KENDİ İDEOLOJİK MÜCADELESİNİ HEM AMAÇ VE HEDEFLERİ HEM DE YÖNTEM VE ARAÇLARI NOKTASINDA SİSTEMİN TUZAKLARINDAN KURTARAMAMIŞ OLMASIDIR.

Önderliğin bu noktadaki çözümlemelerinin ekonomik çözümleme ve zor çözümlemesini de aşan tarihsel toplumsal bir çözümleme olması bizim temel ideolojik gücümüzdür. Dolayısıyla mücadele yürütürken sistem karşısında basit tepkiler ya da basit düşünce biçimleri, yine bu düşünce biçimlerinin basit araç ve yöntemleriyle, hatta sistemi besleyen, sistemin hizmetine giren, sistemin araç ve yöntemleriyle mücadele yürütülemeyeceği konusunda çok net olmak gerekiyor. Yaşadığımız temel bir sorun ideolojik kavrayış olduğu gibi, onun asıl tahripkar yönü bu ideolojik mücadeleyi sistemin a-maç ve hedefleri yine araç ve yöntemleriyle yürütüyor olmamızdan kaynaklanıyor.

PKK'nin çıkışından yeniden inşa sürecine kadar gelen süreçte yaşadığı temel sorun kendi ideolojik mücadelesini hem a-maç ve hedefleri hem de yöntem ve araçları noktasında sistemin tuzaklarından kurtaramamış olması-dır. Devlet ve iktidar hedefli yine zor ve şiddetin araç ve yöntemleriyle yürütülen ideolojik mücadele bir noktadan sonra tıkanmış, aslında önü alınmasaydı sistemin bir besleyeni olmaktan kendini kurtaramayacak bir noktaya gelmişti. Mevcut durumda yürütülecek ideolojik mücadelenin bu noktalarda kendini aşması çok önemlidir.

Eğer PKK teorisinin ideolojik algılayışındaki tüm yetersizliklere rağmen sistem tarafından yutulamamışsa, hala sistem karşısında, dışında bir alternatif olarak kendisini var etmeyi sürdürebiliyorsa, bunun da nedenini iyi görmek gerekiyor. PKK salt bir ideolojik, siyasal, örgütsel zor hareketi olarak ortaya çıkmadı. PKK'nin en temel ö-zelliği kuruluşundan günümüze kadar sistem dışında yaşam tercihi olan insanların bir araya gelmesinden oluşmuş bir topluluk olarak, uygarlık, devlet ve geleneksel toplum dışında kendi toplumunu yaratabilmiş olmasıdır.

PKK'nin ilk kuruluş sürecinde bir araya gelen insanların yaşam tarzlarının incelenmesi ve bu yaşam tarzının sistem dışında olduğunun görülmesi PKK'nin özünün anlaşılması açısından çok önemlidir. PKK adından önce ideolojik bir grup olarak bir araya gelen hareketin çekirdek kadrosunun komün evleri tarzında örgütlemiş oldukları yaşam, birçok yönüyle sistem dışı bir yaşamdı. Tamamıyla komünaliteye ve demokratik özgür iradeye dayalı oluşturulan ilişki sistematiği topluma çekici gelen temel etkendi.

Dolayısıyla ideolojik bilinçte yetersizlikler olsa bile, sistem dışında bir yaşam yaratılabildiği takdirde sistem aşılabiliyor, sistemin dışında ve karşısında olunabiliyor ve karşı bir

toplum yaratılabiliniyor. Daha sonraki süreçte ise ideolojik ve düşünsel olarak sistem çok köklü bir çözümlemeye tabi tutulmuş, bilinç çok gelişmiş olmasına rağmen, sistem karşısında sistemi aşacak bir mücadele düzeyi ortaya çıkarılamamışsa, bunun da kaynağında bu ideolojik bilinç ve düzeyle uyumlu bir yaşamın yaratılamaması vardır.

Günümüzde de ideolojik bilinç düzeyinde her ne kadar eksiklikler yaşansa da yürütülen bir mücadele var ve bu mücadele sistem karşısında yutulamayan, hala alternatif olma konumunu devam ettiren bir durumdadır. Ancak yaratılan değerlerin ve mücadelenin, sistemin bu mücadeleyi ve yaşam tarzını yok etmeye dönük geliştirmiş olduğu komplo karşısında, komployu aşacak bir güce ulaşamaması da bu yaşamın oturtulamamasıyla bağlantılıdır.

Yani daha öncesinde ideolojik anlamda yetersizlikler vardı fakat yaşam çok güçlüydü. Bu yüzden ideolojik yetersizliklere rağmen sistem karşısında güç olunabildi. Günümüzde ise sistem karşıtlığında ideolojik olarak ciddi bir aşma, alternatif olma durumu gelişmişken, bu sefer yaşam düzeyinde yaşanan yetersizlikler sistemi aşmayı önemli oranda zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla ideolojik mücadeledeki zayıflığın altında, geçmişin özellikle teorik algılama noktasında yaşanan yetersizliklerinin aşılması ama yaşamda yaratılan değerlerin yeterince korunamamış olması yatmaktadır.

Sistemin komplosunun içimizde ki uzantıları biçiminde örgütlemeye çalıştığı eğilimlerin yaşamı bozmaya dönük çabaları tesadüf olmadığı gibi, Önderliğin de özellikle yaşamı yeniden örgütlendirmesi ve korunmasına ilişkin yapmış olduğu uyarılar tesadüfî ve boşuna değildir. İdeolojik mücadeleyi yaşamın bizzat kendisinde görmek, yaşamın yaratılmasında, üretilmesinde, devam ettirilmesinde, ölçüye kavuşturulmasında görmek, **APOCULUĞUN** ideolojiye yaklaşımını diğer ideolojik yaklaşımlardan ayıran **temel bir özelliktir.**

Tabi bunlar ideolojik mücadelenin daha çok pratik boyutudur. Bu mücadeleyi yürütürken esas olarak işin zihniyet ve ahlak boyutunu hiçbir zaman unutmamak gerekiyor._ Belki de hiçbir devrim hareketinde hem kavram düzeyinde hem de anlayış ve yaklaşım düzeyinde zihniyet ve ahlak devrimi noktalarına bu kadar dikkat çekilmemiştir. **Zihniyet devrimi** devrimimizin esasını oluşturmaktadır. Bunun nedenleri vardır. Sistem kendisini en çok 'bilim' adı altında kapitalizmin bu aşamasında toplum içerisinde bir akıl haline getirmiştir. Toplumsal zihniyet bütün tarihi boyunca ilk defa bu kadar dumura uğratılmış, felç

edilmiş; insan kendi çıkarları doğrultusunda düşünemez hale getirilmiştir. Bizim de yaşadığımız temel sorun, erkek egemenlikli uygarlık zihniyetinin dışında düşünme yeteneğini kendimizde geliştirmemiş olmamızdır.

Önderlik mevcut çağ insanının hala Aristo aklını aşamadığını dile getirmektedir. Hatta o kadar bilimden bahsetmesine rağmen, ortalama Avrupa zihniyeti skolâstik felsefeyi bile aşabilmiş durumda değildir. Her ne kadar Hegel ile başlayıp Marks ile devam eden idealist diyalektik bakış açısının modernist düşünce sistemi olarak Avrupa düşüncesinin zirvesini temsil ettiğini ifade etsek de, yine pozitif bilimlerin gelişmesi anlamında Avrupa'da büyük bir gelişmeden bahsedilse de, temel zihniyet kalıpları anlamında ortalama bir Avrupa insanı Aristo'nun düz mantığını henüz aşmış değildir.

Hatta bu kadar bilgi birikimine, **enformasyon çağı**yla birlikte bilginin topluma mal edilmesine rağmen ortalama Avrupa insanının, -buna batı insanı da diyebiliriz- büyük bir cehaleti yaşadığını belirtebiliriz. Bunu BM'nin yapmış olduğu istatistikî araştırmalar, yine sosyal bilimler konusunda araştırma yapan bilim insanları çokça dile getirmektedir. Hatta hiç buna da gerek yok: Batı kültürünün içinden gelmiş, batı kültürünün eğitim kurumlarında yetişmiş insanların ortalama kültür düzeyine baktığımızda, yine zihniyet kalıpları, zihinsel yoğunlaşmalarına, düzeylerine baktığımızda çok büyük bir geriliği yaşadıkları rahatlıkla belirtilebilinir. Bir Türk aydını, "**Türk üniversiteleri cahil üretme merkezleridir**", diyor. Yine aynı bilim adamı ABD'de üniversitelerde eğitim verirken yapmış olduğu araştırmaların sonucunu da "**ortalama bir Amerikalının beyninin kuş beyni düzeyinde olduğunu"** bir ironi olarak dile getiriyordu. Bu basit bir 'batı kültürüne tepki' değil, bilimsel bir yaklaşımdır.

TOPLUM AHLAKIYLA VARDIR. HATTA ÖNDERLİK ÇOĞU YERDE İDEOLOJİ İLE AHLAK KAVRAMINI ÖZDEŞ KAVRAMLAR OLARAK KULLANMAKTADIR. DOLAYSIYLA AHLAK DEVRİMİ BİR NEVİ İDEOLOJİK

Batıda zihniyet bu tarzda bir geriliği ifade ederken, doğu insanın zihniyeti de aslında Sümer rahiplerinin yaratmış olduğu dogmaların çok ötesine geçmiş değildir. Ortalama bir Ortadoğulu, çoğu zaman hala mitolojinin ve dinin zihniyet kalıplarıyla ve kavramalarıyla düşünmekte; doğayı, toplumu ve kendisini bunlarla ifade etmektedir. Düşünce sistematiği tamamıyla dogmalar yığınından ibarettir.

Bunu Kürt toplumuna da indirgeyebiliriz. Üzerinde en çok çözümleme yapılması gereken bir toplumsal gerçeklik olarak Kürt

toplumsal gerçekliğinin zihniyet yapısı, neolitikte çakılıp kalmış gerçekliğinin, aslında **primitif** bir düşünce yapısı olduğunu günlük olarak rahatlıkla görebiliyoruz.

Kürdün, bir yönü çok geri ve ilkel bir düşünce yapısına sahipken, diğer yandan da özellikle aydınlanma sürecinde büyük bir çarpılmayı yaşadığını doğru çözümlemek gerekiyor. Bir yönüyle Ortadoğu'nun düşünce kalıpları tarafından felç edilmiş düşünce yapısı, diğer taraftan da son yıllarda **'aydınlanma'** adı altında batı modern düşünce yapısının etkisiyle adeta tanınmaz hale gelmiş bir zihniyet gerçekliği ile karşı karşıyayız.

Bunlar kapsamlıca çözümlenmesi ve aşılması gereken ideolojik sorunlar olarak önümüzde durmaktadır. Ve bunların aşılması basit bir zihniyet değişimi, zihniyet konusunda yaşanan yetersizliklerinin eğitimle aşılması sorunu değildir. Burada zihinsel değişim ve dönüşümün sıradan bir değişim o-lamayacağı noktasına dikkat çekiliyor. Önderliğin **zihniyet devrimi** kavramını doğru çözümlemeden, gerçek bir ideolojik formasyona ulaşmak, ideolojik mücadeleyi yürütebilmek mümkün değildir.

Bir diğer temel kavramda **ahlak devrimi**dir. Ahlak devrimi, içinde yaşadığımız toplumsal gerçekliğin ahlaki olarak toplumsallık dışı yaklaşımları ya da bireylerin kendi yaşam çizgilerinde yaşam pratiklerinde ortaya çıkan tutarsızlıkların düzeltilmesi bağlamında bir devrim değildir. İşin bu yönü de vardır ama işin özü kapitalist sistemin toplumun ahlaki örgüsünü parçalayarak, ilk defa toplumu yok oluşla karşı karşıya getirme, toplumsal gerçekliği tasfiye etme noktasında yaratmış olduğu tahribatları gidermeyle ilgili bir devrimdir.

Ahlak sorunu, günlük yaşamda kullandığımız basit '**ahlaksızlık'** kavramıyla ifade edilmeyecek düzeyde toplumsal varoluş açısından büyük bir öneme sahiptir. Toplum ahlakıyla vardır. Hatta Önderlik çoğu yerde ideoloji ile ahlak kavramını özdeş kavramlar olarak kullanmaktadır. Dolaysıyla ahlak devrimi bir nevi ideolojik devrimdir.

İşin bu noktasını da doğru çözümlememiz gerekiyor. Hem zihniyet devrimini hem de ahlak devrimini düşünsel düzeyde doğru tanımlamadığımız, doğru netleştirmediğimiz ve bunu yaşama indirgemediğimiz takdirde sağlıklı bir i-deolojik yapılanmadan ve mücadeleden bahsedemeyiz. Tabii bütün bunların doğru anlaşılabilmesi için öncelikle düşünsel düzeyde bu kavramların yerli yerine oturtulması gerekmektedir. Bütün bu kavramların hepsini içine oturtabileceğimiz kavram ise ideolojidir.

İdeoloji kavramıyla birlikte ele a-labileceğimiz bir diğer kavram ise politikadır. **Politika** kavramının "*iktidara u-laşmanın aracı yol ve yöntemleri*" tarzındaki tanımlaması, şimdiye kadar ki yanlış tanımlamalardan birisidir. Bizim aklımızda, literatürümüzde oturmuş siyaset kavramı "*güç biriktirme, güç elde etme*" tarzında tanımlanmış bir kavramdır.

Oysa Önderlik, ideolojiyi iktidara gelmenin araç, yol ve yöntemleri değil; "*iktidarı korumanın araç, yol ve yöntemleri*" olarak tanımlıyor. Bu büyük bir farktır. Günlük olarak politika adı altında yapılan bütün pratikler, örgütlenmeler, eylemlilikler bu anlamda iktidara hizmet etmenin ötesine geçememektedir. Çünkü politika sanatı askerlik sanatıyla birlikte iktidarı korumanın ve meşrulaştırmanın yol, yöntem ve araçları anlamına gelmektedir.

Günlük yaşamda en çok kullandığımız "Politika", daha çok yalan, kandırmaca, aldatmaca tarzında algılanmaktadır. Böyle tanımlanmasına rağmen, günlük yaşam ilişkilerinde yoğunca ve çarpık bir tarzda kullanılmaktadır. Ortamımızda yaşanan en büyük aşınmalar, 'politika' adı altında kendi ilişkilerimizde, düşmanla ilişkilerimizde yapmış olduğumuz yanlış tanımlamalar ve yaklaşımlardan kaynaklanmaktadır.

Dolayısıyla ideolojik mücadelenin bir yönün de **ideoloji-politika** ilişkisini doğru kurabilmektir. Politikanın yapılmayacağı anlamında değil, doğru yapılması anlamında ilişkisini doğru kurmak gerekiyor. Önderlik politika yapılmasını, ama politikanın ahlaklıca yapılmasını söylüyor. Bu bağlamda ahlak ve politika bağlantısını da yeniden değerlendirip çözümlemek ve netleştirmek gerekiyor. Önderlik basit bir ahlakiliği de mahkûm etmektedir. "*Salt ahlaki yaklaşım aldatmacalarla doludur*" yaklaşımı, Önderliğin, politikanın ahlakla ilişkisinin doğru kurulmasına dönük yaklaşımının önemine yaptığı vurgudur.

Eğer bütün bu kavramların hepsini getirip ideoloji kavramına bağlayacak, tanımlayacak ve bu kavramların yaşamsallaştırılmasını ideolojik bir çalışma o-larak değerlendireceksek, bunların hangi yol, yöntem ve araçlarla geliştirilebileceği noktasını önceden netleştirmek ve ona uygun bir yaşamın nasıl olacağının ölçülerini ortaya koymak gerekmektedir.

Dolayısıyla böyle bir çözümlemeye girişirken öncelikle ideoloji kavramının kendisinden çözümlemeye başlamak en doğru yöntem olacaktır. İdeoloji nedir? Hangi anlamda kullanılmaktadır? Yaşam içerisinde etkisi, rolü nedir? Sorularına doğru cevap verebilmek için de

ideolojinin tarihsel gelişimini iyi incelememiz gerekiyor. İnsanın daha önceki düşünce yapılarıyla sınıflı toplum gerçekliği içinde ortaya çıkan düşünce yapıları arasında ki farklar nelerdir? Yine insanın düşünsel sapması nerde başlamıştır? Bu sapmanın yapmış olduğu etkiler, tahribatlar nelerdir? Günümüzde bir sapma olarak gelişen uygarlık sisteminin yaratmış olduğu en son düşünce yapısı olan post modern düşünce tarzı nedir? Yine bu düşünce tarzının iktidarla bağlantısı nedir? İktidarın Biyo-iktidar tarzında kendisini toplumun en küçük hücrelerine kadar nüfuz ettirmesinin yol, yöntem ve a-raçları nelerdir? Bu yol yöntem ve araçlar hangi zihniyet kalıplarıyla kendisini varetmektedir, üretmektedir? Bunların üzerinde yoğunca dur-mak gerekiyor.

Bununla birlikte kendi ideolojimizin, tarihsel kökleri olduğunu, özellikle paradigmal değişimin kendi tarihsel temelleri üzerinde ele alınmasının çok ö-nemli olduğunu ortaya koymak gerekiyor. İdeolojik olarak bazı temel kavramlarımız var, yine bu kavramlara dikkat çekip, vurgu yapmak gerekiyor.

Oluşturulacak olan sistemin, yeterince tartışılıp, yaşamsallaştırılamayan bazılarınınsa çarpık bir biçimde ortamda kullandığı iki temel ideolojik kavramı var: **DEMOKRASİ VE KOMÜNALİ-TE Demokratik-komünal toplum** kavramı, ön gördüğümüz toplumun temel ölçülerini, karakterini belirlediği gibi, yaratmak istediğimiz toplumun tarihsel temellerini de ifade eden ve içerisinde barındıran kavramlardır. Demokratik ol-mayan hiçbir toplumun kendi dinamikleriyle sağlıklı bir gelişme seyri izlemesi mümkün değildir. Ama içerisinde ko-münaliteyi barındırmayan hiçbir toplumun da demokratik olamayacağını u-nutmamamız gerekiyor.

Bunu kişiliklere de indirgeyebiliriz: Demokrat olmayan hiçbir insan ko-münal olamaz ya da komünal olamayan hiçbir insan demokrat olamaz. Çünkü demokrasinin özünde farklılıkların, renkliliğin biraradalığı ve uyumu vardır. Biraradalık ve uyum, eşitlik ve paylaşım üzerine oturtulur. Eşitlik ve paylaşım ise komünalite ile ifade edilebilir.

ÖNDERLİĞİN GELİŞTİRMİŞ OLDUĞU TEZLERİN DOĞRU TARTIŞILMAMASI, TARTIŞTIRILMAMASI, TOPLUMA MAL EDİLMESİNE İLİŞKİN GELİŞTİRMİŞ OLDUĞU PROJELERİN ADETA SAHİPSİZ BIRAKILMASI, ASLINDA ÖNDERLİĞİN YÜRÜTMÜŞ OLDUĞU TEMEL MÜCADELE OLAN İDEOLOJİK SAHADA YALNIZ BIRAKILMASI ANLAMINA

Dolayısıyla eğer bir yerde komü-naliteden bahsediliyorsa orada demokrasi de olmalıdır. Ama bir yerde de demokrasi adına renklilikten, zenginlikten,

çoğulculuktan bahsedilip orada eşitlikten, paylaşımdan, adaletten bahsedilmiyorsa yine kavram yarımdır. Dolayısıyla birbirini tamamlayan iki kavram olarak demokrasi ve komünalite kavramlarını iyi işlememiz gerekiyor. Bunlar bizim yaratmak istediğimiz toplumsal kimliğin temel kavramları, tanımlayanlarıdır. Bu kavramlar ya çarpıtıldı ya da içimizde çok fazla anlaşılmadı. İdeolojik mücadelenin zayıf yürütülmesinin temel bir nedeni de budur.

Örgüt modelimizden tutalım günlük yaşam ilişkilerimize kadar, bütün çalışmalarımızı bu iki kavram üzerine o-turtmamız hayati önemdedir. Önderliğin örgütün adını tanımlarken **koma-gel, Koma Kome-lén Kürdistan** tarzında kavramlarda ısrar etmesi, yine PKK örgütlemesini geliştirirken özellikle **komün** kavramına dikkat çekmesi bir tesadüf değil, ideolojik bir yaklaşımdır; yeni yaşam ölçülerinin belirlenmesi olarak bir kimlik tanımlamasıdır.

Bu kavramların tarihsel temelleri var. Bunları temellerle bu ele aldığımız takdirde, toplumsal gelişme de nasıl bir öneme ve role sahip olduğunu; nasıl kimlik belirleyen, karakter belirleyen kavramlar olduğunu daha yakından göreceğiz. Ama belirttiğimiz gibi bütün bu kavramları yerli yerine oturtabilmemiz için bu kavramları içinde tanımlayacağımız ideoloji kavramını yeni baştan çözümlememiz gerekiyor.

Sanki ideoloji kavramı yeni gündemimize girmiş, yeni tartışıyoruz, şimdiye kadar hiç tartışmadık tarzında bir yaklaşımımız da yok. İdeoloji kavramı özellikle Önderliğin **AİHM savunmaları, Özgür insan savunması, Bir Halkı Savunmak** eserlerinin eğitim süreçlerinde yoğunca tartışıldı. Önderliğin **1987 de 1 Mayıs** değerlendirmesinde Sovyetler şahsında, reel sosyalist sisteme yönelik yaptığı eleştiriler tarihi değerdedir. O günden başlayan bir ideolojik yeniden yapılan-ma arayışı var.

PKK'nin 5. Kongresine sunulan Politik Raporla birlikte bu değişim ve dönüşüm pratik bir sorun olarak da yapının gündemine sokulmaya ve bazı pratik adımlar atılmaya çalışıldı. Fakat yapının hazır olmaması nedeniyle, bu değişim-dönüşüm süreci zamana yaydırıldı ve günümüze kadar gelindi. Bütün bu değişim-dönüşüm arayışları sürecinde Önderlik sürekli ideolojik yenilenmenin, kendini aşmanın ve yeniden yapılanmanın önemine dikkat çekti ve bizde bunu yıllarca tartıştık.

Dolayısıyla bu tartışmalar yeni değildir. Ama yine de günümüzde ideoloji kavramanın yeniden tanımlanması, tartışılması, yoğunca gündemimize sokulması büyük öneme

sahiptir. Bunun iki nedeni vardır. **Birincisi;** ortamımızda i-deoloji kavramına yaklaşımların giderek bizim bakış açımızın dışındaki yaklaşımların etkisine girmesi, **ikincisi** ise; sistemin Önderliğe karşı yürütmüş olduğu mücadeleyi özellikle siyasal, askeri boyutlarda eski klasik tarzlardaki yönelimlerin dışında ideolojik ve kültürel bir yönelimle sonuç almaya yönelmesi gerçeğidir.

Bu gerçeklik karşısında da yürütülecek bir mücadelenin esas olarak ideolojik bir mücadele olması gerçeğinden hareketle böyle bir tartışma sürecine girmemiz gerekiyor. Bu aynı zamanda Önderliğin önümüze koyduğu temel bir görevdir. Önderlik bu görevin yerine getirilmesine dönük birçok sefer, birçok boyutta çağrılarda bulundu. İlk İmralı savunmasından en son Bir Halkı Savunmaya kadar bütün çözümlemelerde ideolojinin, ideolojik mücadelenin önemine dikkat çeken değerlendirmeler oldu. Yine geliştirmiş olduğu ideolojik çö-zümlemelerin hem hareket içerisinde, hem halk içerisinde hem de uluslararası alanda tartışılması, tartıştırılmasına dönük çağrıları oldu. Bu çözümlemelerini **birer tez** olarak ortaya koyduğunu, bunların uluslararası alanda tartışılmasının gerektiği, geliştirilen tezlerin sadece ulu-sal sorunun çözümüne değil, evrensel boyutları olan çözüm tezleri olduğu noktalarına yoğunca dikkat çekti.

Bu konularda tartışmaların kapsamlı tutulmasına dönük çeşitli kurumlaşmalara gidilmesi yönünde de çağrıları ve projeler oldu. Bu projelerin hayata geçirilmesine dönük yaşanan ciddi sıkıntılar var. Gerek Önderlik adına vakıflaşmalardan tutalım, çeşitli akademik çalışmalara kadar konulan projeler olsun, gerekse bu tezlerin pratik toplumsal örgütlemesine dönük geliştirmiş olduğu projeler olsun ciddi bir biçimde hayata geçirilemedi. Bu konuda her ne kadar bir çaba olsa da, hareketin bu yönlü kurumlaşmalara dönük çalışmaları, örgütsel girişimleri olsa da Önderliğin istediği düzeyde, geliştirilen tezlerin ulusal sahaya yansıtılması, özellikle uluslararası sahaya yansıtılması konusunda yetersiz kalındı.

Bu çabaların en son ve en ciddi boyutu PKK'nin yeniden inşası süreciydi. PKK'nin yeniden inşası sürecinde Önderlik, bizzat kendi çalışması olarak adlandırdığı akademi çalışmasını gündeme getirdi. **Akademi** kuruluşuna yönelik çalışmalar başlatıldı. Hatta Akademilerin kurulduğuna ilişkin Önderliğe tekmil bile verildi. Ancak pratik düzeyde hem akademilerin örgütlendirilmesi hem de içinin doldurulması konusunda ciddi

sorunların devam ettiğini rahatlıkla belirtebiliriz.

Önderliğin geliştirmiş olduğu tezlerin doğru tartışılmaması, tartıştırılmaması, topluma mal edilmesine ilişkin geliştirmiş olduğu projelerin adeta sahipsiz bırakılması, aslında Önderliğin yürütmüş olduğu temel mücadele olan ideolojik sahada yalnız bırakılması anlamına geliyor. Örgüt kendisini yeniden yapılandırırken, örgütlenmeden pratik politikaya, hatta kısmen eylem sahasına da müdahalelerde bulundu. Bu konularda aslında küçümsenmeyecek bir düzey de sağlandı denilebilir. Ama belirttiğimiz gibi temel saha olan ideolojik mücadele sahasında Önderliği tamamlayacak, topluma mal edecek düzeyde yaygınlaştırılacak bir çalışma yürütülmedi.

Önderlik bir görüşme notunda, savunmalar tarzında kitaplaştırdığı tezlerin tezlerinin genişletilmesi, derinleştirilmesine dönük önümüze bazı projeler koydu. Örneğin savunmanın diğer ciltlerinin kadrolar tarafından yazılmasına dönük talimatı vardı. Bu yerine getirilmedi. Yi-ne geliştirdiği tezlerin özellikle dünya aydın çevresi içerisinde tartışılmasına dönük bazı dergi projeleri vardı. Bunlar da girişim düzeyinde kaldı, gerçekleştirilemedi. Yine bununla birlikte vakıf çalışmalarını proje olarak gündeme getirmişti. Bu çalışmalar da aslında önemli oranda sahipsiz bırakıldı.

Önderliğin kendi ideolojik mücadelesini pratik-örgütsel sahaya yansıtmak amacıyla geliştirmiş olduğu projelerin sahipsiz bırakılmasının temel nedeni, aslında yine ideolojik kavrayışsızlıktır. İdeolojik kavrayışsızlığın ya da ideolojiyi doğru kavramamanın temelinde de aslında Önderliği doğru okumama vardır. Önderlik kendi savunmalarının anlaşılabilmesi için onlarca defa okunması gerektiğini, yine bu tezlerinin anlaşılabilmesi için çok kapsamlı bir entelektüel birikimin olması gerektiğine dönük çağrılar yaptı. Bu konuda da ciddi yetersizliklerin yaşandığı belirtilebilinir.

Önderlik savunmalarını en iyi anlaması gereken, pratikte uygulamakla birincil derecede sorumlu olan hareketin yönetim kademesi, bu savunmaları bırakalım derinliğine anlamayı, kavratmayı, geliştirmeyi; çoğu o pratik koşuşturma içerisinde kendisini boğuntuya getirerek savunmaları doğru dürüst okumadı bile. Günlük pratiklerimizde hepimiz buna şahidiz. Bu konu birçok sefer eleştirilse de, pratik olarak bu yaklaşımın devam ettiği görülmektedir. Hareket içerisinde yönetim kademesinde görev alan, ideolojinin kavranması, kavratılması, yaygınlaştırılması, derileştirilmesi ile birincil derecede mükellef olan yönetim

kademesinin bu yetersizliği farklı nedenlerle izah edilebilir. Bu durumun tarzdan, zihniyetten, yine toplumsal geçekliğin yaratmış olduğu zihinsel-ente-lektüel alt yapı yetersizliğinden kaynaklı nedenleri var. Ama bütün bunların ötesinde, Önderliğin önümüze koyduğu i-deolojik çalışmanın önemine inanma noktasında sorunlar olduğu sonucu ortaya çıkıyor.

Söz düzeyinde her ne kadar herkes ideolojik çalışmanın önemine vurgu yapsa da, Önderliğin geliştirmiş olduğu tezlerin, ideolojik çözümlemelerin neredeyse doğru dürüst okunmamış olması, bölük pörçük okunmuş olması da bu çalışmaya ciddi yaklaşılmadığını göstermektedir. Dolayısıyla Önderliğin önümüze koyduğu ideolojik mücadelenin ve ideolojik çalışma görevlerinin yerine getirilmesi eğer sağlıklı gerçekleştirilmek isteniyorsa, bu konuda sorumluluk ve öncülük üstlenen yönetim düzeyindeki arkadaşlarımızın ciddi bir eğitim sürecine tabi tutulması gerekiyor.

KADRO, MİLİTAN, PRATİK ÖNCÜ OLMASI GEREKEN BAZI KİŞİLİKLER, NEREDEYSE ÖNDERLİK SAHASINA GİREREK SİYASETTEN STRATEJİYE, İDEOLOJİK YAKLAŞIMLARDA, MÜCADELENİN TEMEL SORUNLARINA KADAR EL ATARKEN, KENDİLERİNİN MİLİTANLIK GÖREVİ OLAN ÖNDERLİK İDEOLOJİSİ KARŞISINDA DOĞRU BİR ÖZELEŞTİRİ SÜRECİNE GİRMEMEKTEDİR.

Son 6-7 yıldır yoğun bir pratik koşturma içinde olan yönetimdeki birçok arkadaşın, bu koşuşturma içerisinde kendilerini doğru eğitemedikleri; her ne kadar bazılarının geliştirilen eğitimlere kısmi katılımları olsa da; bu arkadaşlarımızın birçoğunun sistemli, bütünlüklü bir eğitimden uzak oldukları görülmektedir. Bunun bir sonucu olarak da; kendisini ideolojik olarak yenileyememenin sonucunda yaşanan dogmatizm ve ideolojiyi bölük pörçük, kendine göre, eklektik bir tarzda anlayan ve bu nedenle de ideolojik olarak boşluk yaşayan birçok kişinin yaşadığı sağ savrulmalar, kop-malar hatta giderek ihanetle sonuçlanan pratikler ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla eğer ideolojik mücadele başlatılacak ve sağılıklı bir ideolojik mücadele yürütülecek ve süreklileştirilecekse; öncelikle bu mücadeleye öncülük etme iddiasıyla hareket eden, böyle bir misyon yüklenmiş olan öncü kadronun kendisini bu noktada yeniden gözden geçirmesi, eğitmesi, yeniden yapılandırması ve düzey kazanması gerekmektedir. Bu konularda yaşanan eksiklik ve yetersizlikler eskinin dogmatik, hiyerarşik ve iktidarcı ba-kış açısı nedeniyle doğru dürüst eleştiri ve çözümlemeye de tabi

tutulamamaktadır. Bu anlamda ideolojik mücadele öncelikle doğru bir eleştiri ve özeleştiri süreciyle ancak başlatılabilir.

Her ne kadar pra-tik konularda yaşanan sorunlara ilişkin özeleştiriler verilmiş, pratiğe dönük, sorunları giderme yönünde çabalar olsa da, bu çabalar sadece pratik düzeyde, geçici tedbirler almanın ötesine geçememektedir. Palyatif çözümler geliştirilmektedir. Sorun köklü ve temelli olduğu için geçici çözümler hiçbir zaman sorunun aşılması noktasında sonuç alamamaktadır. Sonuç alıcılık, ancak Önderliğin kendisinde geliştirmiş olduğu çözüm tarzının bütün kadro yapısına mal edilmesiyle gerçekleştirilebilir.

Dikkat edilirse Önderlik kendi yeni ideolojik formasyonunu geliştirirken öncelikle sağlıklı bir özeleştiri süreci başlattı. Önderlik savunmaları neredeyse baştan sona özeleştiridir. Çocukluğundan günümüze kadar, hareket içerisinde yaşanan bütün sorunlardan, kendi toplumsal gerçekliğinin yaşamış olduğu geriliklere kadar hepsinin özeleştirisini vermiştir.

Önderlik sadece kendisinin öz eleştirisini vermekle de kalmamış, aslında özeleştiri vermesi gereken hareket adına da öz eleştiri vermiştir. Bir Halkı Savunmak'ta "**PKK adına özeleştiri**" başlığı altında bir bölüm var. Aslında PKK adına öz eleştiri olmaz. PKK'nin kendi özeleştirisini kendisinin vermesi gerekir. Önderlik kendi özeleştirisini veriyor. PKK'-den sorumlu olan, pratiğinden sorumlu olan kadrolarında kendi ö-zeleştirisini vermesi gerekiyor. Ama kadrolar bu özeleştiriyi doğru yapamadığından dolayı, Önderlik onlar a-dına da özeleştiri vermektedir. Dolayısıyla Önderlik ve militan a-rasında eleştiri-özeleş-tiri noktasında da ciddi bir kopukluk yaşanmaktadır. Kadro, militan, pratik öncü olması gereken bazı kişilikler, neredeyse Önderlik sahasına girerek siyasetten stratejiye, ideolojik yaklaşımlarda, mücadelenin temel sorunlarına kadar el atarken, kendilerinin militanlık görevi olan Önderlik ideoloji ve karşısında doğru bir özeleştiri sürecine girmemektedir.

Diğer taraftan temel misyonu ideolojiyi yaratmak, geliştirmek ve denetlemek olan Önderlik, militanın bu görevini yerine getirmemesinden kaynaklı, militan adına da özeleştiri vermekte, militanın yapması gereken görevleri de kendisi üstlenmektedir. Bunun en bariz örneği de Önderliğin şu anda içinde bulunduğu pratik direniş sürecidir. Aslında Önderlikler ideolojik direniş sergilerler; ideolojiyi üretirler, militanlar da bunu hayata geçirirler. Ama Önderliğin geliştirmiş olduğu ideolojik mücadele militanlık düzeyinde

iyi temsil edilemediğinden dolayı, Önderlik yine kendi ideolojisini pratik düzeyde de direniş tarzında, mücadele tarzında kendisi sahiplenmek durumunda kalmıştır. Bütün bunlar da gösteriyor ki, Önderliğimizin önümüze koymuş olduğu ideolojik mücadele görevlerini sağlıklı bir biçimde yerine getirmiyoruz. Ve bütün bunların temelinde de ideolojiyi doğru kavramamak vardır. Dolayısıyla eğer ideolojiyle ilgili bir tartışma ve çalışma başlatılacaksa bunun çok köklü ve kapsamlı bir tarzda gerçekleştirilmesi gerekiyor. Bu anlamda cesaretlice eleştiri yapmak, özeleştiri vermek, bu noktada kendimizde gerçek anlamıyla zihniyet ve ahlak devrimi yaratmak büyük öneme sahiptir.

Zihniyet ve ahlak devriminin kedisini pratikte yansıttığı en bariz nokta da vicdanlı olma noktasıdır. Bu anlamda kendimize, Önderliğe ve tarih karşısında ki görevlerimize vicdanlı yaklaşmak durumundayız. Vicdanın bugün bize emrettiği iki şey vardır: **Birincisi** bugün kadar yaşamış olduğumuz eksikliklerin sağlıklı bir özeleştirisini vermek, bu özeleştirimizi de pratikte ideolojik mücadeleyi doğru sahiplenme tarzında vermeyle gerçekleştirmektir. **İkincisi** ise; anlayabildiğimiz, görebildiğimiz kadarıyla, ideolojik mücadeleyi doğru sahiplenmek, ideolojik çizgi dışında ki her türlü yaklaşımı nereden gelirse gelsin doğru tavır koyabilmektir.

Vicdan, adaletsizliğe tahammül etmemektir. Önderlik "**anlamak adalettir"** diyor. Bunun ilk ve öncelikli boyutu; pratikte gerçekleşmesi olanak dâhilinde olan pratik gereği ise, bu konularda sorumlu olan kadroların birbirini doğru eleştirmesi ile gerçekleşebilir. Kendimize karşı gerçekten Önderliğin, şehitlerin huzurunda, onların mahkemesinde ve kendimizin vicdan mahkemesinde sağlıklı bir öz eleştiri vermemiz gerekiyor. Bu özeleştirinin pratik bir gereği olarak da, örgüt ortamında yanı başımızda yönetim kademesinden tutalım en yeni savaşçıya kadar ideoloji dışı, ideolojiyle bütünleşmeyen, hatta ideolojik çalışmaları boşa çıkaran yaklaşımlara karşı ciddi tavır koyabilme, ciddi eleştiri yapabilme gücünü göstermemiz gerekiyor. Bu yapılmadığı takdirde, yine eleştiri-özeleştirinin tek boyutlu, tek taraflı kalması da çok fazla önemli olmayacaktır. Tabi bütün bunların yapılabilmesi için de, önce kendimizin ideolojiyi iyi anlaması gerekiyor. İdeoloji nedir? İdeolojik mücadele nasıl geliştirilir sorularını iyi sorup, cevaplarını iyi aramamız gerekiyor. Bu görevi öncelikle üstelenmiş kurumlar, çalışmalar var. Bu çalışmalarda, birebir Önderliğe karşı sorumlu olan kurumlar ve bu

kurumlarda öncülük etme görevi olan arkadaşlar var. Öncelcikle bu arkadaşların doğru ve sağlıklı bir ideolojik kavrayışa ulaşması gerekiyor. PKK çalışması bunun hareket içerisindeki öncü çalışmasıdır. **Yine Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi** de bu çalışmayı özellikle teorik, entelektüel ve yaşamsal boyutta temsil etmekle mükellef olan bir çalışmadır. Bu iki çalışma da direk Önderliğe bağlı, Önderliğe karşı sorumlu olan çalışmalardır. Ve ideolojiyle ilgili yürütülecek mücadeleye bunların hem pratik düzeyde hem bilinç düzeyinde öncülük etmesi gerekiyor.

TOPLUM VARLIK KOŞULUMUZDUR

Yüzbinlerce yıldır yeryüzündeki varlığı ispatlanmış insanın, yeniden tanımlanmaya ihtiyacı vardır. Bu tanımlama, onun biyolojik tanımlaması değil, kendini var etme biçimi olan toplumsal yanıyla yeniden yapılmalıdır. Kuşkusuz insan nedir ve nasıl yaşamalı sorularına hemen herkesin bir cevabı olacaktır. Ancak insanlık tarihi konusunda kısmi bir bilgiye sahip olan herkesin de kabullenemeyeceği, hatta insana layık göremeyeceği pratiklerinin olduğunu da utanarak söyleyecektir. Hem insan hem de kendisine layık olmayan eylemlerin altına imza atan bir başka insan nasıl yan yana yaşayabilmektedir. Hatta tarihin kimi dönemlerinde kendimize layık görmediğimiz eylemlerimizin destanlaştırılması, en kutsal biçimlerde yansıtılması neden gerçekleşmiştir? Bütün uğraşlara kabul etmemelere ve karşı koyuşlara rağmen, bu insanlık ayıpları bugün neden hala yürütülmektedir. İşin belki de anlaşılmasından en zor olanı, bugün bile toplumda bu insanlık ayıplarına öncülük edenlerin oldukça belirleyici pozisyonda olmasıdır.

İNSAN KENDİSİNİ KARŞISINA ALIP YARGILAMA GÜCÜNÜ GÖSTEREN DOĞADAKİ YEGÂNE VARLIKTIR. İNSANLIK HAYATI BOYUNCA BU YARGILAMAYI YAPABİLECEK BİR PRATİĞE SAHİPTİR. BU İNSANLIK HAYATINDA YARGILAMASI GEREKEN EYLEMLERİNİN OLDUĞUNU GÖSTERİR.

Hem iyi hem kötü, hem yaratıcı hem yıkıcı, hem özgürlük isteyen hem köleleştiren olarak insanlık, bu çelişkili durumunu en azından günümüzde yaşadığı boyutta aşmayı başarmak zorundadır. Bu gün hiçbir dönemde olmadığı kadar, insanlık ayıpları yaşanmaktadır. Gerçi insan varlığını tanımlamadan, ona insani ölçüler biçmeden insanlık ayıplarından bahsetmek doğru olmayabilir. Ancak hemen her insanın, insanlar tarafından işlenmiş bir ayıp tanımlaması da varsa, demek ki insanca olan bir şeyden de bahsetmiş oluyoruz. Örneğin insanlığın her hangi bir eylemini, ayıp ya da suç olarak değerlendirmek gibi bir değer yargımız varsa, bu insanca olan bir insani yanın da var olduğunu ispatlar. Kölelik suç ise özgürlük yaşandığı içindir. İnsanlar arası eşitsizlik doğru değilse insanlığın eşitlik olarak algıladığı bir olgu var olduğu içindir.

İnsan kendisini karşısına alıp yargılama gücünü gösteren doğadaki yegâne varlıktır. İnsanlık hayatı boyunca bu yargılamayı yapabilecek bir pratiğe sahiptir. Bu insanlık hayatında yargılaması gereken eylemlerinin olduğunu gösterir.

Arayıp bulmamız, bulduktan sonra yerli yerine oturtmamız gereken ve onlardan hareket ile yargılanacak yanlarımızı ortaya çıkaracak olan, insanlık özelliklerimiz vardır. Tanımlama derken bahsettiğimiz ölçülerimiz o insani yanlarımız ol-maktadır. İnsan tanımlama-mız bize insanı yargılama gücü veren tarihsel arka planımızda yaşamış ve onlardan hareketle işte insan budur dediğimiz mirasımız olmaktadır. Elimizde kendimizi yargılamaya dair veriler olmadan yargılama yapamayacağımıza göre ve yargılanacak insanlık eylemleri yaşandığına göre iki çeşit insan tipi ya da iki çeşit insanlık olgusundan bahsettiğimiz ortaya çıkar. Demek ki insan için başlangıç itibariyle yapılması gereken bu iki tipi yada iki insanlığı tarihsel oluşumlarıyla birbirinden ayırtmak olmalıdır. En azından doğru yargılamayı yürütecek bir ayrıma gidebilmek gerekmektedir. Dolayısıyla insanlık ayıplarını, suçlarını hem genel hem de özel düzeyde bir tasnife gitmek de insanlık eylemi olur. Çünkü genel ve tek tek bireyler olarak tüm insanlık kendilerini insanı tanımlamaya kalkıştıklarında çok genel kaba hatlarda bile günümüz insanın da bir ölçüsüzlük ve tanımlama kargaşası yaşamaktadır.

İnsan tanımlanacak bir olgu olarak yaşıyorsa bu nasıl gerçekleşmiştir? Bir maddi nesneyi tanımlamak onun var olma tarzının dışında yapılamıyor ve tüm nesneler özellikleri itibariyle tanımlanıyorsa, insan tanımlamamız da bu genel ilke üzerinden olmak durumundadır. İnsan insanlaşmadan önce neydi? Nasıl yaşıyordu? Hangi değişim diyalektiği ile insanlaştı? İnsanlık serüveni içinde hangi aşamaları kat etti? Bu soruları bilimsel tarzda cevaplamak her dönemden daha çok günümüz için gerekmektedir.

İnsanlığın ilk eylemleri, var olma biçimleri, ilişkileri ve yaşam tarzı insanı var eden ilkler olduğu için insanın özüdürler. Bütün ilkler çarpıcıdırlar. İlkler temel taşlar olduğu için sonrasından koyulan taşlar temeldekilere göre olmak zorundadır. Daha sonrasından bu yapıyı yükseltmek için koyulan taşlarda bir düzensizlik olursa, yapı çürük olur, yıkılır. İşte insanlık dediğimiz özellikler sağlam döşenmiş taşlardır. İnsanlık ayıbı ya da suçu dediğimiz eylemlerde sonradan koyulmuş, ama temelin enine boyuna uyumayan taşlarıdır. İnsanlık yapısının temeli derken birkaç yüz ya da bin yıllardan bahsetmiyoruz. İnsanlığın insan olarak var olmaya başlamasının yüz binlerce yıllık bir geçmişi vardır. İlkler derken de yüz binlerce yılın ilk dönemlerine gitmek gerektiğini, insanlık arayışımızın gereği sayıyoruz. İnsan bir anda var olmuş bir nesne değildir. İnsanlık dediğimiz tanımlama çerçevesini dolduran tüm şeyler altmış yetmiş yıllık bir dönemde olup bitmez. İnsan temelleri sağlam atılmış sürekli yükselen yapı özelliği gösteren bir varlıktır.

İnsanın insan olmadan önce, milyonlarca yıllık bir biyolojik evrim süreci yaşadığı bilinmektedir. Yaşadığı biyolojik evrimle sonradan insanlaşacak primat bir memeli canlı olarak yüz binlerce yılık insan geçmişi vardır. İnsanın insanlaşmadan evvel bir primat yaşamı yaşadığı bilimsel bir kanıttır. Primat bilindiği kaba biçimiyle bir maymun değildir. Otuz üç ayrı memeli takımı olduğu belirtilmektedir. Bu takımlar içerisinde primat takımı evrimleşerek insanlaşmayı başarmıştır.

TOPLUMSAL EVRİM, İNSANIN KENDİ DUYGU SEZGİ VE AKLIYLA SOMUTLAŞTIRDIĞI DEĞİŞİMLERDİR. GÜNÜMÜZE KADAR GELEN VE HEP DEĞİŞEN BU EVRİMSEL YASANIN OLUMLU OLUMSUZ SONUÇLARI İNSANIN BİZZAT KENDİSİNE AİTTİR.

Bilimsel veriler Big Bang denilen bir noktanın patlaması ve genişlemeye başlamasıyla evrenin oluşmaya başladığını belirtir. Organik maddenin oluşumundan tek hücreye, tek hücreden çok hücreliye geçiş, bitkilerin oluşumundan sonra hayvanların ve sürüngenlerin daha sonra memeli hayvanların oluşumuyla devam edip günümüze kadar devam ede gelen milyarlarca yıllık bir canlı evrimi sonucu, bu günkü dünyanın yeryüzü zenginliği oluşmuştur. Hem evrenin, hem de evren içinde bir gezegen olarak dünyada yaşanan evrim ile canlı organizmaların oluşmasına ortam oluşmuştur. Ve bu gün içinde yaşadığımız biçimine kavuşmuştur. Çok kaba hatlarıyla bilimsel verilerle desteklenen ve birçok noktada kanıtlanmış böyle bir evrimsel süreçten bahsedilmektedir.

İnsan dediğimiz varlığın kendiside bu evrim içinde tarihin herhangi bir aşamasında özellikleri özgünlükleri ile var olmaya başlamıştır. Bu konulara ilişkin özellikle son dönemlerdeki antropolojik veriler oldukça aydınlatıcı imkânlar sunmuştur. Bu aynı zamanda kendi başına ayrı bir inceleme konusudur. Bilinmesi gereken husus tek hücreli bir canlının yaşam hikâyesi ile başlayan serüvenin harika bir sentezi olarak insanlaşmaya vardığımızdır. Ve bu milyarlarca yıllık bir zamanda gerçekleşmiştir. Biyolojik evrim de insanlaşma açısından önemli bir değişimdir. Ancak insanlaşma olgusu salt biyolojik evrimin bir sonucu değildir. Hem evrenin hem doğanın bütün organizmalarının biyolojik evrimini genel hatlarıyla bilmekte önemlidir. Canlılar içerisinde de insanı antropolojik bilgiler ışığında tanıma çabası hem hayat hikâyesinin anlaşılması, hem de diğer varlıklarla olan ilişkilerin kazandırdıklarını anlama açısından önem arz etmektedir. Belirtmek istediğimiz şey; insanın hayat hikâyesinin anlaşılması, bütün varlıklar içerisinde bir sonuç ve tamamlayan yanının bilinmesi, diğer varlıklar karşısında merhametli değil “haddini bilmesi” gerçeğinin anlaşılmasıdır.

Yeryüzünde 65–70 milyon yıl önce baş döndürücü bir evrim yaşanmaya başlandı. Bu süreç 20–25 milyon yıl önce

hominoid (insanımsı) adı verilen bir ailenin tarih sahnesine çıkmasıyla yeni bir aşamaya girildi. Yaşanan bio-kültürel evrim süreci ile altı yedi milyon yıl önce insan ve iri primat ailelerini bir birinden ayırdı. İnsan ailesinin tarih sahnesine çıkışı beş altı milyon yıl öncesinden başlamıştır. Tüm insansı fosiller Afrika'da bulunmuştur. İnsanın gelişim zamanı özellikle biyoloji biliminin antropolojideki katkılarıyla böyle belirlenirken mekân itibariyle Afrika kıtası, üzerinde gezilen mekân olmaktadır. İnsan biyolojisinde yaşanan değişimler onun iki ayak üzerinde durmaya başlaması, beyin organındaki farklılaşma özellikle beyin kabuğundaki farklılaşmanın biyolojik evrimde dönüm noktaları olduğunu belirtmek gerekir. Yaklaşık iki milyon yıl önce, insan cinsi denilen homo'nun ortaya çıkışıyla insan yürüdüğü kulvarda önemli bir dönemece girdi. Biraz daha iyi anlaşılması açısından insanlaşma hikâyesini şöyle düşünmek gerekir: Bir canlı ailesi bütün üyeleri insanlaşma yolunda ama hepsi birbirinden farklı biçim ve özelliklerle yaşamaktalar. Bu aile içinden sadece bir üye insanlaşmayı başarmıştır. İşte o üye homo olandır. Bu fert yetenekli ve becerikli insan anlamındaki homo habili-sin ortaya çıkmasıyla yeni bir aşamaya girdi. Bu insana ait kalıntılar Afrika'da bulunmuştur. İnsanlaşmada i-kinci önemli aşama onun homo erektus aşamasıdır. Bu insan atasının da bir buçuk milyon yıl öncesinde yaşamıştır. Bu homo habilisten daha iri beyinlidir. Homo ha-bilis alet yaparken homo erektus alet yapan aletler de yaptı. Balta bu insanın geliştirdiği en önemli aracıydı. Avlama eylemini geliştirdi. Ateş kullanmaya başladı. Günümüzden iki yüz bin yıl önce bütün dönüşüm ve değişimin sonuçlarından oluşan yenilikler yeni bir aşamaya vardı. İri beyinli insan olarak homo sapiensler tarih sahnesine çıktı. Taş endüstrisini geliştirme, toplayıp biriktirme, stok yapma eylemini geliştiren bu insan oldu. İnanç olgusu ve mezarda ölü gömme de tespit edilebildiği kadarıyla bu insanın devrim niteliğindeki diğer eylemlerinden biri olarak ortaya çıkmıştır. Modern yapılı insanda bu dönemden sonra (yüz elli bin yıl öncesi kabul ediliyor) gelişmiştir. Nitelikli toplumsallığa geçiş aşamasının önemli adımları atıldı.

İnsanlık tarihinin bu gelişim dönemleri üç aşağı beş yukarı bu biçimiyle kabul edilmektedir. Daha derli toplu belirtmek gerekirse; altmış milyon yıl öncesinde insanımsıların ortaya çıkışı, yirmi milyon yıl öncede iklimsel koşullar sonucu ilkel araçlarla iki ayağı üzerinde durmaya başlama, üç milyon yıl öncede doğu Afrika'dan yayılmanın başladığı kanıtlanmıştır. Bir milyon yıldan bu yana da doğu Akdeniz, Zagros Toros kavisinde -Altın Hilal- gittikçe artan bir yoğunlaşmanın tespit edildiği ve en önemli yayılmanın bu coğrafyadan gerçekleştiği, genel kabul gören bir yaklaşımdır. Dicle-Fırat arası Mezopotamya bu aşamadan itibaren kesintisiz bir şekilde, insanlığın özellikle

kültürel değişimler yaşayarak günümüze kadar gelmesinde birinciliği aldı.

Anlatmaya çalıştığımız hususlar, insanın ağırlıkta biyolojik evrimiyle ortaya çıkan sonuçları üzerinden yapılan tanımlamalardır. Bir buçuk milyar yıldan beri, canlı organizmaların yaşadığı bir evrim söz konusudur. Bu evrim sonucunda, birçok tür yok olurken, birçok tür yeniden oluşmakta, bazı türlerde değişerek günümüze kadar gelebilmişlerdir. İnsanın biyolojik evriminden bahsederken, hemen her canlının zaten bir evrim sonucu oluştuğunu insanın da bu diyalektik gereği bir farklılaşmayı yaşadığını belirtmek durumundayız. Dolayısıyla bu değerlendirmemiz insanı salt biyolojik evrim sonucu oluşmuş bir varlık olarak tanımladığımız anlaşılmamalıdır. Kuşkusuz insanın biyolojik yapısını oluşturan mikro organizmaların oluşturduğu hücreler, dokular, organlar, sistemlerin kendi aralarındaki uyumun bilinçli bir canlının ortaya çıkmasına neden olan aşamaları yadsınamaz kadar önemlidir. Özellikle beyin denilen organın gelişmesiyle düşünce-algı zihin olgularının gelişim göstermesi önemlidir. Ancak bütün yeniliklerin kalıcılaşması için, gerekli olan ortam oluşmadan biyolojik evrimin kendi özgünlüğü ne olursa olsun bir sonuç vermeyeceği yine insanın biyolojik yapısıyla ilgili bir diğer özelliğidir. Doğa içerisinde biyolojik olarak en zayıf denilebilecek varlık insandır. Doğaya uyum sağlamada, insan yavrusunun bir kuş yavrusundan daha zayıf olduğu bilinmektedir. İnsanın biyolojik zayıflıklarının yarattığı zafiyetin, doğayla uyumlu bir yaşam tarzı ve yaşam alanı olmadan insanlaşmanın başarılmasının mümkün olmadığı da diğer bir bilimsel tespittir.

Biyolojik evrim; doğanın insan yapısına dayattığı bir özelliktir. Bu tarz gelişim bu varlığın kendisine rağmen olmaktadır. Demek ki insan derken daha geniş veya farklı bir yaratımdan bahsetmiş olmaktayız. İnsanın başlangıç dönemlerinden itibaren, içine girdiği değişim yürüyüşünde edindiği HER ŞEY; avcılık yapıp toplayan, tecrübeye dönüştürüp kalıcılaştıran, bunları koruyan, her adımda bir yenisini ekleyen, bir sonraki insana aktaran, aktardıkça alan, dışardan gelen itekleyici etkenleri yaşayabilecek kadar itekleyen, beslenme, koruma ve çoğalma güdülerini doğayla bir uyum oluşturacak biçimde kendine has beklide sezgisellikle gideren giderdikçe öğrenen, öğrendikçe yeni pratikler kazanan… Bu biçimde birbirine bağlı pratikler ve tarzın oluşturduğu ilişkilerin sağladığı başarı, biyolojik evrimden daha az önemli değildir. Demek ki insan kendisini biyolojik evrimi yanında, birde bu tarzla var etmiş ve kalıcılaştırmıştır. Bu tarz olmasaydı kalıcılaşarak var olma düşünülemezdi. Bu tarz insanın bir aradalığı (Comunity) ya da bildiğimiz biçimiyle toplum halinde kendisinin kurduğu var olma biçimidir. Buradan şu sonuç çıkmaktadır. İnsanın HER ŞEY'i bu

tarzda bir anlama (anlamanın kendisi de) kavuşur ve somutlaşır. İnsan tanılamamızda vardığımız en önemli nokta bu olmaktadır. O zaman şöyle söylenebilir. **İnsan bütün nesneler gibi evrim yaşayıp zamanın herhangi bir döneminde kendisini topluluk oluşturarak kalıcılaştıran bir varlıktır**. Kalıcılaşmayı sağlamadan biyolojik evrimin herhangi bir aşamasında yok olmakta yaşanabilirdi. Ancak bu gün bir insanlık olgusundan bahsediyorsak bu toplumsallık dediğimiz ilişki tarzı sonucu vardır. "*Toplumsallık insan türünün varlık koşuludur"*

Doğanın kendi içindeki bütünselliği gibi, doğa içinde yaşayan hemen hemen tüm varlıklarda özellikle hayvanlar âleminde bir aradalık vardır. Grup halinde yaşam sanki bir doğa kanunu gibidir. Ama hiçbir grup insanın kendi toplumsallığıyla içine girdiği yaratıcılığı göstermez. İnsan toplumunun en belirgin farkı yine bu toplumsallık süreci ile büyük bir gelişme gösteren bilinçliliğindedir. İnsan sadece gruplar oluşturan diğer hayvanlar gibi bir arada değildir. O bu işi bilinçle geliştiren, geliştirdikçe harikalar yaratan bir varlıktır. Bu özellik insan tanımlamamıza yeni bir içerik kazandırmaktadır. Bununla *"İnsan kendini düşünen doğadır*" doğrusuna varmış olmaktayız. Bütün araştırmalardan yola çıkılarak yapılan değerlendirmeler, insan denilen olgunun düşünceli toplumsallığı kuran bir varlık olduğu konusunda hemfikirdir. Düşünce ve toplumsallığı da iç içe iki şey gibi düşünmek gerekir. Bu her iki yaratımda insanda gerçekleşmiştir. Ya da insan bu her iki yaratımın sonucudur. Diğer bütün insan yaratımları bunun içinde gerçekleşmiştir. İnsanın kültürel bir varlığa dönüşmesi ile gerçekleşen her şey bir anlamda sonuçtur. İnsan toplumsallığına katkı veya onu geliştirmek ya da geriletmek anlamına gelmektedir

İnsanın toplumsallaşmayla en büyük güç olma yoluna girdiği anlaşılınca bu toplumsallığı geliştirme vazgeçilmez bir insan eylemi olarak tarih yaratmaya başlamıştır. İnsan, doğadaki zayıflıklarını toplumsallaşma olgusuyla gidereceğini kavrandıkça, toplumsallık kutsanan soyut bir varlık olarak tanımlanmaya başlandı. Toplumsallaşma olgusunun bu niteliği insanlığın onsuz edemeyeceği temel bir insani niteliktir. Yaşanan bütün gelişmeler toplumsal evrimin bir biçimi ya da sonuçları olarak değerlendirilmelidir. Toplumsal evrim, insanın kendi duygu sezgi ve aklıyla somutlaştırdığı değişimlerdir. Günümüze kadar gelen ve hep değişen bu evrimsel yasanın olumlu olumsuz sonuçları insanın bizzat kendisine aittir.

Doğal toplum, insan toplumsallaşmasının ilk formudur. Milyonlarca yıl süren bu toplumsallaşma ilk olduğundan, toplumsallaşmanın özüdür. Ondan evvel insan yaşamı – primatlar dönemi- hayvansı tarzda yaşanmıştır. Bu toplumsallık biçimi, birilerin kararı yönlendirmesi etkilemesi

veya çıkarları temelinde oluşmamıştır. En saf haliyle ortaya çıkmış ilkel insanların içinden geldikleri gibi kendi sezgi dünyalarına verdikleri cevapların oluşturduğu bir yaşam tarzıdır. Temel amaç yok olmamak beslenmek ve bir tür olarak varlıklarını sürdürme ihtiyaçlarına verdikleri cevaptır. İlk oluşan toplumsal biçim olduğu ve atılan her adım bir gelişmeye yol açtığı için, insanın toplumsal genleri dediğimiz kalıcı özelliklerin büyük bir kısmını oluşturan bu dönem insanlık yaşam tarzıdır. Bu tarzdaki yaşamın insanı var etmedeki gücü, yirmi otuz kişilik insan gruplarının milyonlarca yıl elde büyük imkânlar olmadığı halde bütün zorluklara rağmen insan türünün yok olmadan günümüze kadar sürekliliğini sağlamasından bellidir.

Doğal toplum birikimlerinin patlama yaptığı süreç, tarım köy devriminin gerçekleştiği neolitik aşamadır. Kadın otoritesi ile gelişmiş bu toplumsallıkta, kadının toplumsallığın maddi manevi gücünün sembolü olması, insan toplumsallığında ANA'lık olgusunu değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Yüz binlerce yıllık toplumsallığın komünal tarzda sistemli bir yapılanmaya kavuşması da üzerine düşünülmesi gereken diğer önemli husus olmaktadır. Toplum derken ANA'lık olgusunu ve komün -eşitlikçi ortak yaşam- tarzını insan ve insan toplumu tanımlamamıza katacağı katkıları doğru değerlendirmek durumundayız. Bu dönemde insan kendi farkına daha güçlü varmıştır. Kendi gücünü doğruya yakın temelde kullanmaya başlamıştır. Somut bir özellik olması ve anlamlandırılıp kutsanması açısından ANA kadın ve yaşam diyalektiğinin kurulması ve doğru anlaşılması insana çok şey kazandıracaktır. JIN ve JİN diyalektiği doğru kurulmayı beklemektedir.

Neolitik dönemde dâhil, o döneme kadarki insanlık tarihinde insan gruplarının oluşturduğu klan ve kabilelerde yer alan her ferdin tüm imkânlarıyla bu toplumsal yaşama katıldığı, bu temeldeki katılımın toplumu var ettiğine güçlü bir inanç beslediği bilinmektedir. Dönem toplumu içinde uyum en üst düzeydedir. Biyolojik fiziki etkenlerden kaynaklı farklılıkların uyumu bozacak şekilde topluma yansıması düşünülmemektedir. Her ferdin tüm kimliği ile kendini topluma kattığı, en iyi katılım gösterenin en iyi grup üyesi olduğu gibi bir değerlendirme dönem toplumu için belirtilebilir. Dolayısıyla bahsetmeye çalıştığımız bütün tarihsel süreçler, insanın toplumsal tarihi denilen süreçleridir. Toplumsal güç bütün fertlerin ortak katılımıyla oluşmaktadır. Ortaya çıkan güç hepsinindir. Hepsi bu gücün içinde ifade bulmaktadırlar. Tümü bir arada varlar. Tek'inin bunun dışında kalması yada bu toplumsal gücü farklı temellerde kendisi için kullanması gerçekleşmeyen bir durumdur. Bunun fert tarafından bilinip bilinmediği ayrı bir husustur. Gerçekleşenin yirmi otuz ayrı kişinin oluşturduğu teklik -klan- dır. Klan

en uzun süreli toplumsal form olarak yaşamıştır.

Neolitik dönemdeki gelişmeler insan toplumsallığında hem nicel hem nitel değişiklikler getirirken, bu dönem sonlarına doğru toplumun bir ferdi olarak erkek insanın da kendi farkına varması, toplumsal ilişkilerde yeni bir aşamanın temel taşlarını döşer. Kadın ve ANA'lık olguları yanında Erkek ve babalık olgularının da açığa çıkmaya başlamasıyla toplum kendi içinde cins ayrımına dayalı iç bileşenlerini de tanımlamaya başlayan bir sürece girer. Toplumsal tarihin en verimli ve güçlü olduğu bu dönem bundan böyle bu iki olgu arasındaki farklılığın yaratacağı ilişki-çelişki üzerinden, insan toplumunun tarihini yeniden ama başka bir yürüyüş kulvarından ilerletecektir.

Topluma; onu oluşturan fertlerin doğrudan katılım ve birbirini güçlendiren ilişki tarzının oluşturduğu ve bu ilişkiler ile birbirine bağlanmış insanların biraradalığını ifade eden düzen diyebiliriz**. Doğal toplum döneminde ve bu dönemin en yaratıcı geliştirici aşaması olan neolitik dönemde, bu ilişkiler toplumun kendi içinde eşitlik, paylaşım kadının başatlığında doğayla bir uyum halinde dizilmişlerdir**. Komünal yaşam olarak adlandırılan bu dönemlerde hem kendi içinde uyumlu hem de doğayla bir uyumluluğu göstermektedirler. Günümüzün kavramlaştırmasıyla belirtirsek, toplum demokratik özgürlükçü ve ekolojiktir. Daha açık bir ifadeyle toplum derken bu yaşam tarzından bahsetmekteyiz.

Toplumsallaşmanın kendisi insanın kendi eliyle yeryüzünde gerçekleştirdiği en büyük icadıdır. İnsanlığın bütün gelişmeleri toplumsallıkla içine girdiği ilişki ve çelişkilerinin bir sonucudur. Doğal toplum döneminde bütün imkânsızlık ve dış zorlanmalara rağmen doğru kurulan bir toplumsallığın insanı var etmeyi başardığı ispatlıdır. Dolayısıyla zaman mekân içinde koşullara göre doğruya yakın bir toplumsallaşmayla insanlığın çok şey kazanacağı gibi tersi de doğrudur. İnsanın en büyük icadı olarak toplumsallığı nasıl kuracağı ve nasıl kullanacağı ortaya çıkan sonuçları doğrudan etkileyecektir. Toplumsallığın olumlu sonuçlar verdiği dönem –zaman ve mekân itibariyle- doğal toplum süreçleri olurken olumsuz sonuçları da devletli toplumda ortaya çıkmıştır. Toplumsallık adeta bir zorunluluk olarak insana rağmen, insanların birbirine olan ihtiyaçları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçların giderilmesi veya her insanın bu ihtiyaçları gidermek için verdiği çaba üzerinden gelişen aktivitesi toplumsallaşmanın biçimini verir. Toplumun devletli döneminde yeni bir toplum biçimi kurulduğundan insanın varlık koşulu olarak toplumsallığı yeni bir aşamaya girer. Bunun için doğal toplum, toplumsallığın ilk biçimi ise devletli toplum onun ikinci aşamasıdır.

Devletli toplum, toplumsallığın içinden yeni bir toplum gerçekliğini ortaya çıkarma girişimidir. Başka bir deyişle toplumsallaşarak var olan insanın üzerine yeni bir toplumsallık kurmaktır. Devletli toplumun kendisi kapsamı dar, içeriği çok yoğun bir toplumsallıktır. Tüm insanları kapsamaz. Belli bir insan kesimi bu toplumsallıkla var olur. İnsanlığın geniş bir kesimi ise bu toplumsallığın dışında onu güçlendirecek malzemeler taşıyan nesneler olarak kalır. Toplumsallığı insanın varolma biçimi olarak değerlendiriyor isek devletli toplum gerçeğinde herkes insan sayılmaz. İnsan olmanın kriterleri, devletleşmiş kesimlerin özellikleri ile tanınır. Devletli toplum, insanlığı "sağan ve kurutan" bir toplumsallıktır. İnsanın gelişimi ile ortaya çıkan zenginliklerinin bir merkezde toplamasını sağlayan toplumsallık olarak devletli toplum, birinci toplumsallık biçimiyle oldukça çelişkili durumlar ortaya çıkarmıştır.

Devletli toplum, herkesin insan olma özelliğinden dolayı katıldığı bir toplumsallık değildir. Büyük çoğunluğun sadece koşturulduğu dar bir kesiminde insanlığın nimetlerinden faydalandığı bir toplumsallık türüdür. Devlet toplumsallığı eşitlikçi ve paylaşımcı değildir. Komünal tarzda bir yaşamı reddeder. Bu yaşam tarzından beslenme bu toplumsallık için esastır. Bu toplumsallıkta insan yeni bir tanımlaya kavuşturulmuştur. İnsanın bir biriyle doğayla iç dünyasıyla ilişkileri üst toplumun tarzına göre tanımlanmıştır. Alt-üst, efendi-köle, egemen-ezilen, gibi ayrımları insanlık bu dönemde tanımaya başladı. Toplumsallığın insanlaşmada hem bir neden hem de bir sonuç olması bu toplumsallaşma döneminde üst toplum dışında kalanların maddi manevi olarak güçsüzleşmesinden daha iyi anlaşılmaktadır. Bu genel özelliklerinden dolayı devletli toplum biçimini, insanı insan eden toplumsallığa ne kadar uyduğunu tartışmak gerekir.

Bu tip toplumsallaşmada dikkat çeken bir husus da tek tek bireylerin ya da bir grubun toplumda oynadığı rolüne ilişkindir. Bütün tarihin ve günümüzün en çok anlaşılmaya muhtaç olgusu olarak birey ya da toplum birey ilişkisinin çarpıcı örneklerini bu aşamayla değerlendirmek gerekmektedir. Devletli toplumu ortaya çıkarıp sisteme kavuşturmada bireylerin veya bir grubun yaratıcı rolü olduğu belirtilebilir. Yine bu toplumsallığın insan tabiatıyla çelişik olan yanlarından dolayı, yaşanan toplumsal krizleri aşmak veya yumuşatma da bireylerin şahlanışına da tarih tanıklık etmektedir. Toplumun içinden çıkan, onu aşmak isteyen gücü yetmedi mi reforme ederek topluma yeni bir biçim kazandırmak isteyen çıkışlar hep yaşanmıştır.

Özellikle peygamberlik geleneğini bu yaklaşımla ele almak önemlidir. Toplum içinde şekillenmiş kişiler olarak, topluma muhalefetini yeni toplum ilişkilerini kurmak temelinde kullanmışlardır. Dolayısıyla birey bu tarzda hareket eden

toplumsal bir varlık olarak insanlığın bilinç zirvesinde seyreden insan olarak, tarih sahnesine çıkmaya başlamıştır. Bireysellik; toplumun baskı ve geriliklerine yeni bir toplumsal ilişki ile yaklaşmak istediği için gerçekleşmesi en zor insanlık düzeyidir. Bunun için tarihe öncülük etmiş bireylerin duruşu hep çarpıcı olmuştur. Birey olma ya da bireyselleşmeyi onun toplumsallıkla olan bağında aramak gerekir. Birey insanlık tarihinin ihtiyaçları temelinde bir sentez olarak gerçekleşen kişi olmaktadır. Onu bireycilik gibi dününden de kopmuş köksüzlükle karıştırmamak gerekir.

Devletli toplum yüz binlerce yıllık doğal toplum özellikler ile var olmuş toplumsallığı tüketen bir toplumsallık biçimidir. İnsanın kendisini kendi eliyle tüketme gerçeğini ifade eder. İnsanın toplumsal evrim ile kültürel bir varlığa dönüşmesinden sonra geçmiş yaratımlarını kalıcılaştırmaya başlamasıyla, toplumsallık kendi içinde yeni bir evreye girer. Devletli toplum tarzı, insani değerlerle yaşadığı çelişki, insanlık arayışlarının temel nedeni olmuştur. Devletli toplum için belirtilecek en iyi husus, katlanamaz kötülüklerine karşı insan olmaktan vazgeçmek istemeyen insanı değerlerin temsilcileri içinde birlik yaratma, yaratıcı ve etkili bireyleri ortaya çıkarma yanıdır. Bu anlamda bireyi devletli toplumun haksızlığına ve baskısına başkaldıran kişi olarak değerlendirmek mümkündür. Farklı bir ifadeyle devletli toplumun toplumsallığı saptırmasının yarattığı etkiler birey olgusunun ortaya çıkmasının temel nedenidir. Günümüz düşünce düzeyi ile yorumlandığında ne devletli toplumu nede bireyin ortaya çıkma koşullarını bir zorunluluk olarak değerlendirmiyoruz. Olası biçimler içinden gerçekleşenleri somut duruma bağlı değerlendirmek bir zorunluluk olduğu için böyle tanımlamayı gerektirmektedir. Kuşkusuz doğal toplumdan sonra yeni bir toplumsallığın ortaya çıkma ihtimali başka bir tarzda gerçekleşebileceği gibi bireyin ortaya çıkma zemini de farklı olabilirdi.

Devletli toplumun köleci ve feodal dönemleri toplumsallığı kullanarak, kendi toplumlarını derinleştirmek olduğu halde, kapitalist aşama toplumsallığı tüketme aşamasıdır. Kölecilik ve feodal toplumsallık biçimlerinde toplumsallık değerleri, belli bir kesimin çıkarları için insanlığın büyük bir kesimini hizmet ettirmeye koştururken, kapitalizmde ise devletli toplum baskısına karşı isyana kalkmış birey olgusunu, toplumsallığa saldırtarak hem bireyi hem toplumu tüketme özelliğine sahiptir._Birey yeni bir toplum ilişkisinin arayışı içinde var olmuştur. Toplumsal baskı dediğimiz devletli toplumun gerilikleri ve sapmalarıdır. Bu durum her zaman toplum birey arasında bir çatışma olduğu anlamına gelmez. Toplum birey dengesinde devletli toplum özellikleri ortadan kalktıkça en uygun dengeye doğru gidişat başlar._Her ne kadar toplum ve birey arasında çelişkililik ağır basan yan olsa da bu çelişkilerin şiddeti her zaman

devletli toplum dönemindeki gibi olmaya bilir.

Kapitalizmin özgünlüğü onun yeni bir toplumsal biçim oluşturmasından çok toplumu tüketen yanıdır. Dolayısıyla kapitalizmde toplumsallık olmaması gereken insanlık halidir. Kapitalizmde esas olan her kesin topluma saldırmasıdır. Kim ne kadar çok saldırırsa o kadar güçlü olur. Sonuç insanın birbirine saldırtılmasıdır. "*Güçlü olan uyum sağlar yaşar, diğerleri yok olur"* biçiminde formüle edilen evrim yasası kapitalizmde bir toplumsal yasa olarak işletilir. Bu yasanın işletilmesiyle oluşturulan kültür modernlik diye topluma dayatılmaktadır. Kapitalizmi bireycilerden oluşan topluluk olarak değerlendirmek gerekir. İnsanlığın kapitalist aşamada büyük savaşlara girmesi, bir sistem olarak kapitalizmin sık sık krizler yaşamasının temelinde onun bu gerçekliği yatmaktadır.

İnsanlığın toplumsallığın gücüyle yaratığı gelişmeler göz önünde bulundurarak, bir dönem varlığı yokluğu tartışılan Kürt toplumsallık durumunu da kendi içinde yaşadığı gelişmelerle daha somut değerlendirmek faydalı olacaktır. Özellikle devletli toplum aşamalarının olumsuzlukları beklide en çarpıcı Kürt toplumsallığında görülür. Diğer taraftan doğal toplumun var olma biçimini sağlayan ilişki tarzlarını da Kürt toplumsallığında görmek mümkündür. Bu iki durumun varlığı, Kürt toplumunu ve bireyini sosyolojik değerlendirme açısından önemli kılmaktadır. Devletleşme ile yaşanan toplumsallığı güçlü yaşamamış Kürt toplumsallığı, çarpıkta olsa kendi özgünlüğünde doğal toplum özelliklerini bu güne kadar taşımayı başarmıştır. Kürt toplumsallığı kendi içinden sistemli bir devletleşmiş üst toplumu açığa çıkarmadığından, Kürdistan'daki üst toplum bilinen devletli toplumdan daha çarpık ve tahripkâr olmasına neden olmuştur. Kürt toplum ve bireyi birde bu açıdan özgünlüğü yaşamaktadır. Son iki yüz yıllık kapitalist devlet ve toplum aşamasında yaşanan sorunlar bireyde ve toplumda önemli tahribatlar yaratırken, Kürt toplum ve bireyinde yaşananlar daha da katmerlidir. Kürdistan'da hem toplumun kendisi hem Kürt bireyinin dayanacağı çok fazla bir dayanağı bırakılmamıştır. Kürdistan'da neredeyse parçalanacak bir toplum ve bunu parçalayacak bir fert bırakılmamıştır. Birçok toplum gerçeğinde kimi hususlar sorun düzeyinde ortaya çıkarken, Kürdistan'da yaşananlar toplum ve birey krizi biçiminde kendini dışa vurmaktadır. Tümüyle kendinden çıkmaya az bir mesafe kalmışken iç ve dış dinamiklerde bir canlanmayla Kürtlerde de bir toplumsal kıpırdanma baş göstermiştir.

Toplumsal dinamiklerde ciddi hasarlar oluşur ve toplum kendisini sağlıklı bir tarzda dönüştürüp yenilemiyorsa ya yok olma başkalaşma yaşar, ya da güçlü bireysel çıkışlar olur. Bu çıkışlar yeni bir toplumsal biçim yaratmak amacıyla kendi

toplumsallığını kurma mücadelesi verir. Belli bir aşamadan sonra, bu tip kişilikler toplumun kendini yenilerken alacağı biçimin numunesi olurlar. Bu bireyler toplumunu kurdukça güçlenir, toplum bu bireylerin özellikleri etrafında yeni ilişki ağlarını kurdukça dönüşür ve yenilenir. Toplumda bu süreç önder bireylerin topluma damgasını vurduğu süreçlerdir.

Kimi değişik örnekleri olmakla beraber toplumsallık düzeyinde Kürtlerde neolitik dönem, birey çıkışları anlamında da Zerdüşti gelenek ve en son Önder Apo veya PKK dönemleri Kürt toplumsallığı açısından değerlendirmeye değer süreçlerdir. Reber Apo'nun kendi yaşam diyalektiği ile geliştirdiği yeni toplumsallığının ilişki ve yaşam biçiminin toplumda yaşam bulması, güncelliği ve bilimselliği açısından yeni Kürt toplum ve bireyi için model olmaktadır. Kürt toplumsallığının kapitalist aşamada içine girdiği kaosa cevap anlamında ortaya çıkan bu yeni ilişki tarzı, Kürt toplumsal gerçekliğinin tarihsel bölgesel özgünlükleri yanında Reber Apo'nun Ortadoğu da toplumlar yaratmış Önderlerin tarzlarına yakın duruşu nedeniylede evrensel içerik de taşımaktadır. Dolayısıyla Kürdistan'da bu yeni temeller üzerinden gelişen özgür Kürt bireyi ve toplumunun, kendini demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum biçimindeki tanımlaması, Kürt toplumu için olduğu kadar bölgemiz içinde bir yeniden doğuş imkanını yaratmıştır.

ABDULLAH ÖCALAN

SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

"DEMOKRATİK KONFEDERALİZM, TOPLUMUN DEMOKRATİK DUYARLILIK VE KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİĞİ, DEMOKRATİK ÖRGÜTLENMESİNİN SAĞLANDIĞI, TÜM TOPLUMSAL SORUNLARIN DEMOKRATİK TEMELDE ÇÖZÜLDÜĞÜ BİR SİSTEMDİR"

Demokratik Cumhuri-yet sistemiyle hareketimizin öngördüğü Demokratik Konfederalizm arasındaki ayrım veya benzer noktaların ne olduğu konusu fazlasıyla sorulmakta ve tartışılmaktadır. Ye-ni bir tartışma konusu olması itibariyle de değişik düşünceler dile getirilmektedir. Bunun esas nedeni de demokrasi, cumhuriyet ve konfederalizm kavramları konusunda yeterince bilgi sahibi olunmamasıdır. Ayrıca klasik siyaset biliminde ifade edilen konfede-ralizm ile Önderliğimizin Kürdistan, Ortadoğu ve dünya için öngördüğü konfede-ralizm birbirine karıştırılmaktadır. Şimdiye kadar siyaset alanı sadece iktidar alanı, hükümet ve devlet olma olarak algılandığı için Demokratik Konfederalizmi de bu çerçevede ele alan ve yanlış sonuçlara götüren algılamalar ortaya çıkmaktadır. Bu konuda zaman zaman çeşitli değerlendirme ve açıklamalar yapılmış olsa da, kafa karışıklığı belli yönleriyle halen devam etmektedir. Dolayısıyla bu konuyu açımlayan yazı ve değerlendirmelere ihtiyaç bulunmaktadır.

İlk önce demokrasi, cumhuriyet ve konfederalizm kavramlarına çeşitli yönleriyle açıklık getirmek gerekir. Demokrasi kavram olarak Yunanistan'da kullanılmaya başlanmıştır. "Demos" halk, "krasi" de yönetimdir. Bu iki sözcük bir araya getirilerek halkın yönetimi anlamında demokrasi sözcüğü üretilmiştir. Sözcükte de ortaya konulduğu gibi halkın yönetimidir. Bir yönetim ancak halk tarafından oluşturulmuşsa o sisteme demokrasi

denilebilir. Halkın esas güç olmadığı, belirleyiciliğinin bulunmadığı bir sisteme demokrasi denilemez. Ancak tarih içinde görüldüğü gibi halkların gerçek anlamda yönetimde bulunmadığı sistemlere de demokrasi denilmiştir. Burada devletin yetkilerinin belli düzeyde sınırlanması anlamında yada halkın eskisinden farklı olarak çeşitli araçlarla düşüncesini yansıtabildiği için bu tür rejimlere demokrasi denilmiştir.

Bu tür tanımlamalar demokrasi mücadelesi anlamında, devletin yetkilerinin sınırlanıp, halkın sınırlı düzeyde de olsa katılımı anlamında yeni bir yönetim ve sistem anlayışını ifade etmesi açısından doğru olarak görülebilir. Ama esas olarak ancak halkın iradesinin esas alındığı, halkın iradesinin ağır bastığı, halka ait bir sistemin oluştuğu düzenlere kavramın özüne uygun olarak demokrasi denilebilir.

Günümüzde hala gerçek anlamda demokrasilerin varlığından söz etmek mümkün değildir. Batı Avrupa ülkelerinde demokrasiden söz edilir yada bu ülkelerin demokratik olduğundan söz edilir. Burada halkın yönetim olması, halkın iradesinin esas alındığı bir sistemden çok; egemen güçlerin klasik, tekçi, sadece kendi çıkarlarını esas alan, hiç kimseyi ve hiçbir çevreyi dikkate almayan rejimlerden vazgeçip, halka da sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik olarak belli düzeyde nefes alma imkânları açmaları; halkın bu yönüyle klasik egemenlik altından kurtulup daha yumuşak egemenlik biçiminin sürdüğü bir düzen içinde yaşamasını tanımlamaktadır. Avrupa ülkelerindeki demokrasiyi böyle tanımlamak mümkündür. Yoksa herkesin de bildiği gibi İsveç'inde de, Belçika'sında da, İngiltere'sinde de, Amerika'sında da hala esas güç sömürücü, devletçi egemen kesimlerdir. Toplumun iktidarcı, sömürücü azınlık gücü hala kararlarda belirleyicidir. Ya da sistemde alınan kararlar iktidarcı sömürücü düzeni sürdürmeye göre şekillenmektedir. Halka sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik alanda nefes boruları açılması, yönetim erkindeki egemenliğin, iktidarcı sömürücü güçlerin elinden çıkıp, halkın eline geçtiği anlamına gelmemektedir. Ama yine de çok baskıcı, dediğim dedik, sınırsız yetkileri bulunan sistemlerden, kurallara bağlanmış, belirli bir hukuk çerçevesinde yetkileri belirlenmiş, yetkinin sınırsızlığının ortadan kalktığı, halkın da temsilcileri vasıtasıyla ya da baskı grupları denen sivil toplum kurumları aracılığıyla kendi çıkarlarını belli oranda yansıttığı, bu temelde egemenlerin lehine de olsa egemen sistemle halkın çıkarlarının belli düzeyde dengelendiği bir sistem ortaya çıkarılmıştır. Burada dengeleme derken eşitlerin yan yana olduğu bir dengelemeden söz etmiyoruz. Burada yine sömürücü iktidarcı egemenler daha ağırlıklı ve belirleyen güçtür. Halkın kendi çıkarlarını yansıtması yine sınırlıdır ama halkın çıkarlarının belirli düzeyde dikkate alındığı ve somut olarak halkın belirli haklar kullandığı bir sistem gerçeği söz konusudur. Demokrasi kavramının tanımı

ve bugüne kadarki uygulanış biçimiyle böyle ele alındığını söyleyebiliriz.

Cumhuriyet kavramı da demokrasi kavramından çok uzak bir kavram değildir. Cumhuriyet'te, "Cumhur'un yönetimi" anlamına gelmektedir. Cumhur, halk anlamına geldiğine göre halkın yönetimi anlamına gelmektedir. Latincede ise "republic" olarak ifade edilmekte. Burada da yine "people"dan, "halka ait yönetim" anlamına gelen bir kavramlaştırma söz konusudur. Klasik siyaset biliminde mutlakıyetten, meşrutiyetten ve cumhuriyetten söz edilir.

Mutlakıyet; bir kralın, şahın, padişahın sınırsız yönetimidir. Kendisini herhangi bir denetim gücüyle sınırlı görmez. Ya da şahın, padişahın, kralın yetkilerini sınırlayan veya denetleyen organlar söz konusu değildir. Mutlak iktidarın olduğu sistemlere mutlakıyet denilmiştir.

Meşrutiyette ise yine krallar, padişahlar ve şahlar vardır ama bunun yanında bütün yetkinin kral, şah ya da padişahta olmadığı, yetkilerin sınırlandığı yada bazı karar ve yetkilerin başka organlara devredildiği bir sistem gerçeği söz konusudur. Örneğin bir kral vardır bir de yanında meclis vardır ve önemli yetkilere sahiptir. Kralın yetkileri yanında bu meclisin de yetkileri belli kurallarla sınırlanmıştır. Bu tür sistemlere de meşrutiyet ya da meşruti krallık denir. İngiltere buna örnektir. İngiltere'de krallık vardır ama halkın eşrafın, prenslerin, burjuvazinin mutlak krallığa karşı itirazının gelişmesi üzerine giderek krallığın yetkilerini sınırlayan, toplumun diğer kesimlerinin çıkarlarının da tartışıldığı ve kararlara bağlandığı meclislerin ortaya çıkması sağlanmıştır. Böylelikle kral tek yetki ve karar organı olmaktan çıkmıştır. Tabi bu meşruti krallığın ilk dönemlerinde hala kralın yetkileri fazladır ama zamanla meclisin yetkileri artmış, gelinen aşamada meclisin yetkileri esas hale gelmiş, kralın yetkileri ise çok sınırlı ve sembolik hale getirilmiştir. Buna da yine meşruti krallık denilmektedir. Çünkü hala bazı bireyler, hanedanlar, aileler doğuştan önemli siyasal haklara sahiptir. Herhangi bir aileden, hanedandan gelmiş olmak bir kral ya da kraliçenin çocuğu olmak, daha doğuşla birlikte siyasi yetkiler getirmektedir. Bunun için de bu tür devletlere cumhuriyet yerine, meşrutiyet denilmiştir.

Mutlakıyetçi bir devlet yönetiminde olduğu gibi sınırsız yetkileri olan krallıklar söz konusu olmadığı için sadece krallık da denilmemektedir. Dolayısıyla meşruti krallıkta yetkilerin bir kısmı doğuştan ya da herhangi bir zümreye, sınıfa, hanedana ait olmaktan gelirken; yetki kullanan, karar alan diğer organlar ise seçimle ya da benzer yöntemlerle bu tür yetkilere sahip olmaktadırlar.

Yetkiye ne doğuştan, ne bir hanedandan ya da herhangi bir özel statüden gelmekle sahip olunamayan, yetkilerin, kararların ve siyasi süreçlerin

tamamıyla bu tür özel konumlar dışında belirlendiği sistemlere de cumhuriyet denilmektedir. Bu yönüyle cumhuriyet sözcüğündeki 'halka ait olan, halk yönetimine ait olan devlet' biçimine yakın bir sistem gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu konuda özellikle Fransa örnek verilir. Fransa'da 1789 devriminden sonra krallık yıkılır. Kralın, kraliçenin yada herhangi bir statüden gelen yetkinin olmadığı bir siyasal sistem gerçeği ortaya çıkar. Seçimle, yada başka türlü temsil sistemleriyle siyasal organlar, meclisler ve hükümetler kurulur. Tek bir kişi dahi babadan, aileden yada hanedandan kaynaklanan yetki kullanamaz. Bu tür rejimlere de cumhuriyet denilir. Fransa bir cumhuriyettir. Fransa'da bilindiği gibi 1789'da bir halk devrimi gerçekleştirilir. Buna çeşitli siyaset bilimciler ve tarihçiler 'Burjuva Devrimi' dese de, halkın gerçekleştirdiği bir devrimdir. Bu devrimin ilk baştaki programının amacı bir burjuva sistem, kapitalist sistem kurmak değildir. İnsanlığın binlerce yıllık özlemlerini ifade eden "Eşitlik, özgürlük, kardeşlik" gibi kavramların, program ve anayasasını oluşturduğu, bu üç sözcükte ifadesini bulan bir halk devrimidir.

Bugün Avrupa'daki devletlere takılan sıfatları burada belirtirsek, cumhuriyet kavramını daha anlaşılır kılabiliriz. İngiltere, meşrutiyettir çünkü orda hala doğuştan gelen yetkiler vardır. Kral ve kraliçe vardır. İsveç cumhuriyet değildir, çünkü orada hala doğuştan yetkili olan kral ve kraliçeler ya da hanedanlar vardır. Danimarka'da kral, kraliçe yada belli bir hanedanlık olduğu için cumhuriyetten söz edilemez. Almanya ise I. Dünya Savaşından sonra krallığı ortadan kaldırdığından cumhuriyet haline gelmiştir. İtalya cumhuriyettir. Çünkü kral, kraliçe ya da doğuştan yetkilere sahip kişi ve kurumlardan söz edilemez. İspanya'da ise hala kral ve kraliçeler olduğu için İspanya için cumhuriyet kavramı kullanılmaz. Rusya'ya Ekim Devriminden önce Çarlık Rusya'sı denilirdi. Çar sülalesi önemli yetkilere sahipti. Ekim Devrimiyle birlikte Çarlık tasfiye edilmiş, doğuştan yada başka biçimde yetki sahibi güçler kalmadığı için cumhuriyet denilmiştir. Osmanlı'da padişahlık vardı. Bu devlet biçimi mutlakiyetçiydi. 1876'da padişahın yetkilerinin bir kısmının devredildiği meclis kurulunca bu yönetim biçimine meşrutiyet denildi. 1923'de padişahlığa tümden son verilmiş, sürgüne gönderilmiş ve böylece cumhuriyete geçilmiştir.

Cumhuriyet esas olarak demokrasiyle birlikte yan yana var olması gereken bir devlet biçimidir. Ancak 19. ve 20.yy. pratiklerinde görüldüğü gibi cumhuriyet olan her ülkenin demokratik bir ülke olmadığı da görülmüştür. Cumhuriyet esas olarak halkın yönetimiyken; kral olmayan, babadan, dededen kalan bir yetkiyle başbakan olmayan kişiler bir kral gibi yetkiler kullanarak halkın taleplerinin ve sesinin yansıması önüne her türlü barikatı kurabilmişlerdir. Bu ülkeler kendilerine cumhuriyet deseler bile egemen zümre

dışındaki toplumsal kesimler ve halkın çıkarlarının yansımadığı, demokrasi anlamına gelebilecek hiçbir gelişme ya da uygulama olmadığı için bu rejimler her ne kadar kendilerine cumhuriyet deseler de demokratik olmayan rejimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Cumhuriyet rejimi, demokratik bir içeriğe sahip olması gerekirken çeşitli nedenlerle hem Avrupa'da hem de Avrupa'nın dışında birçok ülkede sözde cumhuriyet olup ama demokratik olmayan rejimler görülmüştür. Hitler Almanya'sı bir cumhuriyetti ama halk düşmanlığının, demokrasi düşmanlığının en fazla olduğu bir rejimdi. Ama bu dönemde bir İngiltere yada İsveç cumhuriyet rejimi olmadığı halde demokrasinin belli düzeyde geliştiği bir sistemdi. Dolayısıyla bunun sonucu cumhuriyetle, demokrasi kavramı özdeş hale gelemedi.

Bu konuda Ortadoğu'da da çarpıcı örnekler vardır. Irak, Saddam zamanında cumhuriyetti, Mısır, Suriye, cumhuriyettir ama halkın örgütlenmesine, taleplerinin yansımasına imkân vermeyen rejimlerdir. Hollanda ya da Belçika cumhuriyet olmadığı halde halkın taleplerinin belli düzeyde dikkate alındığı yada mutlak hakimiyetin sınırlandığı kurumların bulunduğu siyasal sistemlerdir. Bu nedenle cumhuriyet tanımlaması başlı başına demokrasiyi ifade etmemektedir. Bu nedenle de "Demokratik Cumhuriyet" tanımı kullanılmıştır.

Fransa, devrimden sonra cumhuriyet kavramının yanına yeri geldiğinde "Demokratik" kavramı da eklemiştir. Belki ilk önceleri cumhuriyet kavramının yanına demokratik kavramını koymak gerekmiyordu. Çünkü ilk dönemlerde gelişen cumhuriyetler belli düzeyde demokratik kurumları içeriyordu. Ya da sınırsız yetki kullanılan kurumlar olmadığı için siyasal kararlarda, yetkilerin kullanımında belli düzeylerde demokratik süreçlerden geçildiği söylenebildiğinden cumhuriyet tanımı kullanıldığı zaman akla belli düzeyde demokrasi de gelirdi. Ama daha sonraları cumhuriyet olan rejimlerin de diktatörlük uyguladığı, otoriter olduğu, demokratik taleplere şiddetle karşılık verip, bastırdığı görüldükçe cumhuriyet tanımı yetmedi. Demokratik Cumhuriyet tanımı kullanıldı. Kendilerini diğer cumhuriyetlerden ayırmak anlamında böyle bir tanımlama kullanma gereği duyuldu.

Cumhuriyet, mutlakıyet, meşrutiyet kavramları esas olarak egemenliğin kaynağının nerden alındığını belirleyen kavramlardır. Mutlakıyette egemenliğin kaynağı bir hanedan, bir soy, bir aile, ya da dinsel, mezhepsel statüden gelir. Yani egemenliği kullananlar kendi egemenliğinin kaynağını oraya dayandırırlar. Daha eskiden de Tanrıya dayandırırlardı. Örneğin Osmanlı Halifeleri kendilerine yetkinin Allah tarafından verildiğini söylerler. İslamiyet'te bir Halifelik Kurumu vardır. Peygamber, Allahın elçisidir. Halifeler Peygamber gibi

Allahın elçisi değildirler ama Allah adına yetkiyi kullanan kişiler olmaktadırlar. Burada yine kaynak dünyevi değildir. Ruhanidir. Mutlakıyet rejimlerinde egemenliğin kaynağını farklı biçimlerde tanımlarlar. Ruhani olacağı gibi hanedan da olabilir, başka biçimde de olabilir.

Meşruti krallıklarda ya da meşruti monarşilerde egemenliğin kaynağının bir kısmı yine ruhani temele, aileye, soya yada başka statüye dayandırılırken bir kısmı ise halka, millete ait yada bu aile veya soyun dışında kalanlara aittir biçiminde öngörülür.

Cumhuriyette ise egemenliğin kaynağı teorik olarak halk, millet yada ulusa ait olduğu varsayılır. Herhangi bir ruhani temel, aile, soy yada hanedan egemenliğin kaynağı olarak gösterilmez. Egemenliğin kaynağı millet olarak görülür. Fransız cumhuriyetinde ulus yüceltilir. Her şeyin ulusa ait olduğu söylenir. Ulus dışında başka hiçbir güç egemenlik kaynağı olarak kabul edilmez.

Türkiye meclisinde de hala "Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir" yazar. Orada esas olarak iktidarın kaynağının millete ait olduğu vurgulanır. Bazı İslamcılar da bilindiği gibi buna karşı çıkarlar ve "Egemenliğin kaynağı Allah'tır. Egemenlik ancak onun adına kullanılabilir" diyerek egemenlik kaynağının millet olduğu söylemine karşı çıkarlar.

Cumhuriyet kavramını en fazla da 1789 Fransız Devrimini yapanlar kullanmıştır. Onlar, "Ulus dışında kimse egemenlik kullanamaz" yaklaşımını benimsemişlerdir. Özellikle krallığa karşı yapılan bir devrim olduğundan, krallıktan ya da başka bir soydan olmak herhangi bir egemenlik, yetki, güç sahibi olmayı gerektirmez demişlerdir. Ve bu çerçevede cumhuriyet kavramı kapsamında egemenliğin kaynağının ulusa, millete ait olduğu vurgulanmıştır. Ya da cumhuriyet deyince akla daha çok böyle bir tanımlama gelmiştir.

Demokrasi ile cumhuriyet kavramları öz olarak birbirine yakın olmasına rağmen demokrasi sadece egemenliğin kaynağının halka ait olduğunu söylemiyor aynı zamanda toplumun yönetiminin demokratik temelde olmasını, yönetim organlarının demokratik temelde seçilmesini de ifade ediyor. Bu açıdan demokrasi kavramı daha tanımlayıcı, "halka ait yönetim" anlamıyla daha fazla yönetim gerçeğini netleştiren bir olgu ve onun uygulanışı olmaktadır. Bu nedenle de cumhuriyet tanımının yetersiz kaldığı yerlerde "Demokratik Cumhuriyet" denilmektedir. Ya da demokrasi denildiğinde, demokrasiden söz edildiğinde orda esas olarak da yönetim biçiminin baskıcı, otoriter olmadığı, halkın taleplerinin de yansıdığı, halkın söz ve karar sahibi olmada belirli düzeyde hakları, hukuku, kullandığı araçlarının bulunduğu anlamına gelir. Demokrasi denince bu bir

cumhuriyet olmasa da (örneğin İsveç gibi) akla bunlar gelir.

Eğer dar tanımlama anlamında kullanırsak; bir yerde doğuştan ya da herhangi bir statüden kaynaklanan yetki kullanan tek bir kişinin bile bulunmadığı bir rejim var ise ve bu rejim karar süreçlerini ve uygulamalarını demokratik yöntemlerle yaşamsallaştırıyorsa o ülkeye, yönetim biçimine, yaşam sistemine Demokratik Cumhuriyet denilir. Burada o cumhuriyetin demokrasinin hangi biçimleriyle pratikleştiğine bakılmadan Demokratik Cumhuriyet kavramı kullanılır. Örneğin Almanya'da cumhuriyet vardır ama orada demokrasinin uygulanışı federatif biçimde olmaktadır. Ona Almanya Demokratik Cumhuriyeti denilebilir. Fakat daha önce Doğu Almanya kendisine Demokratik Cumhuriyet dediği için Almanya kendisine Federal Cumhuriyet demiştir. Ama özü itibariyle Almanya, demokratik bir cumhuriyettir. Burada Demokratik Cumhuriyet derken Almanya'da gerçek anlamda, tam, halka ait bir demokrasi vardır demiyoruz- Ama oradaki sistemin federal olup olmamasına bakmadan Demokratik Cumhuriyet diyebiliriz. İtalya cumhuriyeti vardır. Ona da Demokratik İtalya Cumhuriyeti denir. Fakat orada da belli özerk bölgeler vardır. Yine Amerika bir cumhuriyet rejimidir. Demokratik bir cumhuriyettir fakat kendini Amerika Birleşik Devletleri olarak tanımlamıştır. Çünkü birçok devletçik belli bir anayasa temelinde bir araya geldikleri için kendilerini böyle tanımlamışlardır. Eğer bir ülke cumhuriyetse ve bu cumhuriyette demokratikleşmişse ya da demokrasiye duyarlı hale gelmişse ona Demokratik Cumhuriyet denir.

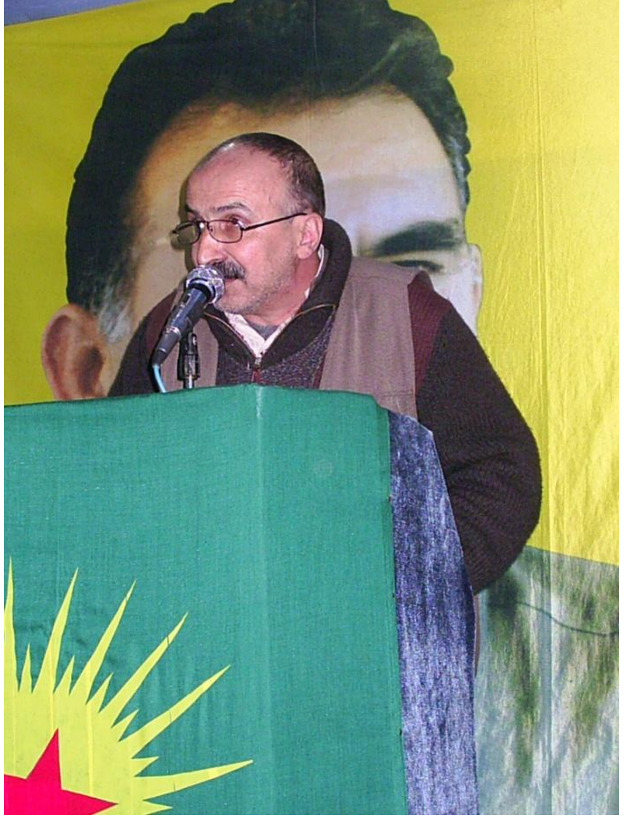
Demokratik yöntemler ise ülkeden ülkeye değişir. Bir ülkede federal biçimde, başka bir ülkede özerk bölgeler biçiminde uygulanabilir. Özerk bölgelerin olmadığı başka bir ülkede Demokratik Cumhuriyet olabilir. Dolayısıyla Demokratik Cumhuriyet üniter bir yapı olup olmamayı tanımlamaz. Demokratik bir cumhuriyet Fransa gibi üniter de olabilir, Rusya gibi bazı özerk ya da federal bölgelerin olduğu gibi bir ülke de olabilir. Demokratik Cumhuriyet sadece o cumhuriyetin demokratik olup olmadığını tanımlar. Yoksa o ülkedeki demokrasinin hangi siyasal araçlarla ve yöntemlerle uygulanıp uygulanmadığını tanımlamaz. Özerklik denilir, federasyon denilir yada başka biçimlerde değerlendirmeler yapılabilir. Örneğin İspanya bir krallıktır. Meşruti monarşidir. Özerk bölgeleri de vardır ama İspanya tanımlanırken birleşik krallık ya da özerk bölgelerden meydana gelen bir krallık olarak tanımlanmaz. Ama İngiltere kendini Birleşik Krallık olarak tanımlar.

Özcesi Demokratik Cumhuriyet uniter niteliği olan ya da olmayan federal, özerk yapılardaki ülkeler için de kullanılır. Dolayısıyla Demokratik Cumhuriyetin özerklikle, federasyonla yada daha sonra ifade edeceğimiz gibi halkın kendi demokratik konfederal örgütlenmesiyle

çatışan bir kavram olmadığını söylemek gerekir. Bizim için önemli olan cumhuriyetin ya da krallığın demokratik olup olmamasıdır. Eğer gerçek anlamda bir demokrasi varsa o zaman demokrasinin bulunduğu rejimler o ülkenin sosyal, kültürel, etnik ve dinsel özelliklerini dikkate alan demokratik yönetim ya da toplum biçimlerini geliştirebilirler. Eğer demokrasi iseler, demokrasiler de toplumun talep ve çıkarlarının yansıtıldığı rejimler ise o zaman demokratik hiçbir rejime ne özerklik, ne federasyon nede başka bir biçim ters düşemez ya da bu tür biçimler bir ihtiyaç ise demokrasiler ona karşı değildir. Aksine demokratikleşmelerini güçlendirmek için toplumun sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına en uygun modelleri bulmak zorundadırlar.

Sovyetler Birliğini örnek alalım. Sovyetler Birliğinin demokratikleşme konusunda çok ciddi sorunları vardı. Anti demokratik uygulamalar fazlasıyla vardı ama on altı cumhuriyet vardı. Bunların kendi meclisleri, parlamentoları vardı. Bunların dili, kimliği üzerinde yasaklar da yoktu ya da var olan yasaklara rağmen dil, kültür, kimlik konusunda bugün Türkiye'de ya da başka kimi ülkelerde olduğu gibi inkârcı, imhacı bir yaklaşım söz konusu değildi. Demek ki bir ülkede özerkliğin, federasyonun ya da otonominin var olması da o ülkenin demokratik olduğu anlamına gelmiyor. Özcesi Demokratik Cumhuriyet bir cumhuriyetin demokratik olup olmadığını tanımlayan bir kavramlaştırmadır. Başka bir anlam ya da içerik taşımaz.

Konfederasyon kavramı ise klasik siyaset biliminde ya da devletler hukukunda bağımsız devletlerin bir araya gelip ortak bir birlik oluşturmalarını ifade eder. Burada bir anlaşmayla, bir sözleşmeyle oluşturulan birlik vardır. Sözleşmeye katılan unsurlar istedikleri zaman tek taraflı bir iradeyle bu birlikten ayrılabilirler. Devletler hukukunda ya da klasik siyaset biliminde konfederasyon böyle tanımlanır. Federasyonların, e-yalet sisteminin, özerk yapıların bulunduğu ülkelerde ise federe devlet tek başına istediği zaman söz konusu federal cumhuriyetten çekilemez. Örneğin Almanya'nın herhangi bir federesi tek taraflı iradeyle birlikten ayrılamaz. Ya da Amerika'daki herhangi bir eyalet tek başına "ben bu birlikten çıkıyorum" diyemez. Yine özerkliğin, federasyonun, otonominin bulunduğu diğer ülkeler için de aynı durum geçerlidir. Buralarda bu federe devletlerin, otonom, özerk bölgelerin hakkının, hukukunun ne olduğu anayasada belirlenmiştir.

Konfederasyonda ise sadece bir anlaşmayla, sözleşmeyle birlik haline gelme söz konusudur. Bu nedenle aralarında çok büyük farklar vardır. Tabi bu konfederasyon ya da federasyon tanımlarımız klasik siyaset biliminde, devletlerarası siyaset biliminde kullanılan anlamlar itibariyle belirtilmektedir. Burada konfederalizm ya da konfederasyon bağımsız üniteler arasındaki gevşek ilişkiler düzeyini tanımlar. Federasyon gibi ya da üniter yapılar gibi daha sıkı ilişki biçimleri değil; daha gevşek ilişki biçimlerini tanımlar.

Konfederalizm, çeşitli sosyal kesimlerin örgütlenmesinde de uygulanmaktadır. Özellikle dünyada birçok sendika konfederal örgütlenme içindedir. Her iş kolunda sendikalar kendilerini bağımsız biçimde örgütler, daha sonra bunlar bir çatı örgütlenmesi olan konfederal örgütlenmede bir araya

gelirler. Ancak işçi sendikaları ile ilgili örgütlenmeler de her ülkeye, her konfederasyona göre değişir. Bazıları daha sıkı bir ilişki içindedirler, bazıları daha gevşek bir ilişki içindedirler. Bu yönüyle tüm konfederal örgütlenme ve ilişkileri de tek bir biçim altında tanımlamak mümkün değildir.

Yine uluslararası düzeyde birçok örgüt bir araya gelerek konfederal çatı örgütünde birleşebilirler. Bunun da sayısız örnekleri vardır. Uluslar arası sendikalar bu biçimde bir araya gelirler. İnsan hakları örgütleri uluslar arası düzeyde bir araya gelerek konfederasyon oluştururlar. Yine ekonomik kuruluşların konfederal örgütlenmeler içine girdikleri görülür. Buradaki konfederal tanımları gevşek ilişki biçimleri olarak ya da konfederasyona bağlı ünitelerin inisiyatiflerinin fazla olduğu yada bağımsız ünitelerin bir araya geldiği birlikler biçiminde ifade edilebilir. Bunların kendi aralarındaki ilişkiler de demokratik temelde yürütülür. Birinin diğeri üzerine baskı kurması, etkisizleştirmesi söz konusu olamaz. Bu açıdan bu tür birliklere “Demokratik Konfederal Birlikler” denilebilir.

Yine tarihte belli devletlerin bir araya geldiği demokratik olan ya da olmayan konfederal birlikler olmuştur. Rusya Birleşik Devletler Topluluğu buna örnek verilebilir. Yine bir zamanlar Suriye ile Mısır arasındaki ilişki bu nitelikte tanımlanabilir. Avrupa Birliğinin mevcut haliyle ilişkileri demokratik konfederal bir birlik olarak gösterilebilir. Daha başka devlet birlikleri de sayılabilir. Tarihte özellikle aşiret topluluklarının konfederasyon biçiminde örgütlendikleri sık sık görülür. Bunun Kürdistan'da da çok somut örnekleri vardır. Dünyanın başka coğrafyalarında da, çeşitli aşiretlerin ya da prensliklerin konfederal birlik oluşturdukları görülür. Med’lerin Asurlara karşı savaştan önce oluşturdukları birlik, aşiret konfederasyonu biçimindedir. Giderek bu ilişkileri daha sıkılaştırmak istemişlerdir ama konfederasyon ilişkilerini bir devlet düzeyine çıkaramadan, buna zaman bulamadan Pers’lerin kontrolüne girmişlerdir. Bugün hala Kürdistan'da aşiret konfederasyonlarının izine rastlanabilir. Ertuşi Aşireti buna örnektir. Yine Şikaki’ler benzer biçimde bir aşiret konfederasyonu olarak tanımlanabilir. Avrupa’da da prensliklerin bu tür birlikler kurduklarını görebiliriz.

Bizim ortaya koyduğumuz Demokratik Konfederalizm ise tarihteki bu örneklerden daha farklı bir niteliğe sahiptir. Biz daha çok toplumun konfederal örgütlenme içine girmesinden bahsediyoruz. Toplumun demokratik örgütlenmesinin yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, bu yaygın ve gelişmiş örgütlenmelerin demokratik konfederal örgütlenme içinde bir sistematiğe kavuşması amaçlanmaktadır. Belki de bizim ifade ettiğimiz Demokratik Konfederalizme en yakın örneklerden biri 1871 Paris Komünü’dür. Paris Komünü,

esas olarak birçok komünün demokratik konfederal bir biçimde bir araya gelmesiyle kendisini yaşamsallaştırmıştır.

Koma Komalên Kurdistan'dan kastettiğimiz, Kürdistan toplumunun demokratik örgütlenmesi ve kurumlaşmasıdır, bunu ifade etmektedir. Tamamen sosyal, kültürel bir örgütlenmeye tekabül eder. Ne herhangi bir biçimde devletçiklerin bir araya gelmesidir. Ne de sınırlı belli amaçları gerçekleştirmek için bir araya gelen kurum ve kuruluşların birlikteliğidir. Demokratik Konfederalizm, tamamen toplumun kapsamlı demokratik kurumlaşmasıdır. Herhangi geçici bir amaç ya da dar bir çıkar için bir araya geliş yoktur. Toplum yaşamını demokratik temelde örgütlemek ve özgürlüğü her alanda geliştirmek için gerçekleştirilir. Bu gerçekleştirmede diğer konfederal örgütlenmelerde olduğu gibi istenildiği zaman ayrılıp (teorik olarak bu hak olsa da demokratik konfederalizmi bir yaşam biçimi olarak ele alanlar böyle bir anlayışla hareket etmezler) bağımsız bir ünite olarak kendini koruma biçiminde bir yaklaşım esas alınmaz. Aksine Demokratik Konfederalizm, toplumun özgürlüğü ve demokrasinin olmazsa olmaz bir koşulu olarak değerlendirilir. Buna göre hareket edilir, buna göre birbirini tamamlayan, birbirini besleyen bir örgütlenmeye, bir toplumsal bütünlüğe ulaşılır. Bir canlının organlarının birbirini bütünleyerek var olabilmesi gibi.

Bunu her toplumsal kesimin kendi zenginliğini koruması, demokrasi ve özgürlüğünü derinleştirmesi olarak tanımlamak gerekir. Bırakalım belli bir amaca ulaştıktan sonra yolları ayırmayı, aksine özgürlük ve demokrasiyi derinleştirmek için her gün, her saat, her yıl daha fazla bir kararlılıkla birlik ve bütünlük oluşturulur. Bu birlik ve bütünlük özgünlüğü, zenginliği eritmek için değil; bunların birbirlerini güçlendirmeleri, birbirini tamamlamaları, birbirilerini gerçek anlamda özgürleştiren, zenginleştiren bir birlik bütünlük haline gelmeleri amacıyla kurulur.

Daha önce de defalarca tekrarlandığı gibi köy komünlerinden başlayarak, mahalle komünleri, il-ilçe meclisleri oluşacak, bunlar diğer ilçe meclisleriyle bir araya gelerek Bölgesel Konfederal Meclisleri oluşturacaklar, Bölgesel Konfederal Meclisler de bir araya gelerek ülke genelinde bir demokratik meclis ortaya çıkaracaklardır. Yine her alanda gençlik, kadın, meslek grupları, esnaflar, etnik ve dinsel topluluklar da kendilerini yerellerde örgütleyip, konfederal örgütlenme haline getirerek söz konusu meclislerde özgünlükleriyle yer alacaklardır.

Biz burada Demokratik Konfederal Sistemin bütün şemasını anlatacak değiliz. Daha çok felsefesi ve anlayışını ortaya koyduğumuzdan bunları belirtmekle yetiniyoruz. Ancak şunu belirtmekte fayda vardır. Demokratik Konfederalizm, esas

olarak doğrudan demokrasinin gelişmesi için uygulanacak bir modeldir. Ne temsili demokrasidir ne de sivil toplum örgütlerinde olduğu gibi çeşitli talepler için geçici ya da zaman zaman devlet üzerinde baskı kurma amaçlı değildir. Sivil toplum örgütleri, temsili demokrasinin iflas ettiği ya da yetersiz kaldığı süreçlerde ortaya çıkan, temsili demokrasiyle doğrudan demokrasinin arasında yer alan örgütlenme biçimleridir. Demokratik Konfederalizm ise toplumun her gün, her saat örgütlü olarak ve diğer örgütlenmelerle birlik bütünlük içinde toplumsal yaşamı tümden demokratik bir biçimde kurduğu, demokratik toplum kurumlaşmalarına dayanarak kendi taleplerini gerçekleştirmeye yöneldiği bir sistemdir. Doğrudan demokrasidir. Halkın doğrudan kendi demokratik yaşamını örgütlemesidir. Kendi yaşamı hakkında hiçbir aracı kullanmadan, kendisinin karar vermesi ve uygulamaya geçirmesidir.

Kendini yerelde köy, mahalle, sokakta örgütlediği için, bizzat karar süreçlerine, tartışma süreçlerine, eylem süreçlerine katıldığı için demokratik kültürün ve özgürlük bilincinin gelişmesine en fazla hizmet eden bir model olmaktadır. Böylelikle demokratik siyasal kültüre ulaşarak, demokratik yaşam kültürüne ulaşarak kendi haklarını nasıl koruyacağını öğrenmekte böylelikle daha genel sorunlar içinde daha sorumlu, daha iradeli bir duruş ortaya çıkmaktadır.

Bunun özgürlüğün kazanılmasında da, kişiliğin gelişiminde de büyük bir katkı sunacağı açıktır. Böylelikle hem birey olarak kendisinin farkına varacak, kendi iradesini ortaya çıkaracak hem de toplumcu bir örgütlenmeyle tüm toplumun demokratik yaşamının oluşmasında katkısını sunacaktır. Burada birey iradesinin geliştirilmesiyle topluma karşı sorumluluk iç içe geçecektir. Demokratik konfederalizmin ortaya çıkardığı bu imkân bireyin moral düzeyinin yükselmesine, özgüven kazanmasına bu da ruhsal olarak sorunları olmayan bireylerin dolayısıyla sağlıklı bir toplumun oluşmasına yol açacaktır. Bu açıdan insanlık, demokratik bilincin gelişmesini, radikalleşmesini solduran yapay çözümlerle oyalanma değil de, köklü demokratik çözümler bulma imkânına kavuşmuş olacaktır. Bu açıdan Önderliğimiz Demokratik Konfederalizme “Radikal Demokrasi” dedi. Yani halkın tümüyle sorunlarda kendi iradesini hâkim kıldığı bir demokratik gelişme ortaya çıkmaktadır. Günümüzde demokratik denilen birçok ülkede halka sosyal, kültürel, ekonomik olarak bazı nefes boruları açılmış, bazı imkânlar sunulmuştur. Ama Demokratik Konfederalizmde halka bazı imkânlar sunulmasından, demokratik iradesini ortaya koyması açısından bazı kanalların açılmasından ziyade; halkın kendini demokratik biçimde örgütlemesi, kendiyle ilgili kararları kendisinin alması ve uygulaması söz konusudur.

Demokratik Konfederalizm, halkın yerellerde kendini örgütlemesi, kendini irade haline getirmesi, bağımsız ve özgür irade kazanmış tüm toplumsal kesimlerin bu temelde bir araya gelerek toplumu bütünüyle demokratikleştiren, yaşamın bütün alanlarında demokratik kültürün, demokratik yaşamın, süreçlerin yerleşmesini sağlayan sistemli kapsamlı demokratik kurumlaşmasını ortaya çıkarmasıdır.

Demokratik Cumhuriyet ile Demokratik Konfederalizm arasındaki ilişki, benzerlik ve ayrım noktaları için de şunlar söylenebilir; Demokratik Cumhuriyet, kullanılan deyim itibariyle esas olarak cumhuriyet rejimini benimsemiş bir devletin demokratikleşmesidir. Demokratik Konfederalizm ise bir devlet örgütlenmesi değil, toplumun demokratikleşmesidir. Tabi ki demokratik konfederalizm örgütlenmesinin gerçekleşmediği bir Demokratik Cumhuriyette de toplumun demokratikleşmesinde belli bir mesafe alınır. Devletin demokrasiye duyarlı olduğu, yönetim kademelerinin demokratik çerçevede seçildiği, belli demokratik ilke ve kurallara uyduğu bir rejim olarak tanımlanır. Demokratik Konfederalizm ise daha çok toplumun demokratik duyarlılığının, kültürünün geliştiği, demokratik örgütlenmesinin sağlandığı, tüm toplumsal sorunların demokratik bir temelde çözüldüğü bir sistem olarak anlaşılmalıdır.

Eğer bir cumhuriyet gerçek anlamda demokratikleşmişse toplumun Demokratik Konfederalizmi önünde engel değildir. Aksine demokratikleşmiş cumhuriyet, toplumun demokratik konfederal örgütlenmesinin gelişmesini sağlayan, buna zemin sunan bir çerçeve olarak görülebilir. Herhangi bir ülke, ister federasyon örgütlenmesi, ister özerklik, ister otonomi örgütlenmeleri çerçevesinde yapılansın; yada bunların olmadığı bir cumhuriyet biçimi olsun, eğer demokratikse tüm bu siyasal sistem içinde demokratik konfederal örgütlenmeler gerçekleştirilebilir. Bu açıdan özerkliğin, federasyonun yada otonominin kabul edildiği ülkelerde Demokratik Konfederalizm örgütlenmesi kurulabilir.

Bunların bulunmadığı Demokratik Cumhuriyetlerde, Demokratik Konfederalizm örgütlenmesi oluşturulamaz diyemeyiz. Çünkü Demokratik Konfederalizm örgütlenmesi mevcut devlet sistemiyle herhangi bir ilişkiyi tanımlamaz. Ya da sistem içindeki siyasal ilişkiler bütünlüğü içinde ele alınamaz. Bir yerde federe devlet varsa onun merkezi devletle ilişkisi ne olacak, otonomi varsa merkezi devletle ilişkisi ne olacak, özerklik varsa merkezi devletle ilişkisi ne olacak bunlar tanımlanır, bunların içeriği ve çerçevesi belirlenir. Demokratik Konfederalizm ise merkezi devletle ilişkilerin nasıl tanımlanacağını ifade eden bir örgütlenme ve kurumlaşma biçimi değildir. Burada toplumun kendi arasındaki ilişkileri tanımlayan, toplumsal

örgütlerin birbirleri karşısındaki durumunu ifade eden bir hukuk, bir ilişki biçimi söz konusudur.

Bu açıdan "Demokratik Cumhuriyet ile Demokratik Konfederalizm arasındaki benzerlik ve ayrışma noktaları nelerdir?" denilirse, ikisinde de demokrasinin varlığından söz edilir. Toplumun konfederal örgütlenmesi de demokratiktir, cumhuriyetin kendi kurumlarını oluşturması, kurumların birbirleriyle yada devletin bireylerle ilişkisinde de belirli demokratik kurallar geçerlidir. Bu yönüyle demokratikleşme bağlamında tam birbiriyle örtüşmeseler de birbiriyle çelişmeyen demokratik ilkeleri esas alan yapılanmalardır. Eğer söz konusu cumhuriyet gerçek anlamda demokratik ise o zaman toplumun hiçbir demokratik örgütlenmesi söz konusu Demokratik Cumhuriyet ile çelişki içine düşmez. Daha çok demokrasinin kapsamı, derinleşmesi ve gelişmesi anlamında farklar ortaya çıkabilir. Çünkü toplumun demokratikleşmesi, Demokratik Konfederalizmde doğrudan demokrasi iken; bu gün ağırlıklı olarak görüldüğü gibi cumhuriyetlerin demokratik kurumları hala sömürücü egemen sistemin ağırlığını taşır. Demokratik Konfederalizmin halkçı karakteriyle cumhuriyetin bu özelliği arasında tabi ki belli farklar ve gerilimler ortaya çıkar. Ama bu gerilim, Demokratik Cumhuriyetin kendi içinde de vardır. Demokratik Konfederalizm olmasa bile halkın demokratik talepleri, örgütleri, eylemleri ile söz konusu Demokratik Cumhuriyetteki egemen kesimler arasında her zaman bir gerilim sürer. Halk, demokrasinin sınırlarını genişletmek isterken, Demokratik Cumhuriyetin egemen kesimleri toplumun demokratik taleplerine tümden karşı çıkmasa bile kendi sömürücü, iktidarcı egemenliğini koruma ve sürdürme temelinde bir yaklaşım gösterirler. Çünkü Demokratik Cumhuriyet bir devlet örgütlenmesidir. Devletteki yönetim tarzının belli bir değişikliğe uğramasıdır. Demokratik Konfederalizm ise bir devlet örgütlenmesi değil, toplum örgütlenmesidir. Demokrasiye duyarlı değil de tam geliştirme, kapsamlaştırma, derinleştirme çalışmasıdır.

Demokratik Konfederalizm de cumhuriyet rejimini esas almaktadır ama Türkiye'de olduğu gibi demokratik olmayan bir cumhuriyeti değil; demokratik bir cumhuriyet istemektedir. Cumhuriyetin demokratikleşmesini istemektedir. Bu yönüyle cumhuriyet isteme konusunda bir ortaklık vardır.

Avrupa'da görüldüğü gibi cumhuriyet olmadan da belirli düzeyde demokratikleşen ülkeler söz konusudur. Örneğin İsveç, cumhuriyet olmadığı halde demokratik kültürün önemli düzeyde geliştiği bir ülkedir. Böyle bir ülkede de toplumun tüm sosyal kesimleri, etnik, kültürel ve dinsel kesimler kendilerini yerelden başlayarak demokratik konfederal temelde örgütleyebilirler. İsveç'teki meşruti monarşi böyle bir

Demokratik Konfederalizme engel değildir. Hatta bizim öngördüğümüz Demokratik Konfederalizmin gelişmesi açısından mevcut durumda en elverişli ülkelerden biri olarak değerlendirilebilir.

Biz İran'da da cumhuriyetin demokratikleşmesini istiyoruz, Türkiye'de de cumhuriyetin demokratikleştirilmesini istiyoruz. Suriye'nin de, Irak'ın da demokratikleşmesini istiyoruz. Bu açıdan cumhuriyetin demokratikleşmesini istemek yanlış değildir. Ulusal topluluklar, etnik, dinsel, sosyal topluluklar ancak demokratik bir rejimde kendi çıkarlarını örgütleyebilirler, kendi taleplerini en iyi bir biçimde gerçekleştirme imkanına kavuşabilirler. Hatta Demokratik Konfederalizmin örgütlenmesi için söz konusu demokratik cumhuriyetler daha uygun bir zemin sunar. Demokratik olmayan bir rejimde Demokratik Konfederalizm örgütlenmesini geliştirmek büyük zorluklar ve sıkıntılarla karşılaşır. Ama eğer bir ülke demokrasiye duyarlı hale gelmişse orada Demokratik Konfederalizmi kurmanın ve geliştirmenin imkânları daha fazladır. Bu nedenle Önderliğimiz, Demokratik Konfederalizmi ilan ederken bir koşul olarak, "Eğer Türkiye Demokratik Konfederalizmi kabul ederse, Demokratik Konfederalizmin örgütlenmesine engel olmazsa biz de onun yasalarını kabul ederiz" demiştir. Burada anlaşılması gereken şudur, eğer bir ülke demokratik konfederalizme engel olmuyorsa belli düzeyde demokratikleşmeyi sağlamış demektir. Demokratikleşen bir ülke, toplumun demokratik konfederal örgütlenmesine engel olmaz, olmamalıdır. Bir ülke demokratikleştiğinde oradaki etnik, dinsel toplulukların kendisini örgütlemesine, kendi dil, kültür, kimlik özgürlüğünü yaşamasına engel olmaz. Ancak bunları kabul ettiği takdirde, bu tür kendini ifade biçimleri önünde engel olmadığı takdirde bir devlet yada ülke demokrasiye duyarlı hale gelmiş olur. Sosyal kesimlerin, etnik ve dinsel toplulukların özgür demokratik örgütlenmesine izin vermeyen bir ülke, demokratikleşmiş sayılmaz.

En çok tartışılan bir konuda, üniter devlet içinde Demokratik Konfederalizm gerçekleşebilir mi gerçekleşemez mi sorusudur. Tabi ki üniter devletlerin özellikle etnik ve dinsel toplulukların yine çeşitli kültürlerin demokratik örgütlenmesinin geliştirilmesinde diğer devlet biçimlerine göre daha muhafazakâr bir yaklaşımı söz konusudur. Ancak belirli düzeyde demokrasi gelişmişse ya da bir ülke kendisine Demokratik Cumhuriyet diyorsa, geçmişte üniter bir yapıyı benimsemiş olsa dahi demokrasiyi benimsedikten sonra etnik, dinsel ve kültürel toplulukların örgütlenmesine engel olmaz. Olduğu zaman demokratik niteliğini kaybeder. Dolayısıyla üniter olsun olmasın demokratikleşmenin geliştiği her yerde Demokratik Konfederalizm de gelişir. Burada önemli olan demokratik ilkelerin, demokratik yaklaşımın var olup olmadığıdır. Burada şunu da belirtmek gerekir; tabi ki

demokratik bir cumhuriyet eğer federal, özerk, otonomi gibi bir sistemi benimsememişse üniter bir yapı içinde demokratik haklar kullanılıyorsa, bir etnik ve kültürel topluluk eğer kendisini Demokratik Konfederalizm temelinde örgütlerse, birçok alanda merkezi devlete dayanmadan kendi sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal yaşamını örgütleme gücüne ulaşırsa bu ister istemez söz konusu devletin üniter niteliğini değişikliğe uğratır. Kaldı ki demokrasi ile üniterlik belli düzeyde çelişen olgulardır. Bir ülkede demokratikleşme geliştiğinde ister istemez devletin yetkileri de sınırlanır. Eğer demokrasi devletin yetkilerinin sınırlanması, halkın örgütlenmesi ve güç olması ise demokrasi geliştikçe söz konusu üniter devletin, üniterliği de değişime uğrar. Devletin kullandığı birçok yetki halk tarafından devralınır.

Günümüzde devletin küçülmesinden, yetkilerini yerel yönetimlere devretmesinden sıkça söz edilmektedir. Devletin birçok alanı farklı kurumlara, dinsel topluluklara, ekonomik topluluklara bırakmasından söz edilmektedir. Küçülmesinin gerekli olduğu, devletin her alana karışmasının demokrasiyle çeliştiğinin sık sık söylendiği bir dünyada katı üniter, her şeyi merkezden belirleyen, merkezden yöneten anlayışların da giderek aşıldığını söylemek mümkündür. Bu açıdan da dünyada demokratik zihniyetin gelişmesi, Demokratik Konfederalizm örgütlenmelerini daha mümkün hale getirdiği gibi Demokratik Konfederalizm örgütlendiğinde birçok alanın tabana, halka, sivil toplum örgütlerine dayandırılması gelişecektir. Bu durum söz konusu ülkenin -geçmişte ne kadar üniter olursa olsun- üniter niteliğini değiştirecektir. Her şeyi merkezden yöneten, yönlendiren yaklaşımını bırakmak zorunda kalacaktır. Önemli olan cumhuriyetin demokratikleşmesidir, demokrasiye duyarlı hale gelmesidir. “Ne kadar merkezi, üniter, ne kadar yerel yönetimlere izin veriyor ya da vermiyor” sorusu, bir ülkenin Demokratik Cumhuriyet olmasıyla ilgili değil, oradaki demokratik zihniyetin ve uygulamanın ne kadar gelişip gelişmediğiyle ilgili bir konudur.

Dolayısıyla Demokratik Cumhuriyet demek; merkezi, üniter, her şeyin merkezden belirlendiği, etnik, dinsel, kültürel toplulukların kendilerini örgütleyemeyeceği bir cumhuriyet anlamına gelmez. Zaman zaman Demokratik Cumhuriyet sanki bir etnik topluluğun, bir ulusal, dinsel topluluğun haklarını kabul etmeyen, reddeden bir modelmiş gibi ele alınıyor. Bu doğru değildir. Bu Demokratik Cumhuriyetin ne anlama geldiğini bilmemektir. Demokratik Cumhuriyet belirttiğimiz gibi cumhuriyetin niteliğinin demokratik olmasıdır ama bu Demokratik Cumhuriyetin ne kadar demokratikleştiği, yasalarında etnik, ulusal, dinsel topluluklara ne kadar izin verdiği konusu

oradaki demokratikleşmenin gelişip gelişmediğiyle, derinleşip derinleşmediğiyle ilgili bir konudur. Bunu da oradaki etnik, dini, sosyal toplulukların demokratik örgütlenme ve mücadele düzeyi belirler. Yoksa tarihte görüldüğü gibi hiçbir devlet herhangi bir hakkını kendiliğinden bırakmaz. Ancak mücadele ile toplumun demokratikleşmesine duyarlı hale gelebilir.

Bu yönüyle bakıldığında, sadece Demokratik Cumhuriyet, Demokratik Konfederalizmi kabul eder mi, etmez mi biçiminde bir tartışmayla kendimizi sınırlamamalıyız. Demokratik Konfederalizm herhangi bir cumhuriyetin demokratikleşmesini daha da geliştirecek, derinleştirecek bir model olarak görülmeli, toplumun demokratik enerjisini, özgürlük enerjisini en fazla ortaya çıkaran bir model olarak ele alınmalıdır. Demokratik Konfederalizmle, halkın hem örgütlenmesinin hem de eyleminin daha da gelişeceği bilinerek; Demokratik Konfederalizm örgütlenmesi geliştirildiğinde söz konusu cumhuriyetin varsa katı üniter yaklaşımlarının aşılacağını, halkın kendi örgütlenmesi ve mücadelesiyle Demokratik Konfederalizmi kabul ettireceğini görmek ve buna göre mücadele etmek gerekir.

Sorun şu anda Türkiye'nin demokratikleşmemesi, demokrasiye duyarlı hale gelmemesidir. Zaten hem halkımızın özgürlük ve demokrasi mücadelesi hem de Demokratik Konfederalizm örgütlenmesi, Kürdistan'da demokrasi ve özgürlük mücadelesini yükseltmek ve hem de Türkiye'yi demokrasiye duyarlı hale getirmek için yapılmaktadır. Bugün Türkiye demokratik bir cumhuriyet değildir. Böyle olduğu zaman inkârcı zihniyeti aşılacaktır. Türkiye, Kürt sorununun varlığını ve kimlik, kültür özgürlüğünü kabul edecektir. Böyle olduğunda da Kürt halkının her türlü demokratik örgütlenmesi önündeki engeller kalkmış olacaktır. Böylelikle de hem inkârcılık ortadan kalkarak Kürt sorunu demokratik bir çözüme kavuşacak hem de Türkiye'nin demokratikleşmesi gerçekleşecektir.

Kürt sorununun demokratik çözümü ile Türkiye'nin demokratikleşmesi arasında bire bir bağ vardır. Bu açıdan demokratikleşmiş bir Türkiye'de, Koma Komalên Kurdistan sistemi daha güçlü biçimde gerçekleşebilecek, Kürt halkının kimlik, kültür özgürlüğünü, demokratik kurumlaşmasını derinleştirme imkânı ortaya çıkacaktır.

Kürt sorununu çözmeden, Kürt halkının kimlik, dil, kültür özgürlüğünü kabul etmeden, bu temelde Kürt halkının özgürleşmesi gerçekleşmeden Türkiye demokratikleşemez. Kürt halkının özgürleşmesi aynı zamanda Kürdistan'ın da özgürleşmesidir. Kürdistan'ın özgürleşmesi sadece devlet olmakla gerçekleşecek bir olgu değildir. "Özgür Kürdistan" demek Kürt halkının dil, kültür, kimlik ve kendi adına siyaset yapma

özgürlüğünü elde etmesi anlamına gelmektedir. Bu yönüyle Demokratik Konfederalizm, Türkiye'nin demokratikleşmesiyle çelişen bir durum olmadığı gibi Kürdistan'ın özgürlüğü de, Türkiye'nin demokratikleşmesiyle çelişen bir olgu değildir.

Kürdistan coğrafyası Kürt halkıyla birlikte bir anlam taşır. Eğer bu coğrafyanın temel halkı olan Kürtler özgürleşirse Kürt halkının vatanı olan Kürdistan'da özgür bir coğrafya olacaktır. Bunun anlamı da Özgür Kürdistan olacaktır. Koma Komalên Kurdistan sisteminin gelişmesi aynı zamanda Kürt demokratik uluslaşmasının derinleşmesi, gelişmesi olduğundan Kürt halkı kendi vatanında özgür ve demokratik bir ulus olarak gelişimini derinleştirerek devam edecektir.

Bir ülkenin özgürlüğünü sadece devlet olarak anlamak, sadece devlet olunduğunda özgür olunabileceğini düşünmek kapitalist sistemin ulus-devlet çağındaki bir anlayıştır. Ulusal burjuvaziler ulusun, ülkenin özgürleşmesini sadece devlette görmüşlerdir. Çünkü devlet sınırları içinde kendi sömürülerini gerçekleştirmek, bu çerçeve temelinde diğer ülkelerin burjuvazisiyle mücadele etmek açısından ulus devleti fetişleştirmişlerdir. Günümüzde ulus devletin aşılması yada ulus devlet çağı yerine ulusal sınırların gevşemesi, giderek belirsiz hale gelmesi yaşanmaktadır. Bu artık ülkelerin özgür olmayacağı, vatanların özgür yaşam içinde yaşanmayacağı anlamına gelmez. Vatan, her türlü sistem içinde vatan olmaya devam eder. Önemli olan vatan üzerinde özgür mü yaşanıyor, kölece mi yaşanıyor? Vatanın özgürlüğünün ölçüsü bu olacaktır.

Kaldı ki günümüzde ulus devletler aşıldığı gibi gelecek on yıllarda dünya uluslarının çoğunluğu ulusal devletleri olmadan da kendi vatanlarında özgürce yaşama imkânına kavuşacaktır. İnsanlığın tercihi bu olacaktır. Sosyalizmin felsefesinde ulus devlet sınırları yoktur. Ulusların özgür birlik ve kardeşlik içinde yaşamaları öngörülmektedir. Giderek dünyanın birçok bölgesinde ulus devletler aşılarak birçok ulusun Demokratik Konfederalizm ya da demokratik federasyon içinde özgürlüğü-nü yaşayacağı dönemlere girilecektir.

hala sürmektedir. Bazılarının kendilerini Demokratik Cumhuriyet olarak görmeleri, Demokratik Cumhuriyet olarak gördükleri Türkiye'de Kürt halkı üzerindeki imha-inkâr siyasetinin devamını demokrasiye uyan bir olguymuş gibi göstermeleri; Türkiye'nin demokratik olmayan sistemini demokrasi gibi göstermeleri söz konusudur. Türkiye'nin olmayan demokrasisini varmış gibi göstermesine dünyada kimse inanmamaktadır. Kürtler ise hiçbir biçimde inanmamaktadır.

Dolayısıyla Demokratik Cumhuriyet, Kürt halkının öz-gürlüğüyle de, Koma Komalên Kurdistan sistemiyle de, özgür vatanın gerçekleşmesiyle de çelişen bir olgu de-ğildir. Demokratik Cumhuriyetin bu kavramlarla çeliştiğini söyle-mek Demokratik Cumhuriyet kavramını kendine göre yorumlamaktır. Ya da Demokratik Cumhuriyeti sadece tek ulus gerçeğinin olduğu bir cumhuriyet gibi anlamaktır ki, bu da doğru değildir. Eğer demokrasiyi yanlış anlamıyorsak, demokrasiyi halkların özgür ve demokratik iradelerinin ortaya çıktığı rejimler olarak anlıyorsak, demokrasinin geliştiği, belli düzeyde uygulanan ülke ve coğrafyalarda halkların özgür birlik temelinde yaşayacağını kabul etmek gerekir.

Türkiye'de gelişecek Demokratik Cumhuriyet, Kürt inkârcılığı temelinde gelişen bir cumhuriyet olmayacaktır. Bugün Türkiye'de bazı siyasetçiler Türkiye'nin Demokratik Cumhuriyet olduğunu söylüyorlar ama Kürt inkârcılığı

Sonuç olarak biz Koma Komalên Kurdistan sistemini bağımsız, üniter bir devlet olarak algılamıyorsak; Kürt halkının demokratik bir ortamda sosyal, kültürel, demokratik örgütlenmesi olarak anlıyorsak, Demokratik Cumhuriyetle, Koma Komalên Kurdistan sisteminin bağdaşmadığını söyleyemeyiz. Daha öncede defalarca belirtildiği gibi yalnız Kürdistan'da da değil; Karadeniz’de de, Trakya’da da, Çukurova’da da, Akdeniz bölgesinde de, Ege’de de, Orta Anadolu’da da sosyal, kültürel, dinsel ve etnik toplulukların demokratik kurumlaşması temelinde bir Demokratik

Konfederalizm gerçekleştirilebilir. Ege'nin Demokratik Konfedera-lizmi, Demokratik Cumhuriyet ile çelişmez. Ancak tabi ki Karadeniz'de, Trakya'da, Orta Anadolu'da demokratik kon-federal sistem kurulursa şu anda merkezi devletin yetkisinde olan birçok faaliyet demokratik konfederal sistem içinde gerçekleşecek, devletin birçok uğraş alanı bu sistem tarafından yürütülecektir. Bu da klasik üniter devletin pratik içinde aşılmasını beraberinde getirecektir.

Dolayısıyla Demokratik Cumhuriyet yasalarını giderek gelişmiş ve derinleşmiş demokrasi doğrultusunda düzenlenmeye ve değiştirmeye koyulacaktır. Günümüz dünyasında birçok devlet demokratik konfederalist sistem kurulmadığı halde birçok yetkisini yerel yönetimlere bırakmaktadır. Bugün yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılması dünyamızda demokrasinin gelişmesinin, derinleşmesinin bir biçimi, önemli bir süreci olarak görülmektedir ve hemen hemen bütün dünyada önemli bir eğilim olarak gelişmektedir. Fransa'da, İtalya'da yada Avusturya gibi birçok ülkede yerel yönetimlerin yetkisi artırılarak klasik merkezi-üniter devlet anlayışından vazgeçilmektedir. Çünkü demokratikleşmenin gereği budur. Demokratikleşme devletin yetkilerinin sınırlandırılması, tabanın, çevrenin yetkilerinin giderek genişlemesi ve artmasıdır.

Klasik demokrasi anlayışının daha doğrusu Batı Avrupa'da tanımlanan demokrasinin gelişimi de böyle bir süreç izlemiştir. Batı Avrupa'daki demokratik süreç bile bir günde ortaya çıkmamış, devlet yetkilerini hemen bırakmamış, yıl yıl devletin yetkileri sınırlanmış bu da tabi ki demokratik hakların gelişmesine yol açmıştır. Demokratik konfederalizm de geliştikçe devletin yetkileri sınırlanacak halkın iradasi ve yönetim gerçeği kendini giderek hâkim kılacaktır.

FEMİNİZM NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Femin kavramından türetilen feminizm düşüncesi, kadın merkezli düşünce, kadını esas alan düşünce, kadın bakış açılı düşünce olarak ifade edilebilir. Kadıncılık olarak da değerlendiriliyor. Ancak hem felsefe hem de hareket olarak kendini ifade etme tarzı, daha çok **kadın sorununun toplumsal sorunların temeli olduğu ve kadın bakış açısı ile toplumsal sorunların çözülebileceğine ilişkin düşünce biçimi** olarak tanımlanması daha doğru olacaktır. Feminizm düşüncesi kadının mücadele tarihinin en son aşaması olarak da ele alınabilir. Bu açıdan feminizmin ve feminist hareketin tarihi ele alınırken, onu genel kadın tarihinden kopuk ele almamak çok önemlidir. Ancak, feminist felsefe ve hareketin tarihini daha çok kapitalist çağdaki kadın hareketi olarak ele alacağımızdan yakın tarihte bir yerden başlatmak daha kavratıcı olacaktır.

Aslında feminizm; tarihi yok edilen kadının kendi tarihine dönme çabası, yine toplum içerisinde kimliği tamamıyla bitirilmek istenen kadın gerçeğinin kendi kimliğini yeniden sahiplenmenin son çabası olarak da adlandırılabilir. Eğer feminist hareket bir yerden başlatılacaksa, aslında kapitalizmin burjuvazi şahsında siyasal iktidar haline geldiği, süreçten başlatmak daha doğru olacaktır. Burjuvazinin iktidarı da genelde **Fransız Devrimi** ile özdeşleştirilir. Fransız Devrimi her ne kadar kendisinden önce ve sonra gelişen devrimler olsa da, yarattığı etkiler ve gelişim biçimi itibariyle burjuvazinin bütün karakteristik özelliklerini barındırdığından, bir yerde burjuva iktidar ve egemenlik döneminin başlangıcı olarak kabul edilir. Kapitalist çağdaki kadın hareketi de, önemli oranda Fransız Devrimi'nde geliştirilen

mücadeleler içerisinde köklerini bulmaktadır.

Fransız devrimi, genelde **Jean Jacques Rousseou**'nun **Toplumsal Sözleşme**sine dayanan, yine Amerika'nın **Yurttaş Bildirgesi'**nin uyarlaması olan **İnsan Hakları Bildirgesi'**yle belgeleri ile izah edilir. Toplumsal alanda, toplum-bi-rey, toplum-devlet, devlet-birey ilişkilerinin nasıl düzenleneceğini, yine toplumlararası ve bireylerarası ilişkilerin nasıl düzenleneceğini burjuva tarzda yasalara kavuşturan **İnsan Hakları Bildirgesi**, burjuva iktidarının sözleşmesi olarak da ifade edilebilir. Aynı dönemde burjuvazinin geliştirdiği sloganlar var. İnsan Hakları Bildirgesi bu sloganlar üzerine oturtulmaya çalışılır.

FEODAL DÖNEMİ AŞMAYA ÇALIŞAN HAREKETLERİN KADINA YAKLAŞIMI EN İLERİ DÜZEYDE KADIN İNSAN MIDIR, DEĞİL MİDİR, TOPLUMSALLIK İÇERİSİNDE YER ALMALI MIDIR, ALMAMALI MIDIR SORULARINI CEVAPLAMAYA ÇALIŞAN ÇABA İÇERİSİNDEDİR.

Özgürlük, eşitlik, kardeşlik sloganları temelinde gelişen bir devrim olan burjuva devrimi kadını dışlayan bir devrimdir. Tamamıyla erkek egemenlikli bir devrimdir. Kaldı ki daha önceki süreçte de kadınla ilgili yürütülen tartışmalar, daha çok kadının insan olup olmadığı noktasındaki çok geri tartışmalardır. Feodal dönemi aşmaya çalışan hareketlerin kadına yaklaşımı en ileri düzeyde kadın insan mıdır, değil midir, toplumsallık içerisinde yer almalı mıdır, almamalı mıdır sorularını cevaplamaya çalışan çaba içerisindedir.

Hıristiyanlık felsefesinin özellikle skolastik tarzı, kadını tamamıyla toplumsal yaşamdan dışlayan bir felsefedir. İlk kadın filozofların, kadın düşünürlerin, toplumsal sorunlarının bir parçası olarak kadın sorunlarını inceleyen filozofların te-mel sorun olarak ele aldıkları konu kadının toplum içerisindeki yeri olmuştur. Bu da belirttiğimiz gibi kadın bu dönemde insan bile sayılmayan, aslında erkeğin tarlası, çocuk doğuran, büyüten, onun dışında toplumsal bir değeri olmayan bir varlık olarak ele alınmaktadır. Fransız devriminde özellikle devrime aktif katılan burjuva kadınların kendi kimliklerini sahiplenmesinin bir ifadesi olarak geliştirdikleri çalışmalar ve yürüttükleri mücadeleler var. Bu mücadelelerinde eşitlik, özgürlük, kardeşlik sloganlarında geçen **kardeşlik** kavramı üzerinde dururlar. Kardeşlik Fransızca, İngilizce ve Latin dillerinde brother kavramı ile ifade ediliyor ve burada aslında bahsedilen kardeşlik, erkeklerin kardeşliğidir.

İlk karşı çıkış, toplum içerisindeki bu kardeşlik kelimesinin erkek karakterinin kadını dışlayan yönüne bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Slogan düzeyinde, toplumda eşitlik ve özgürlüğün kardeşlik eksenine oturtulmasında kadına yer verilmemesine '**Peki kız kardeşler ne**

olacak?' sorusuyla geliştirilen bir tepki var. Bu tepki de kendisini örgütleyip bir toplumsal harekete dönüştürdükten sonra insan hakları bildirgesinin hemen ardından **Kadın Hakları Bildirgesi**nin yayınlanmasıyla yoğun bir biçimde gündeme girmiştir.

Kadın Hakları Bildirgesinin hem yazarı hem de o dönemki kadın hareketinin öncüsü olan **Olympe de Gouges** (1748-93) *toplumsal yasaları, toplumsal ahlakı, toplumsal gelenekleri hiçe saydığı ve toplumu bozduğu* yönünde ithamlarla yargılanmış ve giyotinle başının kesilmesi cezasına çarptırılmış sembol bir isimdir. Kadın Hakları Beyannamesini sonuna kadar sahiplenmiş, bu konuda bir toplumsal hareket de geliştirmiştir. İktidarı zorladığı noktada da, iktidar karşısında keskin bir irade sergileyebilmiştir. Bütünüyle kadının haklarını sahiplenen ve sonuna kadar savunan karakterinden dolayı eğer kadın hareketi kapitalist çağda bir yerden başlatılacaksa, **Olympe de Gouges**'dan başlatmak en doğrusu olacaktır.

Belki çok fazla gelişkin bir felsefe, bir tarih ve toplum bilinci yoktur, ama kadının yeniden şekillenen toplumsal sahada bir kimlik ve hak sahibi olması ve toplumsallığa daha aktif katılabilmesinin önünü açma yönündeki mücadelesi, kadının daha sonraki bütün mücadelelerinin temeli olarak da ele alınabilir. **Olympe de Gouges** giyotin sehpasına çıktığında kendi duruşunu bir sloganla ifade etmektedir. Aslında O, kadının toplumsal mücadeledeki duruşunu da ifade eden ve bayraklaştırılması gereken bir slogandır: "**idam sehpasına çıkan kadının siyaset kürsüsüne de çıkma hakkı da olmalıdır!"**

Tabii bu duruş, Rönesans döneminden başlayıp, aydınlanmanın zirvesi olan siyasal devrim sürecine kadar, kadının devrime katılım biçimi ve aktivitesi ile bağlantılıdır. Özellikle Rönesans ve aydınlanma döneminde burjuva kadınların gelişen aydınlanma hareketini çok yoğunca sahiplenme biçiminde bir gerçeklikleri var. Özellikle Avrupa'nın kültür ve aydınlanma merkezi olarak kabul edilen Paris'te bütün aydınların, ressamların, yazarların toplandıkları salonlar var ve bu salonlar genelde bazı burjuva kadınlarının hi-mayesinde-dir. Yine Rö-nesans döne-minde geliştirilen toplumsal müca-dele içerisinde aktif rol oynayan kadınlar, siyasal devrim sürecinde a-yaklanmalara da çok yoğun katılmış, çoğu zaman da öncülük etmişlerdir.

Özellikle yoksul kesimden gelen kadınların bu aktif katılımı onların kendi haklarını sahiplenen bir iradeye kavuşmalarını da beraberinde getirmiştir. Kaldı ki Fransız devriminin özgürlük sembolü de bir kadındır. Özgürlük, barikatlarda devrim bayrağını dalgalandıran kadınla ifade edilmektedir. Kadının bu kadar yoğun ve aktif katıldığı bir devrim sürecinde, kendi haklarını sahiplenmesi, kimlik edinmesi ve bu kimliğini güçlü bir iradeyle toplumsal alana ya da geleneksel topluma dayatması işin doğası gereğidir.

Daha sonraki süreçlerdeki bütün toplumsal hareketlerde de, en çok ezilen ve sömürülen kesim olması itibariyle kadın, bütün toplumsal mücadelelerde aktif bir biçimde yerini almaya devam etmiştir. Özellikle Fransız devriminin ardından, Avrupa'da gelişen kendiliğinden işçi hareketleri içerisinde çok etkili bir yere sahip olan sosyalist hareket içerisinde güçlü kadın önderler ortaya çıkmıştır. Bunların en güçlülerinden birisi **Emma Golddman**'dır.

Daha sonraki süreçte de sosyalist geleneğin içerisinden birçok kadın önder ve militan ortaya çıkmış ve kadın toplumsal hareket içerisinde güçlü bir yer edinmeye başlamıştır. Ama kadının toplumsal hareket içerisinde en güçlü kendisini ifade ettiği süreç işçi sınıfı karakterli gelişen toplumsal mücadelelerde, özellikle Marksist damar içerisinden gelişen mücadelelerde öne çıkan kadınlardır. Kendilerini toplumsal mücadelenin dışında değil, tam merkezinde görmek isteyen, bu anlamda sadece kadın sorunuyla da değil, bütün toplumsal sorunlarla birebir ilgilenen, bu sorunların çözümünde öncülük etme iddiasıyla hareket eden bu kadın kişilikleri daha sonraki bütün kadın hareketinin de hem önünü açmış hem de karakterini belirlemişlerdir. Bunların özellikle en önde gelenleri, **Clara Zetkin, Rosa Luxemburg, Alexandra Kolontay,Nadja Krupskaya** gibi Marksist gelenek ve hareket içerisinde önemli rolleri olan kadınlardır. Bu önder kadın kişilikleri, 1800'lerden 1900'lerin başına kadarki süreçte mücadelede çok aktif yer almalarıyla, kendi kimlik ve renklerini toplumsal harekete veren kadının, giderek kendi rengini belirginleştirmesinin sembolleri olarak da kabul edilebilirler. İşçi hareketinin bir devrim tarzında kendini iktidarlaştırdığı süreç olan I. Dünya Savaşı ve sonrası, özellikle **Ekim Devrimi** sürecinde bu kadın kişilikler iyice ön plana çıkmışlardır.

Ekim Devrimi'nin sembolleri genelde **Lenin, Troçki ve Stalin** gibi isimlerle anılır ama o dönemin bu önemli kişiliklerinin hemen yanı başında, kadın kimliğini de hiçbir zaman göz ardı etmeyen, kadın kimliğiyle kendisini mücadele içerisinde kabul ettirebilen bu

ÖZELLİKLE FRANSIZ DEVRİMİNİN ARDINDAN, AVRUPA'DA GELİŞEN KENDİLİĞİNDEN İŞÇİ HAREKETLERİ İÇERİSİNDE ÇOK ETKİLİ BİR YERE SAHİP OLAN SOSYALİST HAREKET İÇERİSİNDE GÜÇLÜ KADIN ÖNDERLER ORTAYA ÇIKMIŞTIR. BUNLARIN EN GÜÇLÜLERİNDEN BİRİSİ EMMA GOLDDMAN'DIR.

kadın önderler, aslında kadın kimliğinin toplumsal sahada kabul edilmesinde önemli bir yere sahiptirler. Bu açıdan da, kadın özgürlük hareketi tarihinde bu süreç önemli bir durak olarak adlandırılabilir. Bu sürecin önder kişilikleri de, bütün eksiklik ve yetersizliklerine rağmen, kadın hareketinin esas alınması gereken bazı temel önderleri olarak kabul edilebilir.

Bunların en temel özelliği, sosyalist hareket içerisinde kadın sorununa yaklaşım noktasında temel felsefeden bağımsız ol-mamalarıdır. İçinde çok özgürlükçü yönler barındırsa da, toplumsal mücadeleyi sınıf çatışması eksenine dayandıran Marksist yaklaşımdan kaynaklı olarak, ka-dın sorununu yeterince güçlü bir biçimde ifade edememişlerdir. Toplumsal kurtuluş içerisinde kadının bazı haklar elde etmesinin kadın için yeterli olabileceği, kadın sorunun esasında sosyalist devrim sonrasında çözüleceği biçiminde bir yaklaşıma sahiptirler.

Dolayısıyla mücadele içerisindeki kadına önemli bir yer vermekle birlikte, aslında kadın sorunu ikinci planda tutulmakta, sınıf mücadelesi ve sınıf sorunu temel sorun olarak kabul edilmektedir. Bu, o dönemdeki sosyalist Marksist hareketin toplum ve tarih bilinci ile ilgili bir gerçekliktir. Düşünce ufukları, toplumsal mücadelenin sınıf karakterli bakış açısını aşabilecek bir düzeyde değildir. Sınıf mücadelesine kadın rengini de vermeye çalışan, hem teorik yaklaşımları hem de pratik içerisindeki duruşları ile kadının bu anlamda kimlik edinmesinin önünü açmada önemli bir rol oynamıştır.

Özellikle **Rossa Luxemburg** bu noktada mutlaka incelenmesi gereken bir kişiliktir. Rossa Luxemburg'un Marksist hareket içerisinde özellikle lenin'e ve Ekim Devrimiyle birlikte ortaya çıkan proletarya diktatörlüğüne karşı geliştirmiş olduğu bazı eleştiriler var. Hem kadın rengini savunma anlamında hem de aslında Leninizm'in aşamadığı temel sorunlardan birisi olan devlete ve ulusal soruna yaklaşım noktasında, özellikle diktatörlük kavramına yaklaşım noktasında ciddi eleştirileri vardır. Aslında bu eleştiriler her ne kadar Marksist teoriye dayandırılarak geliştirilse de, kadın sezgisinin güçlü öngörüleri olarak ele alınmak durumundadır.

Bu anlamda Rosa Luxemburg şahsında Marksist hareket içerisinde kadın bakış açısının kendisini güçlü ifade ettiğinde birçok sapmanın önünü a-labilecek, birçok yanlış yaklaşımı aşabilecek bir sezgiselliği barındırdığını görmek gerekiyor. Örneğin Rossa Luxemburg ulus sorununun bir devlet sorunu olarak ele alınmaması ve çok fazla ön plana çıkarılmaması gerektiğine dikkat çekiyor. Proletaryanın iktidar tarzını, proletarya diktatörlüğü tarzında ifade etmenin yanlış olduğunu, proletarya demokrasisinin, diktatörlükten daha fazla

ön plana çıkarmak gerektiği yönünde teorik yaklaşımları var.

Özellikle Kautsky'e karşı geliştirmiş olduğu sistem içileşen, burjuvazi ile bütünleşen yaklaşımları da mahkum eden; bu anlamda sistem ile fazla bütünleşmeyen, , sürekli karşısına alan bir yaklaşımın da sahibidir. Bu noktada Lenin ile içerisine girmiş olduğu polemiklerr var ve bu polemikler içerisinde Rosa Luxemburg'un geliştirmiş olduğu teorik yaklaşımların daha doğru olduğu tarih tarafından ispatlanmıştır. Özellikle devlet ve demokrasi ilişkisi noktasında, diktatörlüğe karşı geliştirdiği eleştiriler, doğrulanmış eleştirilerdir.

Alexandra Kollantay kişiliği var. Devrim sürecinde güçlü bir irade ortaya koymuş, hatta devrim kararının alınması sürecinde Lenin'i merkez komite içerisinde destekleyen tek insandır. Bu anlamda toplumsal mücadelelerde kadın iradesinin keskinliğinin ifadesi olarak ele alınabilir.

Clara Zetkin enternasyonal içerisinde kendisini kabul ettirmiş güçlü bir teorisyen ve örgütçü, pratikçi bir kişilik olarak öne çıkmakta; o dönemin diğer kadın önderlerinden farklı olarak kadın sorununu daha fazla sahiplenen, kadın rengini daha fazla sahiplenen bir özelliğe sahiptir. Nitekim 8 Mart'ın uluslar arası dünya emekçi kadınlar günü olarak ilan edilmesinde çok önemli öncü bir rolü olmuştur.

Nadja Konstantinova Krupskaya Lenin'in eşidir. Aynı zamanda o dönemdeki kadın hareketi içerisinde de ağırlığı olan bir kadındır. Toplumsal mücadele içerisinde aslında Lenin'in yanı başında kadın rengini temsil etmeye çalışma çabası vardır. Devrimde irade olma, devrim içerisinde kadının rengini temsil etme noktasında bir duruş olarak değerlendirilebilir. Fakat özellikle Clara Zetkin ve Roza Luxemburg ile çok fazla kıyaslanmaması gereken bir duruştur bu. Ama bir kadın rengi olarak onun da mutlaka burada anılması gerekmektedir.

Bu kadın önderlerinin hem toplumsal mücadeleye yaklaşımı, hem kadın sorununa yaklaşımları Marks'ı fazla aşan bir durumda değildir. Aslında Marks'ın kadın rengine yaklaşan birer yorumcuları olarak da ifade edilebilirler. Bu açıdan da, her ne kadar toplumsal mücadele içerisinde doğru tespitleri ve yaklaşımları, , iradi duruşları olsa da ve kadın kimliğini sahiplenseler de, Marks'ın kadın sorununa yaklaşımını fazla aşamamışlardır. **Engels**'in, "**bir toplumun özgürlük düzeyi oradaki kadının özgürlük düzeyiyle ölçülür"** yaklaşımını esas almaları, bu dönem kadın önderlerinin mücadelesinde bir potansiyel düşünce olarak önemli bir özelliğini ifade etmektedir. Toplumsal özgürleşme ile cins özgürleşmesini iç içe ele almışlarıdır. Bu olumlu bir yaklaşımdır. Ama kadın sorunun başat ve temel bir sorun değil de, sınıf mücadelesinin içerisinde çözülmesi gereken, daha çok da kadının ekonomik

ve siyasal alana güçlü katılmasının, sorunun çözümünü getirebileceği biçimindeki yaklaşımları yetersiz yaklaşımlardır.

Yine tarihsel bilinçleri itibariyle, kadın sorununu toplumsal kırılmanın temeline koymak yerine, toplumsal kırılma ya da toplumsal egemenliği erkek egemenlikli karakter ile ifade etme yerine, sınıf karakteriyle ifade etme gibi yaklaşımları vardır. O dönemin bazı tespitleri sürekli göz önünde bulundurulmak durumundadır. Mesela o dönemde de mevcut egemenlikli sistem tanımlanırken, **patriarkal**, yani erkek egemenlikli sistem olarak tanımlanıyor. Yine Marksizm'de uygarlık tarihi erkek egemenlikli uygarlık tarihi olarak adlandırılıyor. Neolitik dönem, ilkel komünal dönem adıyla, **ana soylu** bir dönem olarak tanımlanıp ana merkezli, ana soylu toplumun eşitlikçi ve özgürlükçü yönüne dikkat çekilmiştir. Kadının düşürülmesinin egemenlik altına alınmasının daha sonraki egemenliklerin temel kaynağı olduğuna vurgu yapılmış, ancak orada bırakılmış ve toplumsal mücadelenin kurtuluşunu bu noktadan ele alınmak yerine, sınıf mücadelesi üzerine oturtulmuştur.

Bu anlamda, içinde hem toplumsal kurtuluş, hem de özellikle kadın kurtuluşu yönünde doğru ama eksik yaklaşımları vardır. Tabii bu doğruların egemen hale getirilememesi, daha sonraki süreçte devrimin sapmasında da önemli bir yere sahiptir. Bu dönem kadın hareketinin bu önderlerinin çabaları, kadın özgürlük hareketi içerisinde temel bir durak olarak adlandırılabilir.

Kadın hareketinin en yoğun bir biçimde toplumun gündemine girdiği süreç i-se, II. Dünya Savaşı sonrası, özellikle 1968 toplumsal hareketi sürecidir. **1968 Gençlik Hareketi** olarak adlan-dırılır ama aynı dönemde feminist hareket kendisini çok güçlü bir biçimde toplumsal mücadelenin bütün sahalarında bir ifade ve örgütlülüğe kavuşturmuş ve giderek bir hareket olarak gerek toplumsal, gerek siyasal alanda ağırlık kazanmaya başlamıştır. 2000'lerdeki kadın, hareketi bu üç aşamanın bir sonucu olarak ortaya çıkan bir düzeydir.

Feminizmin tarihini ana başlıklarıyla bu biçimde özetleyebiliriz. Bütün bu süreç içerisinde gelişen kadın hareketi, mücadele içerisinde giderek kendi felsefesini oluşturmaya ve örgütlerini yaratmaya başlamış ve bunları giderek topluma hâkim kılma yönünde bir etkinlik de kurabilmiştir. Bu açıdan da kadın tarihinin bu aşamalarını tek tek felsefeleriyle hareket ve örgütlülük düzeyleri ile ele almak

ROSA LUXEMBURG ŞAHSINDA, MARKSİST HAREKET İÇERİSİNDE KADIN BAKIŞ AÇISININ KENDİSİNİ GÜÇLÜ İFADE ETTİĞİNDE BİRÇOK SAPMANIN ÖNÜNÜ ALABİLECEK VE YANLIŞ YAKLAŞIMI AŞABİLECEK BİR SEZGİSELLİĞİ BARINDIRDIĞI GÖRÜLMELİDİR. ÖRNEĞİN ROSA LUXEMBURG, ULUS SORUNUNUN BİR DEVLET SORUNU OLARAK ELE ALINMAMASI VE ÇOK FAZLA ÖN PLANA ÇIKARILMAMASI GEREKTİĞİNE DİKKAT ÇEKİYOR.

yerine, bu sürecin sonucunda ortaya çıkan feminist felsefe nedir? Feminizmin hareket olarak temel karakteristik özellikleri nelerdir? Sorularını özet biçiminde ele almak daha sağlıklı olacaktır.

Tek tek kadın hareketlerini, özellikle kadın hareketi içerisindeki çeşitli eğilimleri açıklamak çok kapsamlı bir çalışma konusudur. Burada bizim için önemli olan feminist hareketin ve feminizm felsefesinin olumlu özellikleri, miras olarak kabul edilebilecek ve devralınabilecek özellikleri, eksik ve yetersizlikleri nelerdir? Aşılması gereken yönleri nedir, noktalarını açığa çıkarmaktır.

Önderliğin feminist hareketi geç tanımış olmasının özeleştirisini vermesi, noktasındaki yaklaşımını da bu biçimde ele almak gerekiyor. Feminist hareketi bütünüyle sahiplenme olduğu gibi kabullenme biçiminde değil de, o-nun gerçekliğini doğru görme, miras olarak kabul edilmesi gereken yönlerini alma, eleştirilmesi ve aşılması gereken yönlerini aşma yaklaşımıyla konuyu ele almak gerekiyor. Bu açıdan da tek tek hareketleri kendimize ne kadar yakın veya uzak bulduğumuzdan ziyade, bir felsefe ve toplumsal hareket olarak feminizmin kendisini ele almak daha doğru olacaktır. Öncelikle feminizmin felsefesi konusunda geliştirilmiş çeşitli düşünce akımları var. Bunların bir özetini yapmak gerekiyor.

FEMİNİST FELSEFE

Feminist felsefe sözlüklerde, ansiklopedilerde ya da çeşitli araştırma kaynaklarında farklı biçimlerde tanımlansa da, ortak tanımlama çerçevesi olarak belirtebileceğimiz bir çerçeve çıkarılabilir. Bu felsefe; *"esas olarak insan tarihinin yani deneyimlerinin tecrübelerinin erkek yaratımı olduğunu reddeden, yine bu anlamda insanlık tarihinin erkek gözüyle yazılıp okunması, bunun üzerine oturtulmasının artık sona ermesi gerektiğini savunam bir düşünceler bütün olarak"* tanımlanabilir.

Geleneksel felsefenin, kadının ilgilerini, kimliklerini ve sorunlarını ciddi bir biçimde ele almadığını, kadınların var olma ve düşünme tarzlarının erkekler kadar değerli olduğunu kabul etmediğini ileri sürerek erkek egemenlikli felsefeyi yoğunca eleştirirler. İdealist felsefeyi, özellikle metafizik yöntemi ben ve öteki kavramları üzerine oturtarak, yine zihni ve bedeni birbirinden ayıran bir yaklaşımını, özellikle *"Hegel'de ten ve tin yaklaşımlarınıın ayrıştırılması ve burada tam da bunlara böyle bir yaklaşımın yanlış olduğuna dikkat çekerler. yine ontolojik olarak düalizmi, ikiciliği reddederler".* Buradan hareketle insan zihni ve bedeni arasındaki ilişkinin doğru kurulmasının felsefesinin oluşturulması

gerektiğine dikkat çekerler.

İçinden çıktıkları felsefe olan batı felsefesine dönük geliştirmiş oldukları eleştiriler var. Özellikle akılcılığı erkekle bütünleştiren, erkeği akıl, kadını ise duygu karakteri taşıdığı iddialarından dolayı batı felsefesini yoğun eleştirirler. Özellikle, Descartes felsefesinin akla dayanan ve akıl da insanı temsil ettiğinden dolayı erkeği daha insan, kadını daha az insan olarak tanımlayan felsefesini reddederler. Feminist felsefeciler batı düşünce tarzını en çok bu noktada eleştirirler. Bu yönüyle, batı felsefesinin eleştirisini temelden ele alan bir yaklaşıma sahiptirler. Bu felsefenin erkek karakterli, eril yönünü eleştirmeleri doğru ve yerinde bir eleştiridir.

Batı bilim felsefesinin ileri sürmüş olduğu savların, tezlerin o kadar da bilimsel ve objektif olmadığını dile getirerek, geleneksel bilim felsefecilerinin bilimsel başarıyı bilimcinin yönetme yeteneğine bağlamalarını eleştirirler. Feminist felsefe yönelimli bilim felsefecileri erkeğin karakterinden ziyade, erkeğin bilimi egemenliğini kurmasının bir aracı olarak ele aldığını vurgularlar. Onlara göre "*bilim somut bir olgunun test edilmesinde bile soyut bir kuramla güdümlü olacağından doğanın ne dediğini dinleyen bir bilim anlayışı büyük bir olasılıkla dinlemeyenden daha nesnel olacaktır.*" Buradan da doğayı gözlemleme, doğayı akılla algılama yerine doğayı sezgiyle, duyguyla algılamanın daha sağlıklı olabileceği biçiminde bir sonuç çıkarırlar.

Feminist felsefeciler özellikle geleneksel toplumun ahlak ve siyaset felsefelerini de ciddi bir biçimde eleştirirler. Geleneksel ahlak görüşünü, erkek egemenlikli karakterlerinden dolayı erkek egemenliğini sürekli besleyip güçlendiren bir yaklaşım olması itibariyle ciddi bir eleştiriye tabii tutarlar. Feminist toplum ve siyaset felsefesinin temel a-macı, "*ezme ve baskı altına al-ma biçimlerini açıklamak ve kadınları erkeklerin sahip oldukları adaletin, özgürlüğün, eşitliğin aynısına kavuşmanın ahlaken üslenebilir ve siyasal bakımdan uygulanabilir olan yollarını göstermektir.*"

Bu konuda feminist felsefinin çeşitli yaklaşımları ayrıntıda ayrılsalar da, bazı ortak özellikler taşırlar. Örneğin liberal feministler kadınlarla erkeklerde aynı haklara sahip olduklarından, toplumu kadınlarla erkeklerle aynı eğitim ve meslek edinme fırsatını tanıması gerektiğine dikkat çekerler. Aslında bu yaklaşım, burjuva liberalizminin ekonomik bakış açısının, bütün sorunların çözümünü, toplumsal hukuksal haklarda çözüme kavuşturma yaklaşımının bir devamıdır.

Marksist feminist felsefeciler ise sorunları,"*kadınların iş gücüne kitlesel olarak katılana ve ev işleri ile çocuk bakımı toplumsallaştırılana dek kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olamaz*" biçiminde ele alırlar. Aslında burada da,

burjuva liberalizminin benzer bir yaklaşımı var. Marksizm'in aşırı ekonomist bakış açısı Marksist feministlerde de yansımasını bulmaktadır.

En ilgi ve dikkat çekici olan yaklaşım ise, daha sonra da göreceğimiz gibi, bütün feminist felsefeyi temsil eden ve ona damgasını vuran yaklaşım **Radikal Feministler** ve onların geliştirmiş olduğu felsefenin yaklaşımıdır. Bu felsefe "*kadının baskı altında tutulmasının başlıca nedeninin cinsellikte yattığına"* dayanır. Radikal feministlere göre, "*erkeklerin tahakkümüne kadınlara yeniden üretim sürecinde ve cinsellikte biçilen roller yol açmaktadır. Bu nedenle kadınlar kendi yeniden üretim araçlarını yaratmadıkça ve kendi cinsel gündemlerini ortaya koymadıkları sürece özgür olamayacaklardır. Kadınlara biçilen toplumsal cinsiyet rolleri sil baştan ele alınmadıkça hiçbir sorun çözüme kavuşmayacaktır."* bunun son noktada gittiği yer ise, erkek egemenlikli yaklaşımın tersinden kadın egemenlikli yaklaşım biçiminde kendini ifade etmektedir.

"**Erkeksiz bir toplum"** sloganıyla hareket eden radikal feminizm, giderek biyolojik anlamda da bir sapmayı beraberinde getirmiştir. Radikal feminizm içerisinde gelişen biyolojik sapmalar bunu çok net göstermektedir. Bu felsefe, eşcinselliğin ve lezbiyenliğin savunulduğu, bu anlamda kadının toplumsallıktan olabildiğince koparıldığı ve marjinalleştirildiği sonuçlara yol açmaktadır.

Feminist felsefenin en güçlü akımlarından biriside varoluşçu feministlerdir. Bunların en başta gelenlerinden birisi Si-mone De Beauviour'dur. varoluşçu feministler, "*erkeklerin tahakkümünün sonuç ve nedeninin varlık bilgisel olduğuna"* dikkat çekerek, toplumsal sorunların kaynağının "*kendi varlığını ele alma tarzıyla bağlantılı olduğunu"* dile getirirler. Bunu da "*kadınlar öteki, erkekler ise ben olarak tasarlandığından kadınlar kendilerini kendileri bağlamında tanımlayana dek olmadıkları şey bağlamında yani öteki olarak erkek bağlamında tanımlamaya yazgılıdırlar"* biçiminde ifade etmektedirler. *"Erkek egemenlikli varoluşçu bakış açısı sürekli erkeği merkez, kadını öteki olarak ifade etmektedir. Dolayısıyla erkek özne, kadın nesnedir. Erkek öz kadın ise biçimdir biçiminde bir yaklaşım sergilemektedir. Bu yaklaşım aşılmadıkça kadının herhangi bir varlık kimliğine sahip olmayacağını"* öne sürerler.

Anarşist feministler ise belki de feminist felsefenin en eski ve günümüzde en etkili akımlarından birisidir. Bunların temel yaklaşımı, anarşizmin genel felsefesiyle bağlantılı olarak ele alınmak durumundadır. Anarşist feminizmin en tanınmış önderlerinden birisi olan **Emma Goldman**'ın feminist hareket içerisinde oldukça önemli bir yeri var. biraz popüler

bir kişilik olması itibariyle de akılda kalan bir kişiliktir. Anarşist feminizmin çok etkili olmasının temel nedenlerinden birisi de, kadının bu hareket içerisinde ilk defa kendisini toplumsallığın dışında, kendi kimliği ile ifade etme yönündeki çabalarının burada ileri düzeyde olmasında aranmak durumundadır.

Anarşizmin feminizm yaklaşımı Emma Goldman'ın öncülüğünde gelişmiştir. Feminist anarşizm, "*devletin her yönüyle ataerkilliğin tipik bir kurumu, erkek egemen dünyanın belirgin bir dışavurumu olduğunu savunur*. *Kadınların kendilerine özgü doğalarıyla kadınlık içgüdüleriyle dünyada hüküm süren adaletsizliği sonlandırabileceğini her türden iktidara başkaldırabilecek anarşist gizil gücün kadınlarda doğuştan bulunduğunu öne sürerler."* Bu felsefe, kadının gücünü kadının kendine güvenini açığa çıkarması açısından olumlu özellikler taşısa da, özellikle devlet karşısındaki duruşu toplumsal mücadelenin örgütlü geliştirilmesi gerektiği yönünü göz ardı ettiğinden ve bireyciliği çok fazla ön plana çıkardığından dolayı sonuçta en kötüsünden kapitalizmin bir mezhebi olmaktan kendisini kurtaramamıştır.

Sosyalist feministler, kadın hareketi içerisinde aslında en toparlayıcı ve iddialı olan kesimlerdir. çok farklı ekollerden gelseler de ortak özellikleri "*kadınların dünyayı nasıl gördüğünü temsil eden ve kesin biçimde '**dişil**' olan tek bir bakış açısı oluşturmaya"* çalışmalarıdır. Temel yaklaşımları "*sosyalist perspektifler ve siyasetlerle kadınların çzgürleşme mücadelelerini*" birleştirmektir.

Post modern feministler sosyalistlerin bu çabalarını "*gerçekçilik, bilgi, ahlak ve siyaset hakkında yalnızca tek bir hikâye anlatan tipik erkek düşüncesinin bir benzeri olarak değerlendirir. Böyle bir feminist felsefe ne uygulanabilir ne de arzu edilir bir şeydir diyerek bu yaklaşımı reddedilir. Uygulanabilir değildir çünkü kadınların deneyimleri sınıf, ırk ve kültür hakları boyunca değişmektedir. Arzu edilir bir şey değildi. çünkü tek bir gerçeklik ya da doğruluk olduğu inancı geleneksel felsefenin çoğunluğu susturmak için kullandığı felsefi bir söylemdir"* tarzında ele alırlar.

Post modernist feministlere göre, "*daha çok ve farklı farklı feminist düşüncelerin ileri sürülmesi gerekir. Bu felsefe tek bir tane değil, birçok olmalııdır. pek çok farklı sesi içinde barındırmalıdır*." kendilerini **demokratik feministler** olarak da adlandırırlar. Aslında toplumsal hareketin parçalanması, anlamsızlaştırılması, ideolojisizleştirilmesi ve bütünlüğünü kaybetmesi yönündeki, mevcut erkek egemenlikli sistemin temel görüşü olan post modernizmin kadın cephesinden yansıması olarak ifade edilebilir.

Feminist felsefenin çeşitli akımlar içerisinde bu tarzda geliştirilen felsefi

bakış açıları, kadın sorununun izah edilmesi noktasında önemli bir düzeyi izah etmektedir. Fransız varoluşçu feminist **Simon De Beauvior**'ın, '**Kadın doğulmaz, kadın olunur'** yaklaşımı kadın kimliğinin toplumsal cinsiyetçi yönüne dikkat çekmektedir. Bu önemli olan bir tespittir. Daha sonra göreceğiz ki, Önderlikte de temel felsefi bakış açılarından birisi bunun üzerine oturtulmaktadır.

FEMİNİST EPİSTEMOLOJİ

Feminist felsefecilerin geliştirmiş oldukları felsefe onları kendi epistemolojilerini, yani bilgi kuramlarını da oluşturmalarına götürmektedir. Özellikle Fransız feministlerinin 1970'lerden başlayarak geliştirmiş oldukları **feminist epistemoloji,** kadın bilincinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu bilgi kuramı, hüküm süren eril bilgi kuramı anlayışını aşmak ve bilginin kaynaklarının mevcut ortaya konulan biçiminin aşılmasına dönük eleştirel bir bilgi kuramı ve bakış açısıdır.

Bu bilgi kuramına göre, bir kuramın ya da bilgi savının geçerliliği onu kimin öne sürdüğüne kopmazcasına bağlıdır. "*Buna göre geleneksel erkek merkezli, yani eril bilgi kuramlarını idealleştirdiği bilimsellik, nesnellik ve akılcılık gibi kavramlarla bu kavramların meşrulaştırdığı bilgi tümüyle erkek tahakkümünün amaçları için kullanıldığından bütünüyle yadsınmalıdır.*

Bu anlayış ile hareket eden feminist bilgi kuramı bilmenin farklı yollarının bulunup bulunmadığı üzerine çalışır; örneğin kadınların ve erkeklerin dünyayı anlama çabalarını tanımlayan farklı bir temellendirme ölçütü-nün, farklı bir mantığın ve imgelemenin bulunup bulunmadığını araştırırlar. Bunu yaparken disiplinler arası bir yaklaşımla sosyal bilimsel –yo-rumsamacı yöntemlerden yararlanırlar; deneyciliğin yeni biçimlerinin üzerinde durur; araştırmacı-nın "duruş noktası"-nın önemine ve post yapısalcı çözümlemelerin gerekliliğine i-şaret ederler. Amacı gündelik "bilgiyapı-mı" süreçleriyle, bilimsel araştırma süreçlerinin altında yatan cinsiyetçi tutumun, "ayrımcılık"ın ayrıntılı bir çözümlemesini sunmaktır. Bu yüzden feminist bilgi kuramı çalışmalarında bilişsel yetke ve sorgulanabilirlik de en az bilgi kuramsal dayanaklar kadar önemlidir."

PRATİK ALANDA FEMİNİST BİLGİ KURAMCILARI ÖZELLİKLE BİLİMDE VE ÖTEKİ AKADEMİK UĞRAŞLARDA EŞİT FIRSATLARI ENGELLEYEN KURUMSAL YANLILIKLAR VE KANUNLARIN KENDİLERİNİ ÇEŞİTLİ DİSİPLİNLERİN ÖNDE GELEN KATILIMCILARI OLARAK GÖRMELERİNİ ENGELLEYEN İDEOLOJİLER ÜZERİNE YOĞUNLAŞIR

Bu bilgi kuramı sahipleri, aydınlanmacı felsefenin akılcılığı özellikle realizmini yoğunca eleştirirler. *"Bunun karşısına da kadınların bilen ile bilinen, ben ile öteki, zihin ile beden, özne ile nesne arasında daha az ayrım yaptıklarını,*

belirsizlik ile gerçeğin göreli niteliği konusunda daha hoş görülü olduklarını ileri sürerler. Bu da onların bilgi kuramsal alanda toplumsal gerçeği yansıtma konusunda erkeklerden daha iyi bir konumda olduklarını göstermektedir.”

Feminist bilgi kuramında, kuramsal alandan görece pratik alana uzanan geniş bir ilgi yelpazesi söz konusudur. Pratik alanda feminist bilgi kuramcıları özellikle bilimde ve öteki akademik uğraşlarda eşit fırsatları engelleyen kurumsal yanlılıklar ve kanunların kendilerini çeşitli disiplinlerin önde gelen katılımcıları olarak görmelerini engelleyen ideolojiler üzerine yoğunlaşır.

Kuramsal alanda ise daha radikal feministler kadınların erkeklerin sahip olduğunu iddia ettiği gücün ve adaletin aynısını istediklerini öne sürerek, güçler ve haklardaki adaletsizlik ortadan kaldırıldığında kadınların nasıl yaşayacakları sorunu ile yüzleşmeyi başaramadıklarını göstermekle ilgilenirler. “*Feminist bilgi kuramı mantığın erkek merkezci olduğu ve diğer insanları baskı altına almanın bir aracı olarak kullanıldığı gibi aşırı iddialarda bulunmasına karşın, insanların bilgiye nasıl ulaştıklarını açıklarken, bireysel yetenekler ve alınan eğitimler arasındaki farklılıkların bu süreci nasıl etkilediği konusunda çok fazla açık değildirler.”* Bu eksik ve zayıf yönleridir. Ama mevcut bilme biçiminin, bilme tarzının iktidar bilme tarzı olduğu, bu iktidar bilme tarzının ise kadını dışlayan karakteri olduğu yönüne dikkat çekmeleri önemli bir düzeyi ifade etmektedir.

Önderlik çözümlemelerinde analitik zeka ile duygusal zeka arasındaki ilişkinin doğru konulması gerektiği yaklaşımına benzer bir epistemolojik bir yaklaşımları vardır. Analitik zekânın erkek karakterine daha uygun olduğu, duygusal zekanın ise kadın zekasına daha yakın olduğu biçimindeki Önderlik yaklaşımı ile benzer özellikler arz eden bu yaklaşım, uygarlık sürecinde yaratılan bütün bilmeleri bütünüyle reddetme biçimindeki yaklaşımıyla Önderlikten ayrılırlar.

Önderlik analitik zekâ ile duygusal zekânın buluşturulması, birleştirilmesi gerektiğini öne sürerken; bu bilgi kuramı sahipleri, neredeyse mantığı ve akılcılığı kökten reddeden bir yaklaşımla, aslında toplumsal bilmeyi geriye çeken bir epistemoloji oluşturmaya çalışırlar. Bu yaklaşım, içerisinde doğru ve olumlu özellikleri olsa da, kadının duygusal zeka yönünü, doğaya daha yakın olan bilme tarzına vurgu yaparken, insan aklının yaratmış olduğu gelişmeleri reddetme anlamında geriye çeken bir yaklaşımdır. Yararlanılacak birçok yönleri olmakla birlikte, doğru kavranılmadığında radikal feminizmin epistemolojik temelini de oluşturan özelliklerinden dolayı, sapmaya açıktır.

Feminist bilgi kuramı bu açıdan mutlak araştırılması incelenmesi gereken bir sahadır. Bununla birlikte felsefesini, epistemolojisini oluşturan feminist

hareketin bir gelişim tarihi var. Ve esas olarak bu felsefe ve bilme tarzı üzerine oturan feminizmin buradan hareketle yapılan tanımlamaları var.

Feminizm; *"kadınların erkekler tarafından meşru olmayan yollardan tahakküm altına alındığı inancına dayanan, bu tahakkümün kökenlerine inerek kadınların zayıf, duygusal, akılsız, ahlaki erdemlerden yoksun varlıklar olduğunu gösteren geleneksel anlayışı kırmayı kendine amaç edinen felsefi ve etnik yaklaşımlar bütünü. Erkeklerin tahakkümüne ve kadınların öznel deneyimlerinin hor görülmesine yol açan ön yargıları düzeltip kadınların haklarını genişleterek, cinsler arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırmak adına ortaya çıkan ve yirminci yüzyılda iyice gelişen bir toplumsal hareket"* olarak da tanımlanmaktadır.

Hareket içerisinde geniş bir yelpazede tanımlanan akımlar olsa da, esas olarak üç temel akım üzerine oturtulabilir. Bunların en eski olanı, uzun soluklu olanı, **eşit haklar feminizmi** olarak da adlandırılan **demokratik- liberal feminizm**dir. Bu hareketin kökenleri konunun girişinde de belirttiğimiz gibi Fransız devrimi sürecinde ortaya çıkan kadın hakları bildirgesine kendisini dayandırır. Çıkışında *"eğitim ve meslek edinmeye yönelik ayrımcılığı ortadan kaldırmak ve kadın için eşit haklar ve fırsatlar yaratmak"* olarak kendisini tanımlayan bir özelliğe sahiptir. Günümüzde ise *"kadının siyasal alanda bir güç olarak kendisini katabilmesi"* yönünde reformları öne çıkaran bir karaktere sahiptir.

Özellikle Avrupa'da son yıllarda gelişen ve **pozitif ayrımcılık** tarzında kendini ifade eden, yine **kadının özellikle siyaset alanında temsilini** ön plana çıkarmaya çalışan bir karaktere sahiptir.

Feminizm içerisinde diğer en ö-nemli akımlardan birisi de, **ayrılıkçı feminizmdir**. Ayrılıkçı feminizm, kendi deyimleriyle "**erkek vahşetinin iyileştirebileceği konusunda pek umutlu olmayan"** düşüncesinden hareketle, **eril iktidarı** acımasızca eleştirirler. Bu görüşe göre, "*erkek egemen sınıf ve ırk ayrımında çok daha önemli olan bir toplumsal ayrımcılığına, cinsiyet ayrımcılığına yol açmaktadır*." Dolayısıyla bütün toplumsal mücadele bunun üzerine oturtulmalıdır yaklaşımı esas alınmaktadır. Sistemin temelinin cins ayrımcılığına dayanması yönündeki yaklaşımları doğru olmakla birlikte, radikal feminizmde görülen ve aslında toplumsallığı parçalayan, erkek egemenliğinin ters yüz edilmiş bir biçimi olan bir karakter arz etmektedir.

Sosyalist feminizm ise, sosyalist perspektifle, kadınların özgürleşme mücadelesini birleştirmeye çalışır. Başlarda daha çok kadının toplumsal konumunu iyileştirecek uygulamaya dönük haklar ve özgürlükler üzerinde duran bu akım, özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren kuramsal a-lana

da ağırlık vererek bütünlüklü bir çizgi haline gelmeye başlamıştır.

Sosyalist feministlerin çeşitli ekolleri, çeşitli damarlardan, geleneklerden gelen temsilcileri ve örgütleri var. Bunların hepsinin ortak özelliği, toplumsal mücadeleyle, özellikle sınıf ve cins mücadelesini birleştirerek, toplumsal kurtuluşu sağlama yönündeki bir çabadır. Diğer feminist hareketleri de kendi çatıları altında buluşturma yönünde yoğun bir çabaları var. Özellikle **8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü** çerçevesinde düzenlenen etkinliklerde kadın için bir platform oluşturma yönünde çabaları sürekli gündemdedir. Bir yönüyle sistem karşıtı özellikleri olmakla beraber, özellikle sistemle çok yoğun iç içe olan, sistem tarafından desteklenen hareketlerle de iç içe geçmeleri, kozmopolit bir karakter kazanmalarını beraberinde getirmektedir.

Evrenselci, enternasyonalist yönlerini sürekli ön plana çıkarmaya çalışırken, özellikle ulus ve sınıf sorununu kimi zaman göz ardı eden bazı yaklaşımları da görülebilmektedir. Kadın özgürlük mücadelesi ile toplumsal özgürlük mücadelesi arasında, yine ulusal sorun ile sınıfsal sorun arasında nasıl bir bağ kurulabileceğine ilişkin, çok farklı ve parçalı görüşleri olduğundan dolayı henüz güçlü bir ideolojik yapı oluşturamamışlardır.

Feminist hareketin bu ekolleri çeşitli platformlarda bir araya gelerek, kadın kurtuluşu yönünde güç olmaya çalışmaktadırlar. Bunların bir kısmı çok radikal, sistem dışı gibi görünse de, feminist hareketin sistem tarafından sahiplenilmesi dikkat çekicidir. Feminizmin en radikal savunucuları olan Fransız feministlerinin neredeyse tamamı devlet destekli vakıflar ve dernekler biçiminde örgütlendirilmiştir. Yine birleşmiş milletler bünyesinde oluşturulan kadın çalışmaları, belirttiğimiz bütün bu feminist hareketlere çok yoğun destek vermekte ve bunları bir yerde toplumsal mücadelenin parçalanması noktasında kullanma yaklaşımı göstermektedirler.

Feminist hareketin en tehlikeli yönü, toplumsal mücadele ile cins mücadelesini birbirinden ayırmalarıdır. İçlerinde toplumsal mücadele ile cins mücadelesini birleştirme yönünde çabaları olsa da, bunların da kendi içlerinde örneğin Marksist gelenekten gelenlerin sınıf vurgusunun çok fazla olması, çeşitli ulusların kadın hareketlerinin kendi ulusal renklerini, radikal feministlerin cinsiyetçiliği çok fazla ön plana çıkarmaları, parçalanmalara yol açmaktadır. Bunların hepsi de sonuç itibariyle hem örgütlülük, donanım, eylemlilik, hem de ideolojik netlik noktasında sistemi aşabilecek bir ufka sahip olmadıklarından dolayı, sistemin mezhepleri olarak adlandırılabilir. Bu konuya Önderliğin fe-minizmle ilgili değerlendirmelerine geçtiğimizde daha ayrıntılı değineceğiz. Belirttiğimiz bu hareketlerin yanı sıra özelikle Önderlik

ideolojisinde önemli bir yere sahip olduklarından dolayı **eko-feministlere** de bir dipnot olarak dikkat çekmek gerekmektedir. Zira Önderlik kendi bakış açısını, **ekolojik-feminist** bir bakış açısı olarak tanımlamakta ve **Demokratik, Ekolojik, Cinsiyet Özgürlükçü Paradigma**yı tanımlarken, ekolojik bakış açısı ile kadın bakış açısı arasında doğru bir bağ kurma gerektiği noktasına dikkat çekmektedir. Feminist hareket içerisinde önemli bir güç olmaya başlayan ekolojik feministler olarak ifade edilen akımın tanımlamasını da bu noktada yapmak önemlidir.

Eko-feminizm *"insanoğlunun doğayı harap etmesini, doğal dünyaya saygısızca davranmasını batı kültürünün her yerine yansımış olan ata erkilliğin bir uzantısı olarak gören, erkek merkezciliği hem kadını, hem de doğayı yok sayarak dişil kültürün soyunu tüketme çabasında olduğunu"* öne süren bir feminist görüştür. İnsanoğlunun doğaya üstünlük kurma uğraşıyla erkeğin kadına hükmetme çabası arasında derin bir yakınlık olduğuna dikkat çeken eko feminizm *"çevreyi korumak adına verilen mücadelelerin özünde ötekine egemen olma peşindeki erkek buyrukçuluğuna karşı yürütüldüğünü ve bu nedenle de feminist içerikli olduğunu"* öne süren tezler ile hareket etmektedir.

Bu tezler görünüşte önderlik felsefesine çok yakın özellikler arz etmektedir. Ama ekofeminizmin özellikle Yeşiller ve Çevreciler tarzında kendisini toplumsal hareketten koparan marjinal bir yapılanmaya sahip olması, görüşlerinin toplumsal hareket içerisinde etkin olmalarını etkilemektedir. Örgütlü mücadele yerine, kendiliğindenliği ön plana çıkaran bir karakterleri vardır. Meşruiyetten ziyade yasallığı esas alan mücadele anlayışları onları etkisiz kılmaktadır. Aslında bir yönüyle sistem karşıtı kadın hareketlerinin sistem içileştiren bir yaklaşımları vardır. Çevre sorununu çok fazla ön plana çıkararak temel toplumsal sorunları örtbas etmede sistem açısından bir perde rolü görmektedir.

Kaldı ki bu hareketlerin çoğunlukla burjuva ve küçük burjuva kadınlardan oluşması ve uluslararası alanda devletler ve büyük şirketler tarafından desteklenmesi biçiminde bir gerçekliği de vardır. Bu açıdan eko-feminizm söylemleri kısmen doğru ama hareket ve pratik olarak saptırmacı bir anlayış olarak ele alınabilir. Çevre sorunu ve kadın sorununu bu kadar bütünlüklü ele alan, erkek egemenliğini bir düzeyde eleştiren bir hareketin, bu kadar bütünüyle erkek egemenlikli olan sistemin içinde olması, sistemle bu kadar paralel hareket etmesi ve ondan himaye görmesi anlamlıdır.

Feminist hareketin kendisini çok güçlü bir tarzda ifadeye son yıllarda özellikle kadın tarihi konusunda, kadın renkli sanat, edebiyat alanında, yine toplumsal sahanın geniş alanlarında

kendini bir örgütlülüğe kavuşturması, hareketin gelişme eğilimini, potansiyelini göstermektedir. Ama belirttiğimiz gibi, feminist hareket henüz sistem dışı ve sistem karşıtı bir karakter edinebilmiş değildir. Sistem içi bir muhalefet olarak değerlendirilmesi daha doğru olacaktır. Feminist felsefenin diğer bir özelliği, radikal feministler dışında, sistemin çeşitli mezheplerinin kadın sahasına yansıması olarak tanımlanmak durumundadır. Anarşist, liberal, sosyalist, sosyal demokrat, çevreci vb. sistemin mezhebi olarak gelişen çeşitli toplumsal hareketlerin kadın sahasına birer yansımalarıdır. Bunun ötesinde çok ciddi bir anlamlarının olduğu söylenemez. Hatta sistemin mezhepleri olan bu muhalefetlerin, bir yerde tek çıkış noktası olan kadın bakış açısı ile sistemi aşma yönündeki potansiyelleri, içlerine yedirilen ve feminizm adıyla maskelenen bu bakış açısı ile köreltilmeye çalışılmaktadır. Bu hareketler, kadın bakış açısı ile bir çıkış yapmak yerine, sistem içi, burjuva bakışlı feminizm ile sistem içerisinde tutulmaktadır. Bundan dolayı da, sistem tarafından çok güçlü bir himaye ve destek görmektedirler.

Bu noktada yaşanan eksiklik ve yetersizlikleri, Önderliğin değerlendirme ve çözümlemelerinden hareketle ele almak daha doğru olacaktır. İçimiz de gelişen feminizme çeşitli yanlış yaklaşımları, hem feminizmin bu karakteri, hem de Önderliğin bakış açısı eksenine oturtmak daha sağlıklı olacaktır. İdeolojik bakış açısı da bunu gerektirmektedir.

ABDULLAH ÖCALAN

SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

“KENDİNİ SAVUNMAYI BİL!”

Önderliğin geliştirmiş olduğu yeni paradigmanın temel değişim noktalarından birisi zor ve şiddet kavramlarına yüklenen anlamın yeniden formüle edilmesidir. Bu paradigmaya uygun pratiğin ilk adımları da, o güne kadar halk özgürlük hareketi adına mücadele eden, şiddet güçleri olan askeri güçlerin zoru ve şiddeti uygulamayı sınırlandırmaları, kendilerini çatışma sahalarının dışına çekmeleri ve silahların susturulması biçiminde geliştirildi. Önderliğin yeni paradigmasının pratik ilk adımı olarak **2 Ağustos Geri Çekilme Kararı** ve daha öncesinden geliştirmiş

olduğu 1 Eylül 1998 ateşkes sürecini uzatması ve sürdürmesi yeni sürecin temel dönüşüm adımlarıydı. Daha sonraki süreçte gelişen bütün çalışmalar ve çabalar kendini, bir savunma gücü olarak örgütleyen Özgürlük Hareketinin, bütün alanlarda olduğu gibi, silahlı bir tarzda varlığını koruduğu, gerilla sahasında yeniden örgütlendirmesi, değiştirip dönüştürmesi ve meşru savunma savaşını yeniden örgütlendirmesi temelinde gerçekleşti.

Yeni paradigmanın temel bir noktası da, **Meşru Savunma Stratejisi** temelinde gerçekleşen değişimdi. Halk adına yürütülen mücadeleler devlete ve toplumuna karşı geliştirmiş oldukları direnişlerinde, kaybettikleri temel nokta, zor ve şiddet olgusunu savunma temelinde olsa bile sistemin araç, yol ve yöntemleriyle gerçekleştirmeleridir. Hata bu hareketlerin hedefleri de egemenlikli sistemin hedeflerinin sınırlarını aşamıyordu. Bu hareketlerin yozlaşmaları, sapmaları ve giderek karşısında mücadele ettikleri sisteme benzeşerek, sonuçta bir biçimde ya devletleşmeleri, egemenlikli hale gelmeleri, ya da mevcut egemenlikli sistem içerisinde erimekten kendini kurtaramamalarının temel bir nedeni zor anlayışlarıdır. Her ne kadar bazıları askeri ve siyasi anlamda zafer kazanıp iktidar haline gelseler de, zor ve şiddeti anlama ve uygulama biçimleri egemenlikli zor sisteminden çok farklı olmadığı, bu sistemi o noktada aşamadıkları için, sistemin kendisi haline gelen, sistemi besleyen bir konuma düşmekten kendilerini kurtaramadılar.

Önderliğin geliştirmiş olduğu meşru savunma stratejisi temelindeki yeni paradigmasının sistemi temelden aşma noktalarından biri, zor ve şiddet olgusunu egemenlikli sistemin dışında yeniden anlamlandıran ve örgütlendiren bir tarzda formüle edebilmiş olmasıdır. Yedi yıldır, Meşru Savunma Stratejisinin, anlaşılması ve pratikte uygulanması için, çok yoğun bir biçimde tartışılmakta ve bu yönlü değişim dönüşüm önemli düzeyde kendisini örgütlendirmiş bulunmaktadır. Bu örgütlenmenin üzerine oturduğu bir bilinç var. Bu bilinç daha önceki klasik zor ve şiddet anlayışını aşmaya dönük bir tarzda derinleştirilmeye çalışılmaktadır.

ÖNDERLİĞİN GELİŞTİRMİŞ OLDUĞU MEŞRU SAVUNMA STRATEJİSİ TEMELİNDEKİ YENİ PARADİGMASININ SİSTEMİ TEMELDEN AŞMA NOKTALARINDAN BİRİ, ZOR VE ŞİDDET OLGUSUNU EGEMENLİKLİ SİSTEMİN DIŞINDA YENİDEN ANLAMLANDIRAN VE ÖRGÜTLENDİREN BİR TARZDA FORMÜLE EDEBİLMİŞ OLMASIDIR.

PKK'nin temel karakteri, yoğun saldırı ve imha altında bulunan bir halkın son meşru savunma refleksi olarak ortaya çıkmasıyla bağlantılıydı. Kürt halkı kendisini ifade

edecek başka bir alan bulamadığı için, PKK ile zor ve şiddet temelinde kendisini ifade etmek durumunda kaldı. Daha sonraki süreçlerde de çok yoğun saldırılar ve imha tehditlerinin gelişmesi, PKK' nin kendisini şiddet temelinde savunmak zorunda kalmış olması, zor ve şiddet olgusunu giderek çok fazla kullanılması noktasına götürdü. Bu nokta, hareket içerisinde giderek yozlaşma yaratacak ortamı belirleyen önemli bir unsur oldu. Önderlik tarafından fark edilip buna müdahale edildi. Kürt egemen sınıflarının içimizdeki yansımaları olan sınıf etkileri fetişleştirilen zor ve şiddet anlayışlarını kendi çıkarları doğrultusunda örgütleyerek çetecilik biçiminde güç haline gelmeye başlayınca, buna karşı yoğun tedbirler alınmaya ve mücadele edilmeye çalışıldı.

PKK'nin yaşamış olduğu bütün zorlanma ve sıkıntılarının temelinde bu vardı. Bu konuda a-lınan idari ve pratik tedbirler, Önderliğin yoğun müdahaleleri, istenilen düzeyde so-nuç alamadı. Bu konuda tedbirlerin sonuç almamasının te-mel nedeni, PKK'-nin şiddeti ve zoru tanımlamasında, klasik zor teorilerinin dışına çıkamamış olması yatmaktaydı. Aslında Önderliğin son noktada fark ettiği, çözümlediği ve aştığı temel handikap zor ve şiddet olgularının doğru çözümlenmesidir. Dolayısıyla geliştirilen bütün paradigmal değişim dönüşümün özünde zor ve şiddet kavramlarının doğru tanımlanması vardır. Kaldı ki hareket olarak da bizim son yıllarda bütün tartışmalarımızın merkezinde, sistemin saldırıları karşısında halkımızı ve kendimizi nasıl savunabileceğimiz, bu savunmanın yol yöntem ve araçlarının devlet ve sistem dışında hangi tarzda formüle edilebileceği, örgütlendirilebileceği ve harekete geçirilebileceği noktasında geliştirildi.

Önderlik, başından itibaren eski zor anlayışının aşılmasının, kendini bütünüyle sisteme teslim etmek anlamına gelmediğini; tam tersine, sistem karşısında kendimizi daha iyi savunabilmenin yol, yöntem ve araçlarını geliştirebilme anlamına geldiğini defalarca ifade etti. Sistem karşısında, felsefi olarak kendini tanımlamanın esasına **'kendini bil'**i koyarken; sistem karşısında varlığını devam ettirmenin temel şiarı olarak da "**kendini savunmayı bil"** sloganını koydu. Savunmalarında ve bütün görüşme notlarında belki de yüzlerce defa, neredeyse her sözün başında, meşru ve öz savunmanın, devlete ve sisteme asla teslim olmanın gerekliliğine vurgu yaptı. Hareketi en çok uyardığı konu da buydu.

Önderlik üzerine geliştirilen bütün tartışmalarda 'bu bir teslimiyet midir, devlet ve sistemle bütünleşme midir', yönündeki ithamlara da Önderlik, teslimiyetin asla kabul edilmediği, edilmeyeceği ve edilmemesi gerektiği; devlet ve sistem karşısında kendini savunmanın yeni yol, yöntem ve araçlarının geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekerek felsefi ideolojik savunma yaptı. Dışarıdan birileri Önderliğin bu duruşunu

bir teslimiyet, devletle uzlaşma, bütünleşme tarzında anladıysa, içimizde de bu yönlü anlayışlar gelişti. Bunun sonucunda da tasfiyeci bir çizgi olarak kendisini dışa vuran, giderek ajan provokatör bir tarzda ihanetle bütünleşen eğilim ve anlayışlar, Önderliğin meşru savunma ve öz savunma çizgisini doğru anlamadıklarından dolayı bu noktaya gelmişlerdir.

Yine meşru savunmanın askeri çizgisinin HPG tarzında yeniden örgütlendirilmesi, bütün bu alanlarda kendisini devletin zoru, şiddeti ve baskısı karşısında nasıl savunabileceği noktasında yoğun tartışmalar yürüttük. KKK sistemi ile birlikte halkın, devletli toplum sistemi dışında, kendi demokratik komünal sistemini demokratik konfederalizm tarzında geliştirmesinin anlayış, bilinç ve örgütlendirilmesi ve giderek bunun kurumları yaratılmaya çalışıldı. Gelinen aşamada bu bilincin edinilmesinde, bu kurumlaşmaların örgütlendirilip yaratılmasında önemli bir mesafe kaydedilmiştir. 2004 ve 2005 yılı yaşanan sapma ve tasfiyeci eğilimlerin önemli oranda bertaraf edildiği, onun yerine Önderliğin çizgisine uygun demokratik Konfederal sistemin geliştirildiği bir süreç oldu. Halkın meşru savunma gücü olan HPG içerisinde, eski klasik komuta anlayışından kaynaklı, eski zor, şiddet anlayışlarının bir devamı, kalıntısı olarak kendisini var eden yanlış yaklaşım ve anlayışlar beli oranda etkisizleştirilip, Önderliğin yeni meşru savunma çizgisi temelinde örgütlendirmeler yaratılmaya çalışıldı. Buna uygun yoğun bir eğitim süreci gerçekleştirildi. Önderliğin savunmaları ekseninde oluşturulan eğitim çalışmaları ile bu konuda anlayış, zihniyet ve giderek alışkanlık ve pratik düzeyde belli bir mesafe kaydedilmiştir.

ÖNDERLİK, BAŞINDAN İTİBAREN ESKİ ZOR ANLAYIŞININ AŞILMASININ, KENDİNİ BÜTÜNÜYLE SİSTEME TESLİM ETMEK ANLAMINA GELMEDİĞİNİ; TAM TERSİNE, SİSTEM KARŞISINDA KENDİMİZİ DAHA İYİ SAVUNABİLMENİN YOL, YÖNTEM VE ARAÇLARINI GELİŞTİREBİLME ANLAMINA GELDİĞİNİ DEFALARCA İFADE ETTİ.

Meşru Savunma Stratejisinin örgütlendirilmesi HPG merkezli gelişse de, giderek mücadelenin yayıldığı bütün sahalarda, örgütlendirilmesi gereken stratejik bir yaklaşımı esas alıyordu. Gerilla, sürekli imha tehdidi ile karşı karşıya olduğundan, doğal olarak meşru savunmanın en yoğun uygulanmak zorunda olduğu saha olmasını gerekiyordu. Bu noktada değişimin gerilladan başlatılması, örgütlendirilme ve bilinçlenmenin gerilladan başlatılması bir zorunluluktu. Bu noktada yapılan değişim dönüşümlerle edinilen bilinç düzeyinin gerilladan halka taşırılması, halkın bu eksende bilinçlendirilip örgütlendirilmesi işin

doğası gereğidir. Bunun bir gereği olarak da gerilla, kendi içerisinde geliştirmiş olduğu örgütlülüğü, halkın birebir savunması gereken alanlara taşımanın yol, yöntem, araç ve örgütlendirmelerini geliştirmeye çalıştı.

Bu çalışmalar, bir yönüyle **demokratik serhildan** örgütlendirilmesinin geliştirilmesi, bunun temel taktik haline getirilmesiyken; diğer yandan da **özel kuvvet** tarzında, sistemin yönelimlerini karşılayabilecek, onlara cevap verebilecek örgütlemelerle geliştirilmeye çalışıldı. Bu noktalarda yetersizlikler yaşansa da, aslında bunun örgütlenme mantığı ve zihniyeti önemli oranda oluşturulmuş durumdadır. Ama bunun derinliğine oturtulup bütün halka mal edilmesi noktasında hala büyük yetersizlikler vardır. Özellikle Önderliğin Bir Halkı Savunmak adlı eserini HPG'ye ithaf etmesi, HPG'ye yüklenen bir misyondu. Bu, Önderlik ideolojisinin meşru savunma e-sasına dayalı yaklaşımının, öncelikle HPG tarafından bilince çıkarılması, kavranılması ve halka taşırılmasıyla HPG'nin görevlendirilmesi anlamına geliyordu bu. Bu noktada anlayış ve yaklaşım düzeyinde ciddi bir sorun olmasa da, bunun pratikleştirilmesi noktasında ciddi sorunlar yaşandığı rahatlıkla belirtilebilir.

KKK sisteminin, kendi anayasasında meşru savunma ve öz savunmayı tanımlaması, bu doğrultuda kendi çalışma ve örgütlenme çerçevesini belirlemiş olmasına rağmen, bunun gereklilikleri henüz yeterince yerine getirilmemiştir. **Öz savunma** anlayışı ve meşru savunma anlayışı özünde stratejinin, ideolojinin aynı yönünü ifade etmektedir. Her ne kadar meşru savunma güçleri, meşru savunma çalışmaları HPG ile birlikte ifade edilse ve halkın savunma kuvvetleri olarak HPG, bu konuda temel misyonu üslense de, meşru savunma ve öz savunmanın özü; halkın her alanda bizzat kendisini savunabilecek mekanizmaları yaratmasıyla gerçekleştirilebilir.

Gelinen aşamada, KKK sistemi içerisinde oluşturulan Konfederal örgütlenmelerin kendi bünyelerinde öz savunmanın gereklerini yerine getirmediği, halkın henüz yeterli bir öz savunma örgütlülüğüne kavuşturulamadığı görülmektedir. Yine halk savunma kuvvetlerinin halkı savunmasının halka taşırılmış biçimi olan öz savunma çalışmalarını çok sağlıklı bir tarzda örgütlendirildiği, istenilen düzeye getirildiği halen söylenemez. Bunun ba-zı temel nedenleri var: Birincisi, bunun örgütlenme mantığı ve zihniyetinin henüz yeterince anlaşılma-mış olmasıdır. İ-kincisi ise bu a-landa görevlendirilen kadronun i-şin örgütsel ve i-deolojik yönünden ziyade, işin askeri, eylemsel yönünü ön planda tutmasıdır.

Bu alanda görevlendirilen kadronun yeterli bir ideolojik bilince ve örgütsel tecrübeye sahip olmaması birçok sorun yaşanmasını beraberinde getirmektedir.

Mevcut öz savunma çalışmaları, çoğunlukla eskinin klasik milis örgütlenme tarzını aşamadığı gibi, bu alanda çalışma yürüten kadro da, daha çok 'pratikçi' yönü ön planda, savaş tecrübesi olan, halkla ilişkileri kendine göre düzenleyen bir anlayış ve zihniyeti temsil etmektedir. Bu alandaki kadronun ideolojik donanımının yetersizliği çalışmanın uzun vadede yozlaşması ve bozulmasının önünü açık tutmaktadır. Son dönemde öz savunma çalışmalarında bazı alanlarda yaşanan tasfiyeler, kaçışlar, bu alandaki kadroların, o çalışmada çok fazla ön plana çıkarılmış olması nedeniyle çalışmayı oldukça zor durumda bırakmaktadır.

Bu konuların temelli çözümü ise, meşru savunma anlayışının, öz savunma anlayışının yaratılmak istenen KKK sisteminin merkezinden örgütlendirilmesi, yönlendirilmesi ve denetlenmesi ile gerçekleşebilir. KKK sistemi, halkın bütün alanlarda, tabir yerindeyse, baştan tırnağa öz örgütlülüğüne kavuşturulması anlamına gelmektedir. KKK ile birlikte, egemenlikli devlet sisteminin dışında, bütün sorunlarını kendisi çözebilen, örgütlü, alternatif bir toplumsal gerçeklik yaratılmaya çalışılmaktadır. Bir zor ve baskı sistemi olan egemenlikli devlet sistemi karşısında, kendi savunma sistemini oluşturamayan herhangi bir halkın, bırakalım sistem karşısında alternatif olmayı, en sıradan basit haklarını bile koruyabilmesi mümkün değildir. Kaldı ki bu Kürdistan gerçekliğinde, tamamıyla işgal ve istila altında bulunan, günlük olarak inkâr ve imha siyasetinin çok yoğun ve şiddetli bir tarzda dayatıldığı bir gerçeklikte, bu hiç mi hiç mümkün değildir.

Bu açıdan, eğer KKK sistemi oturtulmak isteniyor ve sistem karşısında toplumun ihtiyaçlarına cevap vermek istiyorsa; öncelikle yoğun imha ve inkâr tehdit ve dayatması altında yaşayan halkın, kendisini savunabilecek mekanizmalarını yaratmayı esas almak zorundadır. Önderlik, bunları İdeolojik ve teorik olarak öngörmüş, aslında sistemin kendi program ve planlamasında da bunun çerçevesi oluşturulmuştur. Ancak örgütlenme sahasına geçtiğinde, bunun kadrosunu yaratması, topluma taşırılması, toplumun bu tarzda örgütlendirilmesi noktasında ciddi sorunlar olduğu görülmektedir.

KKK sisteminin kendisini örgütlemesi mahalle, köy, sokak komünlerinden, demokratik Konfederal örgütlenmenin merkezi ve idaresi olan Kongra Gel 'e kadar geniş ve çok boyutlu bir örgütlenmeyi öngörmektedir. Bu sistemin içerisinde öz savunma çalışmalarının nasıl örgütlendirileceği noktasında yürütülen tartışmaları, Önderliğin de perspektif olarak koyduğu özerk örgütlenme esası üzerine oturtulmuştur. Bu özerk örgütlenme de yanlış yorumlanmamalıdır. Özerk örgütlenme kimi zaman sanki sistemin dışında, sistem içerisinde çok ciddi yeri olmayan bir çalışmaymış gibi ele alınıyor. Bu yanlış bir yaklaşımdır. Tam

tersine bütün çalışmaların merkezine öz savunma ve meşru savunma oturtulabildiği oranda çalışmaların güvenceye kavuşturulması ve süreklileştirilmesi mümkün olabilecektir. Özerklik ise, devlet alanına, devletin denetim ve egemenlik alanına yönelik yürütülen demokratik ve siyasal mücadeleyi bir nevi yasal çerçevenin içerisinde tutmanın bir gerekliliği olarak oluşturuluyor.

Diğer bir yönü de sivil toplum çalışmaları olabildiğince militarizasyondan arındırılmış bir zihniyetle, bir pratikle ancak gerçekleşebilir. Özerklik, bu ikisinin iç içe geçirilmesinin bir gereği olarak ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Ama sivil toplum demek tamamıyla kendi savunmasını başkalarının ellerine bırakmış, kendi savunmasını sürekli dışarıdan bekleyen bir örgütlenme tarzı değildir. Tam tersine sivil toplum, devletin zor ve şiddet dayatmaları karşısında kendi savunmasını çok güçlü oluşturabildiği oranda sistem dışı bir toplum olarak varlığını gerçekleştirebilir, koruyabilir ve süreklileştirebilir.

BİR ZOR VE BASKI SİSTEMİ OLAN EGEMENLİKLİ DEVLET SİSTEMİ KARŞISINDA, KENDİ SAVUNMA SİSTEMİNİ OLUŞTURAMAYAN HERHANGİ BİR HALKIN, BIRAKALIM SİSTEM KARŞISINDA ALTERNATİF OLMAYI, EN SIRADAN BASİT HAKLARINI BİLE KORUYABİLMESİ MÜMKÜN DEĞİLDİR.

Meşru savunma anlayışını bunun üzerine oturtmaya çalışan KKK sistemi de, kendi bütün çalışma alanlarında bunun gerekliliklerini yerine getirebildiği oranda ancak sağlıklı bir örgütlenme olarak varlığını devam ettirebilir. Eğer Öz Savunma halkın içerisinde örgütlendirilecekse; bunun en alt birimlerden, en üst temsil organlarına kadar örgütlendirilip bir sisteme kavuşturulması gerekiyor. Mevcut durumda HPG tarzında özerk bir örgütlenme olan askeri örgütlenmenin bütün öz savunma mekanizmaları içerisine oturtulması çok fazla gerçekçi değildir. Ya da ikisinin iç içe ele alınması da çok fazla doğru değildir. Şu anda yürütülen öz savunma çalışmaları çoğunlukla HPG bünyesinde, aslında bir yerde HPG'nin ihtiyaçlarına göre örgütlendirilmektedir. Bu çok fazla doğru değildir. KKK sistemi içerisinde HPG'nin yeri konulurken, aslında kendi varlığını korumak isteyen bütün KKK organlarının HPG'yi sürekli besleyen, büyüten ve geliştiren bir tarzda olması gerekiyor.

Bunu, HPG'yi kendi içerisinde ö-zerk bir örgütlenme olarak gerçekleştirerek yapmak durumundadır. Ancak halkın öz savunmasının, yerinde savunma, yerel savunma, **kendisi bir güvenlik sorunu haline gelmiş**, devletin kolluk kuvvetleri, sivil militarist güçleri, rantçı güçleri karşısında savunmasını

yapabilecek organlarını da oluşturması gerekiyor. Bu saldırılar kapsamlılaştığı, çok şiddetlendiği dönemlerde HPG ile birlikte gerçekleştirebilecek bir savunmayken; günlük savunmanın mutlak silahlı ve şiddet tarzında olmasının gerekmediği koşullarda **Sivil Savunma Kuvvetlerinin** ve Sivil Savunma mekanizmalarının da oluşturulması gerekiyor. Bunların hepsi, imha dayatması karşısında ortak hareket edebilecek, bütün bir toplumu koruyabilecek bir perspektifle oluşturulmak durumundadır.

Bu noktada yaşanan temel sorun, meşru savunma ve öz savunma bilincinin yeterli oturtulmamış olmasıdır. Dolayısıyla KKK sisteminde öz savunmaya ilişkin yapılacak en öncelikli çalışma halkı bu konuda eğitecek, bilinçlendirecek, perspektif oluşturacak bir eğitim çalışması ve merkezinin oluşturul-masıdır. Bu eğitim merkezi de HPG bün-yesinde olacak bir çalışma değildir. HPG daha çok profesyonel askeri yönü, çalışması ön planda olan ve bunun gerekliliklerine göre örgütlendirilmiş bir yapılandırmadır. Bu eğitim çalışmalarının **Halk Savunma Komitesi** içerisinde örgütlendirilmesi daha uygun olacaktır. Bunun için de, hem KKK sisteminin bütününde bu bilincin yaratılmasına dönük seferberlik tarzında bir bilinçlendirme sürecinin başlatılması hem de bunu merkezi olarak sürekli kılacak, denetleyecek, bunun gerekli mekanizma ve kadrolarını yaratacak bir karargâhlaşmaya gidilmesi gerekmektedir. Bu karargâhlaşma da Halk Savunma Komitesi bünyesinde **Öz Savunma Karargâhı** tarzında örgütlendirilerek gerçekleştirilebilir.

İşin bir yönü bilinç ve kadro yaratma boyutuyken, diğer boyutu devletin yönelimlerinin hangi düzeyde olduğu, bu yönelimlerin kimler tarafından gerçekleştirildiği, anı anına, günü gününe bunların hangi yol, yöntem, araç ve biçimlerle gerçekleştirildiği hakkında ciddi bir bilgi akışının sağlanabilmesidir. Dolayısıyla sistemi ve sistemin saldırılarını günlük olarak takip eden, sistemin şiddet mekanizmalarını, toplum içerisinde toplumu sindiren, bastıran unsurlarını açığa çıkaran, bu konuda gerekli tedbirleri alan bir mekanizmanın da oluşturulması gerekiyor.

Sistem, özellikle sivil toplum ve demokratik siyaset alanında çalışma yürüten kadro ve halka karşı, kendi zor, baskı ve denetim aygıtlarını oluşturmaktadır. Bu aygıtları çözebilen, bu aygıtlar karşısında kendi mekanizmalarını oluşturabilen bir örgütlülüğü gerçekleştirebilmesi için de, sistemin bu yönlü çalışmalarını enforme eden bir merkezin oluşturulması gerekiyor. Bu enformasyon, klasik istihbarat tarzında gerçekleştirilecek bir çalışmayla o-labilecek bir çalışma değildir. Bütün KKK sistemi içerisinde, devletin yönelimlerini, devletin bu konudaki mekanizmaları hakkında yoğun bir bilgi akışı sağlayacak bir mekanizmanın oluşturulması gerekiyor. **Bilgi Biriktirme**

ve Ayıklama Merkezi olarak adlandırabilecek böyle bir çalışma, öz savunma çalışmasının temel ayaklarından birisi olarak öz savunma karargâhı bünyesinde oluşturulmak durumundadır.

Böyle bilgi-enformasyon merkezi sadece bilgileri toplayan, istihbari bilgi toplayan ve bu konuda gerekli tedbirleri alan bir çalışma değil, günlük olarak devleti takip eden, devlet karşısında halkın nabzını tutan, gerek halk içerisinde gerekse devlet yönelimli nedenlerden ortaya çıkan tahribatları gidermenin perspektifini de oluşturan bir merkez olmak durumundadır. Hareketin kendi içerisinden de çeteci eğilimleri deşifre edecek, bunlar karşısında gerekli yaklaşımın perspektifini oluşturabilecek böyle bir çalışma, meşru öz savunma çizisinin oturtulması açısından hayati önemdedir. Kaldı ki hareketin geleneği böyle bir çalışmanın bütün mekanizmalarını oluşturabilecek bir zemine sahiptir. Güçlü bir rapor talimat ve bilgilendirme, halktan kadroya, kadrodan örgüt merkezine yönelik bir bilgi yaratma geleneğimiz var.

Halkla iç içe olmamızın getirmiş olduğu yoğun enformatif çalışma zemini vardır. Bu çalışma zeminlerinin bir mekanizmaya kavuşturulması çok zor olmayacaktır. Sorun bunun merkezi bir tarzda örgütlendirilmesidir. Elde edilen bu bilgileri derleyen, ayıklayan ve ona uygun tedbirleri geliştiren bu merkez, daha önceden Önderliğin öngördüğü **Hakikatleri Açığa Çıkarma ve Adalet Komisyonlarının** işlevini de görecek bir çalışmayı da örgütlendirilebilir. Gerek devletten, gerekse hareketin kendi içerisinde bu yönlü yanlış yaklaşımları, eğilimleri deşifre eden ve bunun gerekli tedbirlerini oluşturabilecek mekanizmaların da oluşturulması gerekiyor. Zira halkın adalet duygusunun en çok zedelendiği alanlardan birisi de bu noktada yaşanan yetmezlikler ve sapmalardır.

Öz Savunma çalışmasının üçüncü bir ayağı da örgütlenme ayağıdır. En merkezi örgütlenmeden, en alt örgüt birimine kadar bütün çalışmalar içerisinde öz savunmayı örgütleyen birim ve kadroların oluşturulması öz savunmanın esası ve ö-züdür. Öz savunma demek, bir yerde örgütlülük demektir. Öz savunma çalışmalarını normal bir sivil toplum çalışması ya da ekonomik, sosyal, kültürel örgütlenme tarzında ele alamayacağımıza göre; öz savunma birim ve örgütlerinin gerekliliklerine uygun kadro ve örgütlenmeleri yaratacak mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir. Bunun, en alt bir komün biriminden en üstteki meclis iradesine kadar halkın öz savunmasıyla ilgilenen, öz savunma örgütlenmesini gerçekleştiren, bunu gerçekleştirirken de diğer örgütlenme ve çalışma sahalarını zorlamayan bir tarzda yürütülmesi gerekiyor.

Hem örgütlülüğün sürekli kendini büyütüp beslemesi, hem de sürekliliğini koruyabilmesi açısından örgütlenme çalışmalarının merkezi ve planlı bir tarzda ele alınması gerekmektedir. Yine öz savunma meşruiyeti esas aldığından ve kimi zaman yasallığın dışına çıkabilen, çıkmayı gerektirebilen bir karaktere sahip olduğundan dolayı, legal çalışmalar ile bu yönlü çalışmaları birbirine karıştırmayacak bir örgüt ve örgütlenme mekanizması ve anlayışının oluşturulması gerekmektedir.

Bu çalışma bütün çalışmaların merkezinde ve içinde yer alacak, ama aynı zamanda diğer çalışmalara zarar vermeyecek bir özerklik karakterini de korumak durumunda olacaktır. Herhangi bir birim içerisinde öz savunma örgütlenmesini gerçekleştiren kadronun ve birimin bütün örgütlerle ilişki içerisinde olması ama öz savunmayı şiddetli bir tarzda uygulamanın örgütlülüğünü özellikle silahlı örgütlülüğünü onların dışında tutması gerekiyor. Yani hem hepsinin içinde hem de hepsinin dışında bir örgütlülüğün yaratılması gerekiyor. Bu da çok profesyonel bir örgütlenme zihniyeti ve kadro donanımının gerekliliğini bir görev olarak önümüze çıkarmaktadır.

ÖZ SAVUNMA ÇALIŞMASININ ÖNEMLİ BİR AYAĞI DA ÖRGÜTLENME AYAĞIDIR. EN MERKEZİ ÖRGÜTLENMEDEN, EN ALT ÖRGÜT BİRİMİNE KADAR BÜTÜN ÇALIŞMALAR İÇERİSİNDE ÖZ SAVUNMAYI ÖRGÜTLEYEN BİRİM VE KADROLARIN OLUŞTURULMASI, ÖZ SAVUNMANIN ESASI VE ÖZÜDÜR.

Dolayısıyla öz savunma örgütlenmesi, herhangi bir alanda örgütlenme yapan kadronun yapabileceği bir çalışma değildir. Diğer çalışmalara zarar vermeden, hem sürekliliğini koruyan ve varlığını koruyan, hem de diğer bütün çalışmaları gerektiğinde kendisi etrafında harekete geçirebilecek etkinlikte, yetkinlikte ve güçte bir örgütlenme gücünü temsil etmesi gerekmektedir. Bu da ancak merkezi bir karargâh çalışması bünyesinde gerçekleştirebilecek bir çalışmadır.

Çalışmanın üzerine oturtulacağı dördüncü ayak ise eylem ve taktik alanında perspektif oluşturabilecek mekanizmaların yaratılmasıdır. Yani bilinçlenmiş, örgütlendirilmiş bu mekanizmaların günlük eylem ve taktik hattını belirleyecek hayata geçirebilecek bir perspektife sahip olması gerekiyor. Eylemler çok boyutlu olacağından dolayı, bu çalışmalar çok yönlü kadroyu örgütlemeyi gerekli kılmaktadır. En profesyonel şiddet eylemlerinden, **Serhildan Koruma Birliklerine,** halka yönelik geliştirilen şiddet karşısında halkı koruyabilecek, hatta halkın günlük asayiş sorunlarını bile çözebilecek savunma mekanizmalarını temsil edebilecek bir eylem sahasının oluşturulması gerekiyor.

Bu eylem sahasında eylemi gerçekleştirecek olan kadronun yönlendirilmesi günlük olarak yaratılması ve sürekli kılınması da merkezi bir çalışmayı gerek-tirmektedir. Bu anlamda dördüncü ayak eylem ayağıdır. Eylem ayağı da bir yönüyle gerillayla bağlantı içerisinde, gerillanın meşru savunmayı şiddetli bir tarzda, savaş tarzında uygulamak zorunda kaldığında onu tamamlayabilecek bir zihniyetle hazırlanması gerekmekte, ama diğer taraftan da günlük güvenlik sorunlarını, asayiş sorunlarını da cevaplayabilecek çalışmaların perspektifine sahip olması gerekmektedir.

Bu dört ayak üzerine oturtulmuş çalışmanın içinde örgütlendirileceği merkezi yapılanma, KKK sistemi içerisinde mevcut meşru savunma mekanizmaları ile elbette bir bütünlük arz etmek durumundadır. Ama çalışmanın özgünlüğü, çok boyutluluğu, çok yönlülüğü ve hayatiyeti kendi merkezi örgütlenmesini gerekli kılmaktadır. Bugüne kadar meşru savunma çalışmaları, öz savunma çalışmaları, **Halk Savunma Komitesi** bünyesinde örgütlendirilmeye çalışıldı. Ama çoğunlukla HPG çalışması olarak örgütlendirildi. Yine öz savunma çalışmaları da HPG bünyesinde örgütlendirildi. Ama gelinen aşamada özellikle 2006 yılı itibariyle önümüzde çok yoğun bir savaş gündeminin bulunduğu dikkate alındığında, bu çalışmaların farklı bir merkezden, kendi merkezinden, karargâhından örgütlendirilmesi gereği vardır.

Bu karargâh yine Halk Savunma Komitesi bünyesinde örgütlendirilebilir. Kaldı ki Halk Savunma Komitesi de sadece HPG’ yi yönetip yönlendirmek değil, aynı zamanda halkın bütün savunma ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir role sahiptir. Bu yönlü çalışmaların geliştirilip oturtulmasında bugüne kadar yaşanan yetersizliklerin temelinde meşru savunma anlayışının yeterince oturtulmaması vardır.

Bu noktada Halk Savunma Komitesinin her ne kadar bazı çalışmaları olmuşsa da, henüz bu çalışmaları yeterince örgütlediği, kendi mekanizmalarını oluşturduğu söylenemez. Öz Savunma çalışmalarının belirtilen tarzda örgütlendirilmesi, oturtulması, aynı zamanda Halk Savunma Komitesinin kendi gerçek rolünü oynamasının da önünü açacaktır. Bunun için belli bir alt yapı, kadro birikimi, zemin de oluşturulmuştur. Bu zemin üzerinde bir örgütlenme çalışmasının geliştirilmesi acil bir görevdir. Bu aciliyetin temeli hem halkın ve kadronun buna hazır olması, hem de düşmanın inkâr ve imha siyasetinin giderek şiddet tarzında kendini dayatması ile bağlantılıdır.

2006 yılı, bu anlamda hem meşru savunmanın bir üst boyutta, ikinci aşamada uygulandığı bir yıl olacak hem de çözümün çok yoğunca tartışılıp gündeme geldiği bir süreç olacaktır. Bu iki ihtiyaca

da cevap verebilecek çalışma, iki durumda da halkın savunulmasını sağlayacak gerekli mekanizmaların yaratılmasıyla ancak çözülebilir. Bu mekanizmaların oluşturulmasından sorumlu olan Halk Savunma Komitesi, önündeki bu görevlere cevap verme açısından bu yönlü çalışmalarını giderek oturtmaya çalışmaktadır.

Yine yaşanan bir pratik süreç vardır. Bu pratik süreçten çıkarılan derslerin gereği olarak, öz savunma çalışmalarının kapsamı belirlenmiş, yaşanan yetersizliklerden. Çıkarılan sonuçlar vardır. Bunların en önemlilerinden birisi de HPG çalışması ve öz savunma çalışmasının doğru bir ilişki içerisinde ele alınması gereğidir.

Bu anlamda Halk Savunma Komitesi kendi bünyesinde merkezi bir öz savunma çalışmasının karargâhını oluşturmayı öngörmektedir. Bu yönlü yürütülecek olan çalışmalar, her ne kadar Halk Savunma Komitesi bünyesinde örgütlendirilse de, aslında KKK sisteminin temel bir sorunu olarak öngörülmek durumundadır. Kendini savunmayı ve korumayı, onun mekanizmalarını yaratmayı başaramayan bir halk gerçekliğinin ne demokrasiden, ne barıştan, ne de sistem dışında kendi demokratik komünal sistemini yaratmasından asla bahsedemeyiz. Bu anlamda meşru savunma anlayışı, öz savunma anlayışı demokratik mücadelenin de vazgeçilmez bir gereği olarak ele alınmak durmandadır.

Belirtildiği gibi bu çalışmaların hepsinin yürütülmesi sürecinde bunun ayrıntılarını, projelerinin oluşturulması gerekmektedir. Yürütülecek bütün çalışmaların bu perspektif ekseninde oturtulması çalışmanın geleceği açısından büyük önem arz etmektedir.

Büyük toplumsal alt üst oluş süreçlerinin yaşandığı dönemlerde herkesin gözü daha önceden **'kriz bölgesi'** olarak tanımlanan yerlere çevrilir.

AMED, BU YAKIŞIR!

Bu kriz bölgeleri toplumsal çelişkilerin en derin ve en keskin olduğu yerlerdir. Her ülkenin her coğrafyanın, sorunları kendisinde sürekli biriktiren, besleyen ve çözümü de, çözümsüzlüğü de kendisinde hapseden böyle kriz merkezleri vardır. ABD'nin San Francisco'su, Fransa'nın Paris'i, Meksika'nın New Mexico'su, Brezilya'nın Rio'su, Lübnan'ın Beyrut'u, Mısır'ın Kahire'si, Irak'ın Bağdat'ı, Çin'in Şanghay'ı, Türkiye'nin İstanbul'u, Kürdistan'ın A-med'i gibi yerler, kendi topraklarının ve toplumlarının bütün karakteristik özelliklerini taşıyan sembol şehirlerdir.

Çoğunlukla ani patlamaların, isyanların ve kanlı bastırmaların gündeme getirdiği bu şehirler, egemenler açısından bir **bataklık,** ezilenler içinse, gizemli birer **umut** ve çekim merkezidir. O kadar bataklık olduğu karşıt propagandalarına rağmen, bulundukları coğrafyada yolunu kaybeden herkesin neden oraya yöneldiği, umudun kaybedenlerin neden oraya yüzünü çevirdiği bir türlü çözülemez. Toplumlar ne zaman bunalırlarsa ve patlamanın ayak sesleri kendini hissettirirse, herkesin gözü buralara çevrilir.

Bir de dünya siyaset dengelerinde yaşanan çelişki ve çatışmaların kendisini yansıttığı aynalar vardır. **Dünya siyaset merkezleri** denilen bu şehirlerin bir de payesi vardır. **Başkent** ya da **payitaht** denilen bu şehirler, egemenlerin nedeni ve nasılı pek fazla bilinmeyen ve sorulmayan, nabız yoklama ya da nabız tutma noktalarıdır.

Siyaset buralarda belirlenir ve buralardan yansır. Bu şehirlerin çoğu içinde bulundukları devletin resmi siyasetinin kontrolünde bulunan ve resmi siyasetin belirlenip yansıtıldıkları yerlerdir. Bunlar halkların ya da kültürlerin merkezleri ve sembolleri olmaktan çok, adı üstünde ya tahtın ya da şehir ile ifade edilen egemenlikli uygarlığın rengini yansıtırlar.

Kriz merkezleri ve başkentleri çoğu zaman iç içe, yan yana ya da karşı karşıya getiren dönemler vardır. Ve çoğu zaman kriz merkezleri ile siyaset merkezleri iki farklı toplumun iki farklı rengini yansıtırlar.

Başkentler resmi devletin resmi toplumunun soğuk maskeleri ve kar hesaplarının matematik muhasebe dilinin **siyaset** olarak ifade bulduğu buz gibi bir sesle konuşurlar.

Kriz merkezleri ise bir taraftan acılar içerisinde inleyen çaresizliğin mırıltıları, diğer taraftan dinmeyen öfkenin isyan çığlıklarıyla çığlık çığlığa konuşurlar.

Başkentler en çok da bu seslerin en sağır edici olduğu suskunluk zamanlarında gözlerini dikerler bu kriz merkezlerine. Çünkü bilirler bu çığlık çığlığa konuşan şehirler eğer susmuşlarsa, bu hayra, iyiye alamet değildir. Kıyamet öncesi sessizlik yaşanıyorsa bu şehirlerde, birilerinin canı yanacak demektir.

Ve böyle durumlarda kanı akan asiler olsa da, sarsılan başkentler olur çoğu zaman.

Amed'i yazacaktık. Neden böyle bir girişe ihtiyaç duyduk biz de pek bilmiyoruz.

Kıyamet öncesi sessizliğinde kulaklarımız hep o çığlığı bekliyordu da sabırsızlanmaya başlamıştık.

Çığlık daha diline değmeden altı yaşındaki Amed'li militanın diline, yankısını yüreğimizde buluvermişti önce.

Amed gözlerimizden ve kulaklarımızdan önce öfkeden pırıl pırıl gözleri ve **umut adası**na yelken açmış isyan çığlıklarıyla yüreğimize misafirdi.

Son birkaç gündür yüreklerimiz Amed'in renginde bir ses beklerken, birdenbire 14'lerin en sevdikleri oyunda, hiçbir oyunu kurallarına göre oynamayı öğrenmemiş komşu toprakların cani çocuklarının bizi öfkeye boğan katliamlarında sağır oldu yüreklerimiz.

Daha ne oldu demeye varmadan, bir irin seli, bir küfür çığı, ve yalan depremi olarak üzerimize üzerimize haberler yağmaya başladı, bu küfür imparatorluğunun gelişmiş tekniklerinden. Bütün dünya basını **'baskın basanındır'** dercesine Amed'i konuşmaya başladılar. Hatta

konuşmaktan çok sindiremedikleri Amed'i kusmaya başladılar.

Kenarda köşede ne kadar işe yaramaz 'sosyal bilimci, psikolog, siyasal tahlilci' ve kendilerini bin bir paye bahşedilmiş adamlar ve boyalı kadınlar çığlığını bastırmak için Amed'in, çığlık çığlığa küfre başladılar. "Tahlilleri" tahlil olmanın ötesinde, tahayyül ürünü olan laf kalabalıkları bir kir seli gibi her tarafa bulaştı.

Herkes ne kadar da çok ilgileniyormuş Amed'le ve ne kadar çok **sosyolojik tahliller** biliyorlarmış. Ne de iyi tanıyorlarmış Amed'in çocuklarını. Ve ne

de çok öngörülüymüşler Amed'in bugününe ilişkin.

İlk gün kulaklarımızı dolduran ve yüreğimize çarpan ses ile uğuldadı beyinlerimiz.

Ondan olsa gerek, biz de bu **sosyolojik tahlillerde** bir yere koyma çabasına giriştik Amed'i. Amed bir kriz merkezi mi, bir başkent mi yoksa yitirilmek istenen halkların son çığlığı mı diye tahlillere giriştik.

Açık söylemek gerekirse ne yüreğimizi doyurdu, ne kulaklarımızı doldurdu, ne de aklımızdaki sorulara cevap oldu bu tahliller.

Zira Amed bilinen aklın hesaplarının ötesinde, duyulan seslerin tınısının dışında, sadece insan denen varlığın tükendiği yabancılaşması içinde, insan yüreğindeki son çığlıktı.

Böylece biz de bu dağ başlarında, Amed'i **BBC** muhabirlerinin radyolardan duyduğumuz o mekanik seslerinden ya da yüzlerini saklamak istercesine boyamış **TV** spikerlerinin çarpılmış yüzlerinde ve birbirine dolaşan dillerinde değil; yanı başımızdaki Amed'li çocukların gururla haykırdıkları seslerinde anlamaya başladık.

Soğuk cam ekranlara yansıyan her kızgın öfkeyi ve alev kızıllığını görünce, "Amed'e bu yakışır!" diyen sesti Amed'i en iyi tanımlayan ses.

Dağ başındayız.

Amed'e en yakın yerdeyiz.

Daha doğrusu A-med'in yüreğinde ve burçlarındayız.

Amed bugünlerde en çok da bize yakın.

Çünkü en çok da dağların yüreğindedir Amed.

Bu sistemin aklıyla düşünmeyi küfür belleyerek yüreğini dağ yapanların anladığı bir dille konuşuyor Amed.

Aklıyla konuşanların anlamadığı Amed'i, yüreğinde yaşayan ve yüreğiyle dinleyenler biliyor.

At gözlüklerinin ardında Amed'i tenekeden oyuncaklarına taş fırlatan çocuklar olarak görenlerin dilleri teneke yüreklerine çarpıp bir mekanik sesin ötesine geçmezken; biz Amed'e en yakın olduğumuz yerden, Amed'in bütün öfkelerini, umutlarını ve kavgalarını avuçlarına almış çocuklarının sesinde dinledik.

Hepsi de **en çok aranan** olduklarını söylüyorlardı. Hepsi de **en çok vurulan** olduklarını söylüyorlardı. Hepsi de **en çok susturulmak isteneni** konuşuyorlardı.

En çok öldürülmek isteneni **'PKK halktır halk burada',** en çok susturulmak isteneni **'Biji Serok Apo'** diyerek konuşuyorlardı.

Biz Amed'i en çok da bu seslerden tanıyoruz.

Doğru diyorlardı **biz en çok vurulanlar,** oradaydık.

Her şeyimizle yanlarındaydık.

Öfkeyle atan yüreklerimiz, sevinçle bakan gözlerimiz ve Amed'li çocukların sesi dışında hiçbir ses duymayan kulaklarımızla Amed'de eller üstündeydik.

Onun için de **bizim Amed'li Amed'**in deyimiyle **"Amed'e bu yakışır! Bu Amed bize yakışır!".**

Ve eğer; yüreğimizi göğüs kafesimizden söküp Amed'li çocukların ellerine verebilmeyi becerebilirsek, o çocuğun gözlerine bakıp "sana en çok bu yakışır!" demek yakışırdı bize.

Yüreğini o çocukların avucunda hissetmeyen birisine, Amed hakkında tek bir söz söyleme hakkı düşmez.

Amed'e hiç yakışmayan ama kendi küfürbaz ve lanetli dilleri, salya akan ağızlarıyla, kirli yüreklerinden ve buz gibi beyinlerinden konuşanlara yakışıyordu söyledikleri.

Şuurunu yitirmiş bir "siyaset bilimci" geçinen adam, sokaklarda yürüyen milyonlar için **'Şuursuz kitle'** diyordu.

Doğru diyor-du o. Kitle onların şuurunu taşımıyordu. Ve o kitle, kitle olmanın çok ötesinde; her birisi kendi tarihinin bütün acılarını ve öfkelerini yürek edinenlerin yüreklerini bir **şuur** diye taşıyorlardı avuçlarında.

Dünyanın hiçbir kriz merkezinde ve başkentinde adından sesine, tarihinden siyasal kimliğine her şeyini otuz yıllık en zorlu sınavlarda anı anına beynine ve yüreğine ateş ve kanla kazıyarak edinmiş bir şuura sahip insanlar bulunmazken; bu şuuru, en örgütlü hali ve en uygun zamanda bir tavır olarak ortaya koyan Amed halkına, **"şuursuz"** diyenlerin **"şuuru"** kaldıramaz bu gerçeği.

Amed hakkında o kadar çok şey söylemek istiyoruz ki; hiçbir teknik bu sesi taşıyamaz diye söze dökmeden anlatmak istiyoruz.

Amed demokrasinin başkenti, sistemin kriz merkezidir.

Bizim ise öfke başkentimiz, umut payitextımızdır.

Biz, dağlardan Amed'e uzayan sabırsız yürüyüşlerimizde bir armağan taşıyoruz göğüs kafeslerimizde Amed'li çocukların avuçlarına bırakmak üzere.

Belki de söz söyleyemememizin bir nedeni de, Amed konuşunca herkesin bu sese hürmeten susma gereğine olan inancımızdır.

Dilimize kelepçe olan Amed'in bağrına bastığı dağ çocuklarının Amedlilere söyleyeceği tek anlamlı söz; **"Amed'e bu yakışır!"**

Ve Amed'e verebileceği tek armağan, çam sakızı çoban armağanı Dağ Newrozu'nun yaşama durmuş sımsıcak bir yüreğidir.

Onu ne yapacaklarını en derin şuurla bilen başı dik Amed'li çocukların avucuna bırakıp, **"çocuk bu en çok sana yakışır!"** diyeceğiz.

Ve o zaman bir biz bileceğiz bir de o çocuk: Amed'e söz değil eylem yakışır.

Amed'li çocukların avuçları dilenmeye değil, Bally kokusuna değil; Amed'li çocukların gözlerine utanç ve çaresizlik değil; umuda tohumlanmış öfke ve deydiği her yeri kül eden ateşten yürekler yakışır.

Dağlar ki en çok da Amed'i yaşayanlar; gururla Amed'e bakıp **'Sana bu yakışır Amed'** diyorlar.

Ötesi laftır, lafazana yakışır.

AMED'E İSE BU YAKIŞIR!

ABDULLAH ÖCALAN

SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

SİMGELER, ANLAM VE KÜLTÜR

İnsan tanımını, anlaşılır kılmak için verilen cevaplardan biri de, insanın kültürel bir varlık olduğu söylemidir. Varlık, o-lan bir şeydir. Taş, a-ğaç, toprak, su birer varlıktırlar. Bu nesneleri sadece bir varlıktırlar demekle belirleyiciliklerini yeterli düzeyde tanımlayabiliriz. Ama insan da bir varlıktır dediğimizde, insanı tümden izah edemiyoruz. Zaten insan kavramının içini dolduran o kadar çok özellik vardır ki, bazen hangisi daha önemli diye düşünür (insan)üz. Belki de insanoğlunun kendisinden kaynaklı zenginliklerini basitleştirmek, anlaşılır kılmak içindir, kendisini tanımlamaya dair farklı adlar ve yöntemler geliştirmiştir. İşte kültür kelimesi-kavramı ile bir anda insanın kendisinin nasıl bir varlık olduğunu ortaya koyması gibi. İnsan kültürel bir varlıktır denilmiştir. Ancak bu noktayla da iş bitmez. Bu defa karmaşa kültür kavramına yüklenilmiş olmaktadır.

Zenginliğini basitleştirmek için insanın kendini tanımlarken yaptığı bu mütevazılığı, kendini sade bir tanımlamaya kavuştururken, tanım zenginliğini kültür kavramının içine aktardığı için, sade bir tanımla varlık olma olgusuna bir açıklama getirilmiş oldu. Bundan dolayıdır ki bugün, farklı farklı tanımlama imkânlarıyla en çok tanım getirilen olguların başında kültür kavramı gelmektedir. İki Amerikalı antropologun yürüttüğü çalışmalar üzerinden kültür kavramı tam 164 farklı biçimde tanımlanmıştır. Alanı zengin kavram olarak kültür, neredeyse insan izdüşümü gibidir. Yani insanın kendisi de dâhil,

insanın her şeyidir. Kültür insanın 'ikinci doğası' olarak tanımlanır. Kültür kavramı etrafında yapılan tanımlamalarda dikkat çekici ortak belirleme kültür kavramının üretimle olan ilişkisindeki vurgudur. Kültür; Latince bir sözcük olarak cultura'dan üretilmiştir. Cultura Latincede colera kökeninden, 'sürmek, ekip biçmek' anlamına gelmektedir. Kürtçede **çand;** bir şeyi ekmek anlamında cultura'nın karşılığıdır. Her ne kadar bu kavram çok değişik ele alınıp farklı anlamlar yükleniyorsa da, köken olarak insanın tüm üretimlerini ifade eder.

Geniş bir alanı kapsayan kültürel faaliyetin tüm alanları arasında, farklı ve özgün olan üretim biçimleri vardır. Kültür kavramını bir, genel olarak kültür biçiminde düşünmek gerekir, bir de temel özellikleri farklılığı barındıran sahalar olarak tanımlamak gerekir. Ekonomik, düşünce, toplumsal sahalar gibi. İnsan eylem ve üretiminin toplumsal karakteri, toplumun tarihsel özellikleri bu sahaların da altında daha dar ve sadeleştirilecek alanlara ayrıştırmayı da gerektirir.

Kültür, genetik olarak doğuştan gelen bir şey değildir. İnsanoğlunun doğaya gözlerini ilk açtığı andan itibaren, insanla başlayan kendini üretmesidir. Kültür öğrenilir. Öğrenildikçe, öğretir. Kültür ekilir, ekildikçe ürün verir. Kültür yapılır, yapıldıkça insanlarını da yapar. Dolayısıyla kültür insanın geliştirdikçe içinde gelişecekleri ikinci bir dünya olmaktadır. Bu tanımlamalar üzerinden kültür için belirtilecek en önemli husus, 'kültür yap-mak, üretmek' faaliyetidir. Yapmak ve üretmek için bilmek; bilmek i-çin öğrenmek gerekmektedir. Ancak kültür sahasında bu öğrenme basit bir öğrenme ve bilme değildir. Gerekli olacak her şeyi kapsamına alan öğrenme ve bilme sınırlarını ifade eder. Öğrenme ve bilme tek bir insan üzerinden gelişir. Fakat öğrenilen ve bilince çıkarılan olgular, toplumsal karakterli şeylerdir. Başkalarının üretiminden kendimizce faydalı olanları aldığımız için, öğrenme ve bilinç edinme, diğer insanlarla farkında olunmadan etkileşim kurduğumuz alan olmaktadır. Tarihsel tecrübelerin toplumla bütünleşip bugüne gelen olumlu olumsuz ürünlerini öğreniyoruz. Güncelleştirdikçe katkımızı sunuyor bu ürün tarlasının hasadına ve yeniden ekimine katılıyoruz. Bir insanın katılımı ne kadar 'kültür yapar-üretir' tarzda güçlü olursa, diğer insanların da ondan almaları o düzeyde artar. Ve bu bütün yaşam boyu böyle devam eder.

Kültürel olarak önemli zenginliklerin yaratıldığı bir ortama sonradan katılan başka insanların, kültürel sahada üretken olması için yapması gerekeceklerinin, öğrenme ve bilmeyle birbirinden kopmaz bağları vardır. Kendi başına bir kültür olan öğrenme ve bilinçlenmede de esas olan neyi, niçin ve nasıl öğrenilip bilince çıkarıldığıdır. Çünkü öğrenilen şey kısır olup üretmeyebileceği gibi, üretim tarlasında sadece hasada, -bozma, geriye götürme- katabilir. İnsan, kültürünü öğrenme ü-zerinden üretendir. Öğrenilen şeyler binlerce yıllık insan emekleriyle ortaya çıkmış ürünlerdir. Tarihsel gelişim ürünün kendisi olan insana

KÜLTÜR ÖĞRENİLİR. ÖĞRENİLDİKÇE ÖĞRETİR. KÜLTÜR EKİLİR, EKİLDİKÇE ÜRÜN VERİR. KÜLTÜR YAPILIR, YAPILDIKÇA İNSANLARINI DA YAPAR. DOLAYISIYLA KÜLTÜR İNSANIN GELİŞTİRDİKÇE İÇİNDE GELİŞECEĞİ İKİNCİ BİR DÜNYA OLMAKTADIR. BU TANIMLAMALAR ÜZERİNDEN KÜLTÜR İÇİN BELİRTİLECEK EN ÖNEMLİ HUSUS, 'KÜLTÜR YAPMAK, ÜRETMEK' FAALİYETİDİR.

baktığımızda, çok genel olarak belirtmek gerekirse, ***bugün bir insan, dört ayrı doğa içinde şekillenmiş aynı anda iki insan halinde yaşayabilmektedir.*** Doğal Toplum biçiminde varolan insan yanında hiyerarşi, devlet, iktidar, özel mülkiyet kültürüyle tanışan bir başka insan olarak, insanı kültürel dünyalarının üretim alanları itibariyle ayırmak mümkündür. Kültürün insanın ikinci doğası olması itibariyle, bu iki ayrı insandan hareketle doğal olarak dört ayrı, kültürel doğadan da bahsedebiliriz. Kültürü öğrenmede neyi niçin ve nasıl öğrenmeli derken, önümüzde duran bu iki insan ve dört doğanın ayrıştırılmasından bahsediyoruz. Bir kültür olarak öğrenme ve bilmenin kilit rolü de buradan doğmaktadır.

Kültürel üretim, insanların öğrenme ve bilinçlenme yöntemi üzerinden gerçekleşir. Bu iş için yaratılmış kültürel üretim de simgeler yöntemi olmaktadır. İnsanoğlunun binlerce yıldır temel bir kültür olarak öğrenme ve bilmede esas aldığı tarz budur. Herhangi bir şekilde değil, simgeler kullanılarak öğrenilir. Simgelerle ifadeye kavuşturulmamış hemen her şey, ya kısa ömürlü olmuş, ya da yaratılmamıştır. Yani anlamsızdır. Simge somutlaştırmanın önemli bir aracıdır. Simge; bir şeyi anlamlı kılmak için başka bir şeyi onun yerine koymaktır. Simgeler anlam kazandırma araçlarıdır. Harfler sayılar, renkler, işaret biçimleri gibi. Anlam yaratılıp geliştirilirken, anlama işini geliştiren özelliktedirler. Bir şey bir kez yaratıldığında, şeyin kendisi anlam düzeyini aşma çabasını verir. Bu nitelik anlamın insan pratiğinin değişen sonuçları ile olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Anlama kavuşturma simgelerle yapıldığı için, simge ile anlam bütünlüğü arasındaki ilişki, simgeyi salt bir şey olmaktan çıkarır. Anlam genişlemesi simgelerin kapasitelerinin genişlemesi demektir. Simgelerle öğrenildiği için her bir simge ile yaratılmış anlam gücü aynı şeymiş gibi bir birini etkiler. Simge ile bir şeyi başka bir şeyle izah etmek temel olsa da, bazı durumlarda öyle bir bütünlük sağlanır ki, bir simge uğruna, çok şey göze alınabilir. Bu durum anlam, simge ilişkisinde bir zorunluluktur. Simgelerle anlam yaratılmaz, şeylere anlam kazandırılır. Ancak simgenin kendisi farklı anlama yol açmaz. Bir şey yaratıldığında yaratılan bu şeyi simgelerken, kullanılan simgelerle anlam somutluk kazanınca simgenin kendisi, yaratılmak istenen anlam ile bütünleşir. Ve öyle anlaşılır ya da anlaşılmaya yol açar. Böylelikle simge-anlam-kültür arasında çok önemli olan bağ da kurulmuş olur.

Kültürel ve toplumsal farklılıklar kendi başına bir konu olduklarından, burada daha çok işin simgelerle olan ilişkisini belirtmekle yetineceğiz. Kültürel ve toplumsal farklılıkların simgesel kuruluşun farklılaşması, simgelerin insan eliyle gerçekleşen özelliğinden kaynaklanır. Her kültür ya da topluluk bu biçimde farkını ortaya koymaktadır. Özellikle topluluklar farklarını, kendi anlam dünyalarını özgünleştirip farklılaştırmasıyla ortaya çıkarırlar. Bunu da somut olarak simgeleriyle göstermeyi esas alırlar. Bu konunda en çarpıcı örnek, üç tek tanrılı dinlerden verilebilir. Yaratan olarak soyut varlığı simgeleştirerek anlama kavuşturmaktan, ibadet yerlerinin isimlerine ve din adamlarını tanımlamaya kadar, daha birçok noktada aynı temel anlamlar, farklı simgelerle farklı anlaşılmaları sağlanmıştır. İbadet yeri tek bir anlam olgusu olduğu halde, üç insanın üç ayrı mekânı kafalarında tasarlamaları simge-anlam ilişkisindeki gücü göstermektedir. Bu özellik, aynı kültürü paylaşan, ya da aynı topluluğu oluşturan insanların bakış açılarında ortaklaşma yaratır. Dünyaya olay ve olgulara aynı ya

da birbirine çok yakın bakış açısıyla yaklaşmak ortak sonuçlara varmak böyle gelişir. Ortaklaşmayı güçlendirecek yeni anlam simge kuruluşları gerçekleştirilmez ve sürekli üretimi sağlanmazsa, hayatın kendi ihtiyaçlarına cevap verilmez. Bu da bir kültür ya da topluluk için bitiş olmaktadır. Bitişin diğer anlamı, simgesiz kalmak veya simge kullanacak yeni anlamlar yaratmamaktadır.

Topluluklar arasında farklılığı yaratan anlam ortaklığı önündeki bir diğer zorluk ise, kendi anlamlarını farklı çağrışımlarda bulunacak simgelerle ifade etmektir. Günlük yaşamda kültürel yozlaşma veya aşınma olarak belirtilen şey aslında budur. Kültürel üretimin öğrenme ve bilinçlenme ilişkisindeki zayıflığı kendini böyle dışa vurur. Böylelikle yeni bir kültür adı altında kendi anlam dünyasını üretemeyenler bu yoksulluğundan dolayı, aşındırma, yozlaştırma, çürütme kültürü içinde, yeni bir anlam simge kültür bağlantısı oluştururlar. Bu yöntem çağdaş bilimsel kültürün yaratımları karşısında kültürel üretimsizliğe yol açar. Geri kültürel yapılanma, kültürel üretimsizlik demektir. Bunu aşmak, yeni anlamlar yaratarak onları yeni simge ve sembollerle ifade etmek demektir. Bu durumu özellikle, günlük anlam kazanma ve yaratımlarla her gün yeni bir aşama yaratan Kürt kültürü ve onun toplumsal sahadaki üretiminde simgeleriyle de izlemek mümkündür.

Son otuz yıllık Kürt tarihinde yaşanan gelişmeleri anlam, simge, kültür bağlantısıyla ele aldığımızda bu zorunlu diyalektiğin nasıl kurulduğu ve işlediği daha çarpıcı görülür. Örneğin, bir Newroz bayramı ile bir araya gelmiş simgeler topluluğunun coşkusunu hep beraber yaşadık. Bu coşkuya yol açan 'Newroz' simgesiyle anlama kavuşturulan tarihsel mirastı. Türkiye Devletinin ısrarla 'W' harfinin yerine 'V' harfini koyarak Newroz'u Nevruz'laştırmak istemesi Newroz ile anlama kavuşan kültürel mirastaki anlam-simge gücünü bozup kültürel yozlaşma yaratmaktır. PKK, KKK, Reber, şehit, gerilla, Heval vb. birçok simgeyle bizleri biz yapan anlam değerlerimizi ifade ediyoruz. Anlam dünyamızı böyle somutlaştırıp her bir kelime veya harfler kullanıldığında zihnimizde geniş bir anlam dünyası oluşur. Kürt kültüründe birçok şey yeni üretildiğinden, özü, genişleyen kapsamı ve biçimi de güçlüdür. Bu yaratımın gücü, sadece yeni yaratıldığından değil, yeni bir akıl ile yaratılıp her an yeni anlam düzeylerine kavuşma özelliğinden de doğmaktadır. Örneğin, daha bir iki yıl öncesinden bizler için KKK harfleri güçlü bir simge değildi. Ama şimdi bu üç harf ile zihnimizde koca sistemi ifade eden bir anlam gücü oluşmaktadır. Buna ideolojik kültür, siyasi kültür yaratımı denilir. Daha birçok simge-anlam boyutuyla kültürel yaratımlarımızı değerlendirmek mümkündür. Bizler açısından kültürel ve topluluk farklılaşmasını yaratarak, ortak bir bakış sağlamak temel çalışma olduğu ve bu da güncelde yürütüldüğü için kültürel yozlaşma ve aşınmayı da günlük olarak çok rahat gözlemek ve izlemek imkânlar dâhilindedir.

Bu konuda gündemde olduğu ve tartışıldığı için, bir nokta üzerinden örneklendirme ile konuyu daha da anlaşılır kılmak

ANLAM GENİŞLEMESİ SİMGELERİN KAPASİTELERİNİN GENİŞLEMESİ DEMEKTİR. SİMGELERLE ÖĞRENİLDİĞİ İÇİN HER BİR SİMGE İLE YARATILMIŞ ANLAM GÜCÜ AYNI ŞEYMİŞ GİBİ BİR BİRİNİ ETKİLER. SİMGE İLE BİR ŞEYİ BAŞKA BİR ŞEYLE İZAH ETMEK TEMEL OLSA DA, BAZI DURUMLARDA ÖYLE BİR BÜTÜNLÜK SAĞLANIR Kİ, BİR SİMGE UĞRUNA, ÇOK ŞEY GÖZE ALINABİLİR.

mümkündür. Simgeleri, hem anlam kazandıran ve kapsam genişleten, hem anlam yozlaştıran özü boşaltan, biçimde kullanmakta gerçekleşebilir. Yeni veya varolan bir anlam olgusunu yeni bir simge ile tanımlayarak bir yeni anlamlan kazandırmak mümkün olacağı gibi, başka bir anlamla bütünleşmiş bir simgeyi yeni bir anlam alanı içinde kullanarak o anlam olgusunu yozlaştırmak veya anlam genişlemesini engellemek de mümkündür. Bu iki yöntem için seçtiğimiz örneklendirmemiz, bayrak simgesidir.

Önderlik, KKK sistemini ilan ederken, bu sistemin hangi bayrak ile simgeleştirilmesi gerektiğini de belirtti. Bu sistemin hangi felsefi ideolojik bakış açısı ile oluştuğu, neyi kabul etmeyeceğini de vurguladı. KKK sistemini A-devlet sistem olarak belirten Önderlik, paradigmasını hiyerarşik, iktidarcı, devletçi olmayan bir sistem biçiminde tanıma kavuşturdu. Günümüzün hiyerarşik, iktidarcı, devletçi sistemlerinin temel ideolojik argümanı milliyetçiliktir. Dolayısıyla KKK sistemi milliyetçi olamaz. Bir sistem küçük küçük anlam bütünlüklerin oluşturduğu daha büyük ve kapsayıcı anlam sahası demektir. Bunun için sistemler anlam bütünlüğünü, farkını kurmak için kullanacağı simgeleri de kendi anlam dünyasına göre oluşturmak durumundadırlar. Bu aynı zamanda sistem kültürünün anlam sim-ge ilişkisinde bir tercih değil zorunluluktur. Dolayısıyla seçilen KKK bayrağı bir simge olarak, sistemin özünü yansıtan özellikler içerir. Yeşil zemin üzerinde yirmi bir ışınlı güneşin ortasında kırmızı yıldız ile bir simge, KKK sistemini temsilen belirtilmiştir. Yeşil, sarı, kırmızı renkler, Kürt kültürel mirası içinde ulusal renkler olarak birer simge halinde kabul edildikleri için seçilmişlerdir. Bayrağın yeşil zemini demokratik-ekolojik cinsiyet özgürlükçü toplum felsefesine bir çağrışımdır. Sistemin üzerinden kurulacağı düşünsel zemini ifade eder. Yirmi bir ışın, 21 Mart Newroz bayramına bir çağırışımdır. Kürt tarihsel mirasını ifade eder. Bugün Newroz, bedenlerini ateşe veren son dönem Kürt özgürlük mücadelesi şehitlerinin sembolü olarak Mazlum Doğan yoldaş ile aynılaşmış gibidir. Böylelikle yirmi bir ışın, Demirci Kawa ile başlayan Kürt halkının halk özgürlük geleneğinin bugün KKK özgürlük ideolojisinde temsil edildiğinin simgesidir.

Güneş, en eski kutsal simge olarak Kürt tarihinde olagelmiştir. Zerdüşt inancında güneş en kutsal simgedir. En son uluslar arası komplo ile bu tarihsel gelenek halkın kendi içinde yarattığı ***'güneşimizi karartamazsınız'*** duruşuyla Önderlikle bütünleştirilmiştir. Böylelikle bayrağın güneşi, Kürt halk Önderliksel gelişim tarihinin güncel duruşu ile bütünleştirilmiştir. Güneş ülkesi Kürdistan, bu güneş ile aydınlandığını ısındığını ve yaşam bulduğunu kendisi kabullenmiştir.

Güneşin içindeki yıldız, halkların duruşunu ve mücadelesini ifade etmektedir. Bütün halk hareketleri, S-partaküs'ten bu yana simgelerinde kırmızıyı bir renk olarak hep kullanılmıştır. Kırmızı yıldız en son sosyalist hareketlerle

bütünleşmiş, halkçılığı devrimci farklılığı yaratan çarpıcı bir simge olmuştur.

Bu belirlemelere yorum denilebilir. Ki öyledir. İşin can alıcı noktası da bu olmaktadır. Simgeye bakıldığında simgenin insana anlam gücü vermesi gerekir. Ya da anlama kavuşturduğu olgu ile bütünlük oluşturması gerekir. Olan ve geliştirilecek anlam zemini ile simgesi arasında çelişkililik olursa bütünlük ve güç yaratılmaz. Anlam kaybı doğar. Dolayısıyla anlam ile simge arasında doğru bir paralellik kurulmak zorundadır. Örneğin KKK sisteminin bayrağı belirtildiği biçimde değil de, çok farklı bir simge halinde gösterilseydi, doğal olarak geliştirilecek yorumlar ya sistemin kendi anlamına daha güçlü bir çağrışım yapar, ya da anlamla bir tezatlık oluşturacak yorumlamaya yol açabilirdi. Bu konuya ilişkin çok daha somut bir örnek, Rusya ve Almanya örneklerinden verilebilir. SSCB döneminde genel Sovyet sistemini belirten bayrak, orak çekiç olarak sosyalist sisteme çağrışım yapacak temelde yapılmıştı. Orak köylü sınıfını ifade ederken, çekiç işçi sınıfının simgesiydi. Kızıl zemin özgürlük mücadelelerinin halk boyutuna çağrışım yapan bir simgeydi. Ancak SSCB sistemi dağılınca, Rus devleti yeni bir simge kabullendi. Sistem değiştikten sonra, kızıl zemin üzerinde orak çekiçli bayrak kullanılmaya devam edilseydi, kurulan sistemin bayrağı simge olarak eski sistemi çağrıştırırdı ki, bu yeni sistem ile ifade edilmek istenene zıtlık ifade edecekti. Almanların da faşizm döneminde gamalı haçlı bayrağı kullandıkları, faşizm yenildikten sonra bu bayrağın almanlar tarafından değiştirildiği bilinmektedir. PKK de yenilenme arayışı içerisinde birçok bayrak değiştirdi.

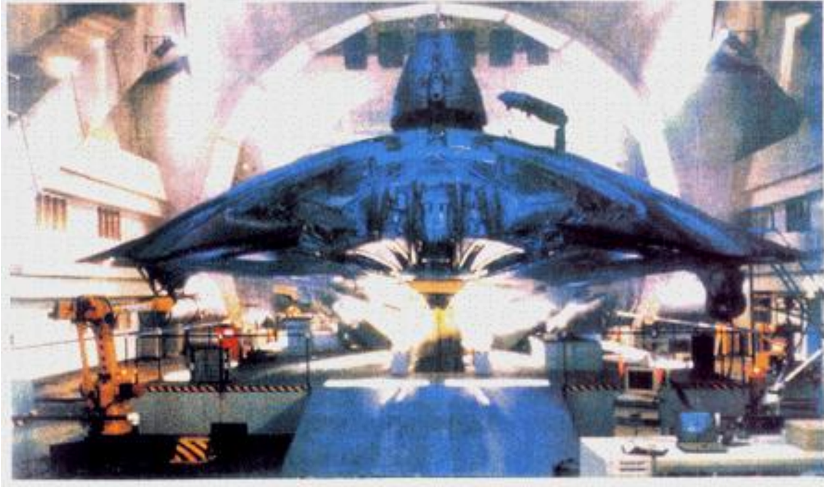
Son dönemlerde Kürtler de ve Apocu hareket içerisinde de özellikle Avrupa ve güney batı Kürdistan'da bir simge olarak çok kısa bir dönem Mahabad Kürt devletinde kullanılmış bayrak KKK sisteminin vatandaşlarının ezici çoğunlukta olduğu alanlarda 'ulusal bayrak' adı altında kaldırılmaktadır. Bu bayrağın hiyerarşik, devletçi, iktidarcı zihniyetle kendini ifade eden Kürtlerin bir kesimi tarafından ulusal bayrak olarak kabullendiği ve kullanıldığı bilinmektedir. Bu bayrağın bir simge olarak neyi çağrıştırdığı ve hangi kültürel mirasın sonuçları ile simge haline getirildiği önemlidir. Bir kez Kürtlerde beyaz renk, ulusal renkler olarak yeşil sarı kırmızı simgesellikleriyle aynı anlamda güçlü bir çağrışıma sahip değildir. Qazi Muhammed'in mahkemesinde belirttiği gibi, bu bayrak İran bayrağının renklerinin yer değiştirilmesiyle yapılmıştır. Bu bayrağın özgünlüğü kendini devlet olarak ilan eden dar bir yerleşim alanı üzerindeki Kürtlerin bir siyasi yapılanması tarafından ilk defa kullanılmasıdır. Bu siyasi oluşumun ulusal hareketlerin kimlik kazanımlarının güçlü olduğu bir dönemde gerçekleşmesi, Kürtlerin de bir kısmı içerisinde bu bayrağın ulusal bayrak olarak tanımalarını getirmiştir. Ömrü on bir ay kadar olan bu yapılanmanın simgesini tüm ulusun kendini altında ifade edeceği bir simge olarak ilan etmek, anlam yaratıp topluma mal edememe yoksulluğunun bir sonucudur. Kürtlerde hâkim olan siyasi kısırlığın yenilik yaratamama kültürünün bir noktaya çakılıp kalması durumudur bu. Milliyetçiliğe çağrışımın Kürt ifadesi de olan bu simge-bayrak özellikle son otuz yıllık Kürt halk mücadelesinin anlam-simge-kültür diyalektiğine uymamaktadır. Çünkü çağrışımı bu mücadelenin anlam bütünlüğünü tamamlayıcı özellikte değildir. Geriye götüren bir çağrışım olduğu için yeni kültürel yaratıma da engeldir.

Kürdistan kültürünün özünü demokratik halk kültürü oluşturur.

Farklılıklarımızın yaratacağı ortak bakış açılarının bu temel üzerinden güncelleşmesi anlamına gelen KKK sistemi, kültürel mirasımızla yakından bağlantılıdır. Demokratik ulus projesi olarak KKK sisteminin simgelerinde de demokratik ulus çağrışımları olmalıdır. Birçok halk, ulus devlet adı altında birleştirildiğinde, daha önce simge olarak kullandıkları bayraklarını değiştirdikleri gibi, KKK de halkın kendi sistemini kurması anlamına geldiği için, simgesi olan bayrağı da kendi anlam, simge, kültür ilişkisine göre olmalıdır. Anlam-simge-kültür ilişkisini doğru kuramamak, kendi suyu ile başkalarının değirmenini döndürmek anlamına gelir. Anlam-simge-kültür bağlantısını yanlış kuranlar istedikleri kadar kültürel üretimde bulunsunlar sonuçta ortaya çıkacak şey koca bir başarısızlık durumu olacaktır.

KUANTUM FELSEFESİ:

OLMAZ OLMAZ DEME,

Kuantum fiziğindeki gelişmelerle ulaşılan yeni doğa ve evren anlayışıyla birlikte, insanlık yeni bir zihniyet devrimiyle yüz yüze kalmıştır. Kuantum felsefesinin zihinsel açıdan bize sunmuş olduğu olanaklar yeni ve çok güçlü bir zihniyet (düşünce) patlamasının kapılarını ardına kadar açmaktadır. Mitolojik ve dini geleneğin oluşturmuş olduğu kalıp ve sınırlamalarla dondurulan insan zihni, daha sonra kaba maddeci ve determinist yaklaşımlar üzerinden ilerleyen kartezyenci bilim anlayışı ve bu anlayış temellinde şekillenen klasik fiziğin tekdüze ve sınırlayıcı, bir nevi kaderci yaklaşımlarıyla birlikte, mekanikçi, determinist, kalıpçı bir zihinsel sürece dönüştürülerek sürdürülmüştür. Bu yaklaşımların bütününe paradigma diyoruz. 20. yy. da zirvesini yaşayan bu paradigma, tarz ve yöntemde kimi değişimler yaşamış olsa da mantık olarak eski zihniyet kalıpları klasik bilim anlayışında da aşılamayarak çok çarpık bir biçimde sürdürülmüştür. Aşırı realist ve mekanik bakış açısı olan Kartezyenci bilim anlayışı bilimi kullanma mantığı ile doğalcı düşüncenin yeniden dirilişi olan Rönesanssın esnek hümanist doğacı özü ile ters düşerek yeniden doğuş **felsefesinin ruhunu da saptırmıştır. Bilimdeki determinist yaklaşım toplumsal zihniyet üzerinde tekrardan mutlakıyetçi, zorunlulukçu ve kaderci anlayışı hakim kılarak, toplum tekrardan**

itaatkârlığa zora ve seçeneksizliğe mahkum edilmiştir.

Kuantum teorisi ile güneş merkezli dünya, evren anlayışları aşılmıştır. Merkez olgusunun tamamen insan kurgusundan ibaret olan bir yanılsama olduğu anlaşılmıştır. Ve bu egemen güçlerce zihnimize yerleştirilmiştir. Evrenimizin merkezinde ne dünya ne güneş ne de başka bir şey yoktur. Hiçbir şey evrenin merkezi değildir. Kuantum fiziği ile yeni bir evren ve oluşum gerçekliğine varılmıştır. Belli bir kısmı keşfedilen ve hala keşif faaliyetleri sürdürülen evrenin o sonsuz sınırsız ve sürekli değişim ve gelişim halinde olan yapısı karşısında, sarhoş olmamak, kendinden geçmemek elde değildir. İlk defa sınırsız ve her türlü olasılığın mümkün olduğu bir evrende insanoğlu özgür düşüncenin ve yeniden düşünmeye başlamanın fırsatını elde etmiştir. Hele hele kuanta olaylarında karşılaştığımız o acayip anlaşılmaz ve mevcut sağduyu anlayışımızın dışına çıkan şeyler de eklenince, yeni bir düşünce selinin başlaması kaçınılmaz hale gelmektedir.

İlk defa bu düzeyde bol seçenekli, iradeli, özgür tercih yapabile-cek insan gerçeğine varabilmenin yolu açılmıştır. Bu temelde insanda şu ana dek görülmemiş düzeyde kendi doğasının farkına varabilmenin o-lanakları ortaya çıkmış, yaratıcı gücünü ortaya çıkarabilecek yeni bir düşünce sürecinin başlangıç noktasına gelinmiştir. Bu anlamda denilebilir ki, evren insan şahsında yeni bir devrim niteliğinde kendisini düşünme ve anlamaya başlayacaktır. Başta zihniyet devrimi olmak üzere, tüm anlayış duygu ve davranışlarımızda kuanta olayları büyük bir rol oynayacağa benzemektedir.

ÖZÜNDE SÜREKLİ DEĞİŞİM OLDUĞU HALDE GÜNÜMÜZDE ZİHNİYETTE, DUYGU VE DAVRANIŞLARDA DEĞİŞMEZMİŞ GİBİ YER EDİNEN KAVRAMLAR VARDIR. KUANTUM FELSEFESİ İLE BU İZAFİ KAVRAMLARIN BENLİĞİMİZ ÜZERİNDE GELİŞTİRMİŞ OLDUĞU KALIP VE SINIRLAMALAR AŞILMAK DURUMUNDADIR.

Şu anda hem kendimize hem çevremize hem de hayata bakışımıza yön veren, belirleyen, mutlak sınırlar çizen bakış açısı belirlenmiş zihniyetten edindiğimiz alışkanlıklardır. Gerek kendi benliğimizde kurmuş olduğumuz kendimizle ilişkilerimiz gerekse çevre ile kurduğumuz ilişkilerimiz ağırlıkta kendi duygu düşünce ve irademizin dışında bir gelişim seyri içerisinde oluşmuşlardır. Bu oluşum gerçeğinden dolayıdır ki kendimizi yeterince açığa çıkarıp kendi öz benliğimizle, irademizle buluşamıyoruz. Kuanta felsefesi tamda bu noktalarda yeni bir düşünce imkânı yaratarak, insanın harikalar yaratabilecek duygu ve düşünce gücüne ulaşmasını sağlar. Bu temelde başta

kendimizde olmak üzere çevremizde ve yaşadığımız evrende büyük bir değişim dinamiği ve yaratıcı gücü haline gelebiliriz.

Özünde sürekli değişim olduğu halde günümüzde zihniyette duygu ve davranışlarda değişmezmiş gibi yer edinen kavramalar vardır. Kuantum felsefesi ile bu izafi kavramların benliğimiz üzerinde geliştirmiş olduğu kalıp ve sınırlamalar aşılmak durumundadır. Düşünsel olarak sınırsızlığa doğru bir seyir içerisine girildiğinde duygu ve davranışlarımız, zan-nedildiği gibi toplumsallığın ve bireysel ahlakın dışında yıkıcı sorumsuz olmayacaktır. Toplum-sal olgu bunu gerekli kılmaktadır. Doğa ile ilgilenip doğal yapıyla birlikte ulaşacağımız sınırsızlıklar sorumsuzluğu kabul edemez. Çünkü doğanın bile kendisince bir ahlakı vardır. Bu açıdan hem toplumsal ahlak hem de doğa ahlakı dışına çıkılmaması hususunda bilince varmak gereklidir. Aksi halde, eski sorumsuz, ahlaktan kopuk bilim anlayışıyla yaklaşılırsa insanlık ve doğa yeni bir felaket ile yüz yüze gelmekten kurtulamayacaktır. Yeni bir zihniyetin oluşumuna temel teşkil edecek olan kuantum felsefesi eski bilim anlayışındaki sapma ve yanlışlıkların aşılması noktasında da özeleştiri sayılabilecek bir rol üstlenmelidir.

Eski Ve Yeni Bilim Felsefesinin Taşıdığı Farklılıklar

Klasik Fizik

Bir fiziksel olgu ele alındığında irdelenen fiziksel olay belli bir belirlilik-kesinlik taşır ve bütün fiziksel olgular (büyüklükler) aynı anda ve istenilen doğrulukta ölçülebilir.

Evrenin geçmişinde yaşanmış bazı olaylar incelenerek gelecekleri belirlenebilir. İstisnai durumlar dışında belirlenmiş şeyler genel olarak doğrulanır. Gözlem ve deneylerde küçük hataların çıkabilme olasılığına karşın, yapılan yorumlamalar öngördüğümüz sonuçları verir. Klasik fizikte ayrıntı ve olası küçük hatalara önem verilmez; önemli olan yasanın doğruluğu ve geçerliliğidir.

Klasik fizik mantığında incelenen her sistem veya olay birbirinden bağımsız düşünülüp öyle ele alınır. Bir sistemi oluşturan ve birbirleri ile direkt bir iletişim olanağı bulunmayan olgular ayrı olarak ele alınır.

Klasik fizik mantığı ile incelenen olayda, gözlemci ile kullanılan deney aleti değişiklik göstermez. Çünkü klasik fizik anlayışında uzay- zaman-mekân olguları birbirinden ayrı bağımsız olarak düşünülür. Bununla birlikte bu olgular her zaman ve her yerde değişmez aynı ve mutlaktırlar.

Kuantum fiziğinde öngörülen olay ve olguları düşünme ve ele alma mantığı, felsefesi ise şöyle sıralanabilir.

Olay ve olguların incelenmesinde bütünlüklü yapıda olasılıklar denklemi olan Sehreödinger'in dalga denklemi olarak bilinen denklem kullanılır. Kullanılan bu denklem sonucu elde edilen veriler sonucunda konum momentum ve diğer nicelikler elde edilir.

Kuantum teorisi fiziğe kuşku götürmez bir biçimde belirsizliği (indeterminizmi) sokmuştur.

Parçacıklar söz konusu olduğunda her büyüklük olasılıklarla belirlenir. Ve geleceğe yönelik yapılacak tahminler, ancak olasılıklara dayanılarak yapılabilir. Örneğin bir parçacığın uzayın herhangi bir yerinde olması durumu hakkında ancak olasılıklara dayanılarak tahmin yürütülebilir. Burada kesinlik arz eden bir yaklaşımın sonuç alabilmesi olanaksızlaşır. Temel ilke olarak olasılık esas alınır.

Kuantum felsefesinde görünürde birbiri ile hiç iletişim olanağı bulunmayan iki varlık arasında bağlılaşım olabilir. Bunu elektron pozitron çarpışması sonucunda oluşan fotonların hareketinde gözlemlemek mümkündür. Aynı kaynaktan çıkan ve karşıt yönlere doğru hareket eden fotonlar birbiri ile bağlantılı biçimde hareket etmektedirler. Birinin yönü değiştirildiğinde diğer foton da onunla uyumlu olabilecek tarzda aynı değişikliği sergiler.

Kuantum felsefesinde gözlenen, gözlemci ve gözlem aleti birbiri ile bütünlük oluşturur. Klasik fizikte olduğu gibi bunlar birbirinden ayrı ve bağımsız düşünülemez. Gözlemcinin amacı niyeti mantığı vb. şeyleri gözlemciyi irdelenen olayın bir parçası haline getirir. Gözlem aletinden kaynaklanabilecek hata ve hataların olasılığı da göz önünde tutulur. Yine gözlenenin kaba görünümü hareketi dışında, iç deviniminin getirmiş olduğu çok yüzlü davranışlar da göz önünde tutularak, birbiri üzerinde oluşturdukları etkiler de hesaba katılarak olay ve olgular üzerinde doğru sonuçlara varılmaya çalışılır.

Kuantum felsefesi iki ayrı durumun bir anda bir arada olabilirliğini öngörür. İki durumun üst üste binmesi, aynı anda iki farklı durumda olma hali, iki farklı yerde olabilme olasılığının özellikle kuanta olaylarında görüldüğü gibi, kuantum dünyasında da mümkün olabileceğini savunur.

Klasik fizikçe evrensel çekim alanı olarak belirtilen her şeyin kendisince bir alan oluşturduğu tespiti, izafiyet teorisince, elektron alanlar olarak elektromanyetik alan şeklinde belirlenmiştir. Kuantum alanları ise fotonun kapladığı alan foton alanı olarak belirlenip adlandırıldığı gibi bütün parçacıkların içinde yer aldığı kendi alanları olarak tanımlanır. Yani atomaltı

parçacıklar dünyasında madde enerji ayrışımı dolayısıyla kütle manyetik alan ayrışması yapılmaz. Bir parçacığın alanı ayını zamanda parçacığın kendisidir.

Klasik fizik felsefesiyle kuantum felsefesinin geliştirmiş olduğu bu seçenekler genel kıyaslamalar temelinde olay ve olgulara bakışta bir farklılık arz eder.

Başta da belirttiğimiz gibi beynimiz -kuantum teorisinin hassas ölçülerine göre- yüzyıllardır geleneğin ve ölçücü bilimin çok kaba diyebileceğimiz ölçü aletleri ile determinist algılamaların etkisinde şekillenmiştir. Duyu organlarımız da aynı mantıkla bir algı ve kavrama körlüğü yaşamaktadır.

İlk kadın büyücülerden peygamberlere, peygamberlerden Thales gibi filozoflara, Thales'ten Einstein'a kadar bütün düşünürler birbirlerine yakın algılama yöntemleriyle hareket etmişlerdır. Einstein gibi bir deha bu tarz düşünüş tarzının zirvesine ulaşarak bir anlamda da bu düşünüş tarzının sonunu getirmiştir. Bunu yaparken de yeni bir düşünce yoluna girilmesine büyük katkıları olmuştur. Ancak kendisi doğadaki acayiplikleri kabullenememiştir. Einstein'a kadar uzanan eski bilimsel süreçlerde doğa olayları makro fizik kuramları ve matematikteki inceliklere rağmen hep kaba mantıkla ele alınmıştır. Yaratılan makro fizik kuramları bu kaba mantığın çerçevesini aşamamıştır. Bu anlayışın doğayla temasa geçmede ölçü aletlerini kullanarak kuruduğu ilişki, doğayı idealize etmekten öteye gidememiştir. Olaylar hep dıştan kaba geometrik yaklaşımlarla irdelenmiş olayın kendi içindeki potansiyelli, olayın iç geometrisi dikkate alınmamıştır. Olayın iç dinamiğine yani olayın kendi içinde kendini bir anda dönüştürebilecek olanakları ve bu olanakların bir anda potansiyel bir bütün olarak davranışa, kısacası olasılık denilen birikim dinamiğine dönüşebileceği hususu anlaşılamamıştır. Bu biçimci mekanik ve keskin mantık, kuanta olayları karşısında işlevsiz hale gelmektedir.

Bu kısa kıyaslama ve değerlendirmelerden sonra kuantum teorisinin yeni doğa evren ve insan tasvirleri ekseninde açığa çıkarmış olduğu temel ilke ve özelliklerini ele alalım. Bu ilke ve özelliklerin toplumsal alanda özellikle de insan olgusunda nasıl yaşandığı noktasına daha fazla yer vererek sosyolojik ve felsefi yönleri üzerinde duralım.

Belirsizlik ilkesi

Bu ilkeye göre bir taneciğin konumu ve hızı aynı anda tam bir duyarlılıkla ölçülemez. Örneğin bir taneciğin konumunu kesin olarak

KLASİK FİZİĞE GÖRE BİR ŞEYİN GEÇMİŞİ VE GÜNÜMÜZDEKİ KONUMU BİLİNİRSE, O ŞEYİN GELECEĞİ DE BÜYÜK ORANDA BELİRLENEBİLİR. ANCAK KUANTUM DÜNYASINDAKİ PARÇACIKLAR GÖSTERMİŞTİR Kİ, PARÇACIĞIN BİR HUSUSU BELİRLENİNCE DİĞER HUSUSU SONSUZ BELİRSİZLİKLER İÇERİR.

belirleyecek bir deney tasarlanırsa, onun momentumu tam olarak ölçülemez. Momentumu ölçülürse bu kez parçacığın konumu tespit edilemez. Daha basit bir deyişle eğer bir parçacığın tam olarak nerede olduğunu kesin olarak biliyorsak aynı anda taneciğin nereden geldiğini veya nereye gideceğini kesin olarak bilemeyiz. Yine bir parçacığın nasıl hareket etiğini bilirsek onun nerede olduğunu belirleyemeyiz. Bir parçacığın konumu ve hızı ayrı ayrı ölçülebilir. Ancak konumunu ve hızını aynı anda belirlemek, aynı dalga fonksiyonu içinde ele almak bir sonuca varmak için önümüzde sınırlamalar çıkar.

Bu ilke klasik fizikten temelli bir kopuşu sağlayan kuantum fiziğince ispatlanan en temel ilkedir. Klasik fizik, kesin olarak bilinemeyecek hiçbir şeyin olmadığını öngörür. Klasik fiziğe göre bir şeyin geçmişi ve günümüzdeki konumu bilinirse, o şeyin geleceği de büyük oranda belirlenebilir. Ancak kuantum dünyasındaki parçacıklar göstermiştir ki, parçacığın bir hususu belirlenince diğer hususu sonsuz belirsizlikler içerir. Yani kuantum fiziği olay ve olguları ele almada onun doğruluğu hakkında bir kanıya varmada belirlenimcilik değil, olasılıklardan hareket edilerek, doğruya yakın tahminde bulunmanın daha doğru bir yaklaşım olduğunu söylemektedir. Determinist mantık ve ölçü yöntemiyle doğadaki her şey bilinemez, çünkü doğa bizim mantık ve ölçülerimizin çok üstünde farklı işleyiş yasalarıyla hareket etmektedir.

Bu mantık ve ölçülerle daha karmaşık bir yapıya sahip belirsizliklerle dolu olan insanı anlamaya çalışıldığında, büyük yanlışlıklara düşüleceği ve kesin sonuç elde edilemeyeceği bilinmelidir. Bazı sonuçlar elde edilse de insan doğasınca kabullenilmediğinden sağlıksız ve yanlış sonuçlara varmanın ötesine gidilemez.

Makro ve mikro dünyanın doğal işleyişleri insanda da mevcuttur. Özellikle de atom altı (mikro) dünyada keşfedilmiş olan ilke özellik ve hareket yasaları akıllı bir organizma olan insan doğasında rahatça izlenebilmekte ve yaşanmaktadır.

İnsan olgusuna yaklaşılırken, determinist yaklaşım ve ölçüleri insan doğasına dayatmak, hakim kılmaya çalışmak yine insan doğasının kabul edemeyeceği kalıp ve kurallar dayatmak yerine, insan doğasının sistemi esas alınmalıdır. Determinist mantıkla tanrılar sınırlar oluşturulup köle olmaya koşulmamalıdır. Binlerce yıldır insanlık bu tarz mantıkla adeta kendi yaratımlarının esiri olarak yaşamaktadır. Bu da büyük toplumsal kaos ve acılara sebebiyet vermiştir. İnsanlık tarih boyunca en büyük acıları, köleliğin her biçimini ve esareti bu mantıktan dolayı yaşamıştır. En son Kartezyen anlayışın klasik kaba determinist yaklaşımı da bu tarihsel gerçekliği aşamamış, insanlığın

ataerkil sistemde edindiği paradigmasını kendi bilimsel mantığı içinde sürdürmüştür. Bu mantık yapısından kaynaklı yaklaşımlara günlük yaşamda çokça rastlamak mümkündür. Bunlardan en belirgin biçimde kendisini ortaya koyan ak-kara mantığıdır. Bizim için bir şey ya ak ya da karadır. Bu mantıkla olay ve olguları ele aldığımızda diğer renklere yer vermeyerek, geliştirdiğimiz yorumlar veya hakkında verdiğimiz kararlar sağlıklı bir analiz geliştirmemizi kısıtlamaktadır. Bu algılama ilkesiyle bir şeye siyah denilmiş ise siyahtır. Çok kaba bir belirlemeyle ayrıntılar ve başka renkler de içerdiği hususu gözden kaçırılır pek dikkate alınmaz. Direkt ya siyah ya da beyaz demek çok kaba bir biçimde olguyu ve düşünceyi katletmek demektir.

Yoruma yol vermeme, yanlışlık olasılığını kabullenmeme, nokta koyma, durdurma, dondurma başka bir deyişle öldürmedir. Gerek doğal yapıda gerekse hayatın kendisinde kusursuz, yorum gerektirmeyen şey hemen hemen yoktur. Gerek kendi benliğimizi ele almada gerekse çevremizle olan ilişkilerimiz bakımından mükemmel, sorgulamaya, yoruma ve değişime yol vermeyen muhafazakâr yaklaşımlar gelişmeyi engeller. Bu yaklaşımlar gelişme ve değişimi engellediği gibi hem kendi benliğimiz hem de çevremizle kurmuş olduğumuz ilişkilerimize de oldukça zarar veren bir yaklaşım olur. Bu mantık, bizi sağlıklı olmayan duygu, düşünce ve ruh hallerine doğru götürür, olay ve olgulara yaklaşımlarımızda da aynı sonucu ortaya çıkarır.

Belirsizlik makro dünyada her şeyi belirsizleştirme anlamında ele alınmamalıdır. Belirsizlik daha çok, mantık olarak olasılıklara yer verme bol seçenekli değişebilir bir doğada yaşadığımızın farkında olmak anlamına gelir. Belirsizlik ve olasılık aynı zamanda kader gibi dayatılan değişmez yapılar biçiminde zihinlerimizde kazınan şeylerin de değişebileceğini, bunun mümkün olduğunun kavranması anlamına da gelir. Doğanın olmasını yasaklanmadığı her şeyin gerçekleşmesi mümkündür.

Doğa tarafından hiçbir şey mutlak değişmez ve yasaklı olmadığına göre, mevcut sistemin mantığı tarafından insan doğasının kabullenemeyeceği şeylerin dayatılması karşısında, insanın yaratıcı gücü kendi özgür doğasıyla sağlayabileceği yeni yaratımları geliştirmesi bakımından, belirsizlik ve olasılık teorisinin anlaşılması büyük önem taşır. Bu felsefi kavramlar, insan ve doğa yapısına göre yaşamı özgür ve yaşanılır kılma bakımından da temel alınması gereken en uygun kavramlardır. İnsan doğasını anlama da doğru analiz ve izah getirmede, belirsizlik ve olasılık ilkeleri temel alınmak durumundadır. Bu yeni felsefi yaklaşımla evrene, doğaya, insana zenginlikleriyle bakabilmek anlayabilmek günümüzün gerçekleşmesi en zor zihniyet düzeyidir. Mutlak ve kesinlik peşinde koşan insanın birden

belirsizlik ve olasılık mantığıyla düşünmeye başlaması kolay değildir. Kuantum felsefesinde açığa çıkan doğa işleyişinin yeni izahını Einstein'ın bile kabullenemediği bilinmektedir.

Belirsizlik olasılık aynı anda iki farklı konumda bulunma durumudur. Bunlar mevcut sağduyuyu aşan yeniliklerdir. İzafiyet teorisi ile klasik fiziği yıkan Einstein kartezyenci anlayışı bırakmak istememiştir. Einstein'a göre her şeyde bir kesinlik olmalıydı. Her şey tam olarak bilinebilirdi. Ancak kuantum dünyasındaki olaylar, bize bunun öyle olmadığını olmayabileceğini, dolayısıyla her şeyin kesinlik temelinde tam olarak bilinemeyeceğini, belirlenemeyeceğini göstermiştir. Kuanta olaylarının belirsiz aynı anda iki farklı durumda olma durumu karşısında Einstein, bir şey ya olmuştur ya da olmamıştır, ya buradadır ya da başka yerdedir biçiminde ele almıştır. Belirsizlik ve olasılık durumlarını birer ilke olarak kabullenmeyerek tanrının doğa olaylarında zar atamayacağını belirtir. Çünkü mantığında tanrı gibi determinist bir varlık yatmaktaydı. Bu söylemi de bu temel mantık yapısından ileri gelmektedir. Einstein'ın bu yaklaşımı karşısında ünlü kuantum kuramcısı Nils Bor şu cevabı vermektedir: *Doğrudur sevgili tanrı zar atmaz ama zarlar tanrıyı oynamaktadır* demektedir. Tanrı yani kesinlik, kuantum fiziği ve felsefesiyle belirginlik kazanan olasılıkların son biçimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Aslında yaşamımızı ve tüm doğal olayları belirleyen tanrı veya determinist bir güç değildir. Olay ve olgulara yön kazandıran belirleyen asıl şey, rastlantı ve olasılıklardır. Akıllı bir varlık olan insan, yaşamını idame edebilmek ve geleceğini güvence altına alabilmek için hep bu belirsizliklerden kurtulma çabası içerisinde olmuştur. Her zaman kesinlik arayan insan bunu çok planlı, programlı ve bilinçli bir şekilde yapmaya çalıştığı halde, kendisini hiçbir zaman tam olarak rastlantı ve belirsizliklerden kurtaramamıştır. Çünkü kuantum düzeyindeki o belirsizlik durumu insanın kendi içinde kendi doğasın da vardır. Ne kadar netleşmiş bir durum da olsa, insanın içinde bir akıntı bir belirsizlik durumu hep vardır. Evren genelde belirsiz kaotik nicel ve nitel değişim dönüşümlere sahne olan bir yapıdadır. Bu nedenlerden ötürü belirsizlik ve kaos olgusu yeni bir bilim dalı biçiminde ele alınmaktadır. Bu bilim bütün olarak bilimsel gelişmeleri bir sentez içerisinde toplama iddiası taşımaktadır. Kaos bilimine göre, evrenin en büyük çoğunluğunda hâkim olan bizim mantığımızca düzenli olmayan nonlineer (düzenli olmayan) sistemler işlemektedir. Nicel birikimlerin nitel patlaması biçiminde de ele alabileceğimiz bu kaotik ortamda, kelebek etkisi olarak belirtilen durum yaşanabilmektedir. Hiç hesaba katılmayan şeylerin birikmesi ya da biriken şeylerin yeni bir duruma taşıyabilecek düzeye varması anında bir

kelebeğin kanat çırpışının yaratacağı etki bile muazzam değişimi gerçekleştirmesine sebebiyet verebilmektedir. Yani son damlanın okyanus sularının karaya taşmasına neden olması gibi bir durum söz konusudur. İnsan burada, hiç hesaba katılmayan ancak ayrıntı bile denemeyecek bir şeyin koca bir olguyu belirlediğini görebilmektedir.

Kaos ve olasılık bağlamında birey olarak insanda yaşanan boyutunu ele alacak olursak, insanın yönünü belirlemede olasılıkların büyük rol oynadığını görebiliyoruz. İnsanın gerek iç ilişki ve çelişkileri gerekse de dış dünya ile olan ilişkilenmeleri belirsizlik ve olasılıklarla doludur. İnsan duygu, sezgi ve düşünce taramasından geçirilen olasılıklardan zorunlu dış dayatmalar olmadıkça kendisi için uygun olanları belirginleştirmeye çalışır. Bir durum belirginlik kazanmadan diğer tüm durumlar olasılık dâhilindedir. Hepsinin de gerçekleşebilme şansları vardır. Ancak insanın seçici iradesi bir olasılığı belirginleştirirken diğerlerini o an için devre dışı bırakır. Ancak bunun yanı sıra bir de insanın iradesi dışında insanı etkileyen ve belirleme gücünde olan şeyler vardır. İnsan bunlardan bir kısmını görür, hissedebilir ancak hiç düşünemediği olasılıklar da mevcuttur. Bunun bir de yerel olmayan ama insan psikolojisini, ruh hali ve algı süreçlerini etkileyen şeyler de vardır. Dolayısıyla insan bazen nereden nasıl etkilendiğini anlayamaz bile. Bunu en çok hisseden bunun farkına varan insanlar genelde çok hassas kendisiyle çevresiyle genel doğayla anı anına canlı bir ilişki içerisinde olan ve bu duyarlılıkla algılayan ve yaşayan insanlardır. Kaba mantık ve yüzeysel duygulara sahip insanlar bunu yeterince algılayamaz ve buna anlam da veremezler.

Kaos durumu insanın beli bunalım dönemlerini yaşadığı ve yeni kararlar verme durumu ile karşı karşıya olduğu dönemlerdir. Bu anlarda bazen değer biçmediğimiz bir şey, küçücük bir ayrıntı doğadaki hareket, renk, ses, soğuk, sıcak gibi iklimsel şartlar da kaos dönemlerinde insanın iyiyi ve kötüyü, yaşamı veya ölümü seçmesinde belirleyici etkenler olarak rol oynayabilir. Toplumsal olgunun kendisinde de ilişki ve çelişki arasındaki diyalektik evrimsel bir tarzda böyle işler.

Nitel dönüşümler toplumsal gerçeklik içerisinde öyle kolay kolay gerçekleşmem

BU YENİ FELSEFİ YAKLAŞIMLA EVREN, DOĞA VE İNSANA ZENGİNLİKLERİYLE BAKABİLMEK, ANLAYABİLMEK GÜNÜMÜZÜN GERÇEKLEŞMESİ EN ZOR ZİHNİYET DÜZEYİDİR. MUTLAK VE KESİNLİK PEŞİNDE KOŞAN İNSANIN BİRDEN BELİRSİZLİK VE OLASILIK MANTIĞIYLA DÜŞÜNMEYE BAŞLAMASI KOLAY DEĞİLDİR. KUANTUM FELSEFESİNDE AÇIĞA ÇIKAN DOĞA İŞLEYİŞİNİN YENİ İZAHINI EİNSTEİN’IN BİLE KABULLENEMEDİĞİ BİLİNMEKTEDİR.

ektedirler. Böylesi nitel değişim ve dönüşüm süreçlerinin yaşanabilmesi durumu beli bir toplumsal kaotik süreçlerde gerçekleşebilmektedir. Böylesi kaotik süreçler ileri-geri, iyi-kötü şeklinde ilerleme imkânlarına sahiptir. Olasılıkların fazlalaştığı durumun kendisi olan kaos dönemleri, az da olsa yaşam imkanlarına sahip hususlarda dahil, her türlü çıkışın gerçekleşebilmesinin mümkün olduğu süreçlerdir. Bu durumda en güçlünün kendisini hâkim kılabilme durumunun yanı sıra en zayıfın hatta hiç hesapta olmayan yeni bir çıkışın da ortaya çıkabilmesi ve yeni toplumsal şekillenmede belirleyici konuma yükselmesi de olasılık dâhilindedir. Ö-nemli olan doğru tahlillerin yanı sıra yeni toplumsallığa yön verebilecek kadro ve örgütlülüklerin bilinç-irade durumudur. Kuantum dünyasında en küçük parçacıkların en temel parçacık olması ve en önemli rol üstlenmesi, maddi yapının gerek oluşumu gerekse bir aradalığını belirleyen konumda olmaları, küçüğün yani en küçük parçanın da büyük değişimlere damgasını vurabileceği hususu bu kanıyı güçlendirmektedir. Bu durum kaos ortamlarında daha fazla geçerli hale gelmektedir. Böylesi durumlar olasılıkların en fazla olduğu durumlardır.

Toplumsal kaos anlarında en zor konu doğru ile yanlışı bir birinden ayırmaktır. Çünkü hâkim olan yaşanmış sistem aşılmak üzeredir, ancak yenide henüz tam anlamıyla güç olamamıştır. Bu nedenden dolayı çözüm adına doğru-yanlış birçok şey kendini ifade etmek istemektedir. Bir kez doğru yöntem belirlen dimi yürümek bir o kadar kolaylaşmaktadır. Gerisini cesaret, inanç ve akıllı bir biçimde mücadele etmek belirleyecektir. Bazen de birçok gücün kavgası ve mücadelesi sonucunda birçok özelliği içinde barındıran ve hiçbir rengin tam olarak kendi rengini hâkim kılamadığı sonuçlar da ortaya çıkabilmektedir. Belirsizlik kaos ve olasılık bağlamında yeni mantığı kavrayabilmek için Kuantum teorisyeni fizikçilerin kullandığı ve kuantum felsefesinin ö-zünü yansıtan *'olmaz olmaz deme, olmaz olmaz'* Çin atasözünü hatırlat-makta yarar vardır.

Olabilirin anlamını kavrayamayanlar hep olabilecek şeyler karşısında şaşıracaklardır. Ama olabilirin oluru mümkündür. Bu anlayışla olay ve olgulara bakanlar olabilecek hiçbir şey karşısında şok olmazlar. Ancak insani ahlakın doğru güzel erdemiyle hareket edildiğinde bu felsefi yenilikler toplumsallığa ve insan doğasına göre bir sistemin yaratılmasını olanaklı kılabilir. Burada ideolojik amaç niyet önem kazanmaktadır. Yine sürekli bir akıntı içerisinde olan insanın seçimi oldukça önem taşımaktadır. Büyük bir enerji seli olan insanın olumlu veya olumsuz iyi veya kötüye doğru kayabilecek bir potansiyele sahip olması, dürüstlük saflık iyi amaçlar edinmesi oldukça hayatiyet arz etmektedir. Dolayısıyla belirsizlik

durumu toplumsal alanda ahlakı yadsıyan bir durum değildir. Tam tersi insan doğasını kapsayabilecek insan doğasınca şekillenen bir toplumsal ahlakın yaratılışını da olanaklı kılar.

İkililik ilkesi**:**

Toplumsal düşünce tarihi boyunca insan zihninde çelişkiye neden olan ve felsefenin de ana bir gündemini oluşturan dualist yapı çeşitli peygamber, bilge ve filozoflar tarafından değişik biçimlerde yorumlanmaya çalışılmış bu konuda çeşitli görüş ve yaklaşımlar öne sürülmüştür. Ruh-beden, varlık-yokluk, yaşam-ölüm vb. gibi ikilemler pek doyurucu bir izaha kavuşturulamamamıştır. Son olarak bilimsel yöntemin kurucularında sayılan Rene Descartes de bu ikililik olgusunu ele almıştır. Descartes keskin bir biçimde ruh ve beden ayrımına gitmiştir. Her şeyin merkezine radikal kuşkuya dayalı düşünceyi koyarak, bilinci ruhtan ruhu ise bedenden koparmıştır. Descartes'in bu anlayışı batı biliminin tümüne damgasını vurarak büyük tahribatlara yol açmıştır. İnsanı ruhsuz makine, ilişki biçimleri ve düşüncenin ürünü gibi anlaşılmaya yol açacak bir yöntemle ortaya koymuştur. Bu durum Einstein'ın büyük devrimci buluşuna kadar yorumlanarak böyle sürdürülmüştür. Einstein tarafından madde ile enerjinin özünde aynı şeyler olduğu, birinin diğerine dönüştüğü anlaşılınca bu sorun bir nevi çözümlenmiş oldu. Madde ile enerjinin aynı özün iki farklı yansıması biçimi olduğu durumu anlaşılınca, ruhun da bedenin başka bir biçimde yansıtılması olduğu sonucuna da varıldı. Ruh ile beden madde ile enerji, felsefi bakışta aynı şeylerdir.

Enerji maddenin ruhu durumundadır. Maddenin enerjiye enerjinin ise maddeye dönüşmesi maddenin hiçbir zaman yok olamayacağı sonucunu da doğurur. Bu toplumsal gerçeklik içinde geçerlidir. Bir olgu başka bir olguyu yok ederek kendisini var edemez. Onu geriletebilir, kendi kapsamına alabilir, bu temelde hâkim hale gelebilir ancak hiçbir zaman tam olarak yok edemez. Çünkü doğanın özünde yokluk değil, daha çok varlık ve oluşumun nicel ve nitel değişim dönüşümler biçimindeki sürekliliği söz konusudur. Önderlik gerek dalga parçacık ikilemi, gerekse varlık yokluk ikilemlerini şöyle ifade etmektedir; '*Varlık yokluk dualistlik çelişkili yapı hareketi varlıkla yokluğun karşı karşıya gelmesi yeni bir oluşumdur. Hareketin kendisidir. Varlık yokluk olmadan açılamaz. Hareketlenemez, özde oluş varlığın yokluğa karşı direnmesidir. Varlık yokluğu yokluk ise varlığı bitirmeye çalışırken sonuçta üçüncü bir eğilim olarak evren ortaya çıkmaktadır. Parçacık veya dalga tek başına olmamakta ancak birbiri ile ilişkili olması halinden ibarettir. Dolayısıyla oluşumu sentezleyebilmektedir.'* **Doğanın temel yapı taşları olan kuarklar ve diğer tüm**

parçacıkların tümünde bu ikili durum mevcuttur. Kuarklar anti kuarklar, proton anti proton, elektron pozitron gibi tüm parçacıklar böylesi bir ikililiğe sahiptirler. Tek başına hareket ve oluşum sentezlenememektedir. Örneğin eksi yüklü olan ve esas elektrik yük taşıyıcısı elektronlar, pozitronlar olmadan yeni oluşumları sağlayabilecek işlevselliği yakalayamamaktadırlar. Elektronlar ancak karşıtı olan pozitronlarla bir araya geldiğinde foton dediğimiz ışığa dönüşebilmektedirler. Bu yapı tez-antitez-sentez biçiminde de ele alınabilir. Elektronları tez, pozitronları anti tez, bunun sonucunda yeni bir eğilim olarak foton dediğimiz ışık sentezlenmektedir.

İnsanın biyolojik doğumu da bu biçimde ele alınabilir. Kadını tez, erkeği anti tez, üçüncü bir şey sentez olarak çocuk oluşmaktadır. Bu ikili yapı gerek maddenin özünde gerekse zihinsel biçimlenişimizde gerekse de olay ve olguları ele alış tarzımızda çok belirgin bir biçimde yansımaktadır. Bu gerçeklik ruh-beden, madde-enerji, yaşam-ölüm, iyi-kötü, karanlık-aydınlık sıcak-soğuk ve daha birçok biçimde belirginlik kazanmıştır. Bunlardan bazıları göreli dolayısıyla bizim zihinsel yaratımlarımız sonucunda anlama kavuşmuş olsalarda doğa kendisini bu biçimde var etmektedir. Şu anki zihniyet yapılarımız tek seçeneklilik üzerinden şartlana gelmiştir. Bir şey bizim için ya iyidir ya da kötü, ya siyahtır ya da beyaz, ya dalgadır ya da parçacık, ya o olur ya da olmaz. Ancak kuantum fiziği ile doğa gerçekliğinden şunu öğrenmiş oluyoruz. Birlikte olabileceğine ihtimal vermediğimiz, bir arada varolamaz dediğimiz ve antagonist, uzlaşmaz çelişki olarak bildiğimiz çelişkiler bile eski anlamını yitirmektedir. Doğa bize en imkânsız bildiğimiz iki farklı hareketin bile yan yana olabileceğini ve birbirine zıt olsalar bile uyumu gösterebileceğini, en uzlaşmaz çelişkilerin dahi bir çatı altında uzlaşabileceği bunun için farklı seçenek ve noktalar geliştirebileceğini göstermektedir.

Doğada uzlaşmazlıktan çok uyum, uzlaşma ve tamamlayıcılık vardır. Örneğin oluşum ve hareket gerçekliği zıtlarını yok etmeden de mümkün olabilmektedirler. Var olmak bir arada yaşayabilmek en zıt kutuplarda seyretse dahi mümkün olabilmektedir. En önemlisi de şunu öğrenmiş oluyoruz ya o ya da öteki den çok, hem o hem de diğerinin birlikte varolabilirliğidir. Yine olay ve olguları ele almada, tek seçeneklilik tek yol yöntemi aşılmaktadır. Her şeyde en az iki olmak üzere birçok seçenek ve yol bulma olanağı vardır. Bu anlamda birçok yol ve yönteme sahip olmak yine bol seçeneklerle olguları ele almak böyle bir bakış açısı kazanmak büyük bir zihinsel devrim anlamına gelmektedir. İnsanda yaşanan ikili yapıyı yorumlayıp bu temelde kendi doğamızdaki şeyleri daha iyi kavrayabilirsek, gerek kendi benliğimizi ele almada gerekse çevremizi ele alıp yorumlayabilmede yeni ve çok daha sağlıklı bakış açılarına ulaşabiliriz.

İnsan olgusu hem iyi hem de kötü eğilimlere doğru yol almaya açık bir yapıdadır. Gerek kendisi gerekse çevresi tarafından iyi eğilimler edinmeye yol almaya çalıştığında iyi eğilimler insanda belirgin hale gelir._Aynı şekilde gerek kendisi gerekse çevresi kötü eğilimler edinmesinde rol oynar ise, insanda daha fazla kötü eğilimler baş gösterir. Ana ve babanın genetik özelliklerini taşımakla birlikte hiç kimse doğarken, iyi veya kötü değildir. Genetik özelliklerle kendi benliğinde baş gösteren şeyler ve çevresinden edindiği şeyler bireyin oluşmasında rol oynarlar. İnsan için yüzde yüz iyidir veya kötüdür denilemez. Öne çıkmış iyi veya kötü eğilimlerinden dolayı insan için yüzde yüz iyi veya kötüdür anlamı çıkmayabilir. İnsanda öne çıkmış iyi veya kötü eğilimler vardır, gerçekleşen iyi ile kötünün çatışmasıdır. Önemli olan iyi tarafın başarısını sağlayacak yöntemler ile onu güçlendirmektir. Işıktaki dalga parçacık ikileminin bir arada ve sürekli mücadele halinde olan gerçekliği gibi, insandaki iyi ile kötü eğilimler sürekli bir mücadele içerisindedir. Bu çatışmada baş aktör belirleyici güç ve irade insan gerçekliğinin kendisidir. Bu durumu toplumsal gerçeklik, çevre büyük ölçüde etkilese de, hatta kimi toplumsal yapı ve durumlarda belirleyici bir biçimde rol oynayabilse de benliğinin farkına varan özgür irade sahibi insanlar her halükarda kendi kendilerini, bazen toplumu dahi belirleyebilme gücünü ortaya koyabilirler. Bu açıdan bakılacak olursa iyilik ve kötülük yüzdelikleri karşısında inançsızlık veya tam inanç beslemek doğru değildir. Daha çok mücadelenin sürekliliği, değişimin ve gelişmenin mümkün olduğu kanısı ile yaklaşım geliştirmek daha gerçekçidir.

Bu gerçekliklere deneyimlerimizde de çokça rastlamaktayız. En iyi denilen birinin en son düşünebileceğimiz kötülükleri yapabildiği bolca görülen bir durumdur. Bunun yanı sıra bizce kötü

özellikleri olan insanlarında bazen bizi şaşırtacak derecede iyi şeyler yapmışlardır. Anbean farklılaşabilen psikolojik bir yapıya sahip, en fazla değişim potansiyeli taşıyan insan olgusu, farklı bir yaklaşımla ele almayı gerektirir. Önderliğin doğanın algı gücü ve küçük evren olarak tanımladığı insan, tüm evrensel yasaların kendisinde dile geldiği bir varlıktır. Evreni anlamak ve çözmek istiyorsan insan çöz demiştir Önderlik. İnsanı ele alma ve insan olgusuna yaklaşım böyle bir kapsam ve içerikte olursa ancak sağlıklı sonuçlar elde edilebilir. Dar basit kalıplarla insanı tanımak insanı yaratabilmek güç ve yanlış bir yaklaşım olmaktadır. Böylesi yaklaşımlar insanın algı ve anlam gücünü zedeler, yaratıcılığını sınırlar en büyük zorlamalarda bile kuru ve ufuksuz bir eylemcilikten öteye götüremez. Doğru algı ve anlam gücüne varıldığında bu büyük eylemciliği de beraberinde getirir.

Kuantum felsefesine göre insan olgusundaki bir özellikten yola çıkarak, bir bütün benlik üzerinde belirlemeci yaklaşımlara gidilemez. Sürekli olan iyi ile kötü eğilimlerin mücadelesinde belli süreçlerde sıçramalarla yeniliklerin gerçeklemesidir. Böylesi sıçramaların gerçekleştiği süreçlerde iyi bir özellik, oluşmuş kötü özellikleri alt edebilir. Aynı durum tersi için de geçerlidir. Bir insanın yapısını oluşturan birçok küçük sistemin yaratığı bütünlüktür. Ancak her küçük sistem kendi başına var olmaz genelde parçayı belirleyen bütündür. Parçanın bütün üzerinde devrimci rol oynaması durumu çok ender ve belirli süreçlerde mümkün olmaktadır. O açıdan bir şeyden yola çıkarak yargılara varmak ve tüm benliği ona sığdırmaya çalışmak olumlu ve doğru bir yaklaşım değildir. Dogmatik kaba maddeci anlayışı aşan kuantum felsefesi bize maddenin iç devinimi olduğunu ve bir anda büyük dönüşümler gerçekleştirebilecek potansiyeller taşıdığını göstermiştir. Hele hele konu çok karmaşık, büyük yaratıcılığı ve değişimleri gerçekleştirebilecek bir güç ve iradeye sahip düşünen bir varlık olarak insan olduğunda, ani değişim-dönüşümler yaşa-masına asla şaşmamak gerekir. Bu açıdan ön yargılar oluşturup belirlenimci yaklaşımlar sergilemek, sağlıklı ilişki yorum ve çözümlere varmayı engeller. Dolayısıyla bu kaba determinist bir yaklaşım olur. Önyargı oluşturma ve önyargılar üzerinden ilişki geliştirme yanlış olana götürür. Bireysel önyargılar bireyler arasındaki ilişkileri zedelerken, oluşan veya oluşturulacak olan toplumsal önyargılarda toplumsal ilişki ve gelişmeyi büyük ölçüde zedelerler. Buda bütün toplumsal yapıların birbirlerini daha

İNSAN OLGUSU HEM İYİ HEM DE KÖTÜ EĞİLİMLERE DOĞRU YOL ALMAYA AÇIK BİR YAPIDADIR. GEREK KENDİSİ GEREKSE ÇEVRESİ TARAFINDAN İYİ EĞİLİMLER EDİNMEYE YOL ALMAYA ÇALIŞTIĞINDA İYİ EĞİLİMLER İNSANDA BELİRGİN HALE GELİR.

yakından tanıması, kaynaşması ve birbirlerini sağlıklı çözümlemelerini, anlayabilmelerini de sekteye uğratır. İkililik ilkesi üzerinden doğa ve insan olgusunu kısaca böyle yorumlarken, sonuç olarak vardığımız nokta; İnsan ve doğa gerçekliğine ya ben ya sen mantığı ile değil, ben sen, biz hepimiz ve hatta doğadaki her şeyin varolduğunu öngören yeni bir zihniyet penceresinden bakmak gerektiği gerçeğidir.

Evrensel Bağıntı İlkesi

Doğadaki olay ve olgularda, hiçbir yerde direkt bağlılaşım olanağının bulunmadığı, birbiri ile olan iletişimlerinin gözlemlenemediği varlıklar arasında da bağlılaşımın olabileceğin öngörür. Evrenin kendisi şeylerin bütününden oluşur. Kuantum düşüncesiyle varılan bağlılaşım ise şeylerden çok şeyler arasındaki ilişkiler ağını ifade etmektedir. Kuantum düzeyinde keşfedilen ilişkilenmeler eski dar ve yerel bağıntı kuramını aşmaktadır. Özce kuantum felsefesinin yeni doğa ve evren tasvirlerindeki ilişkilenmeleri yerel düz nedensel ilişkilerin çok ötesinde yerel olmayan soyut nedenleri de kapsar. Somut bağlar kadar soyut bağların da varlığı ve önemini ön görür. Bağların düz nedenlerin ötesinde şiirsel tarzda, dolaylı ve çoğu zaman direkt ve somut bağlar bağlamında izah edemeyeceği tarzda bağıntılar oluşabilmektedir. Zaten kuantumun kendisi de büyük anlamda F. Kapra'nın deyimiyle bu olmaktadır. *"Atom altı parçacıklar şeyler değil, daha çok şeyler arasındaki bağıntılardır. Ve bu böylece sürer gider. Kuantum düzeyinde şeylere asla son veremezsiniz. Devamlı bağıntılarla uğraşırsınız. Doğadaki bütünleyicilik esas bağıntıdır. Atom altı dünyada bağıntılar, parçacık karşı parçacık ikilemini temel alınıp bu bağlam üzerinde durulmasıyla daha iyi anlaşılır."*

Parçacık fiziği teorisine göre aynı matematiksel ifade eğer geçmişten geleceğe ya da gelecekten geçmişe doğru bir elektron hareket ediyorsa bu aynı zamanda karşıt yöne doğru bir pozitronun hareket ettiğini ifade eder. Parçacık etkileşimleri uzayda sağa sola zamanda ise ileriye geriye doğru hareket eden (4 boyutlu evrenin) uzay zamanın herhangi bir yönüne dağılır. Bu etkileşimleri tanımlayabilmek için uzayın bütün bölgelerini olduğu kadar zamanın da bütün anlarını kaplayan haritalara ihtiyaç vardır. Bu haritalar uzay zaman diyagramları olarak bilinir. Hiçbir belli zaman yönüne sahip değildirler. Sonuç olarak onları kullanırken, önce ve sonra kavramları kullanılamaz. ,Bundan dolayı neden ve etki (sonuç) arasında doğrusal bir ilişki yoktur. Bütün olaylar birbiri ile karşılıklı bağıntılıdır. Fakat bağıntılar klasik anlamda nedensel değildir. Bütünün etkileşimi sonucu belirlenmiş olmaktadır. Belirleyici olan düz çizgide zincirsel nedenler değildir. Atom altı olaylarda bütünle parçaları arasındaki ilişkiler ve etkileşimler onların

varlıklarından daha önemlidir. Hareket vardır ama enikonu hareket edenler nesneler değildir. Faaliyet vardır ama failler ortada yoktur. Adeta görünmeyen bir gösteri söz konusudur.

Bunda hareketle bir toplum yorumlamasına gidersek, hiçbir şey yalnız başına tüm çevre hatta tüm doğal yapı düşünülmeden kendi özellikleriyle doğru bir biçimde izah edilemez. Bu açıdan birey toplumundan, erkek kandından, toplum doğadan, doğa ise evrenin bütünlüğünden yalıtılarak ele alınamaz. Bir bütün olarak birbiriyle iletişim ve bütünlük içeren bir evren gerçekliğinde yaşıyoruz. Evrendeki her şey bir özgünlüğe sahip olmakla birlikte organik paralel bir bağ biçiminde birbirine de bağlıdır. Bireyin bir özelliği bireyin tüm özelliklerinden ayrı düşünülemez. Fakat bir özellik bütünlüğü izah etmede büyük yetersizlikler içerir. Birey toplum, toplum doğa, doğa evren bütünlükleri parçayı belirlemede rol oynarlar. Bu açıdan birey parçayı ifadelendirirken bütünleyici sistem ilişkisini sağlayan toplumudur. Birey toplum, toplum doğa ilişkilerinin Kuantomik yorumunu geliştirip anlaşılır kılmakla şeylerin bağlılaşımları doğru tanımlanır ve çözümlenebilmeleri bakımından büyük hakikatlere ulaşabiliriz. Böylelikle özgünlük ya da özgürlük nasıl ve nereye kadar olabilir, nereye kadar olmalıdır yaklaşımı doğru ortaya çıkabilir. Bunun yanı sıra bağlılaşımın yani toplumsallığın kapsam ve sınırları nasıl ve nereye kadar olmalıdır savı da doğru bir tanım ve belirlemeye kavuşabilir. Önderliğin bahsettiği birey ile toplum, kadın ile erkek, toplum ile doğa arasındaki optimal dengede ancak bu temelde kurulabilir.

Canlılık esneklik özgür tercih ve sezgisellik ise doğanın diğer özelliklerini ifade etmektedir. Özgür olma istemi doğanın özünde vardır. Bağlılaşımı reddeden bir tarzda olmayan bu özgürlük istemi atom altı dünyada gözlemlenen olaylarda görülmüştür. Son derce hareketli ve kendi etrafında (Spin) dönüşler yapan elektronlar üzerinden deneyler yapılmıştır. Çembere alınan elektronların daha fazla hızlanma eğilimi içerisine girdiği, git gide daraltılan çemberin elektronlarda bu çembere karşı bir tahammülsüzlüğe neden olduğu ve kaçıp kurtulmaya yönelik eğilimini son derece hızlandırdığı gözlemlenmiştir. Elektronlarda dile gelen bu durum, dar kalıplara sığmaya, hapsedilmeye, nefessiz kılınmaya

TOPLUMSAL KAOS ANLARINDA EN ZOR KONU DOĞRU İLE YANLIŞI BİR BİRİNDEN AYIRMAKTIR. ÇÜNKÜ HÂKİM OLAN YAŞANMIŞ SİSTEM AŞILMAK ÜZEREDİR, ANCAK YENİDE HENÜZ TAM ANLAMIYLA GÜÇ OLAMAMIŞTIR. BU NEDENDEN DOLAYI ÇÖZÜM ADINA DOĞRU-YANLIŞ BİRÇOK ŞEY KENDİNİ İFADE ETMEK İSTEMEKTEDİR.

tahammül edemeyen doğanın temel bir özelliğini ifade etmektedir. Bu özellik İnsanda özgürlüğün temel bir eğilim olarak var olmasını sağlayan biçimde yaşanmaktadır. Önderlik '*Hiçbir yasa özgürlük yasasının üstünde bir güce sahip değildir'* **diyor. Ve bu yasa insanda dile gelen en çarpıcı ve en güçlü yasadır.**

Toplumsal tarih boyunca özellikle de ataerkil devletçi toplum gerçekliğinden günümüze kadar sömürüyü ön gören zihinsel ideolojik faaliyetler çeşitli yasa, kanun ve zor aygıtlarını devreye sokarak toplumsal gerçekliği egemenlik altında tutmaya çalışmışlardır. Fakat hiçbir sitem istediği tarzda sonsuz hâkimiyetini kuramamış ve bunu istediği gibi sürdürememiştir. Burada sistemleri yıkma veya değişime zorlayan olgu ise özgürlük eğiliminin kendi ifadesi olan demokratik komünal değerlerin direnmesi ve arayışları olmuştur. Ancak iktidarcı-hiyerarşik-devletçi mantığının insanda kötü özellikler yaratması iktidarın çok kodlu şifreler biçiminde kendisini gizlemesi olgusunu çözemeyen insanın iyi yanı olarak özgürlük eğilimi, devletçi zihniyeti aşamadığından karşıtına dönüşmekten sistemin birer mezhebi haline gelmekten kurtulamamıştır. Dolayısıyla yaklaşık beşbin yıldır ağırlıkta gelişen insanca olamayan insanın kötü yanıdır. Ancak en ölü toplumsallık bile özgürlük eğilimden tümden vazgeçmemiştir. İnsanın iyi tarafları fırsatını buldukça sel gibi büyüyüp en yıkılmaz sarsılmaz duvarları bile yerle bir edebilmişlerdir. Hassas, esnek ve sürekli akıntı yani değişim halinde olan toplumsallık ve doğa, özgürlükleri daraltan dar katı değişmez hiyerarşik yapılanmaları sistemleri kabullenemez. Onları kaldıramaz. Sürekli bu yapıyı aşma eğiliminde olur. Ve sürekli bunu aşabilmenin kendi içinde barındırdığı potansiyelini bü-yütmeyi esas alır.

Zorunluluk denilen şey, egemenlerin sürekli köle yetiştirmesinin teorisinden çıkmıştır. Zorunluluk istisnai durumlarda olur. Bu anlamda zorunluluğu bir ilke biçiminde ele al-mak ve kabullenmek köleleştiren ve yanlış bir anlayıştır. Doğada özellikle de insan doğasında işleyen zorunluluk değil, özgürlük yasasıdır. Doğadaki canlılık esneklik ve kuantum dünyasındaki parçacıklarda gözlemlenen özgür tercihler, özgürlük yasası bağlamında bize çok çarpıcı örnekler sunmaktadır. Zorunluluğu bir yasa biçiminde ele almak ve öyle algılamak özneden nesne olmaya doğru gitmenin yolunu ardına kadar açmaktadır. Egemenlik ve mutlaklıklar karşısında olasılık ve özgürlük kavramlarına yer vermek kuantum felsefesinin temel gerekliliklerindendir. Zorunluluk egemenliğin temel kavramlarındandır. Zorunluluğun bilincine varmak yalnız başına özgür olmak değildir. Bu köleci ahlaktan kaynaklanan bir yorumdur. Bunun yerine zorunluluğun bilincine varma ve onu aşma iradesini göstermeyi özgürlüğün

temel ilkesi tarzında ele alma ve özgürlüğün bilincine varma ancak özgür ahlak sayılabilir.

Bunları belirtirken zorunlu olarak gerçekleşen veya gerçekleşmesi gereken şeylerin hiç olmadığını söyleyemeyiz. Fakat bu temel bir ilke veya özellik olarak ele alınamaz. Özellikle toplumsal sistem ilişki ve özellikler bağlamında esas alınması gereken ve temel bir ilke olarak işleyen özgürlük yasasıdır. Önderlik savunmasında bunu *zorunluluğun bilincine varmak ve onu aşmak* **biçiminde dile getirmektedir. Yani onu aşma bir ön koşul olarak belirlendiğinde zorunluluğun a-şılması söz konusudur. Zorunluluğun bir kader, bir yaşam ilkesi olarak kendisini sürdürmesi doğru değildir.**

Diğer temel bir özellik ise sezgisellik olayıdır. Bilgiye olay ve olgulara ulaşmada temel ve önemli bir rol oynayan sezgiselliğe yer vermeyen kartezyenci anlayış, özellikle felsefi açıdan insan ufkunun daralması ve mekanik kalmasına sebebiyet vermiştir. Matematiksel formü-lasyonlar ve kesinlikçi düşünceciliği ile insanlığın duygu, sezgi ve ruhsal dünyası üzerinde büyük tahribatlara yol açmıştır. Bu yaklaşım genel doğa bilimlerinin yanı sıra en çok sosyal bilimlerde toplumsal gerçeklik ve insan üzerinde indirgemeci formüller biçiminde yaklaşımların geliştirilmesine yol açmıştır. Giderek bütün bilim dallarına hâkim olan bu anlayış olmuştur. Kaba maddeci ölçücü mantıkla toplumu ele alan Kartezyenizm toplumun doğal organik yapısını darbeleyerek, ruhsuz düz mekanik bir toplumsal yoruma yol açmıştır. Artık şu çok iyi bilinmektedir ki, insanın ruhsal sezgisel ve duygusal gerçekliği mekanik ölçülerle izah edilemez. 2 X 2= 4 eder yaklaşımı gibi matematiksel bir sonuç ile insan olgusunun o akışkan ve değişken yapısı yorumlanamaz çözümlenemez. Bu insan tabiatının kaldıramayacağı bir durumdur. Bu kartezyenci bilimcilik yaklaşımı batı toplumlarına birçok maddi imkân sunmasına rağmen, insanlığı ruhsallığından boşalttığı için, yüzlerce ruh bilim vb. kurumlaşmalarına rağmen din kadar insan olgusunu toplumsal yanıyla anlaşılır kılamaması onun kaba mekanikçiliğinden kaynaklanmaktadır. Bu '*bilimsel yaklaşım'* sonuçta insanı bir makine gibi ruhsuz maneviyatsız ele almaya sebebiyet vererek, bilim adına insanda dinlerden daha büyük ve onarılması zor sonuçlara yol açmıştır.

Doğu mistisizmini hiçleştiren ve doğu insanını aşağılayan batı ölçücülüğü ve egemen bilimciliği, toplumsal maneviyatı ve ahlakı çözerek toplumun büyük bedeller ödenmesine neden olmuştur. Kuantum düzeyinde ulaştıkları doğa ve insan gerçekliğinin, doğunun mistik yorumlarıyla büyük bir paralellik içermesi ise bilim adamlarında büyük bir şaşkınlık yaratmıştır. Bu yeniden tanrı fikrine sarılmayı değil, insan ve doğa olgularının maddi ve manevi olarak

bütünlüklü bir yoruma kavuşturulmasını ve yapılan yanlışların giderilmesinde yeni daha doğru ve daha doyurucu çözümlemelere ulaştırmalıdır.

Kuantum düzeyindeki yeni doğa gerçekliği doğal ve doğru olana ulaşmamız açısından yeni bir bilimsel temel oluşturmaktadır. Artık kaba ruhsuz bilim anlayışı aşılmış durumdadır.

BİREY TOPLUM, TOPLUM DOĞA İLİŞKİLERİNİN KUANTUMİK YORUMUNU GELİŞTİRİP ANLAŞILIR KILMAKLA ŞEYLERİN BAĞLILAŞIMLARI DOĞRU TANIMLANIR VE ÇÖZÜMLENEBİLMELERİ BAKIMINDAN BÜYÜK HAKİKATLERE ULAŞABİLİRİZ. BÖYLELİKLE ÖZGÜNLÜK YA DA ÖZGÜRLÜK NASIL VE NEREYE KADAR OLABİLİR, NEREYE KADAR OLMALIDIR YAKLAŞIMI DOĞRU ORTAYA ÇIKABİLİR.

Elektron ile pozitronların çarpışması sonucu oluşan fotonların karşıt yönlerde hareket etmeleri esnasında birisinin yönüne müdahale edildiğinde diğerinin de aynı paralellikte hareket etmesi somut olduğu kadar soyut bağlılaşımın da var olduğunu göstermektedir. Parçacıklar örneğin elektron pozitron ikilemi dünyanın bir ucundan diğer ucuna birbiri ile telepati yolu ile iletişim kurabilmektedirler. Doğadaki bu gerçeklikler bize düşüncenin salt somut kaba maddi olgularla değil, başta maddenin ruhsallığı olmak üzere sezgilere de büyük önem vermemizi öngörmektedir.

Doğanın diğer bir özelliği ise özgür tercih olayıdır. Parçacıklar öyle rastgele biraraya gelip yeni bileşim ve oluşumlar oluşturmazlar.

Örneğin bir foton hareket ederken o çevrede bulunan tüm elektronlar titreşmeye başlarlar. Foton oradaki tüm elektronların nabzını yokladıktan sonra, içlerinden bir tanesinde karar kılar ve gidip onunla birleşir. Foton bütünleştiği elektronda karar kılmadan önce herhangi bir elektronla da ilişkilenebilir. Bütün bu elektronlardan birini seçmek olanak dâhilindedir. Foton bol miktarda tercih yapma olanağına sahiptir. Amiyane tabirle kanının kaynadığı beğendiği elektronda karar kılması parçacığın özgür i-radesi ile gerçekleşmektedir. Bu tarzda bol seçeneklilik ve özgür tercihlilik doğanın ö-zünde mevcuttur. Bunu kuantumcu toplum felsefesince ele aldığımızda gerek birey gerek ise toplum olarak yaşam anlayışımız-da çeşitliliğe yer vermek durumundayız. Bunun yanı sıra zihniyet yapılarımız seçenekleri iyi tahlil edebilmeli ve özgür iradesince kendisini kararlaştırabilmelidir. Eski kaba atomcu madde oluşum fikri çeşitlilik çokluk, renklilik, paralellik ruhsal organik bütünlük gibi kavram ve içeriklere yer vermemekteydi. Ya da bu yaklaşım çok sınırlıydı.

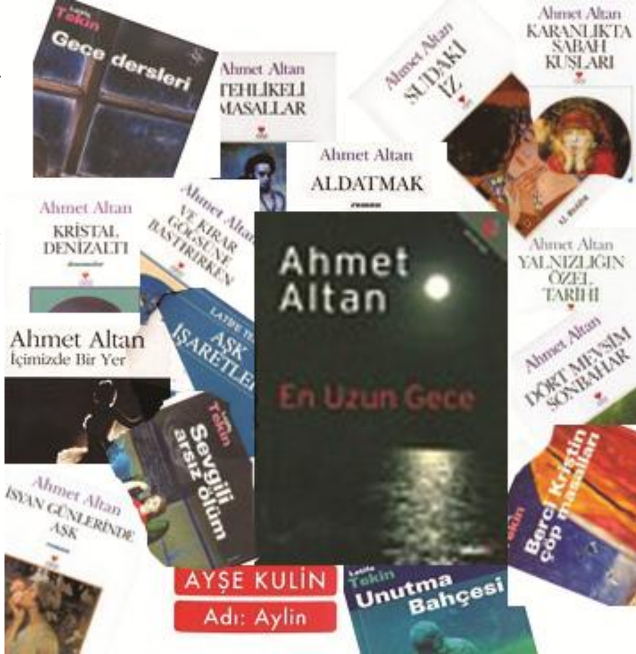
Kuantumcu oluşum ve madde teorisi ile yapılan yeni doğa tasvirleri bu saydığımız tüm özellikleri içermektedir. Özellikle maddenin oluşumu, biçimi ve mantığı bütünün ve bu bütün içerisinde çokluğun inanılmaz bağlarla ilişki içinde olması, en küçüğün temel taşlar olabildiği, en hayati misyonlar üstlenebildiği ve yine oluşumun küçük parçacıkların küçük sistemlerinin bir araya gelmesiyle gerçekleştiği düşüncesi, toplumsal ilişkilerin kuruluşunda da geçerlidir. Küçük tekli ilişki ve sistemler çokluk ve bütün olan toplumun temel taşlarıdırlar. Toplumsal olguda değişim yaratma mantığı büyük-genel sistemin küçük sistemlerin bir araya gelmesiyle oluşup anlam kazandığı, küçük sistemlerin de ancak bu büyük-genel sistemle var olabileceği gerçekliğine dayanmak durumundadır.

Son bilimsel verilerle toplumsal sistemi açıklama tam başarılmış olmaktan uzaktır. Bugün itibarıyla son bilimsel verilere en yakın duran toplumsal sistem konfede-ralizm olmaktadır. Ö-zellikle Kuantum felsefesi ile evren doğa ve atom altı dünyaya bakıldığında bu daha çarpıcı görülmektedir. Toplumsal sistemi ku-antomik düşünmek bize çok şey kazandıracağa benzemektedir. Aksi halde üsten yaklaşımlarla kalıcı, doğru ve gerçekçi çözümlere ulaşılamaz. Parçacıkların bir araya gelmesi ekip oluşturmasına benzer bir biçimde birkaç ekibin bir araya gelip başka bir ekip oluşturması kuantum felsefesinin örgütlenme tarzını yansıtmaktadır. Bu konfederalizm örgütlenmesini ve onun mantığını ortaya koymaktadır. Çeşitli biçimlerde dağınık olan ve güçsüzleşen şeyleri bir araya getirme onları güçlendirecek bir biçimde örgütleme ve bu örgütlülükleri bir üst örgütleme içerisinde toparlama bütünleştirme durumudur. İnsan toplumu açısından da bu durum güç olma, irade kazanma ve yeni bir sistemle alttan üste doğru örgütlenmedir.

ABDULLAH ÖCALAN

SOSYAL BİLİMLER AKADEMİSİ

AHMET ALTAN'IN FONUNDA KÜRTLER

Kara kaplı bir kitap…

Parlayan beyaz bir ay ışığı, onun altında deniz sularına yansıyan ayın ışıkları. A-yın hemen yanında aynı beyazlıkta bir isim; **Ahmet Altan**. Ay ışığıyla denize yansıyan ışık arasındaki karanlık zeminde kırmızı harflerle yazılmış '**En Uzun Gece'** kelimeleri. Kitabın hemen köşesinde kırmızı harflerle **'5'**, beyaz harflerle **'YTL'**. Onun he-men altında karanlığın içine **'500000 adet'** yazılmış.

Arkasını çeviriyoruz. Beyaz bir sayfa, hemen yanında kitabın dörtte birini kesen siyah bir zemin; zeminin üzerinde ince çerçeveli gözlükleriyle boşluğa bakan, hafif sakalları iyi tıraş edilmiş, temiz yüzlü bir adam. Adamın hemen yanında küçük harflerle bir tanıtım. Şöyle yazıyor;

"Hayatında herkesten ve her şeyden fazla sevdiği erkekten kaçarak Güneydoğu'nun dağlarında uluslararası bir araştırma grubuna katılan bir kadın.

Bir daha hiç kimseyi o kadını sevdiği gibi sevemeyeceğini bilmesine rağmen ruhundaki zaafları saklamak için yaptığı vahşice hatalarla karşısındakini yaralayan bir adam.

Gerçek aşkın korkunç ağırlığını taşıyamayarak bir köprü gibi çöküp iki Kıyısında iki insanı çaresiz bırakan bir ilişki.

Affetmelerine izin vermediği için kirli hafızalarından bile nefret etmelerine rağmen, affetmeyi beceremeyen insanların içine hapsoldukları bir yalnızlık.

İki insanın bütün zekâlarını kullanarak öldürmek için uğraştıkları ve

her yediği darbeyle biraz daha hastalanarak güçlenen bir tutku.

Kutsal Mezopotamya ovasının eteklerinde yükselen dağlarda süren tehditkar bir hayat. Bu ikisinin yaşadıklarını izleyen herkesin sorduğu:

"Hayatım boyunca beni böyle seven biri oldu mu?"

Bir kitap tanıtımı: Her kesimden okuyucunun dikkatini çekecek seçilmiş cümlelerle yapılmış, iyi bir tanıtım. Kapaktan çok bir ambalaj hissi yaratıyor. Her şeyi çok ince düşünülerek, kendisini o-kutma konusunda ilgi çekici bir tarzda hazırlanmış güzel bir ambalaj.

Özellikle son yıllarda herkesin gündemini en çok meşgul eden konulara dikkat çekiliyor. "**Güneydoğu"**ya kaçmış, "**Güneydoğu dağlarında"** uluslararası bir araştırma grubuna katılan bir kadın. Ve "**Kutsal Mezopotamya"** ovasının eteklerinde yükselen dağlarda süren tehditkâr bir hayat. Güneydoğu'da neler oluyor? Mezopotamya'nın eteklerindeki bu dağlarda hüküm süren tehditkâr hayat nedir? Sorularını insana sorduran ve herkesin merak ettiği bir alana insanı çeken bir tanıtım.

En önemlisi de, kitabın kapağındaki isim: **Ahmet Altan**. Beyaz renklerle yazılmış; ay ışığı ile aynı renkte. Bu karanlık zeminde adındaki ışıkla aydınlatmayı çağrıştırıyor. Işık ve deniz arasında ise kan kırmızı, uzun bir gece. Kan kırmızı uzun geceyi aydınlatan isim: Ahmet Altan.

Türkiye gibi bir kitabın beş bin, on bin basıldığında başarılı sayıldığı bir ortamda, **beş yüz bin** adet basıldığı ısrarla yazılmış.

Ahmet Altan'ın çok farklı kılan temel yönlerinden birisi de, bütün romanlarını erkeği aşağılayarak, küfür ederek, kadın karşısında sürekli bir düşman ve güvenilmemesi gereken bir varlık olarak tanımladıktan sonra; kadının sonunda sığınabileceği tek varlık olarak da tanımlayabilme üslubunu çok iyi yakalamış olmasıdır. Romanlarının ortak özelliklerinden birisi kadına sürekli acı çektiren, kadını sürekli ezen, buna karşı kendisini ispatlamak isteyen kadının ise sürekli başka erkeklerle girdiği ilişkiler içerisinde erkekten intikam alarak rahatladığı ama sonunda da o sevdiği, ilişkilendiği erkeğe sığınarak huzuru bulduğu tipler çizilmektedir.

Tipleri ikiye ayırıyor: Birincisi kadını seven, anlayan, anlamaya çalışan, onun iç dünyasına girmeye çalışan, ince ama beceriksiz olduğu için kadını inciten erkek. Diğeri ise; kaba saba, kadına acı çektiren, kadını hiç anlamayan ve kadın karşısında sürekli egemenlikli, ezici bir pozisyonda olan erkek. Kadının sığındığı kendisini anlayacağını umduğu erkekte yaşadığı yaralanmaları, o kaba saba çizilen tiple telafi etmeye kalkıştığında daha ağır yaralar alarak, daha önceki erkeğine geri dönmekte ve orada huzuru bulmaktadır.

Kadın için erkeksiz olunamayacağına göre, kadın ‘kırk katır mı kırk satır mı’ tarzında bir ilişkiye mecburdur. Ahmet Altan romanları, bu gerginlikte parçalanan kadının güçsüz düştükten sonra erkeğe sığınmasının neredeyse bir kader olduğu dünyaların romanlarıdır.

Belirttiğimiz gibi konumuz burada bir Ahmet Altan, ya da genel bir “**küfür romanı”** çözümlemesi olmadığından, bu kısa belirlemelerin ardından elimizdeki kitabın içine girerek bu kitapta neler anlatıldığını anlamaya çalışacağız.

“En Uzun Gece” tipik bir Ahmet Altan romanı. Belirttiğimiz temel özellikler üzerine oturtulmuş; iki kişinin ilişkilerindeki çarpıklık, kavga ve sakatlıkları anlatmakta. Çizilen tipler diğer romanlarında olduğu gibi, aristokrat egemen sınıftan gelen, kendi geçmişleri, yaşadıkları toplumun kültüründen kopmuş dejenere tipler.

Birisi **Yelda:** kitaba ismini veren kadın. Diğeri ise **Selim.**

Selim daha önce Türk romanlarında işlenmiş bir tip. Eski bir diplomat çocuğu: bu dünyayı gezmiş görmüş, hali selim, çok zeki, incelikli, derin düşünen, tarihi açığa çıkarmaya çalışan bir akademisyen. Toplumun üstünde kendisini yaşatan bütün aristokrat sınıflarla şu veya bu biçimde ilişkileri olan, eski evliliğini bir Osmanlı paşazadesinin kızıyla yapmış, diplomat ve akademisyen çevrelerle çok yoğun ilişkiler içerisinde, parlak zekâlı bir adam portresi çiziliyor. Tabii bu adam, yaşadığı süreçlerin sonuçlarında edinmiş bazı özelliklere sahip. Ahmet Altan’ın deyimiyle ‘kendisine çok yakışan zarif bir züppeliği var’ ve bunu hiç kimseye hissettirmeden herkesle alay etme tarzında kullanıyor.

Yelda ise müteahhit çocuğu. Aile içerisindeki erkek kardeşlerine inat, zekâsını kullanarak babasının en iyi kızı olma çabasına yaşamını adamış bir kadın. Bunu yaşamda gerçekleştirebilmiş bir tip: ABD’de okumuş, orada tabir yerindeyse feleğin çemberinden geçmiş, yaşamın bütün tatlarını tatmış, zengin bir babanın Amerika’da okuyan kızı.

Bu ikisinin arasında gelişen ve kendi dışlarındaki dünyayı neredeyse umursamayan bu ilişkinin gelgitleri, çelişkileri, çatışmaları ve çözümlemesi romanın esas konusu. Aralarında geçen şiddetli bir çatışma ve kavgadan sonra, Yelda, Selim’den uzaklaşmak için sığınacak bir yer ararken, kendi tabiriyle ‘**Güneydoğu**’da töre cinayetlerini araştıran bir komisyonun üyesi olarak ‘Kutsal Mezopotamya Ovası’na kaçıp sığınan ve orada yaşadıklarıyla kendini bulan bir kurgu oluşturulmuş.

Giriş çok ilginç.

Yelda askeri bir helikopterle yaptığı heyecanlı bir yolculuğun ardından bir Kürt köyüne geliyor. Kendisini **Rojda** adında bir kadın karşılıyor. Yelda’nın bu kadına sorduğu ilk soru:

"Kürt müsün?" oluyor.

"Kız neşeyle güldü, gururlu bir sesle cevap verdi.

—Evet, Kürdüm.

Yelda'nın bu sorusunu bu kadar düz ve rahat sormasından kendince bir sonuç çıkartmış olmalı ki, ümitle o da Yelda'ya sordu:

—Siz?

Yelda gülümsedi.

—Yok, ben kürt değilim.

Rojda, açtığı paketten beklediği oyuncak çıkmayan bir çocuk gibi hayal kırıklığını saklayarak

—Olsun, dedi diyor ve roman böyle başlıyor.

Kitabın kapağında belirtilen ve insanın ilgisini çeken Güneydoğu Anadolu'ya giriş böyle başlıyor. Bu giriş doğal olarak kütlükle, "Kürt sorunu"yla ilgilenen herkesin ilgisini çekecek ve daha önce de "A-takürt" dediği için mahkemelik olan yazarın, bu sefer de edebiyat diliyle ne anlatacağı konusundaki merakı körükleyecektir.

Her Kürt gibi merakla okumaya devam ediyoruz.

Yelda geliyor, köye yerleşiyor. Köyde bir karakol, karakolun yanı başında, içinde insanların yaşayıp yaşamadığı bile belli olmayan bir köy ve esas olayların geçtiği yer ise bir karakol. Ve tuhaftır, burada tanımlanan karakol bizim bildiğimiz karakollara hiç benzemiyor. Uluslararası bir misyonun töre cinayetlerini araştırmasına her şeyiyle yardımcı olmaya çalışan, bunu sıkılarak da olsa 'hizmette kusur etmeden' yapmak için elinden geleni yapan karakol komutanı Taner, tam bir erkek, bir kabadayı, bir asker, bir savaşçı. Kadınların etrafında pervane olduğu, onun ise kadınlara hiç değer vermediği bir tip.

Hemen yanı başında bir Fransız, bir İtalyan, bir Alman ve sonradan nereden çıktığı belli olmayan; İngilizcesiyle, Amerikan terbiyesi görmüş bir karakol komutanı; **Ceyfır**. Cafer'in Amerikan telaffuzundan türetilmiş espri dolu! bir isim.

Olay bunların arasında gelişiyor. Tabii bunlar da romanın esasını oluşturmuyor. Köylere gidiliyor, köylerde dolaşılıyor. Töre cinayetleri araştırılıyor. Esas konuya girilecek diye bekliyorsunuz, ama olan biten her şey Yelda ve Selim'in iç dünyasında dönüp duruyor. Arada bir olayın geçtiği mekânın bazı figür ve imgeleri devreye giriyor ama hemen kayboluyor. Heja şahsında bu çok net görülüyor. Birdenbire geliyor, hiç konuşmuyor. Yelda birdenbire ona büyük bir 'aşkla' bağlanıyor. 12 yaşındaki çocuğa karşı bütün 'annelik şefkati ve sevecenliği' devreye giriyor. Çocuğu korumaya çalışıyor. Onu alıp götürecek, **kurtaracak!**

Bu arada Yelda, Heja'yı alıp götürmek istediğinde Zerrin adında bölgeyi iyi tanıyan bir kadın, "onun turistik bir eşya" olmadığına dikkat çekiyor. O da ısrarla böyle bir duygusunun olmadığını dile getiriyor. Ama Heja'ya karşı duyduğu ilgi, başka bir dünyadan gelmiş bir turistin, tanımadığı coğrafyada bulduğu sevecen bir varlığa karşı duyduğu ilginin ötesine geçmiyor. Her ne kadar "anacıl" duygular buna katılmaya çalışılsa da, yapılan tanımlama ve yaklaşımlar tamamen bir turistik eşyaya yaklaşır gibi kendini hissettirmektedir.

Çevresindeki her şey aslında ona yabancı: Anlam veremediği, bilmediği, hüküm geçiremediği bir mekân. Çok fazla da anlamaya çalıştığı da söylenemez. Ama nedense Heja sürekli onun ilgi merkezi, ilgi odağı, neredeyse tutkuya dönüşmüş bir kişilik olarak çiziliyor. Dört kardeşi öl-dürülmüş; annesi suskun mor saçlı, acı çeken bir kadın. Heja alfabenin sadece 'A' sını bilen ama bunu okuma-yazma sanan, suskun, feodal terbiye ile yetiştirilmiş bir erkek çocuğu. Bir feodal çocuğun bütün tipik özelliklerini kendisinde barındırıyor. Yani konuşmuyor, kadına tepeden bakıyor, kendisini olduğundan büyük görüyor. Ama diğer taraftan da, kadın karşısında kadına sığınmak isteyen, anne şefkati arayan bir çocuk.

Olaya girdiğinizi sanıyorsunuz. Olayın akışı içerisinde arada sırada köylere gidilse, kadınlarla konuşulsa, töre cinayetlerine değinmelerde bulunsa da, esas mekanın temel karakteri olan savaş gerçekliği, toprağın insanının sorunları bir türlü gündeme girmiyor. Siz ha girdi ha girecek diye beklerken, olay Selim ve Yelda arasındaki nedeni bilinmez basit kıskançlık ve öfkelerden, aldatmalardan dolayı dünyaları alt üst olan, yıkılan iki insanın ruh halinin çözümlemesi olarak gelişmeye devam ediyor.

Tarif edilen coğrafya yıllardır savaşın en büyük acılarını yaşayan, en büyük alt üst oluşlarını yaşayan, neredeyse kan ve ateşle yıkanmış bir toprak gerçekliği. Böyle bir toprakta bir insanın sevdiği bir erkek, ya da sevdiği bir kadına karşı yaşadığı çelişki ve çatışmaların ne önemi var deyip; madem yazar buraya kadar gelmiş, herhalde bu sorunları anlatacak diye bekleyip okumaya devam ediyorsunuz.

Ama olay bu iki kahramanın dünyasından bir türlü gerçek yaşamın tanımlanmasına ve anlaşılmasına dönük bir anlatıma dönüşmüyor. Siz sürekli "bunlar ne za-man gerçek dünyaya gelecek" diye bekliyorsunuz ama kahramanlarımız bir türlü gerçek dünyaya inmiyorlar. Daha doğrusu tüm gerçek dünya, kendi ruhlarındaki o yapay, abartılmış, tamamıyla bunalımlı ve içinden çıkılmaz kaos ve karmaşa dünyası olarak tarif edilen küçük dünyanın ötesine geçmiyor.

Kitabın ortalarından itibaren, yavaş yavaş olayın içine girildiğinizi sanıyorsunuz. Zira kahramanımız yavaş

yavaş köylere gidiyor, kadınlarla, çocuklarla, ereklerle konuşuyor; İlginç tiplerle karşılaşıyor. Hiç tanımadığı bir dünyaya girecekmiş gibi oluyor. Ama birdenbire girmesi gereken o dünya yerine, karakol komutanına büyük bir ihtiras ve tutkuyla, -yine yazarın deyimiyle tamamen hayvani bir ilişkiyle- bağlanıyor. Ve ilişki, ikisinin çelişki ve çatışmaları etrafında dönmeye başlıyor. Yine sorun bir kadın ve erkeğin birbirini anlamama ve anlamamadan kaynaklı birbirini sürekli yaralama ve birbirlerine karşı sürekli mücadele etme kısırdöngüsü içerisinde dönüp devam ediyor.

Romanın akışı içerisinde bir çok tipleme yapılsa da bunların hiçbirisinin bir derinliği yok. Tanımlaması ve çözümlemesi yapılan üç temel tip var. Yelda, Selim ve Taner.

Taner Türk ordusunu temsil eden bir tip olarak çiziliyor. Ahmet Altan'ın reklam ve politika boyutuyla kendisini en çok topluma yansıttığı yönlerden birisi de orduya karşı geliştirmiş olduğu eleştirel! bakış açısıydı. Taner tiplemesi şahsında başlayan eleştiri, Türk ordusunu bir de Amerikan terbiyesi almış, gayet ince düşünen kadının dünyasından, ruhundan anlayan, kendi kendiyle alay edebilen, askerliği Napolyon tarzında anlaya, tarihi bilinci çok güçlü, espri kabiliyeti incelikli ve zekice örülmüş Ceyfır tipiyle çıkarıyor karşınıza.Yani Türk ordusu Taner'den ibaret değil; Bir de Caferler var.

Bu arada dağlar; hep pus içinde ve karanlık, suskun ve her an ölümün oradan inip yaşama hakim olabileceği, kan kızıla boyanmış mekanlar olarak tanımlanıyor. Romanın akışı içerisinde bir türlü romanın tanıtımındaki ilgi çekilen noktalara girilmiyor. Artık romanın sonlarına geldiğinizde, olayların coğrafyanın çizilen karakterine uygun bir karakter kazanmaya başladığını görüyorsunuz. Birdenbire olaylar yön değiştiriyor.

Yelda'nın tam alıp götürmek ve hayatını ona adamak istediği Heja vuruluyor. Heja'nın vurulma gerekçeleri çok ilginç bir biçimde tanımlanıyor. Aslında burada tanımlanan Heja, babasıyla beraber Türk polisi tarafından katledilen **Uğur Kaymaz**'dır. Çok açık bir biçimde Türk polisinin yargısız bir infazı; masum bir çocuğun infazı olarak gerçekleşmiş ve dünya kamuoyuna bu biçimde mal olmuş bir olay Ahmet Altan'ın kitabında sorulara dönüşüyor.

Yelda Heja'yı kimin vurduğunu soruyor, komutan Cafer kendisinin vurmadığını söylüyor. "Kim yapmış olabilir" diyor Yelda. Cafer, Taner'in vurmuş olabileceği biçiminde kuşkulu bir cevap verdikten sonra, Yelda "niye yaptılar bunu, 12 yaşındaydı?" Sorusunu soruyor. "Cafer durup düşündü, derin bir nefes aldı. "**Çocuğun kuryelik yaptığından kuşkulanıyorlardı**." Yelda "**daha 12 yaşındaydı**" diye inledi…Ceyfır'ın sesi birden sertleşip soğuklaştı. "**Bunu o yaşta**

bir çocuğu kurye olarak kullananlara da söylemelisin” dedi.

Böylece Uğur Kaymaz’ın yani Heja’nın öldürülme nedeni, **ona kuryelik yaptıranlar** oluyor. Ahmet Altan’ın,Uğur Kaymaz’ın katledilme nedenine bulduğu bu cevap, daha sonraki bölümlerde bu daha da pekiştiriliyor: Yelda’nın aklına gelmeyen bir ihtimal Selim’in aklına geliyor. “**Acaba Heja vasıtasıyla Yelda’nın dağdakilerle bağlantı kurduğundan mı kuşkulandılar. Heja vasıtasıyla aldığı bazı bilgilerin Yelda’nın Avrupa’lara iletmesinden, bütün dünyaya yaymasından mı çekiniyorlar diye soruyordu.**” Bu tanımlama Uğur Kaymaz cinayetinin Ahmet Altan tarafından nasıl algılandığını ifade etmektedir. Bu yaklaşım romanın kurgusu ve ulaştığı sonuçları anlatıyor.

Tabii bununla birlikte belirttiğimiz gibi yazarın bir türlü olaya girmemesinin de nedenleri var. O toprağın insanını tanımlaması çok ilginç. Örneğin töre cinayetlerini inceliyor. Töre cinayetleri ile ilgili bir sürü veri ortaya konulduktan sonra, hepsinin aslında fazla gerçekçi olmadığı tanımı yapılıyor. Ve “acaba deli mi kuşkusu yaratan yaşlı bir kadın, etrafındakilerin ne diyeceğine aldırmadan ağzını doldura doldura Kürtçe anlatmaya başlattı... “Şimdi bak. Bunlar yalancıdır. Ben size işin aslını söyleyeyim. Başlık parası alır kızın babası burada. Mal gibi satar yani. Köylünün gencinde para olmaz. Nereden olsun… Para ya ağa oğlunda ya da ihtiyardadır. Ağa oğlu kızı alır. Köyün kızı köyün ihtiyarına kalır. Kız genç… İçi kıpırdar, semaver gibi kaynar, eti soğumuş ihtiyarı netsin, gönlünü bir gence kaptırır, kaçar… Bunlar da onları bulup vurur… Sonra da kasıla kasıla namus davası derler.” Ve Ahmet Altan’ın kitabında Avrupalı bu tanımlamayı bütün sosyolojik araştırmalarının yerine koyacaktır. Şöyle der Fransız …“Galiba” dedi “en doğrusunu bu kadın söyledi”

Böylece “töre cinayetleri” bu basit denklem üzerine oturtulup, aslında bu toprağın insanın namus anlayışı, kadına yaklaşımı bu biçimde yerini bulmuş oluyor. Bu topraklarda namus, aslında namussuzluklarını örtmeye çalışan erkeğin kendi kadınını öldürmesi tarzında ele alınıyor. Bu toprağın kimliği ve bu kimlik için mücadele eden insanlar, ayakta olan milyonların hiçbir önemi yoktur. Kürdün tek namusu kadındır ve bu namusu da satmaktadır. Sonra da kendi kadınını vurarak, “ortada kasıla kasıla dolaşarak” namuslu olduğunu zannetmektedir. Başka da hiçbir tanımlama yoktur bu toprağın insanının namusuna ilişkin.

Olay çok farklı boyutlarıyla irdelenir diye beklemek, Ahmet Altan’ın kitabında boşuna bir beklenti olur. Zira Ahmet Altan’ın kitabında “Kutsal Mezopotamya Ovası” ve sığınılan Güneydoğu bir fondan ibarettir. Bütün anlatılan hikaye, bunalmış iki insanın kendi iç dünyalarında, aslında sebebi çok da anlaşılmayan kıskançlıkların

ve tutkuların çelişki ve çatışmasının yarattığı bunalımdan ibarettir. Ahmet Altan'ın kahramanları, kendi dışındaki dünyayı hiç görmeyen, hiç değer vermeyen, neredeyse bütün toplumsal gerçekliği bir fon olarak algılayan bir mantığa sahip. Burada da "Kutsal Mezopotamya Ovası", olayın geçtiği mekan olmakla birlikte, kutsal Mezopotamya toprağının insanları basit birer figür, coğrafya ise egzotik bir fon olmanın ötesinde bir anlama sahip değildir.

Bu coğrafyanın özellikle son yıllarda neredeyse kimliğini belirleyen dağ gerçeği ise belirtildiği tarzda kızıla boyanmış, karanlık bir mekân, ölümün oradan geldiği, kime ne zaman niye vuracağı belli olmayan kurşunların sıkıldığı, herkesi tedirgin eden, ölüm diyarları olarak tanımlanmaktadır.

Kitaba ilişkin daha farklı belirtilecek yönler de var ama özellikle seçilmiş bir isim olduğu çok belli olan Rojda ile Taner arasındaki ilişkiye de değinip tamamlamak yeteli olacaktır. Okumuş bir Kürt kadını olan Rojda, sevecen gibi görünen ama Taner denilen subayla da nedeni ve nasılı fazla çözümlenmemiş bir ilişki içerisindedir. Onunla yatıp kalkmaktadır. Zaten iki Kürt ismi var: Heja ve Rojda. Birisi daha önce "Büyük Adam Küçük Aşk" filminde kamuoyuna mal olmuş bir isme benzer bir isim olan Heja, diğeri ise bazı sanatçılarla ve geliştirilen mücadele süreci içerisinde oldukça yaygınlaşmaya başlayan Rojda ismiyle ifade edilmektedir.

Bu toprağın iki insanı bunlardır. Birisi köydeki karakol komutanının koynunda yatmaktadır. Diğeri ise sessiz, suskun, çaresiz dağdakilere kuryelik yaptığı iddia edilen ama diğer taraftan da dışarıdan gelen bir kadına sığınarak, onunla İstanbul'a gitme hayalleri kuran çaresiz bir çocuk olarak tanımlanmaktadır. Geri kalanlar ise fondur, anlamsızdır.

Ahmet Altan'ın kitabını dağdan okuyunca insanın içerisinde öfke dışında bir duygunun uyanabilmesi için insanın kendine oldukça yabancılaşmış olması gerekiyor.

Öncelikle dağ tanımlaması tamamıyla devlet bakışlı, ordu bakışlı bir bakış açısı. Topluma bakış açısı ise tamamen egemen sınıfın karakteristik özelliklerini taşımaktadır.

Kitabın başından sonuna kadar, zengin elit içerisinde yaşayan insanların, kendi iç dünyalarında yaşadıkları ilişkilerin ne kadar derinlikli ve incelikli olduğu anlatılırken, bu toprağın esas insanına en küçük bir değinmede bulunmamaktadır. Zengin insanların dünyası anlatılmaktadır. Son yıllarda Türklerin yapmış olduğu dizilerde de, sürekli böyle manzaralara rastlanmaktadır. En lüks evlerde yaşayan, en gelişkin teknolojiyi pervasızca kullanan, bütün i-lişkileri hiçbir dış dünya sıkıntısına

bulaşmadan, kendi iç dünyaları ile meşgul olan insanları esas almaktadır.

Kendi dışlarındaki gerek asker, gerekse kendi deyimleriyle terörist kavramları ile ifade edilen insanlar ise tamamen ölme ve öldürme ikileminde yaşayan, bunun dışında anlamı olmayan insanlardan ibarettir. Kendi halkı için mücadele eden, halkının acılarını yaşayan insanların şu ya da bu biçimde verdikleri mücadele ise tamamen kendi halklarına, kendi toplumlarına zarar veren bir tarzda tanımlanmaktadır. Oysa bu toprakları bu hale getiren bu insanların emeği ve kanı üzerinde yaşayan zengin aristokrat sınıf ise en duygulu, duygularını en derinden ve derinlikli yaşayan, büyük sevgiler, aşklar, coşkular ve bunlardan kaynaklı bunalımlar yaşayan insanlardır.

Bu anlamda ele alındığında Ahmet Altan'ın son kitabı da, yeni bir "küfür romanı" olarak adlandırılabilir. Ve işin en il-ginç tarafı da küfür, artık bitirilmiş olduğu sanılan Türkiye Devrim Hareketi'nden kendini yeniden yaratarak var olmaya çalışan topraklara yöneltilmiş durumdadır. Ahmet Altan, Türkiye devrimciliğine küfür etmeye doymuş olacak ki, kendisine yeni bir küfür alanı yaratmakta; şimdi de dağlara küfür etmektedir. Tabii dağlardakilerin de Ahmet Altan'ı bu noktada ele alıp çözümlemeleri çok önemlidir.

Bu kitapta da aslında kadının en gelişkin özgürlük talepleri ve en radikal mücadele ile kendisini var etmiş olduğu topraklarda bir tanımlama yapılmaktadır. Bu tanımlamada özgürlük mücadelesi veren kadın yoktur. Alınıp satılan, töre cinayetlerine kurban giden ve en fazla da köydeki çocuk katili Taner'in çevresindeki "epeyce güzel kadın"dan biri olarak yaşayan "**Rojda"** vardır. Onun ötesindeki kadınlar ise çaresiz, kimliksiz, suskun, bu anlamda adı olmayan kadınlardır.

Dolayısıyla Ahmet Altan'ın "*kadın çözümlemesi*" gelip Kutsal Mezopotamya Ovasının eteklerinde yeniden dirilen kadına çarparak parçalanmaktadır. Ahmet Altan, kitabında kendi dünyasını anlatmaktadır. Dağlar ise onun için bir fondur.

Dağlar içinse Ahmet Altan, o kendi karanlık dünyası içerisinde, hiç de ay ışığı gibi parlamayan; insanların acılarını edebiyat adı altında ranta dönüştürüp şöhret basamaklarına çeviren, kendi toprağının bütün değerlerini satışa çıkaran sınıfının tipik bir yazarıdır.

Bunu da ustalık ve beceri ile yaptığı pek söylenemez. Zira romanların ne dili, ne konusu, ne de çözümleme düzeyi bir edebi değeri yansıtmamaktadır. Kitapları biraz iyi incelenirse, Türkçe bildiğinden bile şüphe edilebilecek bir dille yazıldığı görülebilecektir. Bu yönleriyle çözümlemeye bile değer değildir.

Ahmet Altan'ı tanıyoruz. Bir Türk aydınının değerlendirmesiyle "Eylülist yazarlar" familyasının en önde gelenlerinden; Türkiye devrimci

hareketine en ağız dolusu küfreden, özellikle Osmanlı'nın çöküş sürecini bütünüyle çarpıtarak yazdığı romanlarla, kendi paşa dedelerinin hi-kâyelerini parlatarak, Osmanlı'ya karşı ye-niden bir özlem diriltmeye çalışan Yeni Osmanlıcılık felsefesinin post-modern yazarı. Ahmet Altan ismi kendisinden önce babasının ismiyle tanınır: Çetin Altan; Türkiye'de liberal burjuva felsefesinin en güçlü savunucusu ve önde gelen ideologlarından biri.

Parlatılıp kabul ettirilmiş bir babanın bu özel yetiştirilmiş oğlu: Türkiye'de "*özellikle kadın ruhunu iyi okuduğu ve kadını en iyi anladığı"* iddiasıyla piyasaya sürülmüş. Türkiye'deki devrimci hareketin tarihindeki kırılmaları bir küfür edebiyatına dönüştürerek, toplumun kendi değerlerine karşı tiksindirici bu ruh haline bürünmesini sağlayamaya çalışan bunalım mühendislerinden birisi.

Ahmet Altan'ı çözümlemek ayrı bir çalışma konusu. Hatta onu, içerisinde bulunduğu familya ile birlikte çözümlemek daha doğru olacaktır. Kırılan devrimciliğin toplumda bir ruh haline dönüşmesinin edebiyatını yapanların başını çekenlerinden birisi. Ve bu noktada topluma kabul ettirilmiş birisi.

Ahmet Altan okumak tek kelimeyle 'büyük bir hafiflik' yaratıyor insanda. Özellikle romanlarında "*kadın dünyasına girebilme, kadın dünyasını anlama, kadının ruhunu çözümleyebilme ve bu yönlü bir edebiyat gücü*" olma iddiasıyla kendini pazarlama akıllılığını gösterebilmiş olması büyük bir keşif! Yaşadığı topraklarda kadının derin bunalımının bilincinde olan ve bu bunalımı aslında çok basit psiko-a-nalitik çözümleme klişeleriyle bir ifadeye kavuşturup iyi pazarlayabilen bir güdü satıcısı.

Romanları çoğunlukla iki insanın daha çok kendi deyimiyle 'hayvani' güdülerle ve şehvetle birbirine zincirlenmiş i-lişkilerini; bütün bunalımları, acıları, kinleri, öfkeleri, nefretleri ve şehvetleriyle ortaya döken ve insanı bunlardan ibaret gören bir dünyanın sayıklamaları.

Daha önce Ahmet Altan'a ilişkin yapılan değerlendirmelerde, özellikle kadın çözümlemelerinin tamamen burjuva kapitalist bakış açısıyla bezenmiş, onunla yıkanmış bir bakış açısı olduğu belirtilmişti. Önderliğin, kapitalizmde kadının durumuna ilişkin yapmış olduğu tanımlamalar sanki Ahmet Altan'ı anlatmaktadır. **"Kapitalist sistemin muazzam vizyon geliştirme ve sanallığı gerçeğin yerine koyma gücü o denli gelişmiştir ki, kadını en çok alçaltan bir etkinliği (örneğin pornografi) bile özgürlükle özdeşleştirebilir."**Bu tanımlama Ahmet Altan'ın bir çok kitabındaki kadın tanımlamalarının neden böyle açık sa-e-çı-i-k olduğunu izah etmektedir. Kapitalizmin terbiye ettiği kadın özgürlüğü ahlaksızlık olarak algılamaktadır. Ve Ahmet Altan da temsil ettiği sınıfın ve sistemin kadınına hitap

etmektedir. Onu en çok beğenenler de kendi sisteminin dejenere olmuş kadınlarıdır.

Bu anlamda Ahmet Altan eğer okunup tartışılacaksa, edebi yönünden ziyade ilettiği ideolojik ve psikolojik mesajlarla ele alınması daha doğru olacaktır. Bütün ideolojik mesajları burjuva bireyciliğinin kendi iç dünyasının ne kadar kutsal olduğu, yaşamın esasında orada geçtiği, bireyin kendisinden daha önemli hiçbir değerin olamayacağına vurgu yapmaktadır. Psikolojik mesaj ise kendi dış dünyasına fazla açılan insanların hayati tehlike altında olduğu, dış dünyanın bireyleri ezdiği, bireylerin ezilmesinin temel nedeninin bu dış dünyanın çirkinliklerinden kaynaklandığı tarzındadır. Psikolojik atmosferi tamamıyla bunalımlı, hastalıklı insanın dünyasını yansıtmaktadır.

En Uzun Gece romanı aslında bir yerde **en uzun küfür romanlarından birisidir**. Burada herkese ve her şeye küfür edilmektedir. İnsana küfür edilmekte, toprağa küfür edilmekte ve en önemlisi de dağlara küfür edilmektedir.

Son olarak bir noktaya daha dikkat çekmek gerekiyor. Ahmet Altan romanlarının son yıllarda dağlarda da çok okunduğuna ilişkin bazı söylemler gelişmektedir. Özellikle toplumsal sorunlar karşısında kendisinde çözüm gücü bulamayan, bu anlamda devrimciliğinde kırılmayı yaşayan birçok kişinin kendi ruh halini oralarda bulduğunu rahatlıkla belirtebiliriz. Bu söylemler oldukça abartılı ve tasfiyeciliğin içimizde geliştirmiş olduğu “anı yaşama felsefesi”nin en önemli simgelerinden birisidir.

Bir devrimcinin Ahmet Altan kitaplarında kendisine ait bulabileceği tek şey küfürdür. Onun ötesinde Ahmet Altan propagandası ve reklâmı yapmak, aslında devrimciliğe küfür etmenin ötesinde bir anlama sahip değildir. Hele hele bunu “edebiyat” adı altında yapmak ise edebiyattan hiç anlamamaktır.

Ahmet Altan şahsında temsil edilen bu kültür kapitalist kültürün son versiyonu olan post modernizmin Türkiye sanat-e-debiyat dünyasına yansımalarıdır. Edebiyatta Ahmet Altan, Murathan Mungan, Orhan Pamuk, sinemada Sinan Çetin ve bunların hepsine bir biçimde bulaşmış olan Yılmaz Erdoğan kişiliklerinde ifadeye kavuşan bu kültürün, toplum ahlakına ait ne varsa yıkıp geçme çabası sistemin toplamsallığı bitirme diyalektiğinin yansımalarıdır. Bu tür kitapları okuyanların ve propagandasını yapanların sanat ve edebiyat düzeyleri ve ruh halleri iyi çözümlendiğinde, yozlaşmış -dejenere olmuş küçük burjuvanın kırılmış iradesinin, kendini “sanat ve edebiyatla” yıkayıp paklama çabası olduğu rahatlıkla görülebilir. Bu açıdan Ahmet Altan ya da o tarz kitaplar okumak hele hele onun propagandasını yapmak, bizim açımızdan küfrün içimizdeki yankısı olarak algılanabilir.

Bu kitapların içimize nasıl sızdığı, nasıl okunduğu ise ayrı bir merak konusudur. Biliniyor bu tarz kitapların ve okumaların en çok yaygınlaştırıldığı süreç, provokatif-tasfiyeci eğilimin kendisini örgütlendirdiği süreçti ve bu kitapların çoğu da bu süreçte, özellikle bazı alanlara bu kişiliklerin eliyle sokulmuştur. Günümüzde de bu akış sınırlanmış olsa da devam etmektedir. Bunların nasıl geldiği, nasıl dağıtıldığı, nasıl elden ele dolaştığı konusu iyi incelenmelidir. Burada hemen traji-komik bir gözlem olarak belirtelim: Bu tür kitaplar kara poşetlerde ve el altından dağıtılmaktadır. Bunu yapan kişilikler ise ya küçük burjuvalıklarını utangaç bir gururla devam ettiren! ya da küçük burjuvalığa özenen tipler oluyor. Kitap okumanın en güzel eylem olduğu dağlarda, bu biçim ve ruh haliyle kitap okumak ve taşımak olsa olsa dağlarla bir türlü bütünleşemeyen küçük burjuvalara yakışır.

Tabi bu, basit, kitap **okuma zevkleri**yle de ilgili bir yaklaşım değildir. Bu ciddi bir ideolojik saldırı ve karşı propaganda faaliyetidir. Bu yansıma sistem kaosunun insanın ruh dünyasında yarattığı kendine yabancılaşmanın sanat yoluyla bütün topluma yedirme yaklaşımının yansımasıdır. Sistemin bu karakterini çözümleyen önderlik "sanatın günümüzde en karşı devrimci rolünü oynadığına" dikkat çekerek sistem karşıtı mücadeleyi en çok da bu alanda vermek gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Dolayısıyla bu hareket içinde ideolojik duyarlılık taşıyan her kadronun bu konularda çok hassas olması ve bu tür yansımaları iyi takip etmesi işin doğası gereğidir. Böyle olmasına rağmen bu tür faaliyetleri yapanların bu kadar pervasız olmasını ise ancak ya cahilliğin cüreti, ya kötü niyetli bilinçli bir karşı faaliyet olarak değerlendirmek gerekmektedir. Bu açıdan da bu tür sembolik isimlerin ortamımızda okunmasına ve propaganda edilmesine karşı ciddi bir ideolojik mücadele başlatmak her militanın görevi olmak durumundadır. Böyle bir mücadele ise öncelikle kendine güçlü bir estetik ve edebi düzey yaratmak, bu estetik ve edebi düzeyi devrimci ölçülere kavuşturmakla mümkündür.

BU BAHAR OVALAR ŞENLENECEK…

Ekmek kapısı küfür olanların, ağzı nasıl kokar acaba?

Nietzsche, “İnsanın ağzından giren değil, ağzından çıkandır insanı kirleten” der.

Bir de “Açma adamın bayramlık ağzını” derler.

Bir bayramı geride bırakırken ekmeğini küfürden kazananların insanın bayramlık ağzını açtıracak kirlenmelerini dinliyoruz. Türk basını yine hezeyanda. ‘Türk MIT`inin bir şubesi, Türk polisinin

cop'u' görevini yapmak için elinden geleni ardına koymadan başladılar küfre.

Küfür nedir? Çaresizlik.

Güçlü olan küfürden gocunmaz.

İyi kavgacılar, rakiplerini iyice patakladıktan sonra, huzurla geri çekilip, ağzı burnu yamulmuş bir halde, salya sümük küfür eden rakiplerine, acıma ve iğrentiyle bakarlar. Çünkü o, kavganın dilini konuşmuştur. Kavga gücü, ona, bir mağrurluk vermiştir. Bir şeyden rahatsızdır. Karşısındaki kirlidir. O da, elini kire bulaştırmıştır. Yıkasa geçer ama kir işte! İğrendirir insanı.

Newroz sonrası Türk basınının bilmem kaçıncı bayrak muharebesinde attığı naralar, kimini iğrendirirken, kiminin de yüzünde tarifi imkânsız tebessümlere neden oluyor.

Baharın güzelliğini ve insanda yarattığı yaşama sevincini o kadar çok paylaşmak istiyorum ki; ne zaman güzel bir manzara görsem, bir şelale, yeni açan bir çiçek, bir tırtıl, bir kelebek, kış uykusundan uyanan bir kaplumbağa ve aklınıza gelip gelmeyecek bir sürü bahar belirtisini ne zaman görsem, hemen yanımdaki gerillalarla paylaşmak istiyorum.

Her sabah doğan güneş, her akşam batan güneş, kızıllıklar, bulutlar, her şey bir sevinç nidasına, bir haykırışa dönüşüyor dilimde, Bir tebessüme...

Güzellikler içinde daha güzel olur her şey.

Dağda güzellik birbirini besliyor. Çirkinlikler bile, gülün dikeni olmanın ötesinde bir acı yaratmıyor.

Dağ olmayan, dağa karşı olan, dağı kirleten şeyler ise çoğunlukla dışarıdan kanal bulup akmak istiyor dağa.

Dağ, olabildiğince kapatıyor kendini çirkinliklere.

Newroz ateşleri, en çok da çirkinlikleri yaktığı için güzeldir. Dağ, çirkinlikleri yakan bir Newroz ateşi olduğu için kutsaldır. Kutsal güzeldir. Ve güzel, güzel olduğu için kutsaldır. Çirkinden güzellik yaratılamaz. Bir gerillanın deyimiyle,

"En güzel heykeller, en güzel mermerlerden yapılır; en temiz topraktan. Birileri ısrarla boktan heykel yapmaya çalışıyor. Bu da, ancak, boktan heykel olur. Ne diyelim, birileri güzellikleri daha da güzelleştirmeye çalışırlarken, birileri de pisliği estetize etmeye çalışıyorlar," diyor.

Sonra gülüyor,

"Ne yapalım, 21.yüzyıl estetik kaygısının yüzyılı olacak diyorlar. İnsan, memleketin haline bakıyor da, 'nedir bu memleketin temel sorunu' diye sormaktan kendini alamıyor. Yapılanlara bakınca, galiba bu memleketin temel sorunu, kalite sorunudur, diyorsun. Baksana, düşmanlıklar bile kalitesiz

olmuş. Çürümüş ağızlar, çürümüş diller, çürümüş sözlerle çürük değerleri estetize etmeye çalışıyorlar. Çürümüş bir sistemin çürük adamları, çürük laflar ediyorlar. Her şey cılk!" diyor.

Yüzünde çürük yumurta kokusu almış bir çocuğun yüz ifadesi var. Gülüyoruz.

Vadi korkunç güzel. Vadi dehşet güzel. Dağ güzelliği, baharda, insanı tepeden tırnağa ürperten bir güzellikte!

Vadiden yürüyoruz. Dağdan bakıyoruz. Yanımızda, daha bir ay önce ayaklarımız ıslanmadan geçtiğimiz küçük dere coşmuş akıyor. Dağın eriyen bütün karı dereye ulaşıyor ve dere coşkun bir akışla aşağılara, özgürlük vadisi Xakûrkê`ye, oradan Deşta Heyatê`ye doğru akıp gidiyor.

Tepelerde hala 'kevîyê berfê' denilen kar kütleleri var. Yavaş yavaş eriyorlar. Her kütle bir çeşmeye dönüşüyor. Çeşmeler birikip, derecik oluyor. Küçük derecikler tepelerden vadiye doğru yemyeşil bir zeminin üzerine düşmüş bembeyaz bir ipekten ibrişim gibi aşağılardaki Lolan suyuna iniyor.

Yol boyu yüzlerce metre uzunluğundaki incecik şelalelerin etrafı hemen bir iki gün içerisinde yemyeşile, ardından da çiçek bahçesine dönüşüyor. Güneşin pırıl pırıl olduğu havalarda bile, sürekli yağmur yağmış gibi toprak kokuyor her yer. Toprak kokusuna çiçek kokuları, börtü böcek vızıltıları, kuş cıvıltıları katılıyor.

Bütün sesler ve bütün kokular akan dereye katılıyor. Dere dağlardan ovalara doğru kuş cıvıltılarına bulanmış çiçek kokuları ve gerilla kahkahaları taşıyor. Yanımdaki bir gerilla,

"Bak, havalê min," diyor. "Git, Urfa`da mezarında çürümüş o Nemrut`u al getir, şu manzaranın karşısına oturt. Nemrut, Nemrutluğundan utanır da, Eynzelxa`nın ceylanın gözlerinin güzelliği karşısında sevinçten ağladığı gibi ağlar da, arınır çirkinliklerinden," diyor.

Sonra gülümsüyor,

"Şair eder insanı bu güzellik. Orhan Veli`yi daha iyi anlıyor insan. *Bu havalar mahvetti beni* diyordu. Bizi de bu güzellikler güzelleştiriyor. Şu aşağıdaki dereye sesimizi katıyoruz. Sesimiz şiir akışında ulaşıyor ovalara. Bir de şehirlerin kıyısından geçen dereleri düşün. Haliç`i düşün. İzmir körfezini düşün. Şehirler dereleri ve suları kirletir. Dağlar çiçek kokusu ve şiir katar. Sonra da ovalara gönderir. Her bahar dağ, ovaya güzellik gönderir," diyor.

Dağ çiçek kokuyor, şiir konuşuyor. Güzellikten, güzel akıyor dereler. Coşkun, heyecanlı ve yıkıcı bir güzellik…

Lolan ve Xakûrkê sularının birleşip, Deşta Heyatê`ye aktığı üçgenin tam ortasında, Cemal Zêdeyi boğazının kayalıklarında oturuyoruz. Karşımızda

uzanıp giden Deşta Heyatê. Yanı başımızda Evdal Kovi dağı uzatmış başını, Lelikan tepesine bakıyor. Lelikan tepesi, hemen yanı başımızda bulunan Şehit Beritan kayalıklarına bakıyor.

Sabah muhabere tepesinin mangasında TV haberlerini izlemiştik. Yanımdaki gerillalar, Newroz sonrası bayrak tartışmalarını yorumluyorlar,

"Düşmanın ciddiyeti yerindedir. Sahiplendikleri bayrak, devlet toplumunun bayrağıdır. Devletli toplum kendi simgelerini sahipleniyor. Bayrakları tehdit altında değil ama, toplumları tehdit altında. Korkuyorlar. Haklılar. Artık halklar devleti karşılarına almadan, hatta muhatap bile olmadan, kendi sistemlerini yaratmanın çizgisine kavuştular. Cümle devlet alarmda.

Bu iki biçimde yorumlanabilir: Ya devlet, on iki ve on dört yaşlarındaki çocukların Newroz sonrası, nereden buldukları belli olmayan bir bayrağa yaptıkları saygısızlık ile sarsılacak kadar temellerinden sarsılmış ya da bu devlet ilk defa kendi bayrağı karşısında, halkların altında toplanabileceği bir bayrağa kavuşmaları karşısında ciddi ciddi tedirgin. Bu tedirginlik hezeyan ve saldırganlık olarak yansıyor. İlginçtir, bu sistemin hastalıklı olduğu her fırsatta dökülüyor ortalığa," diyor.

Yeni oturmuşuz. Cebinden çıkardığı tabakasından bir sigara sarıyor. Yanındakilere ikram ediyor. Sonra, derin bir nefes çekip dumanını savuruyor.

Bazı gerillalar, devletin bütün kademelerinde açıklamalara neden olan bayrak olayını sadece basit bir hezeyan olarak ele alıyorlar.

"Bu Newroz`da meydanlara dökülen milyonların haykırdıkları sloganlardan ve taşıdıkları bayraklardan, duydukları kaygının yansıması" diyorlar.

Yol ayrımındaki devletin çatlanma noktasında ciddi bir zorlanması olarak algılıyorlar. İşin ciddiyetinin farkındalar. Haberleri cebindeki radyosundan ve fırsat buldukça televizyonlardan çok düzenli takip etmeye çalışan yaşlı bir gerilla,

"Ciddi olmaları iyidir. Ciddi olsunlar. Bu işin şakası yok. Ama, kurtuluşu da yok. Artık bu topraklarda ciddi ciddi iki bayrak dalgalanacak. Biri, üniter devletin kırmızı ay-yıldızlı bayrağı, öteki ise, halkların Demokratik Konfederalizminin yemyeşil, güneşe boyanmış kızıl yıldızlı özgürlük bayrağı. Devlet kendi bayrağına sahip çıkmalıdır. Ve ciddi olmalıdır. Halklar da kendi bayraklarına sahip çıkmıştır. Ve ciddidir. Ciddi olmayan bir durum varsa, devletin kendi muhataplarıyla değil de, çocuklarla kavgaya tutuşmasıdır. Halkların bayrağının yaratıcısıdır muhatap.

Ve bu bayrak indirilecekse eğer, esas dalgalandığı yer dağlardır. Ve dağlılar bayrak nöbetindedir. Dağlılar, rengini baharın yeşiline akmış bedelini kanının

kızıllığından alan kızıl yıldızlı, güneşte parlayan bayrağın nöbetini iyi tutuyorlar. Devletin de bayrak bekçileri, nöbet tuttuklarını söylüyorlar. Tutsunlar.

Herkes bayrağına sahip çıkmalıdır. Ve düşmanlık bile saygınca yapılmalıdır. Küfürle değil. Küfür küffar kılar. Ve küfür en çok da, küfürbazı kirletir. Düşmanımız temiz olsun isteriz. Bizi düşmanlığımızdan utandırmamalarını diliyoruz. Biz bugüne kadar utanılmayacak bir düşman olduğumuzu ispatladık. Alem bilir. Düşmanlar da bilsin. Ve bizi utandırmasın," diyor.

Yanımda oturan genç gerillaya bakıyor. Yüzünde gülerken bile hiç kaybolmayan ciddiyetiyle konuşmaya devam ediyor.

"Düşmanlık hukuku uygulanmalıdır. En çok da bayrakların çiğnenmemesi gerektiğinden bahsediyorlar. Doğrudur. Bayraklar çiğnenmemeli ve çiğnettirilmemelidir.

Doğrudur; bayrak çiğnemek harp vesilesidir. Emin olsunlar, vesilenin olduğu yerde harp da olur. Ve vesileler her geçen gün çoğalıyor.

Türk ordusu adeta sokak diliyle tarihe bakılmasını söylüyor. Biz dağlarda en çok tarihi okuyoruz. Sadece okumuyor, yaratıyoruz. Onlar da okusun. Biz tarihimizi dedelerimizin kanıyla değil, bizzat kendi kanımızla yaratıyoruz. Bak, dağdaki bayrak nöbeti tutan yoldaşlara, kendi deyimleriyle, 'hepsi de bir tarafını kanatmış', bayrağa akıtmışlar kanlarını. Dağların yeşiline ve güneşin sarısına damlamış kanımız. Okuması olmayanlar gelip görebilirler. Bayrak besleyecek kanımız var; emin olsunlar.

Kaldı ki, çok övündükleri tarihlerini de iyi biliyoruz. Kuyucu Muratları, Sırp prenslerinin ırzına geçen sultanlarını, Börklüce`yi çarmıhta parçalayan, Pir Sultanı, Seyid Rızayı, Şêx Seid`i dar ağacına götüren, Zilan`da, Dersim`de kadınların karnındaki bebeklere süngü saplayan geleneklerini ve tarihlerini iyi biliyoruz.

Sadece kitaplardan değil, biz, yakılmış, paramparça edilmiş, kafası koparılmış, tecavüze uğramış, işkence edilmiş ne yoldaşlarımızı verdik bu topraklara. Kendi ellerimizle gömdük. Kendi gözlerimizle gördük.

Düşmanımız ciddi olmalıdır. Belleğimizden ve tarih bilincimizden şüphesi olmamalıdır. Ha bire külhanbeyleri gibi nara atmaya da gerek yok. Zaten her gün dağlara geliyorlar. Ve biz, onların yüzünden çok, enselerini görüyoruz...

İlla da 'siz de dağdan inin' diyorlarsa, bu hiç de akıllıca bir çağrı değildir. Biz inersek çığ gibi ineriz; Coşmuş dereler gibi…

Bizim işimiz dağda. Ovadakiler ve şehirdekiler bayrak nöbetlerini iyi tutuyorlar," diyor.

Genç olan gerillanın yüzündeki ifade yavaş yavaş öfkeye dönüşüyor. Dinlerken, biraz önce TV`deki görüntüleri izlerken olduğu gibi yerinde duramıyor. Kucağında tuttuğu silahını iyice kavrıyor.

Yaşlı olan, sanki karşısında sesini duyurmak istediği milyonlar varmış gibi yükseltiyor,

"Newroz`da milyonların dilindeki sloganları ve ellerindeki bayrakları gördük. İşlerini iyi yapıyorlar. Hele hele zafer işaretiyle halay tutan yetmişlik neneler ve dedeler ile, ellerindeki yemyeşil bayrakla bir oraya, bir buraya koşturan, omuzlara alınan çocukları gördük. Hepsi de zafer işaretleri yapıyorlardı. İşlerini iyi yapıyorlar.

Gençler slogan atıyorlardı. "TC şaşırma, bizi dağlara taşırma!" diyorlardı. Nöbete hazır milyonları gördük. İşlerini iyi yapıyorlar.

Düşman kusura bakmasın ama, işini iyi yapmıyor. Çocuklara küfür edip diklenen bir düşmanımız var. Utandık doğrusu.

Demokrat olsunlar. Gerçi olamazlar ama, bari duyarlı olsunlar. Düzeyli olsunlar.

Bu Newroz bütün meydanlar Agora idi. Yunan demokrasisinde alınan kararlar Agora denilen meydanlarda halkın onayına sunulur. Alkışlanırsa kabul, yuhalanırsa rettir. Demokratik Konfederalizm Önderliğimiz, Newroz meydanlarını Agora`ya dönüştürdü. Referandum yapıldı. Halk "Bijî Rêber APO!" dedi. Meydan dışındakiler küfrettiler. Hepsi de yerini buldu. Artık sahipleri ve düşmanları belli bir bayrak var. Demokratik Konfederalizm bayrağı var," diyor.

Sohbete katılan bir gerilla,

"Ben doğrudan demokrasiyi çok sevdim. Örgüte önereceğim. Bundan sonra, halkla ilgili aldığımız tüm kararları meydanlarda halkın onayına sunalım. Alkışlananlar onaylanmış, kabul edilip uygulansın. Alkışlanmayanları geri çekelim. Bunun adına da Demokratik Konfederalizm Demokrasisi diyelim," diyor.

Diğer gerillalar gülümsemeleriyle onaylıyorlar.

Altımızda ovalara akan dereler. Dağlardan eriyen karların suları şelale olup akıyor derelere. Şelaleler çiçek bahçesiyle donatıyor dağları.

Ufkumuzda pırıl pırıl bir güneş. Sol yanımızda, Gûndê İxanetê`nin tepesinde şahin yuvası Lelikan. Yanı başımızda, 'şebabi zamanlar güzeli… uçurum çiçeği'nin açtığı Şehit Beritan kayalıkları.

Ve tam karşımızda Govendê, Çarçela, Cilo, Kurê Jahro dağlar ufukta batan güneşin kızıllığına boyanmış.

Oturduğumuz kayanın hemen altında kıpkızıl bir gelincik.

Deşta Heyatê`nin yemyeşil güzelliğiyle buluşan Xakûrkê ve Lolan suları pırıl pırıl parlıyor.

Bulutlar toplanıyor; yağmur bulutları.

Yağmurlar karların erimesini hızlandıracak.

Şelaleler coşacak; derelerle buluşacak.

Dereler hırçınlaşıp ovalara akacak.

Baharın bütün güzellikleri gerilla kahkahası olup akacak ovalara.

Ve yağmur damlaları, kayalara ve toprağa sinmiş kan kokusunu taşıyacak.

Her güzellik bir bedel ister.

Her güzellikte harcanmış bir emek, alın teri ve kan vardır.

Kan verenler, ter dökenler, emek harcayanlar güzellikleri yarattıklarının bilinci, gururu ve sevinciyle şenler.

Dereler şen bir coşkunlukta akıyor ovalara doğru.

Bu bahar ovalar şenlenecek.

Herkes bu şenliğe davetli...

GECENİN ESMERLİĞİNDE
TENİNİ YIKAYAN KIZ;
SARYA

Biz ki ayrılıklarda öğrendik, "Yolcunun yolunda" gerektiğini...

Eğer bir gün "Gitmeyin kalın" derse dilim,

Eğer bastıramasam da içimdeki fırtınayı "Kalın" sözcüğünü yüklersem ve konuşursam,

Eğer ellerim Temmuz'un kavurucu sıcaklığında özleminizle yansa ve ellerimden usulcana kayıp gitse de sıcacık, yoldaş kokan elleriniz "Dur bırakma" dersem,

Eğer hasretinizden bakıp bakıp kör olsam da yollarınızın ardısıra ve ateşten özlemler çeksem de, tek yaşam damlası gibi bir umut olsa da, ben ölüm döşeğindeyken benim içinsizi görmek,

"Gitmeyin kalın" dersem eğer,

Söz olsun ki, ilk darbeyi, ilk ben vuracağım,

Dilimin, gözlerimin ve yüreğimin ihanetine...

SARYA PELŞİN
NERİMAN BOĞA
1983 NUSAYBİN
EMİNE
HALİL
1997 ALMANYA
2002 XAKURKE

Biz ki kavganın okulunda öğrendik ebedi yolculukların var olduğunu. Ebedi yolculuklar olmadan bizim için yaşamın asla anlam kazanmayacağını. Bundandır güzel yoldaşlar öğrendik vedasız, el sallamadan, sadece içten hissedilen bir tebessümle yolculukları. Size de güle güle.

Biliyoruz yolcu yolunda gerek…

Nereden ve nasıl başlayacağımı bilemeden kalem bir süre elimde kaldı. Doğan güneşin, henüz ışınlarını sunmadığı küçük mangada etrafımı dinliyorum. Gürültüyü bozan sobada yanan ateş ve dışarıda sabahın köründe çılgınca, cıvıl cıvıl öten kuşlar. Yağan bir metrelik kara rağmen, bunlar nasıl böyle dünyaya kafa tutarcasına ve soğuğa aldırmaksızın dolu dolu ötebiliyorlar diye düşünüyorum. Bu onların doğası gereği mi, yoksa doğanın yasası gereği mi diye düşünürken, yoğunlaşmam sana kayıyor. Senin de gidişini tanımlamaya çalışıyorum. Senin de gidişine, savaşın ve kavganın doğası gereği diye isim verirken, tüm bunlar koşulların bir sonucu kanısına varıyorum. Sınıfsız bir toplumda bu sonuç olabilir miydi, böyle bir gerçek doğurur muydu sorusuna, koskoca bir ***"Hayır"*** diyorum. Yine takılıyor düşüncelerim, çocuklarımız neden böylesine erken, böylesine sabırsız, böylesine vurgun yıldırımların peşisıra takılıp gidiyorlar, neden hiçbir tanrı ardlarından çağırmıyor, neden ***"Dur"*** demiyor?

Dışarıda hala kuş cıvıltısı, önümden geçen sarı bir karıncanın sabırlı yürüyüşünü adeta kıskanarak seyrediyorum. Kalemimi yere koyup karıncanın kaleme tırmanışına, dönüp durarak bir çıkış aramasına gözlerimi dikip bakıyorum. Duygularımı cümlelere yükleyebilmek için bir süre defterin beyaz sayfalarını izleyip durdum, olmadı. Bu sefer bir sigara sarıp savurduğum dumanı izliyorum. Bir hayaletin hareketlerini anımsatan, değişik değişik şekil alıp dağılmasını takip ettim. Hala bekliyor duygularım, taşmaya hazır bir nehrin ağırlığını ta içimde hissediyorum. Bendini yıkmaya hazır, kalemime yükleniyor.

Evet SARYA...

Bir hüzünle başladım biliyorum. Affet beni. Ayrılık hep hüznü hatırlatır bana.

Aslında Sarya, senin için, gözlerini son kapadığın yerde, yarım kalan defterini, senin duygu, düşünce, hayal ve istemlerinle devam ettirmek, yarım kalan kalemini bitirmek isterdim. Ama layık olamamanın cesaretsizliğini yaşıyorum. Bağışla Sarya. Bilirsin, gerilla kutsallığını kirletmek, ihanetin diğer adıdır. Senin o saf ve çocuksu hayal ve istemlerine karşı bir ihanetçi olmak istemiyorum.

Bir kış gününün sabahında, bütün her yerin beyaz bir gelinlik giydiği bir mevsimde, senin bir turna güzelliğiyle göç

ettiğin tepedeyiz. Her şeyinin burada kaldığının ağırlığını hissediyorum. Ağırlık içime oturuyor. İki haftadır, senin isminin verildiği bu tepeye, seni hissetmek, seni yaşamak için çıkmak istiyordum. Ardını Avdal Kovi'ye vermiş, Şehit Sarya tepesi.

Bir an önce çıkmayı, karanlık çökmeden tepeye varmayı amaçlıyorum. Serin ve beyaz bir akşamüzeri. Bulutlar tüm yoğunluğuyla gökyüzünü kaplamış, yeni bir kar yağışının müjdesini adeta haykırmak istiyor. Biz tırmanıyoruz. Bir yandan çevrenin güzel manzarasını izlerken, bir yandan da tepeye bakıyorum. Ben yakınlaştıkça tepe uzaklaşıyor gibi geliyor bana. Xakurkê yarı yarıya karşımızda, biz yukardan kuş bakışı izliyoruz. Karker tepesi, Avdal Kovi, Şekif ve uzantıları. Ve daha ismini bilmediğim birçok dağ ve alan. Dağlar gökyüzüne doğru uzanıyor. Bana gökyüzünü kucaklamaya koşan bir gelini anımsatıyor. ***"Demek"*** diyorum ***"Dağlar bile gökyüzüne vurgunlar, tüm yüksekliklerine rağmen daha da yüceliklere diyorlar"*** Bunu düşünürken sizlere ne kadar da benziyorlar diyorum; dağ ve gerilla, dağ ve şahadetler.

Xakurke sere serpe güzelliğini seriyor ayaklarımıza. Şahadetlerle öylesine bütünleşmiş ki buralar, her adımda bir şahadetin ayak izi ve anısı yatıyor. Oturup soluklanıyorum. Oysaki Sarya, aşağımızdaki düzlükte, taşlarla örülmüş şehitliğin duruyor. ***"Hayır, ben yukardayım"*** dercesine bana bakıyor. Başını kaldırıp haydi tırman diyen bir gülümsemeyle, ben yukardayım, git der gibi geliyor bana. Hayır diyorum o yukarda, orada bekliyor. Tepeyi çıktıkça siman daha da belirginleşiyor gözümde, hele o esmer tadımlı akşamlarımızın rengini çalan yüzün daha da netleşiyor gözlerimin önünde. Söylenecek her söz ve çıkacak en ufak bir sesin bile görüntünü sileceği korkusuyla sessiz ve suskunum.

Seni belki uzun süre tanıyamadım ama bir gerilla için günler ömür demektir. Çünkü saatler de bir ömrün bütün paylaşımları sığdırılmış kadar yoğundur. Çünkü bizde, ömürlerde değil, saatler ve günlerde yaşamla kıyasıya bir mücadele var. Kendimi bir ömür boyu seninle yaşamış gibi hissediyorum.

En belirgin şeyin, esmer gülüşün, daha derin kalmış belleğimde. Belki de ondan olacak ki, dağların esmer koyuluğu hep yüzünmüş gibi geliyor bana...

Hiçbir kayba olmadığı gibi, seninkine de alışamadık. Zorunluluğun bilinciyle kabul etmek, ama alışamamak… Alışmayacağız Sarya, dün olduğu gibi, bugün de, yarın da alışmayacağız. Zira alışmak yarım ölümlerdir. Bir kalebeğin kanadı pe-şisıra gittiniz ama ölüme değil. Derler ya ***"Ne mutlu kendini ölümsüz kılabilene."*** Yine düşünüyorum. Bir yaprağın ağaçtan düşüşü kadar sessiz ölümler vardır. Bir yıldızın suskunca, dağların ötesinde, uzaklarda sessiz ve sedasız kayıp gidişi vardır; ne kimse görür, ne kimse duyar. Sanki o an bütün insanlar

sonsuz bir uykunun bağrındaymış gibi, hiç haberleri bile olmaz. Bir de senin ve senin gibilerin gidişi vardır. Belki habersiz, belki vedasız; ama yer yarılır bir seslilikte, tarih bile el pençe durur bu gidişler önünde ve en temiz, en görkemli sayfalarını açar onlar için. Tüm çocuklar bir damla gülüşte haykırır. Arkadaşlar bir bir isimlerini takar gamzelerine. Gök gürler, şimşekler çakar en yakın ve en uzak diyarlara. Kıskanır

dereler, kendilerinden daha nazlı akanları görünce. İnsanların yüreği deprem olmuşçasına sarsıntılarda sızar. Gidişler zorunludur, ama ağırdır, ama alışılmadıktır.

Her göç edende duyduğum o derin öf-keyi senin göçünde de yaşadım. Her nedense gidişini ilk duyduğumda, geleneksel Kürt kıyafetleri içerisinde çekilmiş o ağız dolusu gülüşlü resmin takıldı gözlerime. Neden o kadar acele ettiğini düşündüm, neden o kadar erken. Kelebekleri çok mu seviyordun? Renklerine o denli mi vurgundun ki, yıldırımların peşisıra uçup gittin. Gidişleri düşündükçe göğüs kafesime bir sızı oturur. Hani içinden bir daha dönmeyeceğini bildiğin o kopan can parçası. Ondan mı acaba Sarya, yüreğimizin binlerce parçadan oluşu. Her gidenle bir parça kopuyor, ama binlerce parçayı da birleştiriyor ve hala binlercesini taşıyabilecek güçte bir yürek; taşıdığımız.

Tepeye baktıkça, soluklarım daha da derinleşiyor. Göğsümde, yerinde durmaz afacan bir kuşun kanat çırpışı. Ah çekmeye de bir türlü alışamadık. Onun için içimdeki hasreti dişlerimin arasından ısırıyorum. Yukarı baktıkça bakışlarım daha da keskinleşiyor. İçimde, taşacakmış gibi bir duygunun ağırlığı. Duygular ağırlaştıkça, akşam daha erken doğuyor gibi geliyor bana. Yavaş yavaş çöken akşam, gülüşünden doğmaya başlıyor, en esmer tenli haliyle. Ufuktaki leylak rengi bile kaybolmuş, en uzaktaki tepeler bile bir siluet gibi gözüküyor. Yakındaki tepeler ise beyaz karın aydınlığıyla akşama kafa tutuyor.

Gözlerim bir şeylerin arayışında varıyorum tepeye. Ortalık düşündürücü bir sessizlik ve yalnızlıkta. Aslında gözlerimi sımsıkı kapatmak istiyorum,

bulamayacağımı bildiğim o şeyi ararken. Bulamıyorum aradığımı. Dizlerime bir ağırlık çöküyor, avuç içlerimde bir alevin haykıran kırıklığı. Seni bulamıyorum Sarya. Kırgınlık ve hayal bozumu oturuyor içime. Binlerce ***"neden"***, dilimde ve beynimde dönüyor. Tepenin yalnızlığını hissediyorum. Sensizliğim mi, kendi yalnızlığım mı ayrıştıramıyorum. Ama gördüğüm bir gerçeklik var ki; sen yoksun, yoksun Sarya.

Fanus ışığında aydınlanan mangayı tarıyor gözlerim. İçeride bir şeylerin boşluğu var, görüyorum. Yine bir şeyler eksik. Fanus tüm aydınlatma istemine rağmen, bir şeylerin gizemini korumak için tümden aydınlığını vermiyor. Acaba neyi saklamak istiyor diye düşünüyorum. Korumak, gizemli kılmak istediği ne? Senin anılarını mı, ayak izlerin mi, duvarlara sinen gülüşünü mü? Kutsal bir emaneti mi korumaya ve dokunulmaz kılmaya çalışıyor.

Burada geçirdiğin zamanı ve duyguları düşünmeye ve hayal etmeye çalışıyorum. Kaç zamana, anıya ortak ve tanık oldun. Ya bu manga, kaç kez gülüşüne tanık oldu, kaç kez uykuna ortak oldu. Hangi bakışını, hangi hüznünü gizledin burada. Kaç şiirini gecelere bahşedip duvar aralarında sakladın Sarya? Nerelere gizlediğini bilseydim, gecenin bu vaktinde toplamaz mıydım tek tek. Toplayıp güneşe sunardım. En uzaklardaki insanların da okuması için akan nehirlere bırakırdım.

Gece, alnının genişliği gibi sarıyor tepeyi. Bazen dışarı çıkıp son yolculuğuna çıktığın kayalıklara bakıyor, bazen de içeride sobanın sıcak yalnızlığını dinliyorum. Seni düşündükçe ateşin derinliğine dalıyor gözlerim. ***"Oradaydı"*** diyorum ***"Son bakışı, gülüşü ve sevinçleriyle oradaydı."*** Hala orada olabileceğini düşünerek seni bekliyorum. Kayalıklardan aşağı doğru gelecekmişsin gibi bekliyorum. Bekleyiş sıkınca, tekrar çıkıp kayalıklara bakıyorum. Kayalıkları sis almış. İlk kez tuhaf bir ürküntü oturuyor içime, ***"Orada, o sislerin arasında yalnız kalmış"*** düşüncesi ürküntümün kaynağı. Büyük bir yalnızlığa sarılmış, yanına gelecek arkadaşlarını beklediğini biliyorum. Ellerini göğsünde kavuşturmuş, sisli karanlıkta, bir küçük kayalıkta oturmuş, başı dik uzakları seyrediyor diyorum kendi kendime. Belki de akşam rüzgarı esiyor saçında, denizlerin dalgaları biniyor omuzlarına. Bu gece karanlığı, teninden daha esmer olabilir mi? Daha esmer, daha güzel? Hayır, hiçbir gece senin kadar ne esmer, ne de güzel olabilir.

Artık bu gece gelmeyeceğini anlıyorum. Belki de uçurumlardan dolayı inemiyor, belki de yarın iner diyorum. Sabahı beklemek için gece ile arkadaşlık ediyorum. Hem sabahlar umuttur, sabahlar çok şeyi beraberinde getirir, seni de getirebilir.

Sabah Sarya, şafağın atışına gözlerim eşlik ediyor. Günün yavaş yavaş uyanışını izlerken, senin çıkıp gelmeni gözlüyorum.

“Gelmeli gelmeli” diyorum... Ama gelmiyorsun. Aşağıdan bakıyorsun bana belki…

Ne olur gel artık...

Güzel insanın doğum gününe…

ÖZLEMDEYİM

uzak düşmüşsün gözüme

dizelerim de uzak

körpe umudumuz sürgünde

bir başka duyulur

biraz da yabancı

taş kesilmiş ayrılığımız

dilimiz lal

sırılsıklam sevgimiz

yaz mavisine vurgun

bahar yeşiline

sakın kış düşürme gözlerine

bırakırım yürek çarpıntılarımı

gözlerim kapalı başucuna

sen bekle yeter...

4 NİSAN

Timur Fidan

"Güllerin sonsuza koştuğu yerde
sabrın çiçeklerini açtığı yerde
asla kapanmaz açılan defter
çünkü tarihin en güzel yerinde
son sözü hep
DİRENENLER *söyler"*

Gittiler
Bilirim geri gelmezler
Kum fırtınaları görmeyecekler
sahralarda
Çalı diplerinde pusu
atmayacaklar
Vietnam'lardan,
Kutuderesi'nden
Geçmeyecek Dersim'den yolları
Sonsuzluğun direnmeyen
acılarında
Dağları, sahraları,
ormanları aşalım
Haydi, haydi gelin
Dağlara kavga ekelim
Gidenler, gidenlerimiz
Biliyorum geri gelmeyecekler
Neyleyim, kahpeyse devran
Vaktidir geceleri
kuşatmanın
Bu dağlar ki, hep bizden yana
Çatışmasız, baskınsız, pususuz
gün yaşamadı

Gidenler, gidenlerimiz
Sizi unuttuk mu ki,
Hep andı silahlarımız
Kininiz bizde yiğit
Fırtınalarımızı taşırdık
sahralardan
Vietnam'dan ormanlarınıza
Sevdanız, sevdamız bizde
yaşayan
Sessiz, karsız geçti mi ki,
Barutsuz soluklanışlarda

Kan fırtınası sağanaklar
Bakire gecelerin çırılçıplak
gün doğumunda
Dizgin tutmuyor artık yürek
Şafakları tomurcuklanmış
yüreklerimiz
Size sevdamızı taşıracak
sevdanızdan...

Gidenler, gidenlerimiz
"Yarım kaldı kavgamız,
yerde tüfeklerimiz" dedirtmedik,
Alın, alın sizin olsun
tetiğe düşen yüreklerimiz
Gelin, gelin
Yeni sevdalılarımız

Gidenler dönüşsüz, yorgun
Şuraya dağları toplayalım,
Asma bahçelerinden
geçelim Babil'in,
Tüm ırmakları birleştirip
akalım
Şuraya kan sağanağı
düşelim
Meraklanmasın
bizim için gidenler
Tümünüz yarını yaratmaya
Haydi, haydi gelin
Dağlara kavga ekelim

Mustafa Gezgör